

Regionala kapitalförsörjningsstrukturer

– kunskapsöversikt, mätbarhet och nuläge

2018/008

Dnr: 2018/008

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
Studentplan 3, 831 40 Östersund
Telefon: 010 447 44 00
E-post: info@tillvaxtanalys.se
www.tillvaxtanalys.se

För ytterligare information kontakta: Jörgen Lithander
Telefon: 010 447 44 54
E-post: jorgen.lithander@tillvaxtanalys.se

Förord

En rimlig utgångspunkt är att förutsättningarna för företagens finansiering inte är identiska mellan landets alla regioner. Det finns dock få studier som tagit sig an frågan att mera metodiskt förklara, definiera eller mäta sådana olikheter. Samtidigt finns det – och har funnits – många policyinitiativ med målet att förbättra kapitalförsörjningen på regional nivå. Ett exempel är det långsiktiga regeringsuppdrag som Tillväxtanalys har att utvärdera policyinsatsen med regionalt avgränsade saminvesteringsfonder. Insatsen täcker hela Sverige och har två huvudmål; förutom tillväxt i portföljföretagen även att förbättra de ”regionala kapitalförsörjningsstrukturerna”.¹

För att kunna förstå förutsättningarna för dessa initiativ och att kunna utvärdera dem på ett rättvist och givande sätt behöver vi ha en förståelse för hur de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna är uppbyggda, hur de förändras över tid och vilka mätmöjligheter som finns. Det innebär även ett behov att identifiera eventuella områden där det för närvarande saknas relevant registerdata.

Tillväxtanalys har därför givit Mikaela Backman, ek.dr vid Internationella Handelshögskolan i Jönköping, i uppdrag att skriva en underlagsrapport som tar sig an dessa frågor. Författaren svarar själv för framförda åsikter, slutsatser och resultat.

Underlagsrapporten är kvantitativ och utnyttjar så långt det är möjligt registerdata och annan officiell data. Parallellt genomför Tillväxtanalys även en kvalitativ undersökning där relevanta aktörer inom området intervjuas.² Båda studier ska ses som pusselbitar i ett långsiktigt metodarbete inom området.

Underlagsrapporten utgör en del i ramprojektet *Vilka lärdomar kan dras från de statliga riskkapitalsatsningarna inom Europeiska regionala utvecklingsfonden?*³

Tre seminarier har hållits under PM:ets färdigställande. Tillväxtanalys vill rikta ett tack till såväl forskare och övriga deltagare som på olika sätt har bidragit i arbetet.

Östersund, januari 2019

Sonja Daltung
Generaldirektör,
Tillväxtanalys

¹ Se t.ex. Tillväxtanalys, (2016), ”Effekter och erfarenheter”. Rapport 2016:03.

² Den kvalitativa promemorian beräknas vara klar i april 2019

³ Ramrapporten beräknas vara klar i maj 2019

Regionala kapitalförsörjningsstrukturer

– kunskapsöversikt, mätbarhet och nuläge

Av: Mikaela Backman, ek.dr
Internationella Handelshögskolan i Jönköping

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	7
Mål 1: Definiera begreppet regionala kapitalförsörjningsstrukturer	8
Mål 2: Definiera hur man kan mäta de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna	10
Mål 3: Genomföra en nulägesbeskrivning av de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna i Sverige	14
Förslag och rekommendationer	14
Summary	16
Objective 1: Define the term regional capital supply structures	17
Objective 2: Define how the regional capital supply structure can be measured	19
Objective 3: create a description of the present position of the regional capital supply structures in Sweden	23
Proposals and recommendations:	23
1 Introduktion	25
1.1 Rapportens tre mål	25
1.2 Regionala kapitalförsörjningsstrukturer	25
2 Bakgrund: Sveriges finansiella infrastruktur	28
2.1 Vikten av banker i det svenska systemet	28
2.1.1 Konkurrenssituationen på bankmarknaden i Sverige – ett problem eller inte?	28
2.1.2 Utvecklingen av den svenska banksektorn i Sverige som helhet	31
2.1.3 Utvecklingen av den svenska banksektorn i Sveriges olika regioner	33
2.2 Riskkapital i Sverige är koncentrerat till storstäderna	40
2.3 Alternativa källor för finansiering: staten och gräsrotsfinansiering	41
2.4 Upplåning till företag i Sverige över tid	42
2.5 Sverige i ett internationellt perspektiv	43
2.6 Sammanfattning	44
3 Regionala kapitalförsörjningsstrukturer: vikten av att vara regional samt aktörer som ingår	45
3.1 Varför är den lokala närvaron av finansiella aktörer viktig?	47
3.1.1 Det geografiska avståndet mellan olika aktörer skapar friktion	47
3.1.2 Inte bara geografiskt avstånd spelar roll utan även det funktionella avståndet (mellan aktörer med olika beslutanderätt)	49
3.1.3 Tillgång till finansiellt kapital påverkas även av antalet aktörer och den konkurrensnivå som skapas	50
3.2 Komponenter och aktörer inom den regionala kapitalförsörjningsstrukturen	51
3.2.1 Nätverk binder samman aktörer och hjälper till att få ett fungerande system	51
3.2.2 Regionala politiska initiativ	52
3.2.3 Efterfrågesidan: vikten av företagen i regionen	53
3.2.4 Fastighetsmarknaden och dess kopplingar till den regionala kapitalförsörjningsstrukturen	54
3.2.5 Sammanfattning av aktörer som ingår i den regionala kapitalförsörjningsstrukturen samt deras egenskaper	55
3.3 Sammanställning av aktörer och komponenter inom den regionala kapitalförsörjningsstrukturen	58
3.3.1 Regionala kapitalförsörjningsstrukturer ändras över tid	60
3.4 Sammanfattning	60
4 Definition av den regionala kapitalförsörjningsstrukturen	62
4.1 Definition	62
4.2 Sammanfattning	63
5 Regionsdefinition	64
5.1 Alternativa regionsdefinitioner som använts av tidigare studier	64
5.1.1 NUTS-indelning	65
5.1.2 Kommuner och funktionella regioner	67
5.2 Val av regionindelning i denna rapport	69
5.3 Sammanfattning	69

6	Hur kan man kvantifiera de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna?	70
6.1	Svagheter och begränsningar med den statistik som finns att tillgå och den tidsperiod som analyseras	70
6.2	Alternativa sätt att mäta och uppskatta strukturer	71
6.3	Indikatorer som ingår i de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna	71
6.4	Olika mått för att kvantifiera och jämföra de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna	79
6.4.1	Spridningsmått	79
6.4.2	Indelning i fyra kategorier	79
6.4.4	Percentilfördelning	84
6.4.5	Index	85
6.4.6	Rumslig fördelning	88
6.5	Sammanfattning	89
7	Nuvärdesläge	90
7.1	Hur ser det ut för de 92 regionerna?	90
7.1.1	Deskriptiv statistik	90
7.1.2	Fyra kategorier	94
7.1.3	Percentiler	97
7.1.4	Index, oviktat	100
7.1.5	Index, viktat	102
7.2	Sammanfattning: 92 regioner	106
7.3	Kommuner	107
7.3.1	Fyra kategorier: kommuner	108
7.3.2	Percentiler: kommuner	111
7.3.3	Index, oviktat: kommuner	112
7.3.4	Index, viktat: kommuner	114
7.3.5	Kapitalförsörjningsstruktur givet storleken	114
7.3.6	Spatialanalys	116
7.3.7	Stöd från myndigheter: MISS-data	120
7.4	Sammanfattning: kommuner	121
8	Slutdiskussion	122
	Referenser	127
	Bilaga	135

Sammanfattning

Det finns få akademiska studier eller andra rapporter som syftar till att förklara, definiera eller mäta de *regionala* kapitalförsörjningsstrukturerna. Samtidigt sker det många politiska initiativ som har som mål att påverka kapitalförsörjningen på just den regionala nivån. För att kunna förstå förutsättningarna för dessa initiativ och även för att kunna utvärdera dem på ett rättvist och givande sätt behöver vi ha en förståelse för hur de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna är uppbyggda och hur de förändras över tid. Denna rapport har tre mål (att definiera begreppet regionala kapitalförsörjningsstrukturer, mäta de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna samt genomföra en nulägesbeskrivning) som syftar till att vara ett första steg i vår förståelse av de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna.

Sverige har, i likhet med andra utvecklade länder, ett väl fungerande finansiellt system med många olika verksamma aktörer. Sverige skiljer sig däremot från andra länder genom att ha en stor banksektor som är koncentrerad till få aktörer. Bankerna i Sverige är av stor vikt både för hushållen och företagen och är de aktörer som förmedlar den största andelen finansiellt kapital i utlåning. Övriga finansieringsformer (statlig finansiering, riskkapitalfinansiering, gräsrotsfinansiering etc.) utgör en mindre del av företagets upplåning. Vissa finansieringsformer, såsom gräsrotsfinansiering, visar dock på en mycket hög tillväxt (där man visserligen börjar på en lägre nivå) och kan få en ökad betydelse i framtiden.

Samtliga finansieringsformer uppvisar en koncentration till större agglomerationer. Detta är särskilt tydligt för riskkapital (speciellt för formellt riskkapital). Inom Sverige har det över tid även skett en strukturell förändring av banksektorn, och som en del av detta har många bankkontor försvunnit. Över en 15-årsperiod har cirka hälften av alla bankkontor lagts ner, och detta har varit särskilt markant på landsbygden. Det är en utveckling som inte enbart kan förklaras av den urbaniseringstrend som sker i Sverige, då samma mönster framträder även när man kontrollerar befolkningsförändringen över tid.

Stora regionala skillnader i kapitalförsörjningsstrukturer innebär i ett företagsperspektiv att företag har svårare att få tillgång till externt finansiellt kapital, allt annat lika, baserat på deras initiala lokalisering. Det är främst på landsbygden, som karakteriseras av glesa miljöer, som dessa problem uppstår. I glesa miljöer finns det generellt sett få finansiella aktörer där det även ofta är betydande avstånd dem sinsemellan och mellan dem och företagen. Ofta skiljer sig även de funktioner som utförs av de finansiella aktörerna, där finansiella aktörer i glesa miljöer ofta enbart har enklare tjänster och inte ett utbrett sortiment av tjänster. Avstånden i dessa glesa miljöer skapar svårigheter och kostnader i form av ökad tid och transportkostnader för att aktörer ska kunna hitta varandra, träffas och sluta avtal. Glesa miljöer har över lag även en sämre tillgänglighet beträffande stödjande funktioner, såsom affärsrådgivning, redovisning, juridisk kompetens, universitet, inkubatorer med flera. Detta innebär att även den stödjande infrastrukturen är sämre i glesa miljöer. Även om landsbygd i detta sammanhang benämns som en homogen grupp finns det betydliga skillnader mellan olika typer av landsbygder inom Sverige. Sammanfattningsvis bidrar skillnaderna till att den regionala kapitalförsörjningsstrukturen skiljer sig åt mellan olika regioner, vilket leder till att projekt med liknande avkastning har olika svårt att få tillgång till externt kapital baserat på deras initiala lokalisering. Det innebär även att samma politiska initiativ eller åtgärd får olika utfall beroende på i vilken region den verkställs och implementeras.

Mål 1: Definiera begreppet regionala kapitalförsörjningsstrukturer

Studier som analyserar hur avstånd mellan låntagare och långgivare påverkar företagens förutsättningar ger en bild av att avståndet mellan de olika aktörerna är viktigt. Vi kan med hjälp av tidigare studier visa på att det är viktigt för företagen att ha en god tillgänglighet till finansiella aktörer då större avstånd både geografiskt och funktionellt (dvs. avståndet mellan beslutsfattande aktör och företag) minskar möjligheterna att få lån. Företagens initiala lokalisering påverkar därmed deras möjlighet att få lån. Även den utveckling som sker regionalt påverkar företagen; företag som befinner sig i en region där tillgängligheten till finansiella aktörer försämras påverkas negativt. Detta innebär att den finansiella infrastrukturen som finns regionalt kan ha stor påverkan på de företag som är lokaliserade där. Det finns även en inneboende relation till de företag som finns på en plats och deras efterfrågan på externt kapital som tillgodoses av olika finansiella aktörer.⁴

För att kunna definiera den regionala kapitalförsörjningsstrukturen används teorier och studier som har liknande ansatser. I denna rapport görs kopplingar till teorier som förklarar uppbyggnaden av entreprenöriella ekosystem och regionala innovationssystem samt hur de fungerar. Dessa system poängterar vikten av vilka aktörer som finns representerade inom ett avgränsat geografiskt område och hur många aktörer det finns. Det är även av vikt att se till deras egenskaper, deras ändamål, vilka nätverksstrukturer som finns mellan de olika aktörerna samt olika stöttande aktörer. Den externa miljön utanför företaget men inom regionen påverkar därmed företagets möjlighet att växa och utvecklas och bidrar på så vis till dess konkurrenskraft.

Eftersom regioner skiljer sig åt i termer av aktörer, deras storlek och funktion, deras nätverk och de stöttande strukturer som finns förankrade i regionen, uppstår skillnader naturligt mellan olika delar av Sverige. Den regionala kapitalförsörjningsstrukturen omfattar de olika aktörerna och skapar den kontext där finansiering av företag och individer sker. Den regionala kapitalförsörjningsstrukturen handlar inte endast om vad som finns i termer av antal aktörer utan också om vilka egenskaper dessa olika aktörer har och vilka funktioner de kan utföra. Deras egenskaper och funktioner har formats och byggts upp av den erfarenhet och kunskap som finns hos de olika aktörerna samt de relationer som har byggts upp mellan de olika aktörerna. Ett samarbete eller en relation som har byggts upp genom många möten, gemensamma satsningar, gemensamma mål och en gemensam förståelse för varandras situation tyder på en hög grad av funktionalitet. De olika aktörerna som ingår i den regionala kapitalförsörjningsstrukturen sammanfattas i följande tabell:

⁴ Sammantaget sker många processer parallellt där urbaniseringsprocessen leder till att individer och företag flyttar från landsbygden till staden. Vi ser en kraftig utveckling av digitalisering inom företag samt en utveckling mot att använda andra instrument inom den finansiella sektorn för att ta beslut om lån, som till exempel *credit scoring*. Dessa sammanlänkade processer förändrar den regionala finansiella infrastrukturen, och det är svårt att avgöra vilken process som har den största påverkan.

Tabell S1. Sammanfattning av aktörer och deras egenskaper i den regionala kapitalförsörjningsstrukturen

Aktörer	Egenskaper
Banker <ul style="list-style-type: none"> • Svenska företag • Utländska företag • Sparbanker 	Storlek, eftersom det finns skalfördelar i många av de funktioner och uppgifter som finansiella aktörer utför. Detta innebär att kostnaderna faller när man kan utföra fler av dessa funktioner/uppgifter
Offentligt kapital	Ansvarsområde (starkt korrelerat med storlek), där det är skillnad på var i hierarkin den finansiella aktören befinner sig, huvudkontor, regionkontor eller kontor endast till för enklare service
Riskkapital <ul style="list-style-type: none"> • Privata <ul style="list-style-type: none"> ○ Riskkapitalföretag ○ Affärsänglar • Offentliga <ul style="list-style-type: none"> ○ Regionala aktörer ○ Nationella aktörer 	Diversifiering av tjänster (starkt korrelerat med storlek och ansvarsområde) Konkurrensnivå mellan olika finansiella aktörer samt mellan liknande aktörer Möjligheten för finansiella aktörer att avsluta sitt engagemang (exitmöjligheter) Kunskapsnivån hos aktörerna, vilket innefattar den mångfald av tjänster som finns samt hur kvalificerade uppgifter genomförs
Företag <ul style="list-style-type: none"> • Antal företag • Tillväxt och tillväxtpotential • Mångfald • Sektor och industri 	Geografiskt avstånd mellan olika aktörer, till exempel avstånd mellan företag och bankkontor Funktionellt avstånd mellan olika aktörer, till exempel avstånd mellan företag och bankkontor/huvudkontor Samverkansnivån hos de olika aktörerna
Stödjande och förstärkande infrastruktur <ul style="list-style-type: none"> • Affärsrådgivning • Juridisk hjälp • Redovisningshjälp • Fastighetsmarknad • Information om olika finansieringsalternativ • Fysisk infrastruktur 	Uppbyggda informella och formella nätverk Erfarenhetsnivå hos de olika aktörerna, såsom finansiella aktörer, men även erfarenheterna som företag i regionen har av att låna pengar och av olika typer av finansiering Kunskapsnivå hos de olika aktörerna, såsom finansiella aktörer, men även kunskapen om olika finansieringsalternativ hos regionens företag Mångfald och en hög nivå på funktionalitet (storlek, kunskap, konkurrensnivå)

Definitionen som används i denna rapport bygger på tidigare studier inom relaterade områden som berör angränsande områden eller olika komponenter inom de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna. Definitionen är:

”Ett geografiskt områdes förmåga att finansiera investeringsmogna företag och förse dem med relevant finansieringsnära information och rådgivning. En sådan struktur utgörs av antalet och egenskaperna hos finansiella och förstärkande aktörer samt underliggande formella och informella institutioner”.

En stark och motståndskraftig regional kapitalförsörjningsstruktur innebär att företag har en god tillgång till en eller flera finansiella aktörer med konkurrenskraftiga räntor. Det finns även tillgång till stöttande aktörer som behövs vid finansiella transaktioner. Alla aktörer har tillgång till väletablerade nätverk där de har möjlighet att mötas och få information. Således kan lönsamma projekt/företag få finansiering till konkurrenskraftiga priser. Det handlar dock inte om att endast de bästa företagen ska kunna få finansiering till konkurrenskraftiga priser utan om att bygga upp en struktur som höjer samtliga företag och deras finansiella villkor.

Mål 2: Definiera hur man kan mäta de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna

För att kunna mäta den regionala kapitalförsörjningsstrukturen är det först viktigt att definiera vad som menas med region. En region kan definieras på ett flertal olika sätt: grannskap, kommun, funktionell region, lokal arbetsmarknad, län, NUTS 2 etc. För att fånga interaktioner över kommungränser används i denna rapport den indelning av lokala arbetsmarknader som SCB publicerat, där flerkärniga regioner har brutits till egna regioner så att det i varje region bara finns ett regionalt center, dvs. de är enkärniga. På så sätt skapas 92 lokala arbetsmarknader.

I valet av aggregationsnivå har det skett en avvägning mellan att fånga upp de marknader som företag verkar på och det geografiska område som finansiella aktörer verkar på. Vad företag och finansiella aktörer definierar som sin region är givetvis svårt att generalisera, och de behöver inte heller överlappa varandra. Fördelen med att använda lokala arbetsmarknader är att man fångar de ekonomiska interaktioner som sker över kommungränser, såsom pendling, företagskontakter etc. Man skapar på så sätt regioner som utgår från de ekonomiska interaktioner som sker. Ingen regionindelning är perfekt, och det finns svagheter med denna typ av indelning. För det första är den baserad på kommuners administrativa gränser, vilket innebär att det kan finnas interaktion som sker över gränser men inte fångas på ett tillfredställande sätt. Detta problem minskas när man grupperar en eller flera kommuner i regioner som speglar de interaktioner som sker över kommungränserna, men det kan självklart fortfarande finnas kvar. En annan begränsning är den heterogenitet som kan finnas inom den lokala arbetsmarknaden med en lokal variation för vissa indikatorer. Ett tydligt sådant fall är fastighetsmarknaden, som har tydliga interregionala skillnader men även stora intraregionala skillnader. Det är viktigt att vara medveten om dessa begränsningar när man genomför analyser och när man tolkar resultat för olika regioner.

För att mäta den regionala kapitalförsörjningsstrukturen används ett flertal olika mått och perspektiv för att få en så bred och omfattande beskrivning som möjligt. I ett första steg har de indikatorer som bör ingå i en regional kapitalförsörjningsstruktur definierats och beskrivits. Dessa finns sammanfattade i följande tabell. Sammanfattningen har som mål att vara så omfattande som möjligt, men det finns givetvis utrymme att lägga till, ta bort eller omdefiniera olika indikatorer och områden i takt med att ny information och/eller ny statistik tillkommer.

S2. Samtliga indikatorer som ingår i de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna. Indikatorerna är uppdelade inom olika områden

Område	Indikator
Tillgång till finansiellt kapital	Antal bankkontor Antal bankföretag Almi (antal, storlek, lånekapacitet) Riskkapital (antal, storlek, lånekapacitet) Övriga aktörer (antal, storlek, lånekapacitet) Företagslån (antal, storlek)
Förändring i tillgång till finansiellt kapital	Utveckling av de finansiella aktörerna över en femårsperiod
Funktionalitet	Storlek på bankkontor Utbildningsnivå, bankkontor Beslutanderätt
Konkurrensnivå	Antal bankkontor per arbetsställe Antal bankföretag per arbetsställe Antal riskkapitalbolag per arbetsställe Herfindahl-Hirschman Index banker (HHI _B) Herfindahl-Hirschman Index samtliga finansiella aktörer (HHI _{FA})
Tillgänglighet	Avstånd till närmaste bankkontor Avstånd till närmaste riskkapitalist
Fastighetsmarknad	Medelvärde sålda småhus Medelvärde samtliga fastigheter Medelvärde kommersiella fastigheter Utveckling över en femårsperiod Hyresrätter (andel)
Räntenivå	Ränta, lån
Stöttande aktörer	Verksamhet inom juridik och ekonomi Konsulttjänster Marknadsundersökning Offentliga och ideella initiativ
Socialt kapital	Företagsklimat
Efterfrågan på externt kapital	Efterfrågan från företag Finanseringsbehov vid innovationer
Nätverk	Samarbete Viktiga aktörer inom regionen Företagsnätverk
Attityder	Attityder, företag Attityder, beslutsfattare

Baserat på dessa indikatorer och den statistik som finns att tillgå skapas flera olika mått som innebär att man kan kategorisera regioner och jämföra deras regionala kapitalförsörjningsstruktur. Många av dessa indikatorer baseras på detaljerade registerdata från Statistiska centralbyrån (SCB) och möjliggör att man kan spegla och mäta olika

aspekter av den regionala kapitalförsörjningsstrukturen. Följande tabell ger en översikt av de indikatorer som använts för att kvantifiera de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna.

S3. Indikatorer där det finns tillgänglig statistik som kan användas för att kvantifiera de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna.

Område	Indikator
Tillgång till finansiellt kapital	Antal bankkontor Antal Almikontor Sysselsatta Almikontor
Funktionalitet	Storlek på bankkontor Utbildningsnivå, bankkontor
Konkurrensnivå	Antal bankkontor per arbetsställe Herfindahl-Hirschman Index banker
Tillgänglighet	Avstånd till närmaste bankkontor
Fastighetsmarknad	Medelvärde sålda småhus Utveckling över en femårsperiod Hyresrätter (andel)
Stöttande aktörer	Verksamhet inom juridik och ekonomi* Konsulttjänster* Marknadsundersökning*
Socialt kapital	Företagsklimat

**Normaliserat med antal arbetsställen i regionen*

För att få en bred förståelse för de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna i Sverige används flera olika mått i denna rapport:

- indelning av samtliga regioner i fyra typer av kapitalförsörjningsstrukturer
- percentilmått
- viktat index
- oviktat index.

Det första måttet tillåter en indelning av samtliga regioner i fyra typer av kapitalförsörjningsstrukturer: stark och motståndskraftig, tunn, underpresterande och svag. De fyra kategorierna delas in baserat på antal aktörer och deras funktionalitet samt på medelvärdet av samtliga regioner och om den enskilda regionen ligger över eller under detta medelvärde på respektive indikator eller inom respektive område (två olika beräkningar utförs). För att bättre fånga den spridning som finns inom olika indikatorer och inom olika områden används även percentilmått och olika index. För percentilmåttet delas samtliga indikatorer in i fem områden (och även i detta fall används de övergripande områdena för att minska påverkan om det finns många indikatorer inom samma område som visar liknande mönster). Enskilda regioner får poäng givet i vilken percentil de hamnar för respektive indikator/område och där dessa poäng sedan summeras. Index är ett sammanvägt mått av samtliga indikatorer/områden där både ett oviktat och ett viktat index används. I följande tabell ges en sammanfattning över de olika måtten och deras svagheter och styrkor.

S4. Svagheter och styrkor för de olika måtten som använts i denna rapport.

	Styrkor	Svagheter
Indelning i fyra typer av kapitalförsörjningsstrukturer	<ul style="list-style-type: none"> • Lättbegripligt • Ger direkt en kategorisering 	<ul style="list-style-type: none"> • Mycket känslig för outliers* • Använder sig bara av två dimensioner (även om dessa kan definieras av författaren att innehålla många olika aspekter) • Svårt att avgöra om det är regionen som har förändrats eller övriga regioner**
Percentilmått	<ul style="list-style-type: none"> • Möjliggör att ta hänsyn till en större spridning mellan olika regioner • Lätt att ta fram • Transparent i hur man räknar ut det • Möjligt att ta med många olika indikatorer • Ger en poäng/slutsumma som är lätt att förstå 	<ul style="list-style-type: none"> • Känslig för outliers* • Svårt att avgöra om det är regionen som har förändrats eller övriga regioner**
Ovikttat index	<ul style="list-style-type: none"> • Ej känsligt för outliers* • Lätt att ta fram • Transparent i hur man räknar ut det • Möjligt att ta med många olika indikatorer 	<ul style="list-style-type: none"> • Index-talet i sig självt betyder inget utan ska relateras till värdena för de andra regionerna • Svårt att avgöra om det är regionen som har förändrats eller övriga regioner**

	Styrkor	Svagheter
Viktat index	<ul style="list-style-type: none"> • Ej känsligt för outliers* • Möjligt att ta med många olika indikatorer 	<ul style="list-style-type: none"> • Index-talet i sig självt betyder inget utan ska relateras till värdena för de andra regionerna • Svårt att avgöra om det är regionen som har förändrats eller övriga regioner** • Ej transparent i uträkningen • Komplicerad uträkning

Anmärkning: *Outliers är värden som är mycket högre respektive lägre än alla andra och därmed en avvikande observation.

** Har regionen förändrats, dvs. blivit bättre eller sämre? Eller är det de andra regionerna som har blivit sämre alternativt bättre, vilket innebär att referenspunkten har ändrats? Båda scenarierna ger samma resultat i slutändan.

Mål 3: Genomföra en nulägesbeskrivning av de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna i Sverige

I den nuvärdesbeskrivning som genomförts används regioner, men samma information och uträkningar har även gjorts för kommuner för att ta hänsyn till mindre geografiska områden och se om resultaten är känsliga för olika regionindelningar. Kommunuträkningarna ses därmed som ett komplement till de regionala analyserna. Nulägesbeskrivningen visar förväntade resultat där större regioner (och större kommuner) över lag har en starkare och mer motståndskraftig regional kapitalförsörjningsstruktur oberoende av vilket tillvägagångssätt som används. Mindre regioner (och kommuner) har sämre förutsättningar att skapa en stark struktur och får sämre placeringar, baserat på de kvantitativa analyser som genomförts i denna rapport.

Förslag och rekommendationer

Denna rapport är givetvis inte heltäckande, och med tanke på att endast 15 indikatorer kunde användas finns det begränsningar. De regionala kapitalförsörjningsstrukturerna mäts för det senaste året med tillgängliga data, 2015, men är något som med fördel ska analyseras över tid. På grund av bristande statistik, som genomsyrar flera olika områden, är det inte möjligt att praktiskt genomföra alla de analyser och mätningar som teoretiskt sett är önskvärda. Rapporten utgår därmed från de underlag som finns att tillgå, och utifrån detta genomförs nuvärdesbeskrivningarna. En viktig aspekt som därmed framkommit under arbetet med denna rapport är bristen på tillgänglig statistik gällande olika indikatorer som kan användas för att beskriva den regionala kapitalförsörjningsstrukturen. I denna rapport har följande statistik identifierats som bristande eller helt saknad, och det bör därmed undersökas om denna statistik är möjlig att få fram genom olika satsningar:

- statistik gällande informellt riskkapital, såsom affärsänglar
- statistik gällande formella riskkapitalister
- statistik gällande utlåning till företag från olika finansiella aktörer

- statistik gällande den lånestruktur som finns hos företag och vilken efterfrågan som finns hos dessa företag
- räntenivåer på liknande lån mellan olika bankföretag samt mellan olika platser.

Det är självklart en önskan från alla forskare att få bättre tillgång till mer och bättre statistik för att forskaren ska kunna ställa intressanta och komplexa frågor när det gäller olika finansieringsalternativ, hur detta påverkar företag, hur olika politiska initiativ påverkar etc. Det möjliggör även bättre och mer avancerade statistiska metoder. Detta bör självklart ställas mot företagens (både finansiella aktörer och övriga företag) önskan att inte delge information som kan anses vara känslig och som kan utnyttjas av andra parter. Avvägningen består därmed i att kontrastera kostnaderna för att samla in denna statistik.

Det bör komma fler liknande analyser för senare år för att man ska kunna utvärdera de skillnader som uppstår över tid. I ett sådant förfarande, där man ser på förändringar över tid, kan man även koppla dessa förändringar som skett inom de lokala arbetsmarknaderna, såsom olika policysatsningar. Förhoppningen är att det även över tid ska finnas mer och bättre statistik att tillgå så att de kommande analyserna blir mer detaljerade och kan fånga fler aspekter. Givet den diskussion om de olika mått som har använts i denna rapport och deras svagheter och styrkor rekommenderas att man använder sig av ett oviktat index för att få fram ett mått på den regionala kapitalförsörjningsstrukturen. Detta mått har många styrkor, såsom att det är lätt att ta fram, att det är transparent i hur man får fram indexet och att det inte är känsligt för avvikande observationer, så kallade ”outliers”. Avvikande observationer kan vid en första anblick inte anses vara så viktiga, men med tanke på att det finns regioner i Sverige som skiljer sig kraftigt från resterande regioner (särskilt våra storstadsregioner) kan dessa driva resultaten. Det oviktade indexet var även högt korrelerat med det viktade indexet som är betydligt mer komplicerat att ta fram, vilket innebär att man får fram samma resultat men med ett enklare och mer transparent genomförande.

Summary

There are few academic studies or other reports that are intended to explain, define or measure regional capital supply structures. There are, however, many political initiatives whose aim is precisely to influence the capital supply at the regional level. To be able to understand the prerequisites for these initiatives and also to be able to evaluate them in a fair and useful manner, we need an understanding of how the regional capital supply structures are made up and how they change over the course of time. This report has three objectives (define the term regional capital supply structure, measure the regional capital supply structures and give a description of the present position), the purpose of which is to provide the first step in our understanding of the regional capital supply structures.

Sweden, like other developed countries, has a well-functioning financial system with many different active stakeholders. However, Sweden differs from other countries in having a large bank sector that is concentrated among few members. Sweden's banks are of great importance for both households and companies and are the financial intermediaries that convey the greatest proportion of financial capital in the form of lending. Other forms of funding (central government sector, risk capital, crowd-funding etc.) represent a smaller proportion of companies' borrowing. Certain forms of funding, such as crowd-funding, do however show a high rate of growth (albeit from a low level) and may have more significance in the future.

All financial intermediaries demonstrate a concentration towards larger agglomerations; this is particularly clear for venture capital (and especially formal venture capital). In Sweden, there has also been a structural change over time in the banking sector, as part of which a number of bank branches have disappeared. During the course of a 15-year period, about half of all bank branches have disappeared and this has been especially noticeable in rural areas. This development cannot be explained solely by the urbanisation trend that is occurring in Sweden since the same pattern can be seen even when making allowance for population changes over time.

From a commercial perspective, large regional differences in the capital supply structures mean that companies find it more difficult to access external financial capital, all other things being equal, on the basis of their initial location. It is in the typically more sparsely populated rural areas that these problems primarily occur. In these areas there are generally fewer financial actors, often with considerable distances between them and between them and the companies. The functions performed by the financial actors also differ. Those in more sparsely populated areas often only have simpler services rather than a wider range of services. In these rural areas, distances create difficulties and transaction costs in the form of increased time and transport costs for actors to manage to find each other, meet and conclude agreements. Generally speaking, rural areas also have less support functions, such as business consultants, financial reporting, legal competence, universities, incubators etc. This means that the supporting infrastructure is lacking in rural areas. Even though, in this context, rural areas are referred to as a homogeneous group, there are significant differences between different types of rural areas in Sweden. To summarise, the differences help to ensure that the regional capital supply structure differs from region to region, which means that projects with similar returns have more or less difficulty in gaining access to external capital, depending on their initial location. This also means that the same political initiatives or measures have different outcomes, depending on which region they are performed and implemented in.

Objective 1: Define the term regional capital supply structures

Studies that analyse how the distance between borrowers and lenders affects the companies' circumstances produce a picture that shows that the distance between the different actors is important. With the aid of earlier studies, we can show that it is important for companies to have good access to financial actors, since greater distance both geographically and functionally (i.e. the distance between decision-making actors and companies) reduces the possibilities of receiving a loan. Thus, companies' initial location affects their possibilities. Regional development also affect companies. Companies located in a region where access to financial actors is becoming poorer are negatively affected. This means that the financial infrastructure in a region can have a great effect on the companies that are located there. There is also an inherent relationship with the companies located in a place and their demand for external capital that is met by various financial actors.⁵

To be able to define the regional capital supply structure, previous studies are used. In this report, connections are made with theories that explain the structure of entrepreneurial ecosystems and regional innovation systems, as well as how these function. These systems demonstrate the importance of which actors are to be found within a restricted geographical area and how many such actors there are. It is also important to look at their properties, their purposes and what network structures exist between the different actors, as well as different supporting actors. Thus, the external environment, outside the company but within the region, influences the company's opportunities to grow and develop and thus contributes to its competitiveness.

Since the regions differ in terms of actors, their size and function, their networks and the supporting structures that are found within the region, differences occur between different parts of Sweden. The regional capital supply structure comprises the different actors and creates the context in which funding of companies and individuals occurs. The regional capital supply structure is not only about what exists in terms of the number of actors but also what properties these different actors have and what functions they can perform. Their properties and functions have been formed and built up from the experience and knowledge that exists among the different actors, as well as the relationships that have been built up between them. A partnership or relationship that has been built up over the course of many meetings, joint initiatives, joint goals and a common understanding of each other's situations indicates a high level of functionality. The different actors included in the regional capital supply structure are summarised in the following table.

⁵ There are many parallel processes in which the urbanisation process leads to individuals and companies moving from rural areas to the cities. At the same time we observe the development of digitalisation in companies, as well as a development towards using other instruments in the financial sector to obtain decisions on loans, such as credit scoring. These interlinked processes change the regional financial infrastructure and it is difficult to decide which process has the greatest effect.

Table S1. Summary of actors in the regional capital supply structure and their properties

Actors	Properties
Banks <ul style="list-style-type: none"> • Swedish companies • Foreign companies • Savings banks 	Size, since there are economies of scale in many of the functions and tasks that financial actors perform. These means that costs are reduced when many of these functions/tasks can be performed.
Public capital	Area of responsibility (strong correlation to size), where there are differences in where in the hierarchy the financial actor is located: head office, regional office or only an office for simpler services.
Venture capital <ul style="list-style-type: none"> • Private <ul style="list-style-type: none"> ○ Venture capital companies ○ Business angels • Public <ul style="list-style-type: none"> ○ Regional actors ○ National actors 	Diversification of services (strong correlation to size and area of responsibility) Level of competitiveness between different financial actors and between similar actors The possibility for financial actors to close their commitments (exit opportunities) The level of knowledge among actors, which entails the diversity of services that exist, as well as how qualified tasks are performed.
Companies <ul style="list-style-type: none"> • Number of companies • Growth and growth potential • Diversity • Sector and industry 	Geographical distance between different actors, such as the distance between company and bank branch Functional distance between different actors, such as the distance between company and bank branch/head office Level of collaboration between the different actors Informal and formal networks formed Level of experience among the different actors, such as financial actors, but also the experience of companies in the region of borrowing money and of different types of funding.
Supportive and reinforcing infrastructure <ul style="list-style-type: none"> • Business consultancy • Legal assistance • Financial reporting assistance • Property market • Information about different funding alternatives • Physical infrastructure 	Level of knowledge among the different actors, such as financial actors, but also the knowledge of different funding alternatives among the region's companies. Diversity and a high level of functionality (size, knowledge, level of competition).

The definition that is used in this report is based on earlier studies in related areas that affect adjacent areas or different components of the regional capital supply structure. The definition is:

“The ability of actors within a geographical region to finance companies that are ready for investment and to provide them with relevant information and advice about financing. Such a structure comprises the number and properties of financial and supportive actors, as well as underlying formal and informal institutions”.

A strong and durable regional capital supply structure means that companies have good access to one or more financial actors with competitive interest rates. There is also access to supporting actors that are needed for financial transactions. All actors have access to well-established networks where they have the opportunity to meet and receive information. In this way, profitable projects/companies can obtain funding at competitive prices. But this is not only about the best companies being able to obtain funding at competitive prices but also about building up a structure that raises all companies and their financial conditions.

Objective 2: Define how the regional capital supply structure can be measured

To be able to measure the regional capital supply structure, it is first important to define what is meant by region. A region can be defined in a number of different ways: neighbourhood, municipality, functional region, local labour market, county, NUTS 2 etc. In order to capture interactions across municipal boundaries, this report uses the subdivision of local labour markets published by Statistics Sweden in which multi-core regions have been broken down into separate regions so that each region only has one regional centre, i.e. they are single core. This creates 92 local labour markets.

The choice of aggregation level involved a balance between capturing the markets in which companies are active and the geographical areas in which financial actors are active. It is obviously difficult to generalise what companies and financial actors define as their region and they do not need to overlap each other. The advantage of using local labour markets is the ability to capture the economic interactions that occur across municipal boundaries, such as commuting, company contacts etc. In this way, regions are created that are based on the economic interactions that occur. No regional division is perfect and this type of division does have weaknesses. Firstly, it is based on the administrative boundaries of municipalities, which means that there may be interactions across boundaries that are not satisfactorily captured. This problem is reduced when we group one or more municipalities into regions that reflect the interactions that occur across municipal boundaries, but obviously some problems may remain. Another restriction is the heterogeneity that may be found within the local labour market with a local variation for certain indicators. One such clear case is the property market, which has clear inter-regional differences and also great intra-regional differences. It is important to be aware of these restrictions when performing analyses and interpreting results for different regions.

A number of different measurements and perspectives are used to measure the regional capital supply structure so as to obtain as wide and comprehensive a description as possible. As a first step, the indicators that should be included in a regional capital supply structure have been defined and described; a summary of these may be found in the following table. The intention of this summary is to be as comprehensive as possible but of course it is always possible to add, remove or redefine various indicators and areas as new information and/or new statistics arise over time.

S2. All indicators that are included in the regional capital supply structures. The indicators are divided into different areas

Area	Indicator
Access to financial capital	Number of bank branches
	Number of banks
	Almi (number, size, loan capacity)
	Venture capital (number, size, loan capacity)
	Other actors (number, size, loan capacity)
	Company loans (number, size)
Change in access to financial capital	Development of the financial actors over a five-year period
Functionality	Size of bank branches
	Educational level, bank branches
	Decision-making right
Level of competition	Number of bank branches per establishment
	Number of banks per establishment
	Number of risk capital companies per establishment
	Herfindahl-Hirschman Index banks (HHI _B)
	Herfindahl-Hirschman Index all financial actors (HHI _{FA})
Accessibility	Distance to nearest bank branch
	Distance to nearest venture capitalist
Property market	Average value houses
	Average value all property
	Average value commercial property
	Development over a five-year period
	Rights of tenancy (proportion)
	Interest rate level
Supporting actors	Legal and financial organisations
	Consultancy services
	Market surveys
	Public and NGO initiatives
Social capital	Business climate
Demand for external capital	Demand from companies
	Funding needs for innovations
Networks	Collaboration
	Important actors in the region
	Company networks
Attitudes	Attitudes, companies
	Attitudes, decision makers

Based on these indicators and the available statistics, a number of different measurements are then created, which means that we can categorise regions and compare their regional capital supply structures. Many of these indicators are based on detailed register data from Statistics Sweden (SCB), which makes it possible to reflect and measure different aspects of the regional capital supply structure. The following table gives an overview of the indicators used to quantify the regional capital supply structures.

S3. Indicators where statistics are available that can be used to quantify the regional capital supply structures.

Area	Indicator
Access to financial capital	Number of bank branches
	Number of Almi branches
	Employed Almi branches
Functionality	Size of bank branches
	Educational level, bank branches
Level of competition	Number of bank branches per establishment
	Herfindahl-Hirschman Index banks
Accessibility	Distance to nearest bank branch
Property market	Average value houses
	Development over a five-year period
	Rights of tenancy (proportion)
Supporting actors	Legal and financial organisations*
	Consultancy services*
	Market surveys*
Social capital	Business climate

**Normalised with number of establishment in the region*

In order to achieve a broad understanding of the regional capital supply structures in Sweden, a number of different measurements are used in this report:

- Division of all regions into four types of capital supply structures,
- Percentile measurement,
- Weighted index,
- Unweighted index.

The first measurement permits the division of all regions into four types of capital supply structures: strong and durable, thin, under-performing and weak. Division into the four categories is based on the number of actors and their functionality and on the average value of all regions and whether the individual region is above or below this average value of the indicators or of the areas (two calculations are performed). Percentile measurements and different indices are also used so as to better capture the spread within different indicators and areas. For the percentile measurement, all indicators (also in this case using the overall areas so as to minimise the effect of there being many indicators in the same area that show similar patterns) are divided into five areas in which individual regions receive points for the percentiles they are in for respective indicators/areas and where these points are then totalled. The index is a balanced measurement of all indicators/areas using both an unweighted and a weighted index. The following table gives a summary of the different measurements and their strengths and weaknesses.

S4. Strengths and weaknesses of the different measurements used in this report

	Strengths	Weaknesses
Division into four types of capital supply structures	<ul style="list-style-type: none"> • Easily understood. • Gives an immediate categorisation. 	<ul style="list-style-type: none"> • Very sensitive to outliers.* • Only uses two dimensions (even if these can be defined by the author as containing many different aspects). • Difficult to decide whether it is the region that has changed or other regions.**
Percentile measurement	<ul style="list-style-type: none"> • Enables taking into account a greater spread between different regions. • Easy to produce. • How it is calculated is transparent. • Possible to include many different indicators. • Gives points/a final total that is easy to understand. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sensitive to outliers.* • Difficult to decide whether it is the region that has changed or other regions.**
Unweighted index	<ul style="list-style-type: none"> • Not sensitive to outliers.* • Easy to produce. • How it is calculated is transparent. • Possible to include many different indicators. 	<p>The index figure by itself means nothing; it must be related to the values for the other regions.</p> <p>Difficult to decide whether it is the region that has changed or other regions.**</p>
	•	•

	Strengths	Weaknesses
Weighted index	<ul style="list-style-type: none"> • Not sensitive to outliers.* • Possible to include many different indicators. 	<ul style="list-style-type: none"> • The index figure by itself means nothing; it must be related to the values for the other regions. • Difficult to decide whether it is the region that has changed or other regions.** • The calculation is not transparent. • Complicated calculation.

**Outliers are values that are much higher or lower than all others and are thus a deviating observation.*

*** Has the region changed, i.e. become better or worse? Or is it the other regions that have become better or worse, which means that the reference points have changed?. Both scenarios give the same result in the end.*

Objective 3: create a description of the present position of the regional capital supply structures in Sweden

In the description of the present position, regions have been used with the same information and calculations have also been made for municipalities so as to take into account smaller geographical areas and to see whether the results are sensitive to different regional divisions. The municipal calculations are thus seen as complementary to the regional analyses. The description of the present position shows the anticipated result in which larger regions (and larger municipalities) generally have a stronger and more durable regional capital supply structure regardless of which approach is used. Smaller regions (and municipalities) have poorer conditions for creating a strong structure and score less well, based on the quantitative analyses that have been performed in this report.

Proposals and recommendations:

This report is, naturally, not fully comprehensive and since only 15 indicators could be used there are limitations. The regional capital supply structures have been measured for the most recent year with available data, 2015, but should be measured over time. Because of the shortage of statistics in a number of different areas, it is not possible in practice to perform all the analyses and measurements that would be desirable in theory. The report is thus derived from the data that is accessible and the descriptions of the present situation are based on this. One important aspect that was thus discovered during work on the report is the shortage of available statistics for various indicators that could be used to describe the regional capital supply structure. In this report the following statistics have been found to be inadequate or completely lacking, for which reason there should be investigation into whether they may be discovered by various means:

- Statistics on informal venture capital, such as business angels.
- Statistic on formal venture capitalists.
- Statistics on lending to companies from different financial actors.

- Statistics on the loan structure that exists in companies and what demand there is from these companies.
- Interest rate levels on similar loans from different banks and in different places.

Obviously, all researchers would wish to have better access to more and better statistics, since this enables the researcher to set interesting and complex questions about different funding alternatives, how this affects companies, the influence of different political initiatives etc. It also enables better and more advanced statistical methods. This should obviously be set against the companies' (both financial actors and other companies) desire not to divulge information that could be considered to be sensitive and that could be used by other parties. Thus, the balance consists of contrasting the costs and the benefits of collecting these statistics.

There should be more, similar analyses for recent years so as to be able to evaluate the differences that arise over time. With such a procedure for looking at differences over the course of time, it is also possible to connect in changes that have occurred within the local labour markets, such as different policy initiatives. It is to be hoped that more and better statistics will become available over time so that future analyses can be more detailed and capture more aspects. Given the discussion on the different measurements that have been used in this report and their strengths and weaknesses, it is recommended that an unweighted index is used to produce a measurement of the regional capital supply structure. This measurement has a number of strengths, in that it is easy to produce, how the index is arrived at is transparent and it is not sensitive to deviating observations (outliers). At first glance, deviating observations may not appear to be very important, but given that there are regions in Sweden that differ greatly from the others (especially our metropolitan regions), these may drive the results. The unweighted index was also strongly correlated with the weighted index, which is considerably more complicated to produce. This means that the same results are arrived at with a simpler and more transparent procedure.

1 Introduktion

Att det finns stora internationella och interregionala skillnader är känt sedan länge. Detta kan härledas till många faktorer och påverkar även i sin tur många olika utfall. Av särskild betydelse för beslutsfattare är vilken påverkan olika policysatsningar ger i olika länder och regioner. Detta är något som uppmärksammas på nationell nivå där olika policydirektiv påverkar medlemsländerna i till exempel EU på olika sätt. Det finns däremot en mindre förståelse för vilket utfall och vilken påverkan olika policysatsningar på regional nivå får. Denna rapport fokuserar på regional nivå i Sverige och på olika regionala skillnader där utbudssidan främst analyseras. För att man ska kunna förstå de många regionala initiativ som ständigt tas fram och appliceras måste man ha en förståelse för regionens utgångspunkt och vilka olika kontextuella faktorer som finns i regionen. I relation till andra europeiska länder kan Sverige anses ligga i periferin av Europa. Även inom Sverige finns stora ytor som benämns som landsbygd. Man kan därmed säga att företag och andra ekonomiska aktörer i Sverige kan befinna sig i perifera regioner i ett land som ligger i Europas periferi. De stora skillnader som finns i Sverige leder till att olika policysatsningar som görs på regional nivå får mycket olika utfall, vilket är av största vikt att förstå.

Rapporten presenterar ett första steg i att definiera och mäta de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna i Sverige. Rapporten skrivs som en del i det ramprojekt som analyserar vilka lärdomar som kan dras från de statliga riskkapitalsatsningarna inom Europeiska regionala utvecklingsfonden, Eruf. Denna rapport ska användas som en del för att förstå om och hur de olika satsningarna inom Eruf påverkar de svenska regionerna, vilket först kräver ett utgångsvärde och en gemensam idé om vad de olika satsningarna kan tänkas påverka. Rapporten är en del i det arbetet.

1.1 Rapportens tre mål

- Denna rapport har tre mål som tillsammans ska ge en klarare bild av hur de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna ser ut i Sverige:
- definiera begreppet regionala kapitalförsörjningsstrukturer
- definiera hur man kan mäta de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna
- genomföra en nulägesbeskrivning av de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna i Sverige.

Som grund till definitionen av begreppet används tidigare studier som har fokuserat på relaterade områden. Eftersom det finns få studier, om ens några, som har samma fokus är vi tvungna att använda oss av litteratur inom relaterande områden. För att kunna genomföra en nulägesbeskrivning är man beroende av bra och omfattande statistik. Det är svårt att genomföra en solid och robust nulägesbeskrivning om man inte har statistik som täcker de olika aspekter man vill få med. Vi har i denna rapport använt oss av registerdata och andra officiella data som är mycket tillförlitliga och detaljerade. Det finns dock områden som inte täcks in på grund av databrist. Denna rapport ska därmed ses som ett första steg i att förstå och kvantifiera hur det ser ut i Sveriges regioner och även visa på de brister som finns när det gäller statistik tillgänglighet samt hur man kan tänka framåt.

1.2 Regionala kapitalförsörjningsstrukturer

Inom den *regionala kapitalförsörjningsstrukturen* är det inte endast lånekapital via banker som är av betydelse, utan alla typer av finansieringsformer är viktiga då de påverkar

företagens tillgång till externt kapital. I de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna ingår även stödfunktioner och kompletterande marknader såsom fastighetsmarknaden. Detta innebär att även om bankkontor försvinner från en plats kan det fortfarande finnas tillgång till externt kapital genom andra kanaler för företagen, såsom formellt riskkapital och affärsänglar. Det finns dock även stora skillnader i utbud av andra finansieringsalternativ i olika delar av Sverige, där våra storstäder och främst Stockholm står för merdelen av riskkapital (Berggren & Silver, 2010). Det finns även en stor diskrepans i storleken på den utlåning som sker genom olika typer av finansieringsformer. Utlåning till företag sker främst genom banker. Bankerna i Sverige lånade ut 1 331 miljarder kronor till företag i Sverige år 2017.⁶ Detta kan jämföras med den totala omsättningen för gräsrotsfinansiering, som år 2015 var cirka 123 miljoner kronor (SOU, 2018), samt Almis finansieringsverksamhet som år 2017 uppgick till 181 miljoner kronor i riskkapital och totalt cirka 2,6 miljarder kronor i lån till företag.

Trots utvecklingen och den förändring som sker inom den finansiella sektorn och trots att beslutstagare på allt från EU-nivå ner till kommunnivå ständigt uppmärksammar frågan om finansiellt utbud och finansiellt kapital finns det få studier eller rapporter som undersöker hur de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna ser ut i olika länder generellt och specifikt i Sverige. Studier har analyserat olika relaterade perspektiv, men få har tagit hela den regionala kapitalförsörjningsstrukturen i beaktning. Studier som har genomförts inom området visar att avståndet mellan företag och finansiella aktörer påverkar företagens förutsättningar att få tillgång till externt kapital (Cole, 1998; Cole m.fl., 2004; Ferri & Messori, 2000; Fritsch & Schilder, 2008; Lutz m.fl., 2013). Sett till företagen innebär detta att deras initiala lokalisering påverkar deras tillgång till externt kapital, särskilt i hänseende till riskkapital och i mindre utsträckning lånekapital, allt annat lika. Då det finns signifikanta skillnader mellan regioner, där det främst är glesa miljöer som har mindre tillgång till finansiella aktörer och andra stödjande funktioner samt en svag fastighetsmarknad, bidrar detta till stora skillnader i de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna inom ett land som Sverige. Ett problem som kan uppkomma för företag på landsbygden är att det, även om de kan få lånekapital för att finansiera sin löpande verksamhet, kan vara svårare att få krediter till att finansiera större investeringar, såsom en lokal som behövs för att verksamheten ska bibehållas eller kunna växa. Det finns självklart ett orsakssamband mellan utbudet av finansiering och finansiella tjänster och den lokala och regionala efterfrågan på dessa tjänster. På platser med få företag, och där dessa företag inte eftersöker dessa tjänster, finns det inte heller en efterfrågan att fylla, och det bildas därmed en ond cirkel. Sammanfattningsvis bidrar detta till att den regionala kapitalförsörjningsstrukturen skiljer sig åt mellan olika regioner och till att projekt med liknande avkastning har olika svårt att få tillgång till externt kapital baserat på deras initiala lokalisering. Detta kan innebära ett problem då företag i olika regioner har olika tillväxtpotential, vilket påverkar den generella utvecklingen i en region. Vi får större regionala skillnader där regioner som redan har en låg tillväxttakt får ett sämre utgångsläge.

Baserat på föregående diskussion och studier inom området kan vi konstatera att finansieringsmöjligheterna varierar geografiskt, även om vi kontrollerar och bortser från specifika företagsegenskaper. Ta som exempel företag XY som drivs av en företagare som under sina tio år i branschen har anställt 13 personer vilka alla arbetar heltid. Företaget verkar i en bransch som undergår en strukturomvandling och behöver därför genomföra en rad investeringar. Det interna kapital som genereras inom företaget räcker inte till för att

⁶ https://www.swedishbankers.se/media/3835/18_bank-o-finansstatistik_2017.pdf, läst 13 juni 2018.

täcka samtliga investeringar, och företaget behöver söka sig till externa källor för att få tillgång till finansiellt kapital. Givet företagets initiala lokalisering påverkas denna möjlighet. Om företaget ligger i en storstadsmiljö finns det generellt sett många olika finansieringsmöjligheter och det råder en hög konkurrensnivå mellan befintliga finansiärer, både mellan olika bankföretag och mellan olika typer av finansieringsalternativ. Det finns även stöttande aktörer som gör det lättare att få tillgång till information och kunskap om och vägledning till gällande olika finansieringsbeslut. Samma typ av företag, men lokaliserat på landsbygden, möter helt olika förutsättningar med begränsad tillgång till finansieringsmöjligheter och stöttande aktörer. Det kan även finnas en skillnad i värdering av företag och investeringsprojekt. Givet den heterogenitet som finns på landsbygden kan vi anta att detta problem med låg tillgänglighet varierar kraftigt. Det finns företag som är lokaliserade på landsbygden men som har god tillgänglighet till större agglomerationer och städer och företag som har starkt begränsad tillgänglighet till större agglomerationer. Jämförelsevis har företaget XY större möjlighet att få finansiering om det är lokaliserat i en storstad eller stad jämfört med om det skulle vara lokaliserat på landsbygden med bristande tillgänglighet till en stad. Detta innebär att, allt annat lika, samma företag har olika svårt att få finansiering beroende på var i Sverige det är lokaliserat.

För att få en komplett bild har det i projektet även parallellt genomförts en kvalitativ studie med intervjuer i olika regioner i Sverige. Den kvalitativa studien kompletterar den analys som genomförts baserad på registerdata då man genom kvalitativa analyser kan få fram de underliggande orsakerna och de nätverk och samspel som finns inom regionerna som inte fångas upp i olika register.⁷

⁷ Den kvalitativa studien beräknas klar i slutat av april 2019.

2 Bakgrund: Sveriges finansiella infrastruktur

2.1 Vikten av banker i det svenska systemet

Banker är av särskild betydelse i Sverige, eftersom vi har ett finansiellt system som främst är uppbyggt av banker. Man har genom studier analyserat hur banksektorn är uppbyggd där många finner att banker använder sig av att bygga relationer mellan sig och sina kunder, så kallat ”*relationship banking*” (Peltoniemi, 2007; Sjögren, 1994), även om dess betydelse har minskat över tid.

Banker utgör en betydande del av den svenska finansiella infrastrukturen genom in- och utlåning samt olika betalningsförmedlingar. Sveriges finansiella infrastruktur är främst uppbyggd av fyra bankföretag (Nordea, Swedbank, Skandinaviska Enskilda Banken och Svenska Handelsbanken) som tillsammans har en betydande del av marknaden. Vid sidan av de fyra storbankerna finns även sparbanker som kan ha en dominerande ställning på sin lokala marknad. Vid en jämförelse med andra länder framkommer det att Sverige har en stor banksektor, sett till andel av BNP och i relation till totala tillgångar. Antalet systemviktiga institutioner⁸ är däremot något lägre jämfört med andra motsvarande länder (Konkurrensverket, 2016). Banksektorn i Sverige har sålunda en marknadsstruktur som liknar den i ett oligopol, där få företag är verksamma och varje aktör har en betydande marknadsandel. Enligt en rapport från Konkurrensverket (2016) har de fyra storbankerna i Sverige en stark ställning på den svenska marknaden, trots att det finns andra aktörer inom området. De fyra svenska storbankerna har tillsammans ett stort antal kunder sett till både privata hushåll och företag. Kunderna är främst koncentrerade till den svenska marknaden men finns även i andra länder, såsom övriga nordiska länder och de baltiska länderna.

De fyra storbankerna har en stark ställning gällande utlåning till hushåll. År 2015 gick cirka 72 procent av utlåningen genom någon av de fyra storbankerna. Denna siffra har dock minskat något sedan 2001, då andelen låg på cirka 78 procent. Motsvarande siffra för utlåning till svenska företag ligger på cirka 65 procent 2015 med en minskning från cirka 72 procent 2001. Utlåning via finansiella aktörer sker i stor utsträckning med hjälp av säkerhet av olika typer. När det gäller hushållen använder 82 procent av kunderna sin bostad som säkerhet. Motsvarande siffra för företag är även där 82 procent där låntagaren använder olika former av säkerheter; även för företag används fastigheter och lokaler i stor utsträckning som säkerhet vid lån (Konkurrensverket, 2016).

2.1.1 Konkurrenssituationen på bankmarknaden i Sverige – ett problem eller inte?

I rapporten från Konkurrensverket (2016) pekar man på att en stark ställning gällande in- och upplåning samt kreditgivning kan bero på en bristande rörlighet av kunder mellan de olika finansiella aktörerna på den svenska marknaden. Detta bidrar till lägre konkurrens enligt rapporten. Bristande kundrörlighet är något som har uppmärksammats på den svenska marknaden och har diskuterats under en längre tid. Samma bristande rörlighet finns till exempel inte för kunder till försäkringsbolag. Ett annat tecken på bristande konkurrens är storbankernas bruttomarginaler på bolån, vilka har ökat över tid. Bruttomarginalerna var år 2015 de högsta sedan 2000. Det är genom räntenettet som

⁸ I Sverige är det endast de fyra storbankerna som är klassificerade som systemviktiga institut av Finansinspektionen, baserat på deras storlek, komplexitet, sammanlänkning samt betydelse för den svenska ekonomin. Denna klassificering innebär krav såsom kapitalbuffertkrav men även säkerhet från staten om det skulle ske en systemkollaps.

bankerna får sina största intäkter. För de fyra storbankerna uppgick de till cirka hälften av de totala intäkterna. En annan förklaring till de höga bruttomarginalerna ges av ökade kapitalkrav. Storbankerna har även en dominant ställning på fondmarknader, men denna position har på senare år försvagats, vilket kan vara ett tecken på ökad internationell konkurrens. År 2015 hade de fyra storbankerna cirka 55 procent av andelen förvaltad kapital i Sverige, vilket är en minskning från cirka 80 procent av andelen så sent som 2001. Minskningen har med andra ord varit markant, och under en 15-årsperiod har bankerna tappat cirka en tredjedel av fondmarknaden. De, trots minskningen, stora marknadsandelarna drivs av stordriftsfördelar, och fondkunderna hos de fyra storbankerna har lägre rörlighet jämfört med andra kunder (Konkurrensverket, 2016).

Den begränsade konkurrenssituationen inom den svenska banksektorn kan bero på höga inträdesbarriärer på marknaden, såsom stordriftsfördelar, regleringar, infrastruktur-samarbeten och inlåsnings effekter (Konkurrensverket, 2016). Eftersom bankerna står för en stor andel av det svenska kapitalet, över 80 procent av alla krediter till hushåll och företag, kan en begränsad konkurrensnivå påverka övriga sektorer negativt. I Sverige sker utlåningen till hushåll nästan uteslutande genom olika banker (där de fyra storbankerna har en stark ställning), medan företag har en mer diversifierad finansiering, det vill säga fler finansieringskällor förutom banker (Riksbanken, 2015), även om banker även här har en stark ställning. Berggren m.fl. (2001) finner i sin studie att många företag är beroende av banklån och att banker har en särskilt stark ställning gentemot små och medelstora företag i Sverige. En begränsad konkurrens på bankmarknaden kan därmed ha mer långtgående effekter och ha en negativ påverkan på svenska företag om de är tvungna att betala en högre ränta än den som hade uppkommit i en situation där det råder större konkurrens. Det finns även en stor spridning mellan olika regioner i Sverige när det gäller vilken räntenivå företagen möter vid olika lån. I en undersökning som genomförts av Företagarna (2014) visar de att räntenivån på checkräntor (för små och medelstora företag) varierar mellan 5,87 procent i Jönköping och upp till 7,84 procent i Västernorrland. Genomsnittet för Sverige ligger på 6,51 procent. Undersökningen visar att skillnader i ränta i Sverige är cirka två procentenheter. Regionerna i Norrland ligger i genomsnitt cirka en halv procentenhet över genomsnittet i Sverige (Företagarna, 2014). Studien av Företagarna kontrollerar inte vilken branschstruktur som finns i de olika regionerna, och en del av skillnaden i räntenivå kan bero på skillnader inte bara geografiskt utan även gällande bransch och industristruktur. Det finns även en spridning baserad på företagsstorlek, där företag med mindre än tio anställda i snitt betalar 4 procents ränta på lånen i företagen, medan företag med mer än tio anställda i genomsnitt betalar 3,4 procents ränta (Företagarna, 2016). En annan utveckling är att företagsobligationer i allt större utsträckning ersätter banklån hos företag.

I en studie gällande den europeiska bankmarknaden finner Joaquín Maudos och de Guevara (2007) att kostnaderna (högre kostnader för finansiella tjänster, ineffektivitet, lägre sparande och lägre investeringar, vilket på sikt påverkar den ekonomiska tillväxten) som uppkommer på koncentrerade bankmarknader är större än de potentiella vinsterna (kosteffektivisering). Vid en jämförelse av olika bankmarknader i 13 europeiska länder finner Carbó m.fl. (2009) att den svenska bankmarknaden har en svag konkurrenssituation, vilket leder till att skillnader i kostnader inte reflekteras i prisförändringar. Liknande resultat återfinns i studien av Thorsten Beck m.fl. (2004), där Sverige har en hög marknadskoncentration av de tre största aktörerna på marknaden. Studien visar dock att få företag anser att tillgång till finansiering påverkar företagens verksamhet och tillväxt. Det finns även andra studier som finner en låg konkurrensnivå på Sveriges banksektor (Bolt &

Humphrey, 2010; Cetorelli, 2004; Hortlund, 2003; Joaquin Maudos & Fernandez de Guevara, 2006; Mirzaei & Moore, 2014). Det finns även studier som finner att konkurrensnivån i Sverige minskat över tid (De Guevara m.fl., 2007).

Även det motsatta förhållandet, att konkurrenssituationen på den svenska bankmarknaden inte är begränsad och motsäger de resultat som framkom i rapporten av Konkurrensverket (2016) och andra studier, finns. Det anses att en låg konkurrenssituation skulle avspeglats i en högre lönsamhet hos de fyra storbankerna jämfört med genomsnittet hos företag i Sverige. De fyra storbankerna har en likvärdig eller lägre lönsamhet jämfört med andra storföretag på den svenska marknaden.⁹ Det är dock inga av dessa andra liknade företag som har en implicit statlig garanti att falla tillbaka på. Det finns även studier som finner att den svenska bankmarknaden har en hög koncentration till ett fåtal företag men att de mått som speglar konkurrensnivån inom sektorn ligger runt medelvärdet (Bikker & Haaf, 2002; Casu & Girardone, 2006; Marius Andrieş & Căpraru, 2012; Weill, 2013), och därmed förkastas tesen att det är en sämre konkurrenssituation på den svenska marknaden.

Att ett land upplever en försämrad konkurrenssituation behöver inte automatiskt betyda att det finansiella systemet är sämre eller fungerar sämre. Konkurrenssituationen inom den tyska banksektorn är till exempel mycket hård och bankerna anses vara ineffektiva, men ekonomin i stort fungerar förhållningsvis väl. Det motsatta förhållandet kan observeras i Spanien. Det kan även finnas fördelar med att ha en koncentration av aktörer på en marknad då det ökar stabiliteten och även kan öka effektiviteten hos aktörerna (Boyd & Prescott, 1986; Méon & Weill, 2005). Studier visar att en ökad koncentration av banker kan öka stabiliteten hos de finansiella aktörerna, då de har större chans att bygga upp en buffert som gör dem mindre känsliga för chocker, som till exempel förändrade makroförhållanden (Boyd m.fl., 2004). Ett annat perspektiv är den geografiska dimensionen på konkurrensnivå, där man i olika regioner upplever olika konkurrensnivåer baserat på de finansiella aktörer som verkar inom området. Det kan lokalt och regionalt finnas situationer där en aktör dominerar även om det finns en hög nationell konkurrensnivå.

Andra aktörer på den svenska bankmarknaden, förutom de fyra storbankerna, är sparbanker och utländskt ägda banker. Sverige har en lång tradition av etablerade sparbanker och företag som fungerar som vanliga banker men som har ett mer lokalt engagemang och normalt en mindre geografisk räckvidd i termer av kunder och utlåning. Antalet sparbanker har över tid minskat i Sverige, dels beroende på att somliga sparbanker har omorganiserats till bankaktiebolag eller att sparbanker har slagits samman och bildat ett nytt företag, dels på grund av att sparbanker har försvunnit från marknaden. Denna utveckling innebär dock inte alltid att tillgängligheten till finansiellt kapital har försvunnit från den lokala marknaden. Vid en hopslagning eller vid en ombildning till aktiebolag har majoriteten av bankkontoren fortfarande funnits kvar, även efter förändringen i ägarstruktur. Andra sparbanker har ombildats till aktiebolag, men är fortfarande ägda av en sparbanksstiftelse, där det är en försumbar skillnad i hur banken fungerar. Utländskt ägda banker har börjat etablera sig på den svenska marknaden och har därmed påverkat konkurrenssituationen, om än marginellt. År 2001 etablerade sig Unidanmark A/S från Danmark och samma år gick Christiania Bank og Kreditkasse ASA från Norge ihop med Nordea. Andra exempel på inträdet av utländska banker på den svenska marknaden är

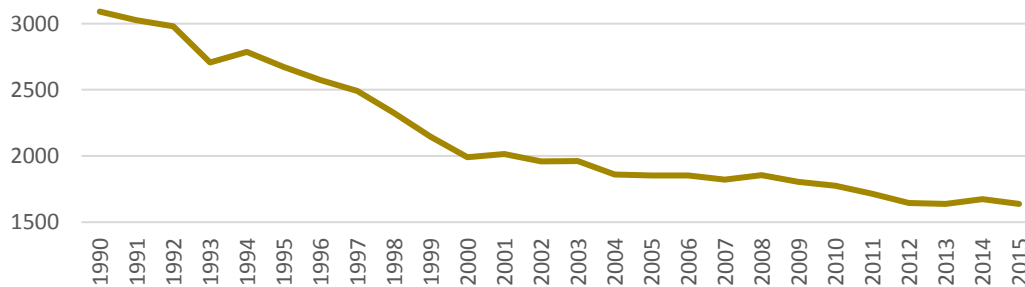
⁹ <https://www.swedishbankers.se/vi-tycker/fyra-myter-om-banksektorn/det-aer-daalig-konkurrens-mellan-bankerna/>, läst i maj 2018.

Danske Bank, som etablerade sig i Sverige 1997 och numera är den femte största banken i Sverige.

2.1.2 Utvecklingen av den svenska banksektorn i Sverige som helhet

Att företag i Sverige har problem att få tillgång till tillräckligt med externt kapital har påvisats i studier där företag själva rapporterar hur situationen ter sig för det enskilda företaget (Blanchflower m.fl., 2001; Företagarna, 2015; Nykvist, 2008). Detta är även något som har observerats i andra länder. Parallellt med detta observerar vi att många bankkontor försvinner från Sveriges olika regioner. Utvecklingen av antal bankkontor i Sverige visas i följande figur. Sedan 1990 fram till 2015 har 47 procent av alla bankkontor i Sverige försvunnit, och den största minskningen har skett i regioner där man redan från början haft ett mindre antal bankkontor, dvs. i våra rurala och glesa regioner. Utveckling mot ett färre antal bankkontor är inte något som sker enbart i Sverige utan även i många andra liknande länder.¹⁰ I figuren tas endast det totala antalet bankkontor upp. Denna utveckling speglar även den urbaniseringsprocess som kontinuerligt har skett och sker i Sverige. En aspekt av detta blir då huruvida det ska finnas bankkontor på samtliga platser i Sverige om det inte finns någon efterfrågan eller underlag på dessa platser. För att få en större förståelse för banksektorn redovisas även hur många anställda som finns i sektorn. År 1997 fanns det cirka 49 000 anställda inom banker i hela Sverige, motsvarande siffra för 2015 är cirka 40 000 anställda. Detta innebär en minskning av antal anställda med cirka 20 procent. Sektorn har med andra ord blivit mindre i termer av antal arbetsställen samt antal anställda och det har skett en koncentration till våra större städer, mycket tack vare att bankkontoren har stängts ner på landsbygden men även för att nya har öppnats i våra städer.

Figur 1. Utvecklingen av antalet bankkontor i Sverige, 1990 till 2015

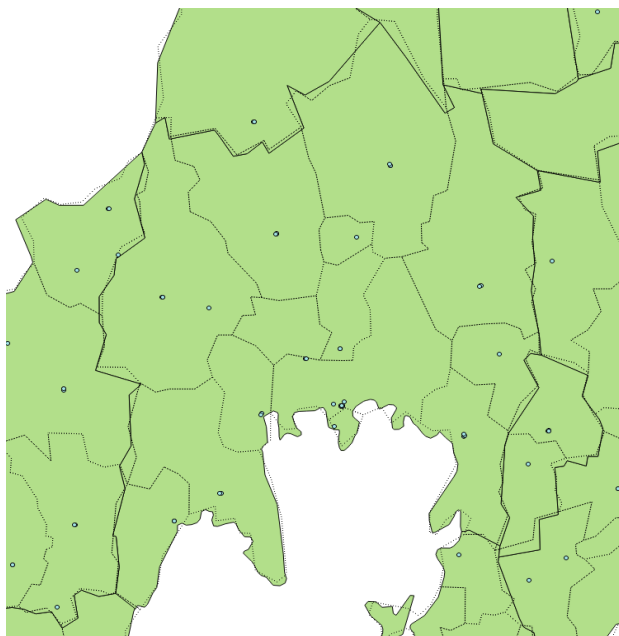

Källa: Egen bearbetning av registerdata från Statistiska centralbyrån (SCB).

För att klargöra hur det kan se ut i olika delar av Sverige visar följande figur hur det ser ut i Värmlands region för år 2015, där man även kan se kommungränserna. Prickarna visar var i kommunerna de olika bankkontoren ligger.

¹⁰ <https://www.cnbc.com/2016/04/21/bank-branches-are-evolvingand-shrinking.html>, <http://houstonblog.jll.com/bank-branches-decrease/>, <https://www.ft.com/content/f2b66af8-c153-11e6-81c2-f57d90f6741a>, lästa 12 mars 2018.

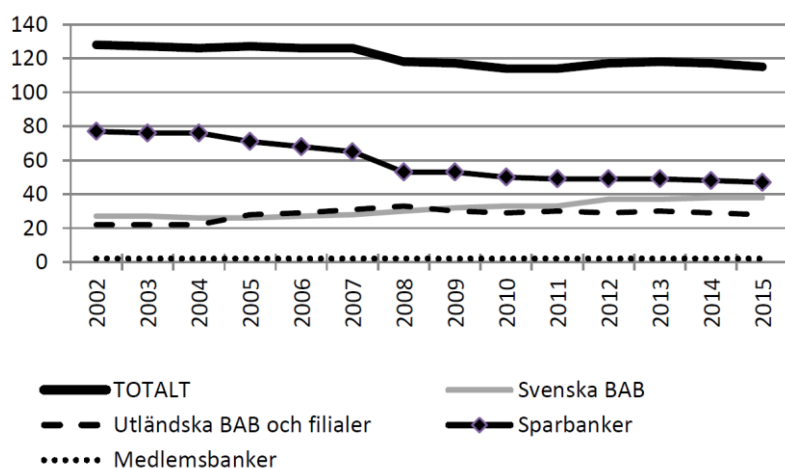
Figur 2. Nedslag i en funktionell region (Värmland) med interna kommungränser och lokalisering av bankkontor för år 2015

Källa: Egen bearbetning av registerdata från SCB.

Följande figur visar utvecklingen av olika typer av banker i Sverige under perioden 2002 till 2015. Det är viktigt att poängtera att figuren endast visar antalet olika typer av företag och inte de volymer som bankerna lånar ut; dessa siffror är notoriskt svåra att få tag på.

Figur 3. Utvecklingen av olika typer av banker (med tillstånd) i Sverige, baserat på ägarförhållande. BAB står för bankaktiebolag. Y-axeln visar antal banker.

Källa: Konkurrensverket (2016).

Figuren visar att det fanns över 100 olika bankföretag på den svenska marknaden 2015, även om det totala antalet företag i Sverige som har tillstånd att verka som banker har minskat över tid. Denna minskning består främst i att antalet sparbanker kraftigt har minskat i Sverige, och som tidigare nämnts har några av dessa sparbanker omvandlats till

svenska bankaktiebolag (BAB). Jämfört med Norge har det svenska finansiella systemet färre sparbanker. Det norska finansiella systemet har därmed en högre konkurrensnivå och sparbankerna har en stor betydelse för den regionala tillväxten, särskilt i regioner med sämre tillgänglighet (Dobloug, 2012). Över tid kan man observera att det även finns en ökning av antalet utländska aktörer på den svenska marknaden.

2.1.3 Utvecklingen av den svenska banksektorn i Sveriges olika regioner

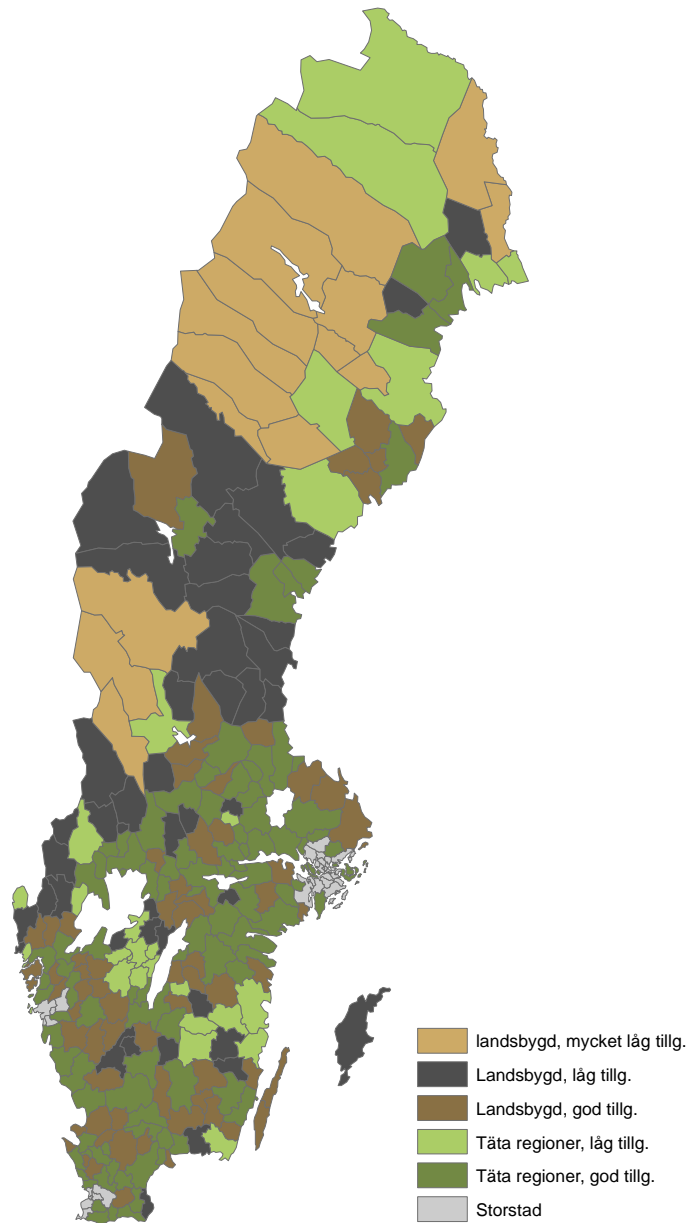
Föregående avsnitt visade utvecklingen av antal bankföretag. En annan viktig del för kapitalförsörjningen är lokaliseringen av bankkontoren i Sverige. För att möjliggöra en mer detaljerad beskrivning av utvecklingen av bankkontor delas Sveriges kommuner upp i sex olika typer av regioner.¹¹ Indelningen följer den i Tillväxtanalys (2014) och definieras enligt följande:

1. *Storstad*: Kommuner med mindre än 20 procent av befolkningen i rurala områden och en med angränsande kommuner samlad folkmängd på minst 500 000 invånare. Exempel på en sådan kommun är vår huvudstad med dess kranskommuner såsom Täby.
2. *Täta regioner, hög tillgänglighet*: Övriga kommuner med mindre än 50 procent av befolkningen i rurala områden och minst 50 procent av befolkningen med mindre än 45 minuters resväg till en agglomeration med minst 50 000 invånare. Umeå och Knivsta återfinns i denna kategori.
3. *Täta regioner, låg tillgänglighet*: Övriga kommuner med mindre än 50 procent av befolkningen i rurala områden och mindre än 50 procent av befolkningen med mindre än 45 minuters resväg till en agglomeration med minst 50 000 invånare. Exempel på kommuner i denna kategori är Karlskrona och Mora.
4. *Landsbygd, hög tillgänglighet*: Kommuner med minst 50 procent av befolkningen i rurala områden och minst 50 procent av befolkningen med mindre än 45 minuters resväg till en agglomeration med minst 50 000 invånare. Trosa och Laxå finns till exempel i denna kategori.
5. *Landsbygd, låg tillgänglighet*: Kommuner med minst 50 procent av befolkningen i rurala områden och mindre än 50 procent av befolkningen med mindre än 45 minuters resväg till en agglomeration med minst 50 000 invånare. Kommuner som finns i denna kategori är Gnosjö och Simrishamn.
6. *Landsbygd, mycket låg tillgänglighet*: Kommuner med hela befolkningen i rurala områden och med minst 90 minuters genomsnittlig resväg till en agglomeration med minst 50 000 invånare. Malå och Jokkmokk är exempel på några av dessa kommuner.

Följande karta visar vilka kommuner som tillhör respektive regionindelning. Inte helt förvånande kan vi observera att landsbygd med låg och mycket låg tillgänglighet finns i norra delen av Sverige och att regioner i södra Sverige generellt har en större tillgänglighet.

¹¹ Det finns även en indelning baserad på tre huvudgrupper: i) kommuner med mindre än 20 procent av befolkningen i rurala områden och en med angränsade kommuner samlad folkmängd på minst 500 000 invånare, ii) övriga kommuner med mindre än 50 procent av befolkningen i rurala områden och iii) kommuner med minst 50 procent av befolkningen i rurala områden. Denna indelning blir i detta sammanhang för grov då det finns betydliga skillnader både inom och mellan landsbygd och stad.

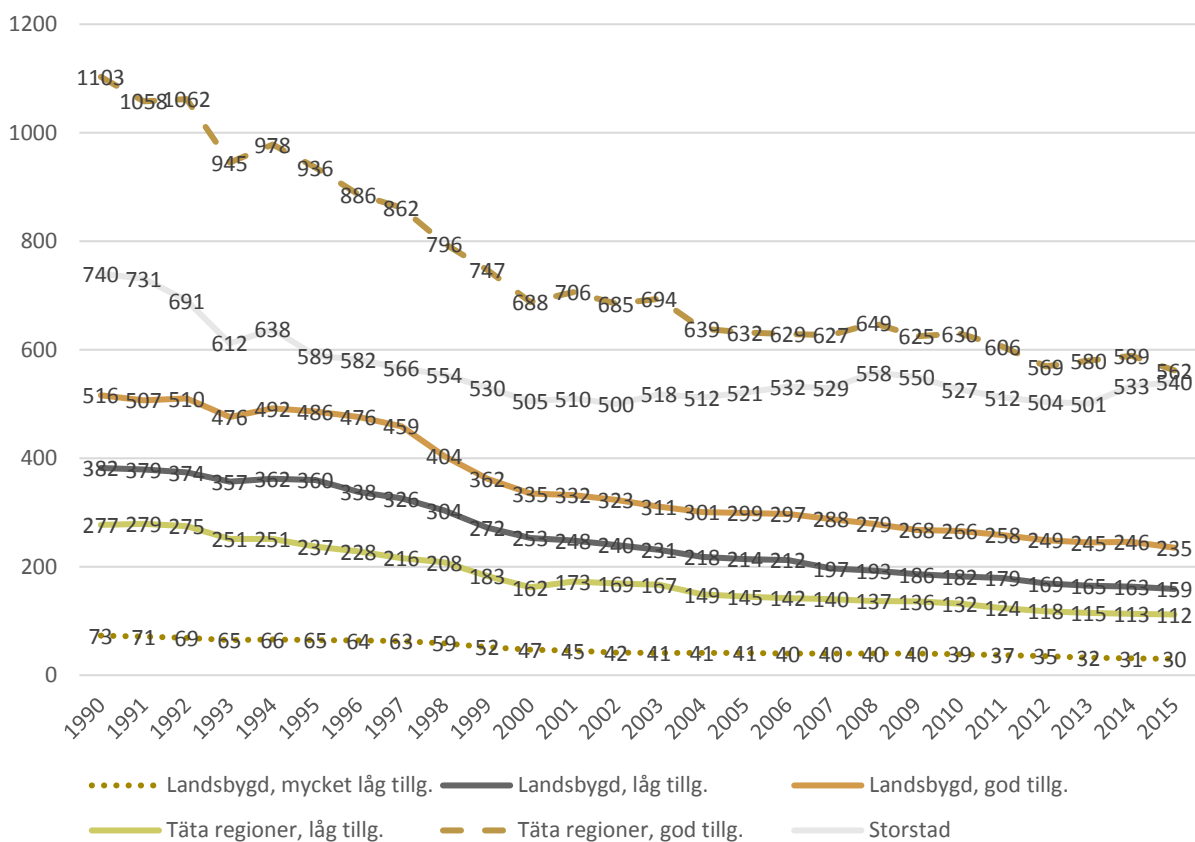
Figur 4. Regionindelning av Tillväxtanalys. Sex olika regionstyper.

Källa: Tillväxtanalys (2014).

Följande figur visar utvecklingen från 1990 till 2015 av antalet bankkontor i Sverige för de ovannämnda sex regionstyperna.

Figur 5. Utvecklingen av antalet bankkontor i olika regionstyper i Sverige. Y-axeln: antal bankkontor.

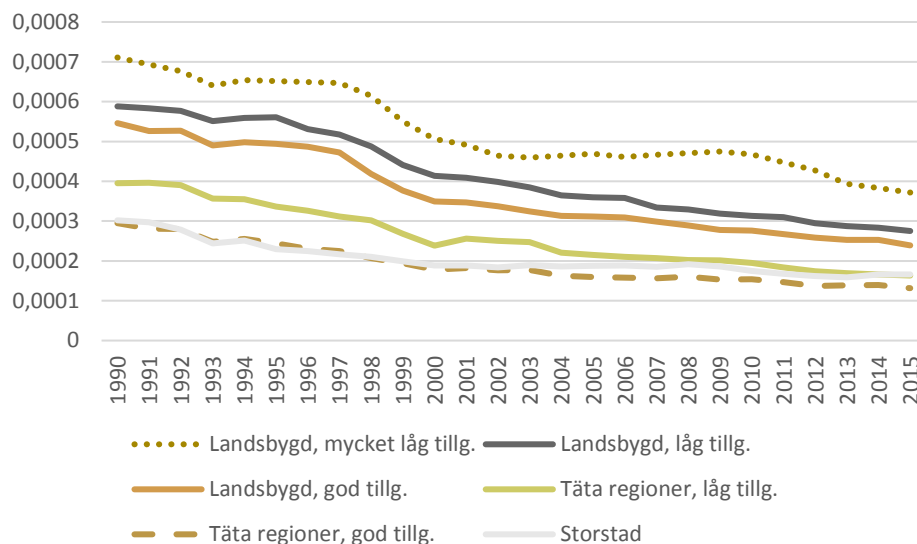

Källa: Egen bearbetning av registerdata från SCB.

Figuren visar att det har skett en minskning av antalet bankkontor i samtliga regionindelningar men av olika omfattning. Den största procentuella minskningen av antalet bankkontor har skett i regioner som klassificeras som regioner med låg tillgänglighet till större agglomerationer och städer. I landsbygdskommuner med låg och mycket låg tillgänglighet har antalet bankkontor minskat med cirka 58 procent. För täta regioner med låg tillgänglighet har bankkontoren minskat med cirka 60 procent. Det har även skett en minskning mellan åren 1990 och 2015 i täta regioner med hög tillgänglighet och storstadsregioner med 49 respektive 27 procent. I storstadsregioner kan en ökning av bankkontor under de senaste åren observeras, vilket kan vara en konsekvens av att fler utländska banker har lokaliserat sig och verkar i Sverige och att de då väljer att lokalisera sig i storstadsregioner. Detta mönster, med en minskning av antalet bankkontor, är givetvis en spegling av den urbaniseringsprocess som kontinuerligt sker i Sverige, där individer och företag flyttar från landsbygden till städer. En anledning till nedläggningar kan vara att det är svårt att hitta kompetent personal på vissa platser för att kunna driva en aktiv utlåningsverksamhet byggd på lokal information. För att relatera utvecklingen av bankkontor till den urbaniseringsprocess som sker visar nästa figur antalet bankkontor i relation till befolkningsförändringen över samma period. Figuren visar förändringen i relation till det totala antalet individer som bor i respektive region. Samma mönster ses om man även använder antalet bankkontor relaterat till antal individer i åldrarna 20–50 som bor i

respektive region. Individer i åldrarna 20 till 50 antas vara de som är mest mobila och därmed påverkar urbaniseringstrenden.

Figur 6. Utvecklingen av bankkontor i olika regionstyper i Sverige normaliserat med antal individer som bor i respektive region. Y-axeln: antal bankkontor delat med antal invånare.

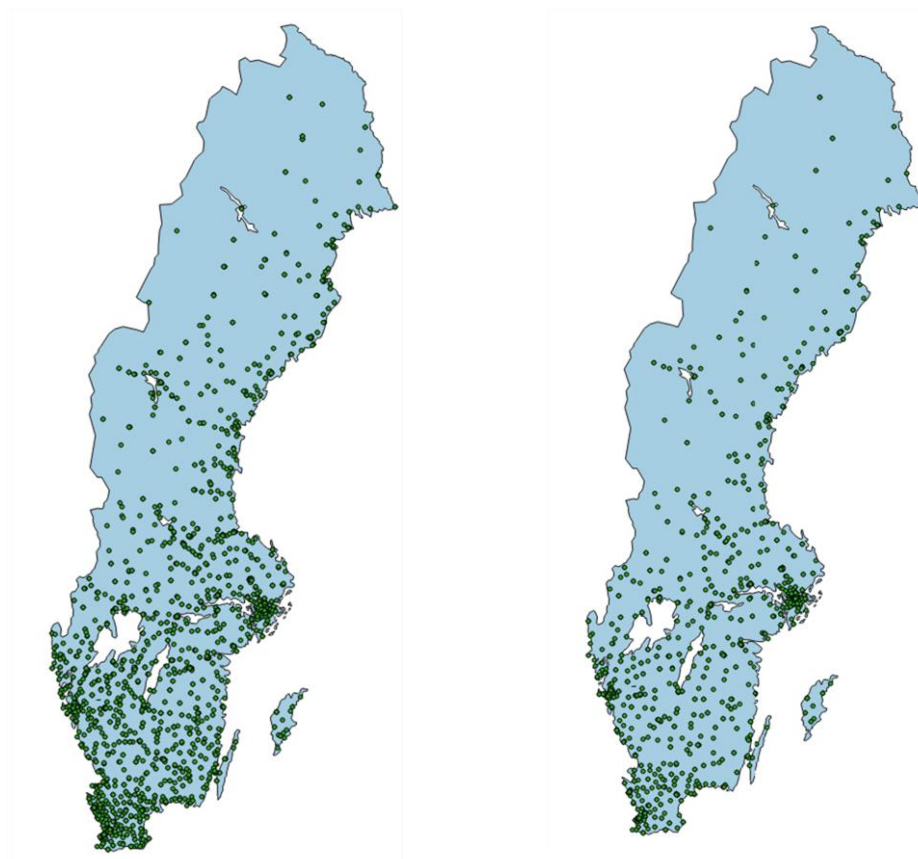

Källa: Egen bearbetning av registerdata från SCB.

Figuren visar en minskning av antalet bankkontor även när det normaliseras till antalet individer som bor i regionen. Det är med andra ord inte enbart urbaniseringsprocessen som driver den strukturella förändring som sker inom banksektorn.

Följande kartor visar ett annat perspektiv av förändringen av bankkontor från 1990 till 2015. Kartorna visar var i Sverige bankkontoren finns på koordinatnivå. Kartorna utgår från ett system av rutor där hela Sveriges geografi är indelad i rutor i storleken 250*250 meter i tätorter och 1000*1000 meter på landsbygden. Om det finns minst ett bankkontor i respektive ruta visas det genom en prick på kartan.

Figur 7. Bankkontor på koordinatnivå för åren 1990 (vänstra figuren) och 2015 (högra figuren)

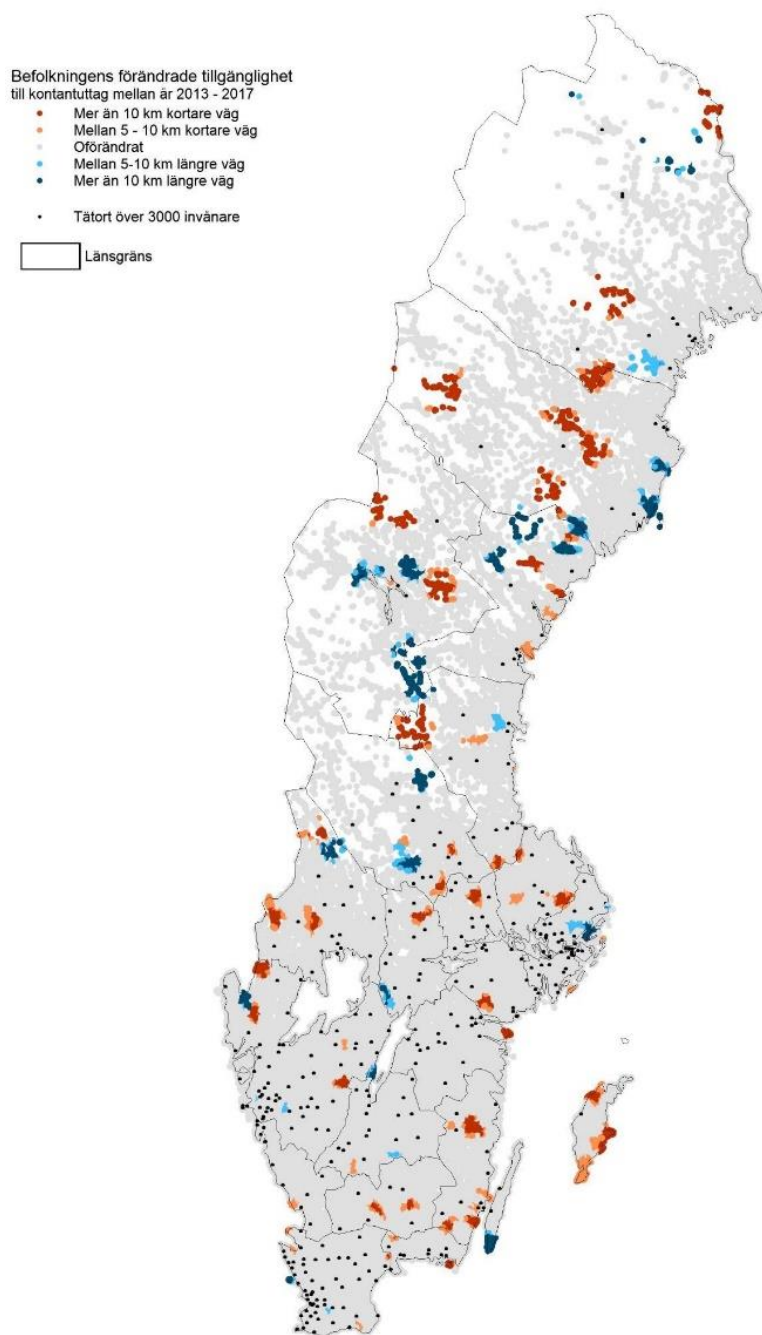

Källa: Egen bearbetning av registerdata från SCB.

Vid en okulär analys visar kartorna en klar minskning av antal bankkontor från år 1990 till 2015. Minskningen har skett i samtliga delar av landet där kartan för 2015 har ett mindre antal prickar. Liknande diskussioner, om att finansiell infrastruktur försvinner från mindre tätbefolkade områden, har gjorts i andra länder där Australien är ett bra exempel på ett land där finansiellt kapital, särskilt genom banker, har utarmats på landsbygden (Jones, 2002).

Tillväxtverket (2018) har i en av sina rapporter analyserat hur förändringen i tillgänglighet till grundläggande betaltjänster (ställen där man kan ta ut kontanter, sätta in dagskassar samt betala sina räkningar) har sett ut i olika delar av Sverige. Följande figur visar förändringen i tillgänglighet till kontantuttag från 2013 till 2017.

Figur 8. Förändring över tid när det gäller tillgänglighet till kontantuttag

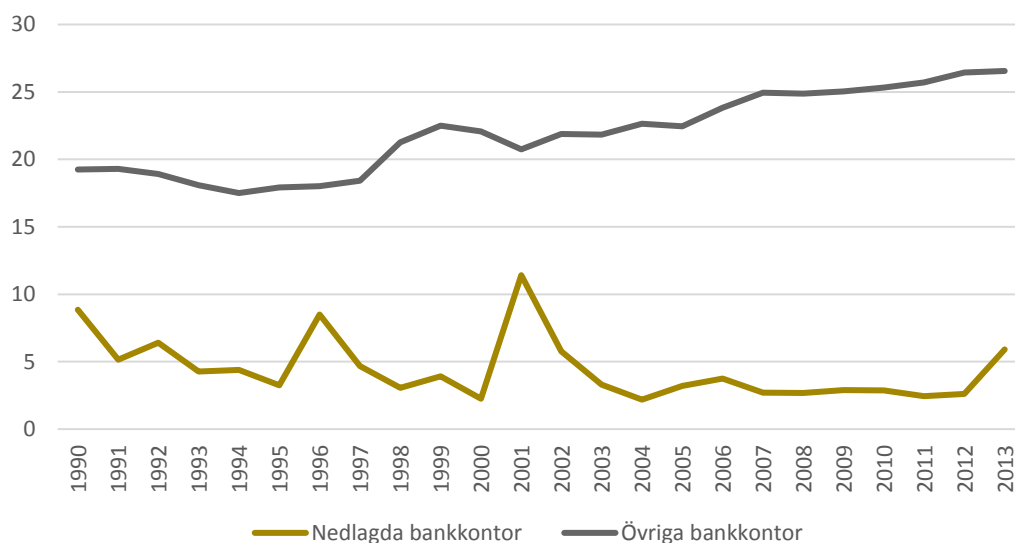

Källa: Tillväxtverket (2018).

Figurerna som visar på förändringen över tid visar endast antalet rutor där det finns minst ett bankkontor och fångar inte förändringen i storlek på bankkontoren eller de tjänster som har försvunnit. Det finns en stor spridning i de funktioner som olika bankkontor har, från ett brett urval av kvalificerade tjänster och rådgivning till enbart enkel bemanning och service som är öppen ett begränsat antal timmar i veckan. Om det endast är bankkontor

med begränsad service och tjänsteutbud som har försvunnit eller flera små bankkontor som har slagits ihop är effekten mer begränsad jämfört med om det är ett regionkontor som har lagts ner med många och mer avancerade funktioner. Således har nedläggningen av bankkontor olika effekt beroende på vilken funktion som försvinner på en plats och hur tillgängligheten ser ut till andra banker samt andra finansiella aktörer efter att det har skett en nedläggning. Det är kanske inte rimligt att varje ort i Sverige med ett mindre antal invånare ska ha ett eget bankkontor? För att visa fördelningen av de kontor som lagts ner jämfört med de som finns kvar på marknaden presenterar nästa figur medelvärdet av antalet anställda i de bankkontor som försvann från marknaden¹² samt de som fanns kvar för respektive år mellan 1990 och 2013. Figuren visar tydligt att de bankkontor som lagts ner i genomsnitt har ett mindre antal anställda jämfört med resterande bankkontor. De som har lagts ner har i genomsnitt fem anställda. Här ser vi en trend i minskningen av storleken på nedlagda bankkontor över tid. Det finns självklart variationer för varje år eftersom denna figur endast visar ett medelvärde, vilket innebär att det, i hänseende till antal anställda, även finns större bankkontor som har lagts ner, men de flesta är små sett till antalet anställda och kan därmed antas ha utfört mindre avancerade uppgifter.

Figur 9. Medelvärde för antal anställda i nedlagda bankkontor samt övriga bankkontor för 1990 till 2013. Y-axeln: antal anställda.

Källa: SCB.

En annan aspekt, förutom storleken på bankkontoret, är vilket bankföretag som bankkontoret tillhör. En första separation kan göras mellan sparbanker och övriga banker. Sparbanker har ett mer lokalt fokus och är generellt sett mer aktiva i den region de är lokaliserade eftersom detta är en del av deras mål och ambition med deras verksamhet. I ett andra steg finns en stor skillnad mellan de fyra dominerande bankföretagen i Sverige. De olika bankföretagen har olika hierarkiska modeller, där till exempel Handelsbanken har en mer uttalad strategi att man ska kunna ta besluten lokalt, nära bankkontoret.¹³ Detta innebär

¹² I denna statistik ingår inte bankkontor som "försvann" på grund av hopslagning eller uppdelning.

¹³ <https://www.handelsbanken.se/shb/INeT/IStartSv.nsf/FrameSet?OpenView&id=ombanken&navob=54&base=/shb/INeT/ICentSv.nsf&sa=/shb/INeT/ICentSv.nsf/default/q700BBE2F5D0AE8B2C12571F10024A224>, läst 14 juni 2018.

att fler lokala bankkontor ges beslutanderätt över krediter. Detta kan jämföras med de andra bankföretagen, där man ser en mer hierarkisk struktur med (region)kontor där beslut om vissa krediter tas. Detta innebär att inte bara storleken på bankkontoret som försvinner är av betydelse, utan även vilket företag som bankkontoret tillhör. Detta medför därmed att det kan vara olika problematiskt när en nedläggning av ett bankkontor sker. Det finns tyvärr inte offentlig statistik som kan visa på vilket bankföretag som de nedlagda bankkontoren tillhör.

2.2 Riskkapital i Sverige är koncentrerat till storstäderna

Riskkapital ses ofta som ett alternativ till att få tillgång till externt kapital men representerar endast en liten andel av den svenska marknaden (Företagarna, 2015; Reynolds m.fl., 2004; Söderblom, 2012; Söderblom & Samuelson, 2014). Riskkapital har även en begränsad geografisk räckvidd, då riskkapitalaktörerna oftast investerar i portföljföretag som är lokaliserade nära riskkapitalföretaget. Eftersom de flesta riskkapitalföretag är koncentrerade till de två största storstadsregionerna i Sverige, Stockholm och Göteborg (där Stockholm är överrepresenterat) sker även den största andelen investeringar i dessa regioner (Berggren & Silver, 2010). Det finns olika sätt att se på riskkapital; en distinktion som kan göras är mellan riskkapital och riskvilligt kapital. Då man hänvisar till riskkapital innefattar det en investering i ett företag som påverkar ägarstrukturen. Riskvilligt kapital eller riskvillig finansiering har ett större omfång och hänvisar till alla typer av investeringar som innebär att man finansierar projekt som har en hög risk. Ett bredare synsätt innebär att man kan få en större geografisk spridning där fler regioner kan ha tillgång till finansiering av riskfyllda projekt, till skillnad från riskkapitalmarknaden som är koncentrerad till ett fåtal regioner (Tillväxtanalys, 2016).

Andra aktörer inom finanssektorn inkluderar informella riskkapitalister, även kallade affärsänglar, som också de står för en liten del av det finansiella kapital som går till företag. Affärsänglar är oftast individer som investerar i onoterade företag med god tillväxtpotential. För att definieras som affärsängel ska personen inte ha någon familjekoppling till det företag som investeringen sker i. Detta för att man ska kunna utesluta den finansiering som sker inom familjer. Affärsänglar går ofta in i ett tidigare skede och med mindre belopp jämfört med riskkapitalföretag och kan anses vara komplement till dessa. Som de flesta finansiella aktörer är även affärsänglar en heterogen grupp med olika typer. Avdeitchikova (2008b) delar upp affärsänglar i fyra kategorier – kunskapsorienterade, kapitalorienterade, klassiska affärsänglar och mikroinvesterare – baserat på hur mycket kapital affärsänglarna investerar samt hur aktiva de är i företaget.

Affärsänglar är svåra att hitta och analysera då de inte är publika, men enligt en uppskattning finns det mellan 3 000 och 5 000 affärsänglar i Sverige som tillsammans investerar cirka två miljarder kronor.¹⁴ I en studie av Andersson och Lodefalk (2018) identifierar författarna affärsänglar genom att använda svenska registerdata. De använder sig av flera steg, där det första baseras på individer som har slutat att vara delägare eller styrelsemedlemmar i ett företag. Detta kopplas samman med de individer som har fått en kapitalutdelning under utträdesperioden på minst 1,5 miljoner kronor. Genom att koppla dessa individer till lämpliga företag som de kan tänkas investera i, baserat på företagspecifika egenskaper och deras styrelsesammansättning, identifieras möjliga affärsänglar som väljs till nya ledamöter i aktiebolagen. Författarna får på detta sätt fram 1 218 möjliga affärsänglar (efter att ha rensat bort så kallade styrelseproffs). I en

¹⁴ <https://www.foretagande.se/tag/affarsangel/>, läst 7 februari 2018.

jämförelse mellan de företag som de identifierade affärsänglarna investerat i och andra liknande företag finner författarna att företagen med affärsänglar har presterat bättre efter inträdet av affärsänglarna.

Affärsänglar är mer geografiskt utspridda jämfört med formellt riskkapital och har ansetts vara en finansieringsform som kan hjälpa till att överbrygga den finansiella klyfta som finns mellan olika regioner. Informella riskkapitalister återfinns inte enbart i storstäderna utan även på landsbygden och i regioner som upplever en negativ tillväxt. Dessa investerare genomför ofta sina investeringar inom ett begränsat geografiskt område nära där de själva bor och verkar (Avdeitchikova, 2008b). Landström (1998) finner att majoriteten av investeringarna sker inom en åtta mils radie från investerarens bostad. Det finns dock en stor geografisk variation i antalet informella riskkapitalister och en koncentration som bestäms av utbuds- och efterfrågefaktorer. För en längre diskussion om dessa, se Avdeitchikova (2008a). Avdeitchikova (2009) finner att det över tid har skett en ökad koncentration av affärsänglar från landsbygden till Sveriges storstäder och universitetsstäder, vilket förstärker den skeva fördelning av finansiella aktörer som redan har observerats i Sverige.

2.3 Alternativa källor för finansiering: staten och gräsrotsfinansiering

Förutom privata aktörer på den svenska finansmarknaden finns den statliga organisationen Almi, som är den största offentliga aktören som tillhandahåller finansiellt kapital till företag genom lån (Söderblom, 2012). Almi och Almi Invest erbjuder lån, riskkapital och rådgivning till både nystartade och redan etablerade företag. Det finns cirka 40 Almikontor i Sverige som enligt Almiorganisationen är strategiskt lokaliserade för att erbjuda hög tillgänglighet till alla företag i Sverige (Almi, 2016). Det finns även andra vägar för att få tillgång till statligt riskkapital förutom Almi. I Sverige används ”fond-i-fond”, där den svenska staten investerar i riskkapitalfonder genom företaget Saminvest. Ett annat exempel är det statligt ägda företaget Industrifonden, som investerar riskkapital i teknologibaserade företag. Det finns även andra offentliga finansiella stöd som går till företag i olika kommuner och till olika ändamål i Sverige, såsom de från Vinnova, genom Tillväxtverket och genom Jordbruksverket. De olika stöden har ingen jämn fördelning mellan kommuner delvis beroende på vilket mål de olika stöden har och till vilka företag de riktar sig; stöd riktade mot innovationsaktiviteter går främst till företag lokaliserade i storstäder. Stöd med mer regional tillväxtinriktning eller landsbygdsinriktning hamnar i större utsträckning i glesare kommuner (Tillväxtanalys, 2017a).

Det finns många företag som använder sig av organisk finansiering, vilket innebär att de inte använder sig av extern finansiering utan av eget kapital och det kapital som generas i företaget. Detta brukar innebära att företaget växer långsammare, eftersom investeringar som är nödvändiga för att företaget ska växa tar längre tid att genomföra om man enbart använder sig av eget och eget generat kapital. En ytterligare finansieringsform som finns i Sverige liksom i många andra länder är gräsrotsfinansiering, på engelska *crowdfunding*. Gräsrotsfinansiering utgör i dag en liten andel av den totala investeringen men har haft god tillväxt under senare år, där man särskilt ser en ökning sedan år 2015 i de nordiska länderna. Finansieringen utgår från många investerare som enskilt investerar en mindre summa i ett projekt. Oftast används internet i förmedlingen av projekt och för att finna investerare. Det finns många olika variationer av gräsrotsfinansiering och lika många varianter av vad man får tillbaka som investerare. I teorin finns det ingen geografisk begränsning i gräsrotsfinansiering eftersom den sker via plattformar som är globalt

tillgängliga (SOU, 2018). De studier som har fokuserat på den geografiska spridningen av gräsrotsfinansiering har hittat olika resultat, där somliga studier visar att geografiska avstånd spelar mindre roll för gräsrotsfinansiering men att det fortfarande finns en avståndseffekt (Agrawal m.fl., 2011; Mollick, 2013). Silver m.fl. (2016) finner att det kan vara en begränsande effekt att entreprenören som finansieras av gräsrotsfinansiering har investerare som i geografiska mått finns på långt avstånd eftersom det minskar den lokala kunskapen hos investerarna. Studier finner även att gräsrotsfinansiering förekommer i regioner som har sämre ekonomiska förutsättningar och där man har en lägre andel riskkapital. Gräsrotsfinansiering kan därmed bidra till att man får en jämnare fördelning i alternativa finansieringsmöjligheter (Fleming & Sorenson, 2016; Sorenson m.fl., 2016). En annan typ av finansiering för företag är så kallad *peer equity* eller *peer-to-peer lending*, som hittills har utgjort en liten del av företagets totala finansiering men som även den har upplevt en hög tillväxttakt. Peer equity använder sig, liksom gräsrotsfinansiering, av elektroniska plattformar där låneansökningar genomförs. Det är många investerare (långivare) som är involverade i dessa typer av lån där varje part har en mindre andel. Låneprocessen sker oftast öppet, där företagen presenterar sin verksamhet och affärsidé (Mateescu, 2015).

2.4 Upplåning till företag i Sverige över tid

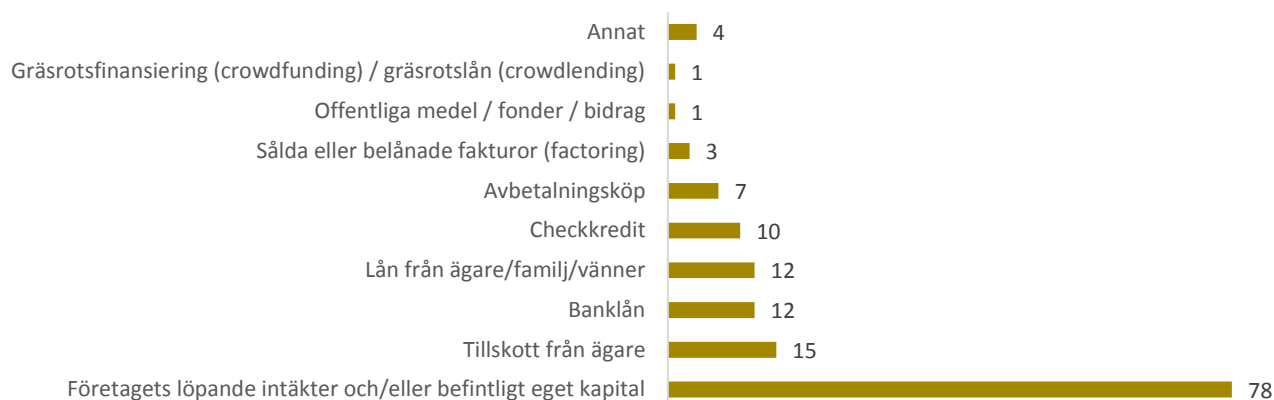
Föregående diskussion har visat på de olika finansieringskällor som finns i Sverige. En viktig aspekt är i vilken grad företagen i Sverige lånar kapital och hur förändringen har sett ut över tid. Utlåning till företag sker främst genom banker. 2017 lånade banker i Sverige 1 331 miljarder kronor till företag i Sverige.¹⁵ Detta kan jämföras med den totala omsättningen för gräsrotsfinansiering, som 2015 omsatte cirka 123 miljoner kronor (SOU, 2018) samt Almis finansieringsverksamhet, som 2017 uppgick till 181 miljoner kronor i riskkapital och totalt cirka 2,6 miljarder i lån till företag. Det finns därmed en stor skillnad i storlek hos de olika finansiella aktörerna, där bankerna står för den största delen av utlåningen.

Statistik från SCB visar att upplåningen till företag i stort följer konjunkturcykeln med en viss eftersläpning, där det under en pågående recession, och även efter, visar på en minskad upplåning. Upplåningen till företag har generellt sett sedan 2006 följt en positiv trend. I augusti 2013 uppgick företagets lån (icke-finansiella företag) till cirka 1 885 miljarder kronor.¹⁶ Vi har här sammanställt information om företagsfinansiering från olika källor för att visa hur stor del av marknaden som de olika finansieringsformerna har. En studie från Företagarna (2017) visar finansiering för cirka 4 000 av deras medlemmar. Enkäten är stratifierad för att spegla företagssammansättningen i Sverige och visar vilka finansieringsalternativ som använts av företagen som genomfört någon investering under de närmast föregående tolv månaderna. Resultatet visas i följande figur:

¹⁵ https://www.swedishbankers.se/media/3835/18_bank-o-finansstatistik_2017.pdf, läst 13 juni 2018.

¹⁶ https://www.scb.se/sv/_Hitta-statistik/Artiklar/Foretagens-finansieringsmojligheter/, läst 12 april 2018.

Figur 10. Finansieringsformer för företag från Företagarnas enkät från 2017. Företagen svarar på frågan "På vilket sätt finansierade företaget investering(ar) de senaste tolv månaderna?".

Figuren visar att det huvudsakliga kapitalet kommer från interna medel, antingen genom egna intäkter, eget kapital eller från ägaren. Följt av detta kommer lån från banker eller lån från ägare, familj och/eller vänner. Således följer finansieringsalternativen en så kallad *pecking order* där företag rangordnar olika finansieringskällor och föredrar eget kapital framför lån. "Tillskott från ägare" står för cirka 15 procent av fallen, och detta kan naturligtvis även inkludera de ägare som tar banklån via sin fastighet och använder detta för att finansiera sitt företag eller för att genomföra investeringar i företaget. Det har parallellt skett en kreditexpansion till fördel för hushållen jämfört med företag; utlåningen till hushåll har ökat i en större grad. Det är möjligt att finansiering till företag döljer sig inom denna kreditexpansion till hushåll, beroende på hur hushållen använder sina resurser. Ett exempel är att man lånar på sin fastighet för att öka kapitalflödet till sitt företag.

2.5 Sverige i ett internationellt perspektiv

I internationella jämförelser har Sverige ett utvecklat finansiellt system där alla delar inom den finansiella sektorn (aktiemarknaden, bankmarknaden, försäkringsbolag) är välutvecklade och fungerar på ett tillfredsställande sätt (Demirgüç-Kunt & Levine, 1999). I en rapport av IMF (2016) beskrivs det svenska finansiella systemet som ett av Europas största mätt i de finansiella aktörernas tillgångar och sett till antal invånare i landet. Det finansiella systemet har många internationella kopplingar, vilket tyder på att det svenska systemet är av vikt även i ett nätverksperspektiv, och att det utgör en hubb i det internationella finansiella systemet, särskilt i Sveriges närområde (nordiska och baltiska länder). Sveriges banker har dock enligt rapporten större strukturella likviditetsbrister jämfört med andra likvärdiga europeiska länder. I en jämförelse mellan olika länder utgör de svenska bankerna, som tidigare nämnts, en stor andel av BNP, och Sverige toppar listan över länder i Europa.

I relation till andra europeiska länder kan Sverige anses ligga i periferin av Europa ur ett geografiskt perspektiv. Det finns även inom Sverige stora ytor som benämns som landsbygd (se figur 4). Vissa områden i Sverige har därmed en utsatt position eftersom de är perifera i ett land som är lokaliserat i periferin. Detta innebär att det finns en begränsning för de ekonomiska aktörer som är lokaliserade i regionen när det handlar om tillgänglighet till andra ekonomiska aktörer i samma land men även till aktörer i andra länder. Gällande

avstånd inom landet skiljer Sverige från andra mindre länder i Europa som inte definieras och påverkas av samma stora avstånd. Det finns även stora likheter med andra länder som präglas av landsbygdsområden med stora avstånd, såsom Finland och Norge.

2.6 Sammanfattning

Sverige har, i likhet med andra utvecklade länder, ett välfungerande finansiellt system med många olika verksamma aktörer. Sverige skiljer sig däremot från andra länder genom att ha en stor banksektor som även är mycket koncentrerad, nämligen till våra fyra storbanker. Bankerna i Sverige är av stor vikt både för hushållen och företagen och är de aktörer som förmedlar den största andelen finansiellt kapital i utlåning.

Inom Sverige har det över tid skett en strukturell förändring av banksektorn och som en del av detta har många bankkontor lagts ner. Över en 15-årsperiod har cirka hälften av alla bankkontor försvunnit, och detta har varit särskilt markant på landsbygden och i regioner med låg tillgänglighet till större städer. Denna utveckling är inte bara ett utfall av den urbaniseringstrend som sker i Sverige. Bankkontoren som försvinner är i genomsnitt mindre än resterande bankkontor. Sektorn har med andra ord blivit mindre i termer av antal arbetsställen och antal anställda och där det har skett en koncentration till våra större städer, mycket tack vare att bankkontoren har stängts ner på landsbygden men även för att det har öppnats nya i våra städer.

Övriga finansieringsformer (statliga, riskkapital, gräsrotsfinansiering etc.) utgör en mindre del av företagens upplåning. Vissa finansieringsformer, såsom gräsrotsfinansiering, visar dock på en mycket hög tillväxt (där man visserligen börjar på en lägre nivå) och kan få ökad betydelse i framtiden.

Samtliga finansieringsformer uppvisar en koncentration till större agglomerationer. Detta är särskilt tydligt för riskkapital (speciellt för formellt riskkapital men även för informellt riskkapital, såsom affärsänglar) men även för banker.

3 Regionala kapitalförsörjningsstrukturer: vikten av att vara regional samt aktörer som ingår

Finansiella aktörers främsta uppgift är att överföra medel från individer och aktörer som har ett överskott till dem som inte har finansiella medel i dag men som kan erbjuda en ökad avkastning i framtiden. Finansiella aktörers främsta konkurrensfördel är deras möjlighet till och skalfördelar av att hantera information och risk. Det finns många studier som bekräftar påståendet av Schumpeter (1911), att tjänster som tillhandahålls av finansiella aktörer är avgörande för ekonomisk tillväxt (Becchetti & Trovato, 2002; Beck m.fl., 2000; Goldsmith, 1969; King & Levine, 1993a, 1993b).

Om det inte hade funnits några friktioner på finansmarknaden skulle lönsamma projekt ha fått tillgång till finansiella medel till ett konkurrenskraftigt pris, oavsett var företaget eller den finansiella aktören hade befunnit sig. Det finns dock stora informationsbarriärer och transaktionskostnader, det råder stor osäkerhet, det förekommer imperfekt konkurrens och det råder asymmetrisk information mellan olika aktörer på den finansiella marknaden (Akerlof, 1970). Detta bidrar till att företag får olika svårt att få finansiering. En faktor som kan påverka företag är deras lokalisering, då det finns betydande skillnader i utbud och efterfrågan av finansiella tjänster och finansiellt kapital mellan olika regioner inom ett land (Blanchflower m.fl., 2001; Företagarna, 2014, 2016; Nykvist, 2008). För att förstå vikten av den regionala kapitalförsörjningsstrukturen bör inte endast finansiella aktörer vara med, utan den bör även ses i ett större sammanhang där andra aktörer som är viktiga för ett företags finansiering finns med, såsom stöttande aktörer och offentliga initiativ. För att samtliga aktörer ska kunna samarbeta och verka på bästa möjliga sätt behövs även välfungerande nätverksstrukturer i regionen, både mellan olika finansiella aktörer och mellan företag och andra aktörer. Alla dessa komponenter utgör tillsammans den regionala kapitalförsörjningsstrukturen.

Det finns många studier och teorier som beskriver de aktörer och institutioner som bidrar till ett klimat där entreprenörskap och innovationer frodas. Inom dessa regionala innovationssystem och inom entreprenöriella ekosystem använder man sig av vikten av de tillgångar och resurser som finns lokalt och regionalt. Systemet och systemtänket uppkommer eftersom olika aktörer måste interagera och lära av varandra. En enskild aktör kan inte utgöra hela systemet och funktionaliteten hos en aktör kan inte avgöra framgången för hela systemet. Resurserna består i de aktörer som verkar på platsen, deras nätverk, samarbetsförmåga, absorptionsförmåga samt kunskap och lärande (Cooke m.fl., 1997; Spilling, 1996). Det handlar med andra ord om de ekonomiska och sociala strukturer som omger, stöttar och påverkar entreprenörers och företags innovationsförmåga (Malecki, 1997). Global Entrepreneurship Monitor (GEM, 2016) ser följande aktörer som vitala i det entreprenöriella ekosystemet: finansiella aktörer, statliga regleringar och program som fokuserar på entreprenörskap, utbildningar inom entreprenörskap, forskning och utveckling (FoU), den dynamik och öppenhet som finns på marknaden, fysisk infrastruktur, rättssystemet, skattesystemet och formella institutioner samt kulturella och sociala normer. GEM (2016) finner olikheter mellan dem, men även inom länder när det gäller det ekosystem som entreprenörer möter. Det system som beskrivs är mycket bredare och innehåller flera komponenter jämfört med dem som ingår i den regionala kapitalförsörjningsstrukturen. Kapitalförsörjningsstrukturen kan dock ses som en del av det entreprenöriella systemet, där flera studier framhäver vikten av tillgång till finansiellt

kapital för att entreprenörer ska lyckas och innovationer uppkomma (Lundvall, 1992; Spigel & Harrison, 2017).

På liknande sätt kan man se på de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna, där olika aktörer tillsammans bidrar till att bilda den finansiella lokala infrastrukturen som har som uppgift att stötta och underlätta för företag. Genom att förstå det som ett system kan man lättare se sammansättningen av olika aktörer, hur systemet är uppbyggt och hur det påverkas av olika faktorer samt urskilja styrkor och svagheter (Dobloug, 2012). Tack vare den regionala avgränsningen kan det vara lättare att överblicka hela den regionala kapitalförsörjningsstrukturen och få en holistisk förståelse.

Den regionala kapitalförsörjningsstrukturens utbredning, men även dess innehåll, följer samma underliggande mönster och påverkas av samma faktorer som generella agglomerationstendenser. Den centralisering av finansiella aktörer som kan observeras på nationell och i viss del på regional nivå är ett tydligt tecken på de agglomerationsfördelar som uppkommer av att vara samlokaliserade inom ett begränsat geografiskt område samt av generella agglomerationsmönster (Hoover, 1937). Det uppkommer flera olika fördelar av samlokalisering av finansiella aktörer, såsom lättare överföring av information mellan de olika aktörerna, vilket ökar den generella kunskapen. Samlokalisering av liknande företag ger enligt Marshall (1920) en tätare arbetsmarknad där det är lättare för de finansiella aktörerna att hitta individer med specialistkunskaper för möjlig anställning inom en enskild bank. Eftersom finansiella aktörer i hög grad är beroende av den kunskap som finns hos individer är denna agglomerationsfördel viktig. Andra viktiga agglomerationsfördelar är närheten till andra tjänster samt ett diversifierat näringsliv (Grote, 2009).

Dessa faktorer bidrar till att vi i Sverige i dag har en finansiell marknad som i hög grad är centraliserad till våra städer och i synnerhet till Stockholm. Samma mönster kan dock även observeras inom regioner utanför storstäderna, där finansiella aktörer samlokaliserar sig i de största städerna (agglomerationerna) inom olika regioner. Christensen (2018) analyserar detta fenomen ur ett ruralt perspektiv där de undersöker om urbana center eller agglomerationer på landsbygden även ser en centralisering av finansiella aktörer. Genom att genomföra över 800 intervjuer finner de att även landsbygden karakteriseras av agglomerationer. ”Tätare” landsbygdsområden attraherar resurser från andra landsbygdsområden med lägre tillgänglighet. Detta skapar även en hierarki av olika agglomerationer liknande den som beskrivs i centralortsteorin (*central place theory*) av Christaller (1933), där finansiella aktörer kan användas i stället för orter. Det relaterar även till att det funktionella avståndet ökar då fler funktioner och mer avancerade funktioner (vilket i detta fall härleds till olika mandat man har för att fatta beslut om låneansökningar) koncentreras till få platser/aktörer. De lokala bankkontoren och de regionala/nationella huvudkontoren kan få olika uppgifter och ha olika funktioner. Lokala bankkontor blir då i större utsträckning den plats där information om projektet samlas in men däremot inte den aktör som tar beslut om lånet beviljas eller inte. Dessa beslut tas i stället av större kontor som är mer centraliserade, till exempel regionkontor (Duranton & Puga, 2005). Detta innebär även att avståndet mellan individer på de lokala bankkontoren och individer på huvudkontoret är av vikt då det påverkar deras kommunikationsmöjligheter och långvariga relationer om det förekommer lokal beslutskraft och limiter på bankkontor (Berger & Udell, 2002). Som tidigare kort diskuterats kan detta skilja sig åt mellan olika typer av banker (sparbanker och andra banker) samt mellan olika företag, där företagets interna hierarki och beslutanderätt på olika nivåer påverkar var beslutet tas.

3.1 Varför är den lokala närvaron av finansiella aktörer viktig?

Studier som analyserar hur avståndet till finansiella aktörer påverkar företag visar att avståndet mellan företag och långgivare är av betydelse för företagets förmåga att få finansiering. Olika studier har olika utgångspunkter som generellt kan delas in i tre olika typer av avstånd: (i) det geografiska avståndet, ofta definierat som ”operativt avstånd”, (ii) närhet i organisatoriskt hänseende, ofta definierat som ”funktionellt avstånd”, vilket mäter avståndet mellan företaget och bankkontor samt mellan dessa och deras huvudkontor (Alessandrini m.fl., 2009) samt (iii) ”konkurrensavstånd”, som mäter konkurrensnivån mellan olika finansiella aktörer. Studier visar att samtliga avstånd påverkar företag i deras strävan att få tillgång till extern finansiering (Cole, 1998; Cole m.fl., 2004; Ferri & Messori, 2000; Fritsch & Schilder, 2008; Lutz m.fl., 2013). Således finns en rumslig komponent knuten till samtliga koncept. Att geografisk närhet är av betydelse är en stark komponent i de teorier som förklarar agglomerationer och agglomerationstendenser, där ett ökat avstånd mellan olika ekonomiska aktörer försvårar deras samarbete och försämrar deras informations- och kunskapsöverföring (Storper & Venables, 2004).

3.1.1 Det geografiska avståndet mellan olika aktörer skapar friktion

Att vara geografiskt nära, dvs. att ha ett kortare geografiskt avstånd mellan långgivaren och låntagaren, gör det möjligt för den finansiella aktören att få tillgång till kunskaper om den lokala marknaden, vilka kan vara viktiga då de flesta företag främst agerar eller börjar sin verksamhet på den lokala marknaden. Att vara geografiskt nära har ofta nämnts som ”kyrktornsprincipen” det vill säga att en bank investerar i de företag som har utsikt mot samma kyrktorn. Kunskap om den lokala marknaden kan vara avgörande när långgivaren ska bestämma sig för att ge ett lån (Hayek, 1945; Pollard, 2003). Flera studier finner empiriska bevis för att finansiella aktörer föredrar att investera inom ett begränsat geografiskt avstånd (Cole, 1998; Cole m.fl., 2004; Ferri & Messori, 2000; Fritsch & Schilder, 2008; Lee & Brown, 2017; Lee & Drever, 2014; Lutz m.fl., 2013). Större geografiska avstånd ökar även osäkerheten som uppstår mellan olika parter och kan därmed bidra till att parterna inte vill starta ett samarbete eller, som i detta fall, undersöka finansieringsmöjligheter. Osäkerheten uppkommer eftersom det finns en större risk för missförstånd och sämre förutsättningar för att bygga upp en relation, såsom genom personliga, ofta frekventa möten (Dobloug, 2012). Att ha etablerat en relation och ha en geografisk närhet mellan banken och låntagaren underlättar också bankens övervaknings- och screeningsverksamhet (Boot, 2000). Det finns dock en avvägning som banker måste göra. Banker och andra finansiella aktörer karakteriseras av skalfördelar, vilket innebär att en större kvantitet (lån, låntagare, ärenden) medför lägre kostnader per aktivitet. För finansiella aktörer kan detta bero på att man har möjlighet att specialisera sig på olika uppgifter och då kan bli mer effektiv och få lägre kostnader. Det finns därmed en klar avvägning som banker måste göra, där en snäv geografisk räckvidd för att kunna vara nära sina kunder balanserar mot de fördelar som uppkommer med att kunna ha skalfördelar och specialisera sig på olika uppgifter och funktioner (Christensen, 2007).

En ekonomisk aktör, företag eller individ, som söker ett lån, behöver ge investeraren tillräckligt mycket information om affärsidén och även i vissa fall om låntagaren själv, såsom personliga egenskaper och tidigare aktiviteter. Denna information kan antingen vara ”hård” information, dvs. information som är lätt att verifiera, eller ”mjuk” information. Mjuk information är av sådan karaktär att den inte lätt kan verifieras direkt av någon annan än aktören som producerar den (Stein, 2002). Mjuk information är därmed ofta svår att kommunicera till andra eller skriva ner i ett dokument (Udell, 2008). För att ta del av

denna typ av information krävs personliga möten och ett ömsesidigt förtroende, som ofta utvecklas genom ett långvarigt förhållande. Mjuk information är därför, till skillnad från hård information, dyr att förvärva för den finansiella aktören (Boot, 2000; Elsas & Krahen, 1998; Gereffi m.fl., 2005; Storper & Venables, 2004). Egenskaperna relaterade till mjuk information medför även att det finns en tydlig rumslik komponent i förvärvandet av mjuk information och att det är lättare och billigare att förmedla mjuk information över begränsade geografiska avstånd. Den regionala och lokala finansiella infrastrukturen blir därmed särskilt viktig för företag som är mer beroende av mjuk information och personliga relationer jämfört med andra företag (Berger m.fl., 1999; Collender & Shaffer, 2003; Kwast, 1999). Företag för vilka detta gäller i högre grad är sådana som inte kan beskriva och/eller förmedla information om sitt företag och/eller sin affärsidé med hjälp av standardiserad information, dvs. hård information. Detta kan till exempel vara nystartade, unga företag och små företag. Agarwal och Hauswald (2010) har studerat detta fenomen i USA, där författarna undersökte hur det fysiska avståndet mellan små företag, som i allmänhet har större problem att få fram hård information, och banker påverkar företagen. Författarna finner att kvaliteten på den mjuka information som förmedlas mellan de olika aktörerna beror på avståndet mellan låntagaren och långgivaren. Ju längre avstånd desto sämre kvalitet. Således finner studien att det finns ett starkt lokalt mönster i hur man hanterar mjuk information. Bankerna har i detta sammanhang en informationsfördel gällande den kunskap och information som finns på den lokala marknaden.

Det bör nämnas att det finns studier som finner att geografisk närhet inte är en förutsättning för att olika aktörer ska kunna samarbeta och bygga en relation grundad på ömsesidig tillit (Boschma, 2005; Moodysson & Jonsson, 2007). Dessa studier analyserar olika samarbeten, sett både i generella termer och särskilt inom innovativa samarbeten, och analyserar inte direkt samarbeten gällande olika finansiella transaktioner. Det finns även en negativ sida av att använda sig av mjuk information eftersom detta kan bidra till att vissa grupper blir uteslutna från vissa sammanhang. Det kan bildas grupper med medlemmar där det är svårt för utomstående att komma in och få ta del av den information och kunskap som förmedlas internt inom gruppen.

Användandet av hård standardiserad information har generellt sett ökat i samhället. En utveckling som har skett i till exempel banker är att man använder sig mer av så kallad *credit scoring*. Denna metod utgår från en standardiserad metod för kreditprövning som producerar ett värde, vilket ger information om hur sannolikt det är att personen eller företaget ska betala tillbaka ett lån. *Credit scoring* använder statistik och information om kunden och projektet och utgår från en matematisk modell och statistiska verktyg för att avgöra om ett lån ska beviljas eller ej. Finansiell information om företaget används i kombination med information om företagaren, såsom ålder, eget kapital och kreditvärdighet (Berger & Udell, 2002). Eftersom man använder standardiserade algoritmer kan vissa typer av företag uteslutas automatiskt om dessa inte passar in i modellen eller om det finns värden hos företagen som inte fångas upp av den förutbestämda algoritmen. Metoden har använts sedan 1990-talet för företagslån men har innan dess använts för att utvärdera lån till privatpersoner. Främst anser man att *credit scoring* fungerar bäst på mindre lån, under 100 000 dollar (cirka 830 000 kronor) (Akhavain m.fl., 2005). *Credit scoring* används som ett komplement till eller ett substitut för annan tillgänglig information om företagaren och företaget. Det innebär att banker i allt högre utsträckning inte fattar beslut på kvalitativ information om mindre krediter utan går på tillgänglig kvantitativ information. Utvecklingen har även inneburit att banker använder sig av hård information i allt större grad. Detta innebär att banker och andra finansiella aktörer utvärderar lån utan

att träffa personen i fråga, vilket tar bort vikten av att ha en personlig relation mellan den finansiella aktören och kunden samt vikten av att vara nära rent geografiskt (Akhavein m.fl., 2005). Samtidigt som denna utveckling har skett (eller på grund av den) har det även skett en förändring i regleringen av finansiella tjänster, där regleringarna styr mot mer formaliserade och standardiserade kreditbedömningsprocesser (White, 2002).

Under den senaste perioden har det även skett en stark utveckling av informations- och kommunikationsteknik som har påverkat alla delar av ekonomin och även finansiella aktörer genom t.ex. internetbanker och olika betalningsfunktioner som Swish. För finansiella aktörer möjliggör denna utveckling att man kan ha ett längre geografiskt avstånd mellan kund och finansiell aktör eftersom många funktioner i teorin kan utföras genom tjänster via internet. Studier har dock visat att bankerna trots denna utveckling är fortsatt beroende av personliga relationer (Boot & Marinc, 2008; Petersen & Rajan, 2002), vilket, som tidigare nämnts, är avhängigt av det geografiska avståndet mellan de olika aktörerna.

Diskussionen i denna sektion berör det som ofta benämns som att banken eller det övergripande systemet är transaktionsorienterad eller relationsorienterad. Transaktionsorienterad relaterar till hård information som ofta är standardiserad och med andra ord är mindre känslig för geografiska avstånd. Relationsorienterad är, som namnet anger, uppbyggt på relationer mellan aktörerna och relaterar mer till mjuk information och har därmed en inbyggd geografisk aspekt. I en studie av Norberg (2016) analyseras detta mer i detalj. Norberg skiljer på olika tjänster som finns inom banker och ser till vad de olika tjänsterna använder för olika element relaterade till transaktionsbaserat och relationsbaserat. Studien baseras på en kvalitativ metod och fokuserar på relationerna mellan banker och små och medelstora företag i Sverige. Norberg finner att olika typer av transaktionsbaserade och relationsbaserade element används beroende på vilka tjänster man analyserar inom banken. Att dela upp banker i antingen transaktionsbaserade eller relationsbaserade blir med andra ord för snävt eftersom det finns en stor heterogenitet beroende på vilka tjänster som utförs inom banken. De banktjänster som använder både transaktionsbaserade och relationsbaserade element är (i hög grad) bankkonto och lån och även sparande och investeringar (i lägre grad). På kanterna i spektrumet finns rådgivning, som främst grundas på relationsbaserade element, respektive insättningar och betalningar, som främst har transaktionsbaserade element.

3.1.2 Inte bara geografiskt avstånd spelar roll utan även det funktionella avståndet (mellan aktörer med olika beslutanderätt)

Flögel (2017) använder sig av begreppet funktionellt avstånd, dvs. avståndet mellan lokala bankkontor och huvudkontor (eller regionala kontor där beslut tas om lån), för att bedöma hur detta avstånd påverkar långivarnas tillgång till mjuk information hos deras företagskunder. Studien visar att kortare avstånd mellan bankkontor och beslutande huvudkontor har en positiv påverkan på långgivarens förmåga att ta till sig och använda mjuk information. I en studie av Papi m.fl. (2015) visar författarna, med hjälp av nätverksanalys tillämpad på den italienska banksektorns geografi och förhållandet mellan nyckelaktörerna, att de redan etablerade mönstren inom finans- och banksektorn, där man har en klar koncentration till städer och en utarmning av landsbygden, har blivit ännu mer cementserade över tid, något som också sker i Sverige. Författarna mäter och använder sig av det funktionella avståndet, dvs. avståndet mellan bankkontor och beslutande huvudkontor, och påvisar att detta har ökat för företag som är lokaliserade på landsbygden.

Många studier som fokuserar på det funktionella avståndet mellan företag och banker och hur detta påverkar företag är gjorda baserade på statistik för brittiska företag. Det har även funnits en politisk debatt och medial uppmärksamhet i Storbritannien gällande hur den regionala bankinfrastrukturen har påverkat företag i samband med den finansiella krisen runt 2007 till 2009. Degryse m.fl. (2015) analyserar hur det funktionella avståndet påverkar små och medelstora företag i Storbritannien. Författarna relaterar det funktionella avståndet mellan företag och långgivare till den regionala variationen i tillgång till bankkrediter. De finner att ett ökat avstånd mellan bankkontor och beslutande huvudkontor har minskat kreditillgången för företagen under den finansiella krisen. Zhao och Jones-Evans (2017) genomför en liknande studie där de analyserar hur det funktionella avståndet, men även hur det geografiska avståndet, påverkar brittiska företag under den finansiella krisen. De bekräftar tidigare belägg för att det funktionella avståndet påverkar företagets möjligheter att få tillgång till finansiering. De finner dock inte samma tydliga resultat för hur det geografiska avståndet påverkade företagen under den finansiella krisen.

Att endast mäta avståndet mellan bankkontor och beslutande huvudkontor kan vara problematiskt då man inte inbegriper de olika funktioner som finns på det lokala bankkontoret. Som tidigare nämnts finns det en stor spridning gällande vilka funktioner och tjänster ett bankkontor har och vad man har befogenhet att göra och ta beslut om. Det ger självklart olika utslag om man har nära till ett bankkontor som har viss grad av självständighet och där man på plats kan avgöra om ett lån ska beviljas eller inte, jämfört med ett bankkontor som har som uppgift att samla in information som sedan någon annan använder som beslutsunderlag. Det som framkommer är att det är viktigt för företagen att vara nära där besluten faktiskt tas, vilket antingen kan ske på det lokala bankkontoret eller på huvudkontoret eller regionkontoret. Beslutsprocessen inom en bank och mellan bankkontor bestäms av var i hierarkin man befinner sig, eftersom detta definierar de funktioner och tjänster som man kan utföra och vilka beslut man har rätt att fatta. En klar avgränsning är den ”limit”, begränsning, som ett bankkontor har. Dels finns det en begränsning för vad varje rådgivare kan besluta om på egen hand utan att behöva kontakta sin chef, men det finns även en begränsning för vilka beslut som kan tas på det lokala bankkontoret innan ärendet också måste godkännas av regionkontoret, om ett sådant finns, eller av någon högre upp i hierarkin (Demirel & Hashimi, 2013). Det är dock svårt att följa de olika hierarkierna inom banksektorn i Sverige, och denna information kan inte tas fram baserat på registerdata. Detta styrs av interna regleringar inom företagen och är inte transparent för andra utanför företaget.

3.1.3 Tillgång till finansiellt kapital påverkas även av antalet aktörer och den konkurrensnivå som skapas

Att ha nära, rent geografiskt, till många finansiella aktörer signalerar även den konkurrensnivå som finns inom regionen. Studier finner att både en ökad konkurrensnivå inom den finansiella sektorn har en positiv påverkan på företag (Thorsten Beck m.fl., 2004; Berger m.fl., 1999; Degryse & Ongena, 2005; Dinc, 2000; Gilbert, 1984; Sharpe, 1990) och en ökad konkurrensnivå försämrar möjligheten för företag att få lån (Boot & Marinc, 2008; Petersen & Rajan, 1995).

En högre marknadsandel och mindre konkurrens är enligt studier negativt, då det minskar utbudet av kredit samt ökar räntesatsen för låntagare, både privat- och företagskunder (Thorsten Beck m.fl., 2004; Berger m.fl., 1999; Degryse & Ongena, 2005; Dinc, 2000; Gilbert, 1984; Sharpe, 1990). Om mindre konkurrens ger högre räntor kan detta motivera att staten sätter in åtgärder eller motverkar att en sådan konkurrenssituation uppstår. Att det

finns en sänkt tillgång till finansiella medel samt högre räntor påverkar samtliga företag i en region men kan potentiellt påverka företag som är mer beroende av bankkrediter såsom nya företag, unga företag och små företag. Studier finner även att konkurrenssituationen påverkar bankens kundklientel. Banker som verkar på mindre konkurrensutsatta marknader tenderar att gynna gamla kunder före nya (Cestone & White, 2003; Spagnolo, 2000). Således kan en lägre konkurrensnivå på den lokala marknaden fungera som hinder för nya aktörer. Det kan även vara så att mer konkurrensutsatta marknader har fler intresserade aktörer och fler attraktiva investeringsobjekt. Banker på marknader med en lägre konkurrensnivå kan därmed ha färre intressanta objekt att låna ut till och föredrar därmed gamla kunder.

Att vara lokaliserad i en region där det finns ett stort antal bankföretag har flera effekter för låntagare. Thakor (1996) finner att en ökning av antalet oberoende banker innebär att en låntagare har möjlighet att skicka en låneförfrågan till flera olika företag, där sannolikheten för att minst en bank kommer att acceptera den efter en screeningprocess ökar. Med andra ord ökar sannolikheten att få tillgång till finansiella medel med en ökad konkurrens genom ett högre antal oberoende banker. Detta kan vara betydelsefullt om antalet effektiva konkurrenter minskar till under två, vilket sker på många orter och platser i Sverige.

Andra studier finner att det krävs en viss marknadsandel för att en bank ska kunna skapa hållbara och långvariga kundrelationer som på sikt ger avkastning för bankerna (Petersen & Rajan, 1995). Med andra ord är en alltför hög konkurrensnivå potentiellt dålig för företagen. Vid en långvarig relation kan banken använda möjligheten att kompensera räntor över tid för att kunna erbjuda en initialt subventionerad ränta för vilken banken kan kompenseras vid senare tillfälle (Boot & Marinc, 2008). Denna typ av kompensering är svårare att genomföra i händelse av en ökad konkurrens, där scenariot är att banken och kunden inte kan upprätta denna typ av långvariga förhållanden eftersom kunden är mer benägen att byta bank i ett senare skede. På en konkurrensutsatt marknad skulle långgivaren därmed inte vara lika säker på att kunna dra nytta av framtida vinstflöden och därför inte kunna täcka kostnaden för att engagera sig i nya relationer. Banken skulle då behöva ta ut en högre ränta eller välja att inte ingå i nya relationer. Den ackumulerade informationen som banken kan få tillgång till genom en långvarig relation gör även att banken kan genomföra bättre kreditbeslut. I praktiken är denna effekt antagligen begränsad, då de flesta banker kan tänka sig att gå in senare i en relation för att på så sätt minska risken.

3.2 Komponenter och aktörer inom den regionala kapitalförsörjningsstrukturen

Som tidigare diskuterats består en regional kapitalförsörjningsstruktur av många olika komponenter och aktörer. Dessa diskuteras i detalj i denna sektion.

3.2.1 Nätverk binder samman aktörer och hjälper till att få ett fungerande system

För att ett system ska vara välfungerande behövs nätverk som binder samman olika aktörer. Det kan röra sig om att skapa mötesplatser mellan företag i behov av finansiering och finansiella aktörer. Olika finansiella aktörer har olika lätt att nå ut till företag, där mötet mellan banker och företag sker mer naturligt jämfört med möten mellan företag och andra finansieringsalternativ, såsom exempelvis Almi, affärsänglar och formellt riskkapital. Nätverk innefattar även länkar mellan de finansiella aktörerna och mellan de finansiella aktörerna och andra aktörer, som näringslivsorganisationer, Science park etc.

Studier finner att täta nätverk bidrar positivt till att entreprenöriella ekosystem fungerar, där nätverket bidrar med att öka kunskaps- och informationsflödet mellan olika parter, och att det ökar lärandet mellan olika parter (Hoang & Antoncic, 2003). I lärandet ingår kunskap om processen i företag när man får tillgång till finansiellt kapital, såsom att träffa olika aktörer. Det är även viktigt att misslyckande inte är stigmatiserat så att aktörer vågar försöka få tillgång till finansiellt kapital genom olika kanaler. Det handlar även om att vara medveten om vilka finansiella alternativ som finns, och denna information sprids lättare genom välfungerande nätverk (Mason & Harrison, 2003). Nätverk är särskilt viktiga för affärsänglar och formella riskkapitalister, då studier finner att de använder sina nätverk för att hitta nya företag att investera i (Powell m.fl., 2002). Det är inte endast nätverket och dess länkar som är av betydelse, utan även noderna som består av finansiella aktörer, offentliga organisationer, regionala institutioner och privata aktörer. De olika noderna i nätverket är inte lika eller likvärdiga, då de har olika förutsättningar att agera inom systemet och även olika legitimitet. Det är troligt att stora aktörer i termer av anställda eller finansiellt kapital har en större roll och ges en större roll inom ett nätverk. Liknande argumentation kan föras för aktörer som har agerat länge i en region och därmed har en större legitimitet. Det kan därför ta tid för mindre och/eller nya aktörer att få en större roll inom ett nätverk, även om de kan bidra med viktig information och kunskap. Wray (2012) finner att det finns stora skillnader i hur finansiella aktörer använder nätverk och att detta påverkas av lokala faktorer.

Inom de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna ingår även skillnader i hur man ser på extern finansiering och på olika finansieringsalternativ. Dessa skillnader uppstår i hur man ser på externt kapital, om man är villig att söka externt kapital för att växa eller om man hellre ser en långsammare tillväxt finansierad av endast internt kapital. Att det finns en turordning i hur man helst finansierar investeringar, innovationer etc. är väletablerat i litteraturen. Denna så kallade *pecking order* visar att företag föredrar internt kapital före banklån och aktiekapital (Myers & Majluf, 1984). Det finns dock skillnader i hur villig man är att anamma externt kapital; det kan till exempel finnas regionala skillnader. Det kan också uppstå skillnader mellan hur framgångsrika företag har varit i att få externt kapital (antingen via till exempel lån eller riskkapital) och mellan erfarenheterna. Har många företag varit lyckosamma och upplevt en positiv utveckling kan fler företag vara benägna att söka externt kapital. Detta är kanske särskilt viktigt gällande nya finansiella instrument som inte är beprövade och där det saknas kunskap hos företagen. Denna signaleffekt kan vara betydande för företag. En liknande diskussion, fast för entreprenöriella ekosystem, förs av Spigel och Harrison (2017).

En annan viktig aspekt är andelen företagare som inte ansöker om lån hos olika finansiella aktörer på grund av rädslan för att få avslag på sin ansökan, dessa så kallade *discouraged borrowers* uppgår till cirka en femtedel i den studie som genomförts av Brown och Lee (2017). Författarna har studerat företagare i Storbritannien. Denna grupp av företagare representerar ett stort antal företag som har potential att växa, men de väljer att avstå från att söka externt kapital. Författarna finner även att det finns en geografisk skillnad mellan olika regioner.

3.2.2 Regionala politiska initiativ

Institutioner och politiska initiativ och riktlinjer kan påverka de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna och bidra till en heterogen kapitalförsörjningsstruktur inom ett land där vissa regioner har en starkare ställning och andra en svagare. De nationella riktlinjerna är givetvis viktiga då de påverkar de källor företag kan få externt kapital ifrån. Ett sådant

exempel är *equity crowdfunding* som har växt substantiellt på senare tid mycket tack vare att det numera finns regler och reglering kring detta finansieringsalternativ (även om mycket saknas fortfarande). Nationella riktlinjer ska i teorin ha en homogen påverkan på samtliga regioner då det inte finns någon inter-regional skillnad. Det kan dock finnas skillnader i praktiken gällande hur olika regioner påverkas givet de kontextuella faktorer som är speciella för en given region. Detta är svårt att fånga i den här rapporten och bör vara något som framtida forskning fokuserar på.

De institutioner och riktlinjer som är mest relevanta i denna studie är i stället regionspecifika och kan omfatta de satsningar som sker lokalt för att förbättra tillgängligheten av finansiellt kapital eller de samarbeten som initieras av olika kommuner och regioner för att stärka samarbetet mellan olika aktörer. Olika politiska aktörer kan inte själva erbjuda företag finansiellt kapital utan kan endast bidra med de strukturer och förutsättningar för samarbete och koordinering som behövs för att företag ska kunna få finansiering. Det handlar främst om att skapa incitament för företagen att agera på ett sätt som anses vara fördelaktigt för företaget självt samt för regionen. De stöd och satsningar som görs kan endast understödja företag; satsningarna kan inte skapa en självförsörjande och dynamisk regional kapitalförsörjningsstruktur. Institutionella förhållanden omfattar även informella regionsspecifika faktorer som de normer och traditioner som finns på en plats. Dessa informella institutionella aspekter förändras långsamt över tid och har en tydlig historisk aspekt (*path dependence*). I sin analys av norsk finansiering finner Dobloug (2012) att detta informella ramverk är av yttersta vikt för att det regionala finansiella systemet ska fungera.

3.2.3 Efterfrågesidan: vikten av företagen i regionen

Företag och deras tillväxt och tillväxtpotential utgör efterfrågesidan i den regionala kapitalförsörjningsstrukturen. Det finns ett förhållande mellan de företag som är lokaliserade på en given plats och den regionala kapitalförsörjningsstrukturen, eftersom växande företag i högre grad efterfrågar finansiellt kapital och därmed kan attrahera finansiella aktörer. Det finns med andra ord ett förhållande mellan utbud av finansiella tjänster och efterfrågan av finansiella tjänster som skapas av företag. Företag använder även olika typer av finansiering och externt kapital och kombinerar olika typer baserat på företagsegenskaper, konjunktur och lokal kontext (Tillväxtanalys, 2016). Tillväxtanalys (2017b) diskuterar att riskkapital attraheras till regioner med snabbt växande företag och med stor tillväxtpotential men att riskkapital inte kan skapa dessa typer av företag. Detta är givetvis sant, även om det finns en geografisk begränsning i spridningen av riskkapital, där riskkapitalet främst är koncentrerat till våra storstäder. Samma typ av analogi kan användas då företagen i en region inte kan skapa den regionala kapitalförsörjningsstrukturen, även om de kan påverka den till viss grad, till exempel genom efterfrågan på banktjänster och andra finansiella aktörer. Det finns även en självförstärkande process, där företag med resurser och mycket internt kapital kan attrahera resurser och där företagen även kan påverka andra företag i samma region. Framgångsrika företagare och entreprenörer har även förmågan att återinvestera kapital i regionen, vilket bidrar till mer finansiellt kapital på längre sikt (Feldman & Francis, 2006). För att entreprenörer och företagare på ett enkelt och effektivt sätt ska kunna återinvestera i regionen behöver det finnas alternativ för entreprenörer och företagare att avveckla sina företag. Wennberg m.fl. (2010) finner i sin studie att det finns många alternativa sätt att avveckla företag och att dessa skiljer sig åt mellan olika branscher och beroende på olika företagsegenskaper.

Givet företagssammansättningen kan man utgå från att olika företag har olika svårt att få tillgång till finansiellt kapital. En viktig komponent är vilken bransch som majoriteten av företagen tillhör då olika branscher har olika förutsättningar och olika behov av extern finansiering. Tillverkningsföretag har till exempel andra finanseringsbehov jämfört med tjänsteföretag då det gäller fysiskt kapital, och de har även, generellt sett, större tillgång till maskiner och lokaler som kan användas som säkerhet vid ett eventuellt lån. Det kan även vara så att olika företag värderas olika i olika regioner, vilket medför att en investering för ett företag blir olika dyrt (vilken ränta företaget får betala) beroende på var i Sverige företaget är lokaliserat. Studier finner att unga och nystartade företag generellt sett har svårare att få tillgång till finansiellt kapital då det saknas företagshistoria, och de har därmed svårare att visa för en extern partner om företaget är lönsamt (Backman, 2015; Cassar, 2004). Detta innebär att en försämring av tillgängligheten, till exempel genom en nedmontering av bankkontor, påverkar nyetablerade och/eller entreprenörer i större utsträckning.

Även om företag har varit aktiva en längre period skiljer sig även stora företag från små gällande tillgång till finansiellt kapital. Större företag har möjlighet att producera ett större antal olika produkter och har därmed en större produktvariation, fler kunder och mer resurser (både finansiellt och fysiskt), och de kan också dra större nytta av stordriftsfördelar och diversifiering (Cohen & Klepper, 1996; Scherer, 1965). Storleken på företaget är även en faktor som finansiella aktörer tar med i beräkningen när de ska avgöra om det är sannolikt att ett projekt som föreslagits av ett företag kommer att lyckas eller inte. Större företag är i allmänhet mindre kapitalbegränsade och förknippade med mindre osäkerhet då det är lättare att göra en mer rättvisande kreditbedömning. Storleken på företaget kan också indikera och påverka vilken typ av investerare som är intresserade av att investera i ett visst företag. Givet dessa förhållanden i företagen är det därmed rimligt att anta att den regionala kapitalförsörjningsstrukturen påverkar olika företag i olika utsträckning, där äldre och större företag har större möjlighet att få tillgång till finansiellt kapital oavsett omgivande miljö.

Olika företag har även olika grader av *investment readiness*, som hänvisar till företags kapacitet och förmåga att få finansiering och hur redo de är att motta externt kapital. Det kan handla om att företagarna inte har en affärsplan eller att de har orealistiska förväntningar på finansierarna samt dåliga strategiska visioner och mål. Det gäller även deras kunskaper om olika typer av finansiering och deras olika förväntningar och krav, som ofta är en viktig del. Ofta fokuserar man i detta sammanhang på nyetableringar eller små och medelstora företag då dessa ofta har ett större behov av initial finansiering och oftare har svårare att få tillgång till finansiering. För att öka företagens *readiness* finns det exempel på insatser för att underlätta för företagarna att minska den asymmetriska information som kan uppstå mellan finansiär och företag. Detta sker genom att man hjälper företagarna med att skapa affärsplaner och strategier samt med att skapa större nätverk. Man hjälper med andra ord företagarna främst med att på ett bättre och mer koncist sätt förmedla information om sina företag (Silver m.fl., 2010).

3.2.4 Fastighetsmarknaden och dess kopplingar till den regionala kapitalförsörjningsstrukturen

En kompletterande aspekt av de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna är skillnader i fastighetsmarknaden och fastighetsvärden mellan olika regioner i Sverige. Det finns även stora variationer inom regioner i Sverige. Fastighetsmarknaden är mycket lokal och det kan därmed vara problematiskt att mäta denna på en alltför aggregerad nivå. I vissa delar av

Sverige har fastigheter och andra anläggningar ett lågt andrahandsvärde, vilket medför försämrade möjligheter för aktörer i dessa regioner att använda dessa värden som säkerhet i en låneansökan. Detta innebär en direkt effekt för en företagare som inte kan använda fastigheten som används i företaget som säkerhet. Det innebär även en indirekt effekt eftersom företagaren har svårare att använda den privata egendomen (om sådan finns) som säkerhet vid en låneansökan. Fastighetsmarknaden kan även ge andra indirekta effekter, såsom att påverka hur lätt eller svårt det är att rekrytera ny personal om denna person inte kan hitta en lämplig bostad. I Sverige används säkerheter, främst genom fastigheter, i majoriteten av lån, både privata och företagslån. Vikten av säkerhet varierar över ett företags livscykel, där det kan vara viktigare i början innan företaget har lyckats bygga upp internt kapital och andra värden. Detta innebär att värdena på fastigheter ingår i kapitalförsörjningsstrukturen indirekt eftersom de påverkar möjligheterna att få lån för aktörerna i regionen. Kravet på eget kapital skapar därmed utmaningar på svaga fastighetsmarknader. Med andra ord är fastighetsmarknaden inte en del som direkt används för förmedling av finansiellt kapital utan kan ses som en kompletterande del.

Individer som bor i regioner där det finns höga bostadspriser och en positiv utveckling har därmed tillgång till mer finansiellt kapital, inte på grund av att deras affärsidéer eller utvecklingspotential för företaget är bättre utan därför att deras bostäder i större utsträckning kan användas som säkerhet vid ett banklån. För aktörer i regioner med en sämre fastighetsmarknad blir det viktigare med kompletterande finansiella instrument och alternativ som till exempel andra krav på säkerheter som används för lånet. Det finns stora interregionala skillnader i fastighetsmarknader men även stora intraregionala skillnader, vilket betyder att små avstånd kan ha stor effekt på hur fastighetsmarknaden fungerar och vilka värden fastigheterna har. Eftersom fastighetsvärden skiljer sig mellan olika regioner påverkar de den regionala kapitalförsörjningsstrukturen. I en studie av Berggren m.fl. (2017) analyseras hur fastighetsmarknaden kan påverka nyföretagandet i svenska kommuner. Författarnas resultat visar på ett positivt samband mellan utvecklingen på fastighetsmarknaden (i termer av ökade priser) och andelen nyföretagande i samma kommun. Eftersom många entreprenörer har svårt att få extern finansiering behöver de förlita sig på sitt eget kapital, där den egna fastigheten är av vikt då den kan användas som säkerhet vid ett möjligt lån. Om fastigheten har ökat i värde finns det utrymme för att få tillgång till kapital. Det skapas därmed en underliggande mekanism mellan entreprenörskap och fastighetsmarknaden, där en fastighet är viktig som säkerhet och en tillgång med potential för en stor värdeökning. Det finns dock skillnader mellan olika sektorer, där en ökning i huspriser tenderar att främst påverka detaljhandeln och tjänstesektorn. Det finns även kopplingar till hur den finansiella infrastrukturen ser ut och ökningen i fastighetsvärde. Detta testas med interaktionsvariabler. I de kommuner där det finns en positiv utveckling på fastighetsmarknaden och en utvecklad finansiell infrastruktur (mätt som antalet anställda inom den finansiella sektorn) sker en ökning av nyföretagande även i tillverkningsindustrier (Berggren m.fl., 2018).

3.2.5 Sammanfattning av aktörer som ingår i den regionala kapitalförsörjningsstrukturen samt deras egenskaper

Den regionala kapitalförsörjningsstrukturen i Sverige ser ut som följer:

- Aktörer som förser regionen med finansiellt kapital:
 - Banker
 - svenska företag

- utländska företag
 - sparbanker.
- Offentligt kapital
- Riskkapital
 - Privata
 - riskkapitalföretag
 - affärsänglar.
 - Offentliga
 - regionala aktörer
 - nationella aktörer,
- Aktörernas egenskaper är
 - storlek eftersom det finns skalfördelar i många av de funktioner och uppgifter som finansiella aktörer utför, vilket innebär att kostnaderna faller när man kan utföra fler av dessa funktioner/uppgifter.
 - ansvarsområde (starkt korrelerat med storlek) där det är skillnad på var i hierarkin den finansiella aktören befinner sig, huvudkontor, regionkontor eller kontor endast till för enklare service
 - diversifiering av tjänster (starkt korrelerat med storlek och ansvarsområde).
 - konkurrensnivå mellan olika finansiella aktörer samt mellan liknande aktörer
 - möjligheten för finansiella aktörer att avsluta sitt engagemang (exitmöjligheter)
 - kunskapsnivån hos aktörerna, vilket innefattar den mångfald av tjänster som finns samt hur kvalificerade uppgifter genomförs
 - geografiskt avstånd mellan olika aktörer, till exempel avstånd mellan företag och bankkontor
 - funktionellt avstånd mellan olika aktörer, till exempel avstånd mellan företag och bankkontor/huvudkontor.
- Företag:
 - antal företag
 - tillväxt och tillväxtpotential
 - mångfald
 - sektor och industri.
- Stödjande och förstärkande infrastruktur:
 - affärsrådgivning
 - juridisk hjälp

- redovisningshjälp
- fastighetsmarknad (funktion samt värden på fastigheter)
- information om olika finansieringsalternativ
- fysisk infrastruktur
- mångfald och en hög nivå på funktionalitet (storlek, kunskap, konkurrensnivå).

Eftersom vi ser till regionala skillnader i Sverige snarare än till skillnader mellan länder kan vi utesluta vissa institutionella faktorer, som tidigare nämnts, eftersom dessa är samma för samtliga regioner i Sverige. Här ingår regelverk, olika lagar och skattenivåer som riktar sig till finansiella aktörer samt uppföljning genom till exempel Finansinspektionen. Skillnader uppstår endast om de olika regelverken påverkar finansiella aktörer olika och om dessa aktörer inte är jämnt fördelade mellan Sveriges regioner.

Som tidigare nämnts handlar det regionala kapitalförsörjningsstrukturen inte enbart om omfattningen av de aktörer som finns utan även om systemets funktionalitet, vilket kan mätas enligt följande parametrar:

- samverkansnivån hos de olika aktörerna
- uppbyggda informella och formella nätverk
- erfarenhetsnivå hos de olika aktörerna, såsom finansiella aktörer, men även erfarenheterna hos företag i regionen av att låna pengar och av olika typer av finansiering
- kunskapsnivå hos de olika aktörerna, såsom finansiella aktörer, men även kunskapen om olika finansieringsalternativ hos regionens företag.

Om samtliga aspekter och komponenter finns med och om det finns en hög funktionalitet inom systemet kan en region skapa en motståndskraftig (på engelska *resilient*) kapitalförsörjningsstruktur. Detta innebär att systemet inte är känsligt för att enskilda aktörer lämnar regionen eller om det kommer en exogen chock eller om det sker någon annan förändring. I denna sammanfattning av olika aktörer som ingår i de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna finns inte utbildningar med, något som brukar omfattas av entreprenöriella ekosystem. I entreprenöriella ekosystem påvisar man att utbildningar som fokuserar på entreprenörskap kan ha betydelse för utvecklingen av entreprenörskap. Utbildningarna på alla nivåer, från grundskola till universitet, anses vara av vikt (Malecki, 1997). Då det, enligt författarens kunskap, inte finns några utbildningar inom skolsystemet som inriktar sig på hur man får finansiering, finns inte utbildningar med i de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna. I stället används den generella information som finns om olika finansieringsalternativ. Det är möjligt att det finns lokala satsningar på utbildningar av liknande slag, såsom utbildningar och satsningar som fokuserar på företags *investment readiness*, där nyetableringar får tips och kunskap om vad som förväntas när de ska ansöka om finansiellt kapital och vad som gäller, samt vilka alternativ som finns att tillgå. Studier finner att företag med ökad *investment readiness* har en utökad och tätare kontakt med sina finansörer samt en högre grad av engagemang från dessa finansörer (Silver m.fl., 2010). Dessa typer av strategiska satsningar har genomförts i olika länder, som Australien, Kanada och Storbritannien, ofta med positiva utfall.

3.3 Sammanställning av aktörer och komponenter inom den regionala kapitalförsörjningsstrukturen

Den regionala kapitalförsörjningsstrukturen innefattar, som diskuterats i det tidigare avsnittet, många olika aktörer och komponenter. För att täcka alla dessa i en definition används här en matrisform. De olika komponenter som utgör den regionala kapitalförsörjningsstrukturen kan även delas in i olika faser beroende på deras funktion och funktionalitet. En viktig aspekt som är svår att fånga är att finansiella aktörer kan ha olika funktion och roll beroende på utbud av finansiella aktörer och den näringslivsstruktur som finns i regionen (Avdeitchikova, 2008a).

Följande figur ger en översikt över de aktörer som kan ingå i den regionala kapitalförsörjningsstrukturen.

Figur 11. Översikt över den regionala kapitalförsörjningsstrukturen

Källa: Egen.

3.3.1 Regionala kapitalförsörjningsstrukturer ändras över tid

Det är viktigt att se regionala kapitalförsörjningsstrukturer som något dynamiskt som ändras över tid. Det innebär att det är en pågående process som påverkas av de aktörer som finns och deras tillväxt eller brist därpå, men även av att nya aktörer gör entré på marknaden och av att andra aktörer lämnar marknaden. De regionala kapitalförsörjningsstrukturerna kan även påverkas av externa faktorer. Studier visar att utbudet av finansiellt kapital påverkas av den allmänna konjunkturen i ett land och i världsekonomin. Under lågkonjunktur finns det generellt sett mindre kapital både från banker och andra aktörer som riskkapital. Detta var tydligt under den finansiella krisen 2007–2008 då utbudet av finansiellt kapital minskade överlag, men särskilt för mindre och yngre företag samt för företag som hade en mindre tillgång till finansiella aktörer (Degryse m.fl., 2015; Tillväxtanalys, 2017b; Zhao & Jones-Evans, 2017). Även förändringar i det regelmässiga ramverket och förändringar i skatteregler kan påverka, liksom förändringar för de finansiella aktörerna, som till exempel Mifid och Basel III. Detta betyder att den regionala kapitalförsörjningsstrukturen förändras över tid och kan innebära både en förbättring och en försämring för enskilda regioner. Den kan även medföra en positiv eller negativ självförstärkande spiral, där regioner med en starkare initial ställning blir starkare över tid och där svagare regioner tappar allt mer över tid. Detta skapar en allt större divergens mellan olika regioner. Inom regionalekonomi brukar man hänvisa till semistrukturella faktorer, vilket innebär att de ändras över tid men endast långsamt. Det återstår att se om den regionala kapitalförsörjningsstrukturen är av liknande karaktär.

3.4 Sammanfattning

Föregående sammanställning av studier som analyserar hur avstånd mellan låntagare och långgivare påverkar företagets förutsättningar ger en bild av att avståndet mellan de olika aktörerna är viktigt. Vi kan med hjälp av tidigare studier visa på att det är viktigt för företagen att ha en god tillgänglighet till finansiella aktörer då större avstånd både geografiskt och funktionellt minskar möjligheterna för att få lån. Företagens initiala lokalisering påverkar därmed deras möjlighet att få lån. Även den utveckling som sker regionalt påverkar företagen; företag som befinner sig i en region där tillgängligheten till finansiella aktörer försämras påverkas negativt. Detta innebär att den finansiella infrastrukturen, som finns regionalt/lokalt, kan ha stor påverkan på de företag som är lokaliserade där.

Sammantaget sker många processer parallellt där urbaniseringsprocessen leder till att individer och företag flyttar från landsbygden till staden. Vi ser en kraftig utveckling av digitalisering inom företag samt en utveckling mot att använda andra instrument inom den finansiella sektorn för att ta beslut om lån, som till exempel *credit scoring*. Dessa sammanlänkade processer förändrar den regionala finansiella infrastrukturen, och det är svårt att avgöra vilken process som har den största påverkan.

Den regionala kapitalförsörjningsstrukturen har kopplingar och nära länkar till de entreprenöriella ekosystem och regionala innovationssystem där man ser att många aktörer är viktiga och där deras funktionalitet påverkar samt deras nätverk och de stöttande aktörer som finns. Den externa miljön utanför företaget men inom regionen påverkar företagets möjligheter att växa och utvecklas och bidrar därmed till dess konkurrenskraft. Eftersom regioner skiljer sig åt i termer av aktörer, deras storlek och funktion, nätverk och de stöttande strukturer som finns förankrade i regionen ser man skillnader i olika delar av Sverige. Den regionala kapitalförsörjningsstrukturen omfattar de olika aktörerna och

skapar den kontext där finansiering av företag och individer sker. Den regionala kapitalförsörjningsstrukturen handlar inte endast om vad som finns utan också om den funktionalitet som finns hos de olika aktörerna inom regionen. Funktionalitet byggs upp av den erfarenhet och kunskap som finns hos de olika aktörerna samt de relationer som har byggts upp mellan de olika aktörerna. Ett samarbete eller en relation som har byggts upp genom många möten, gemensamma satsningar, gemensamma mål och en gemensam förståelse för varandras situation tyder på en hög funktionalitet. En stark regional kapitalförsörjningsstruktur kan även innebära att företag har god tillgång till flera finansiella aktörer med konkurrenskraftiga räntor. Det finns även tillgång till stöttande aktörer som behövs vid finansiella transaktioner. Alla aktörer har tillgång till väletablerade nätverk där de har möjlighet att mötas och få information. Således kan lönsamma projekt/företag få finansiering till konkurrenskraftiga priser. Det handlar dock inte om att endast de bästa företagen ska kunna få finansiering till konkurrenskraftiga priser, utan om att bygga upp en struktur som höjer samtliga företag och deras finansiella villkor.

4 Definition av den regionala kapitalförsörjningsstrukturen

Hur väl den regionala kapitalförsörjningsstrukturen fungerar bestäms av hur lätt det är för företagen att få tillgång till de olika resurser och finansieringsalternativ som finns inom en region. Detta är en följd av hur många aktörer som finns inom regionen, men även av andra kriterier, såsom hur väl de finansiella aktörerna fungerar, vilka stöttande funktioner det finns och andra formella och informella institutioner. En välfungerande regional kapitalförsörjningsstruktur har många olika finansiella aktörer med hög funktionalitet och stöttande funktioner och det finns ett välfungerande nätverk där olika aktörer kan mötas och samarbeta. I denna rapport ställs därmed inte frågan om en viss nivå är uppfylld och om man därmed har en regional kapitalförsörjningsstruktur liknande en binär variabel som är 1 om de förbestämda kriterierna är uppfyllda och 0 om kriterierna är inte uppfyllda. I denna rapport används i stället en kontinuerlig skala där samtliga regionala kapitalförsörjningsstrukturer är inkluderade och analyseras och där man ser till deras inbördes variation.

4.1 Definition

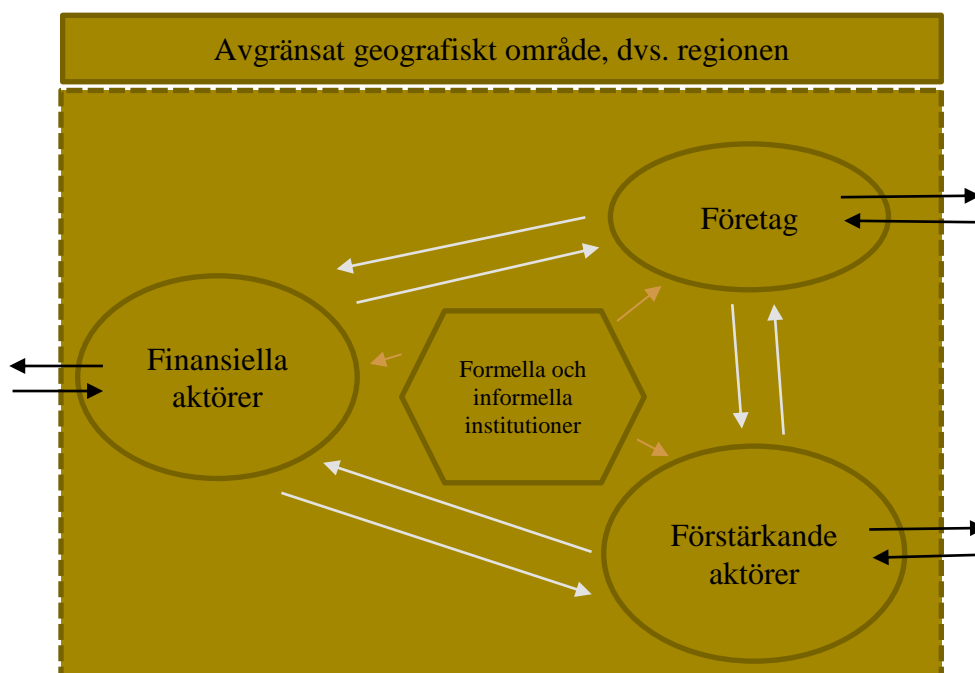
Baserat på tidigare studier som har behandlat relaterade aspekter och områden har författaren till denna rapport gjort en definition av regionala kapitalförsörjningsstrukturer. I denna rapport definieras den regionala kapitalförsörjningsstrukturen som: *"Ett geografiskt områdes förmåga att finansiera investeringsmogna företag och förse dem med relevant finansieringsnära information och rådgivning. En sådan struktur utgörs av antalet och egenskaperna hos finansiella och förstärkande aktörer samt underliggande formella och informella institutioner"*.

Denna definition illustreras i figur 12. En liknande figur finns i Dobloug (2012). Den regionala kapitalförsörjningsstrukturen är som tidigare nämnts dynamisk, vilket är svårare att illustrera i en bild. Denna illustration får därmed ses som en ögonblicksbild där de svarta pilarna representerar aktörer som tillkommer och försvinner från regionen. Detta kan vara en långsam process som sker över många år då endast få aktörer tillkommer eller försvinner under respektive år eller en mer dynamisk process med många aktörer som tillkommer eller försvinner på en årlig basis. Här handlar det om att olika ekonomiska aktörer eller stöttande funktioner och aktörer tillkommer eller försvinner. En regions näringsliv är inte statiskt utan nya företag tillkommer och andra försvinner kontinuerligt. På sikt kan detta påverka den industrimix och industristruktur som finns på en plats om alla företag som tillkommer eller försvinner tillhör samma bransch. Detta är en dock en långsam process, och näringslivets sammansättning brukar ändra sig långsamt och kräver lång tid att förändra sig. Här kan enskilda aktörer dock ha en relativt stor påverkan på omgivningen om ett stort företag som även har många externa kontakter försvinner eller etablerar sig inom regionen.

De svarta pilarna representerar med andra ord även de länkar som finns mellan regioner och den inneboende spatiala autokorrelation som finns där närliggande regioner kan påverka varandra. Spatial autokorrelation hänvisar till om det finns en korrelation mellan olika regioner, vilket innebär att det finns en likhet mellan olika regioner baserat på var de är lokaliserade. Spatial autokorrelation mäter med andra ord likheten hos närliggande regioner. Om det finns en positiv spatial autokorrelation innebär det att regioner med välfungerande regionala kapitalförsörjningsstrukturer ligger bredvid/nära varandra och

regioner med mindre välfungerande kapitalförsörjningsstrukturer ligger bredvid/nära varandra. Det innebär även att det finns effekter som kan spilla över mellan regioner. Detta betyder att närliggande regioner med bättre regionala kapitalförsörjningsstrukturer kan lyfta varandra, medan det omvända gäller för närliggande regioner med sämre eller minskande regionala kapitalförsörjningsstrukturer. De gråa respektive bruna pilarna visar de interaktioner och den påverkan som sker mellan de olika aktörerna. Figuren visar de förhållanden som finns mellan finansiella, förstärkande och stöttande aktörer och företagen.

Figur 12. Den regionala kapitalförsörjningsstrukturen.

Källa: Egen.

4.2 Sammanfattning

Många aktörer ingår i den regionala kapitalförsörjningsstrukturen där antalet, mångfalden och funktionaliteten påverkar hur den fungerar. Detta är även en dynamisk process där aktörer försvinner och tillkommer över tid. I denna rapport definieras den regionala kapitalförsörjningsstrukturen som: ”Ett geografiskt områdes förmåga att finansiera investeringsmogna företag och förse dem med relevant finansieringsnära information och rådgivning. En sådan struktur utgörs av antal och egenskaper hos finansiella och förstärkande aktörer samt underliggande formella och informella institutioner”.

5 Regionsdefinition

En region kan definieras på flera olika sätt, där de olika regionsdefinitionerna har både för- och nackdelar. Att välja rätt aggregationsnivå är av yttersta vikt inom forskning och särskilt gällande politiska beslut eftersom insatsen kan få olika utfall beroende på vilken aggregationsnivå som används. Dessa argument lyfts fram av Christensen (2018), som analyserar intraregionala skillnader i tillgänglighet till finansiellt kapital i stället för interregionala skillnader. Studien visar att det finns intraregionala skillnader med en polarisering även inom landsbygdsregioner gällande lokaliseringen av finansiella aktörer. Den urbaniseringsprocess som sker är därmed inte enbart på en nationell nivå utan förekommer även mellan olika typer av regioner och även inom regioner. Studien visar även vikten av olika aggregationsnivåer, där resultaten skiljer sig åt beroende på vilken nivå som används.

Det som är viktigt gällande val av regiondefinition är att regionindelningen fångar den funktionalitet som finns inom den regionala kapitalförsörjningsstrukturen. Om man använder en för snäv aggregationsnivå är det svårt att fånga de interaktioner som finns mellan olika typer av ekonomiska aktörer, och det finns en tendens att individer och företag har länkar till olika platser. Dessa länkar kan röra sig om att anställda dagligen pendlar till sitt jobb och om de kontakter företag har med övriga aktörer, som leverantörer och kunder. Om man i stället använder sig av en för bred aggregationsnivå fångar man dessa ekonomiska interaktioner och flöden men kan å andra sidan fånga olika system som är isolerade från varandra.

5.1 Alternativa regionsdefinitioner som använts av tidigare studier

Som utgångspunkt kan de regionindelningar som används för att definiera regionala innovationssystem eller regionala entreprenöriella ekosystem användas. Följande tabell ger en sammanfattning av ett urval av studier som analyserar finansiell tillgänglighet eller snarlika frågeställningar och vilken regional indelning de använder.

Tabell 1. Översikt av olika studier och deras regionindelning

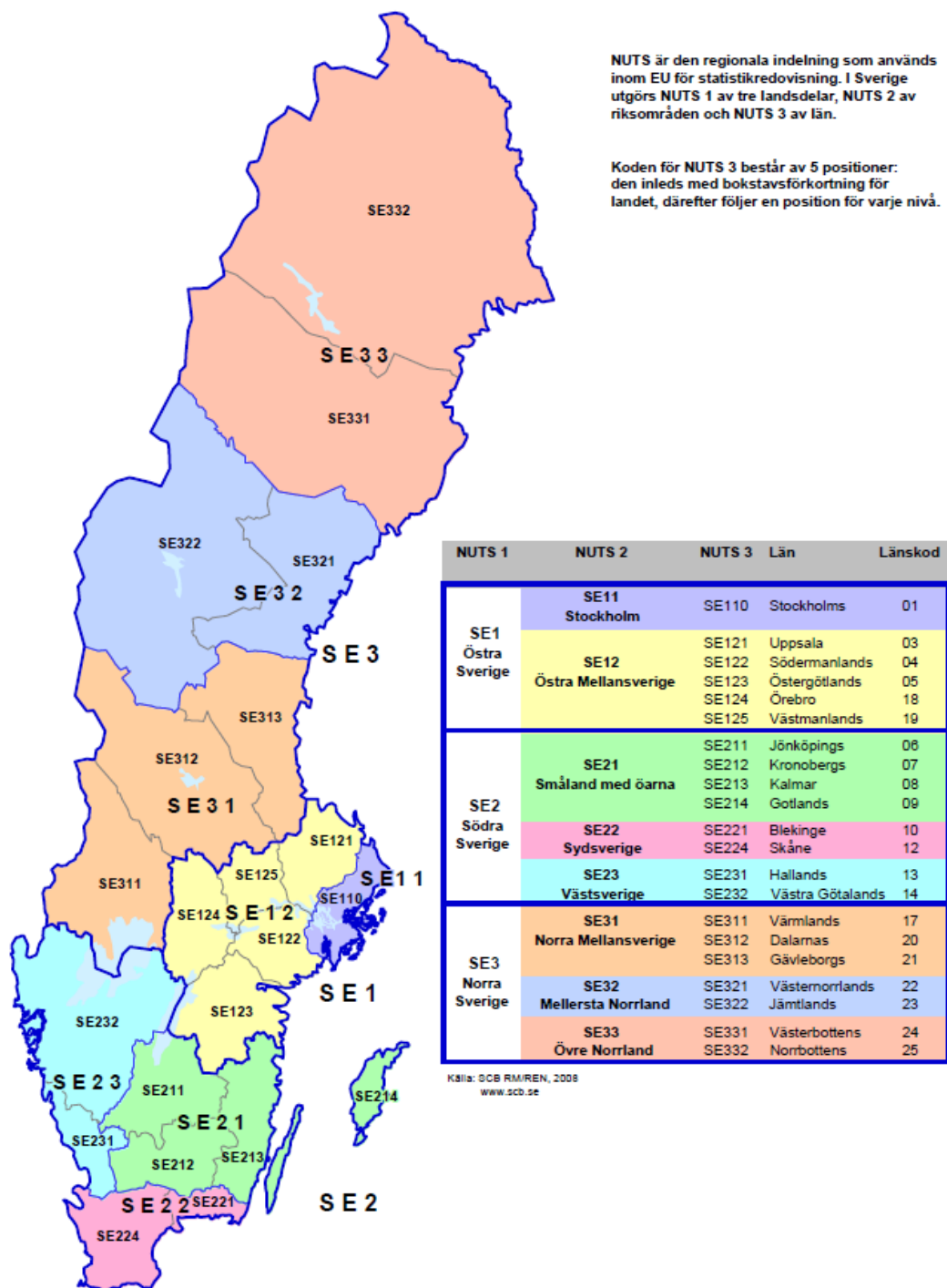
Författare	År	Titel	Regionindelning	Land
Dobloug, T. A.	2012	Høyvekstbedrifter og regionale finansieringssystemer	Lokala finansieringssystemet: kommuner (eller mindre næringslivsregioner). Regionala finansieringssystemet: fylken (motsvarande län i Sverige)	Norge
Zhao, T., och Jones-Evans, D.	2017	SMEs, banks and the spatial differentiation of access to finance	NUTS 1	UK
Backman, M.	2015	Banks and new firm formation	Kommuner och funktionella regioner	Sverige
Backman, M. och Wallin, T.	2018	Access to banks and external capital acquisition: Perceived innovation obstacles	Euklidiskt avstånd i km	Sverige
Christensen, J. L. och Hain, D. S.	2018	Peripheries in peripheries – within-region differences in financial constraints	Postnummer Kommuner	Danmark
Avdeitchikova, S.	2009	False expectations: Reconsidering the role of informal venture capital in closing the regional equity gap	Funktionella regioner (72)	Sverige

5.1.1 NUTS-indelning

Den studie som är närmast den frågeställning vi har i denna rapport är den av Dobloug (2012), som analyserar finansieringssystemet i Norge. I hans avhandling definieras det lokala finansieringssystemet på kommunnivå (eller mindre näringslivsregioner) och det regionala finansieringssystemet i större administrativa regioner, såsom deras fylken (motsvarande län i Sverige). Det finns 18 fylken i Norge. Liknande indelning som fylken i Norge är den indelning som har skett i Sverige gällande de olika statliga riskkapitalfonderna som finns i Sverige. Dessa använder sig av den europeiska indelningen med olika NUTS-regioner (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques). Den indelning som används inom EU har funnits sedan 1988. Eurostat är den myndighet som ansvarar för utvecklingen och definitionen av dessa regionindelningar. NUTS-indelningen ändrades och reviderades senast 2003. Genom att använda NUTS-indelningar skulle det vara möjligt att skapa jämförbara regioner mellan olika EU-länder i termer av till exempel yta och storlek (befolkning). Det finns i dag tre NUTS-nivåer och två LAU-nivåer (Local Administrative Unit). I Sverige består NUTS 1 av tre områden som benämns som landsdelar. Det finns åtta NUTS 2-områden som benämns som riksområden, och NUTS 3 är motsvarande våra svenska län (varav det finns 21). Man har valt att använda NUTS 2-regionerna, där varje region benämns som en strukturfondsregion, för de olika riskkapitalfonderna i Sverige. Det är elva olika regionala saminvesteringsfonder som är uppdelade på åtta regionala strukturfondsprogram (Tillväxtanalys, 2017b). Tillväxtanalys (2016) har dock framfört att det kan vara problematiskt att använda sig av NUTS 2-nivån, då denna mer kan anses följa

administrativa gränser och inte nödvändigtvis fånga en funktionell indelning. NUTS 2-områden kan delas upp i mindre regioner, där de olika regionerna skiljer sig från varandra och inte delar samma förutsättningar och därmed har väldigt olika utveckling. Med en sådan typ av indelning får man stora interregionala skillnader men även stora intra-regionala skillnader, vilket gör det svårt att analysera olika mönster och skeenden. Den rekommendation som ges av Tillväxtanalys är att man bör använda sig av mindre regioner då man ska analysera kapitalförsörjningsstrukturer. För att kunna genomföra mer detaljerade analyser av de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna behöver vi använda en finare geografisk indelning. För att på ett enkelt sätt förstå NUTS-indelningarna visar följande figur dessa för Sverige.

Figur 13. NUTS 1–3 för Sverige.

Källa: SCB.

5.1.2 Kommuner och funktionella regioner

I Sverige används ofta kommuner i olika sammanhang och inom forskning. Kommuner är de minsta administrativa regioner som finns i Sverige. I dag finns det 290 kommuner. Det finns en betydande skillnad om man följer administrativa gränser som är skapade av

tjänstemän, ofta för politiska ändamål, eller om man följer funktionella gränser som anger hur ekonomiska aktörer agerar och integrerar. De funktionella och administrativa gränserna kan vara samma men behöver i andra fall inte alls följa varandra. Indelningen och gränserna för de funktionella regioner som man väljer att analysera följer olika egenskaper baserat på vad man vill studera, såsom växt- och djurliv eller befolkningsstrukturer (Tillväxtanalys, 2015). Eftersom vi utgår från de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna är det viktigt att vi tar med områden som finansiella aktörer agerar inom i beräkningen. Det är även viktigt att ta med vad olika finansiella aktörer anser vara deras upptagningsområde och hur detta skiljer sig från företagen som verkar inom samma region. Om de har olika syn på vad deras region är kan det vara svårt att använda en regionsdefinition. Detta är svårt att analysera och ta del av men bör finnas med i åtanke när resultaten analyseras.

Enligt tidigare forskning kan vi konstatera att banker tenderar att ha en lokal påverkan på exempelvis nyföretagande (Backman, 2015) samt innovationer i företag (Backman & Wallin, 2018). Vi ser även att den geografiska räckvidden för riskkapital är något begränsad och ofta sker inom mindre geografiska områden. Fördelen med att använda en finare geografisk nivå är att man reducerar den heterogenitet som finns mellan olika regioner. Problemet med att använda en finare geografisk nivå, som till exempel kommuner, när man ska mäta de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna blir däremot att många transaktioner i dag sker över kommungränser, såsom pendling och företags kontaktnät. Det finns även andra indelningar som medför att man kan analysera olika delar av en kommun, såsom postnummer (det finns cirka 9 200 postnummerindelningar), församlingar (varav det finns cirka 1 300) och SAMS (Small Areas for Market Statistics, av vilka det finns 9 200 indelningar), områden där denna problematik gällande transaktioner över olika gränser blir ännu tydligare.

Att använda sig av kommuner kan vara problematiskt om många interaktioner sker över kommungränser, som till exempel i detta fall när företag söker finansiering i en annan kommun, något som naturligtvis är mer vanligt när det finns mindre kommuner, ofta i södra delen av Sverige. Detta exemplifieras i figur 2 där det är tydligt att många bankkontor är tillgängliga inte bara i den egna kommunen utan även i närliggande kommuner.

För att fånga detta har SCB samt Tillväxtanalys konstruerat regionindelningar där man grupperat kommuner för att fånga interaktioner som sker över kommungränser. SCB konstruerar lokala arbetsmarknader (LA-indelningen), där man grupperar kommuner baserat på den pendling som sker över kommungränser, där en person bor i en kommun och arbetar i en annan kommun. Dessa regioner finns framtagna sedan 1985 med årsvisa revideringar. Pendlingsstatistiken utgår från registerbaserade data och är mycket tillförlitlig. Baserat på den pendling som sker skapas och definieras lokala centrum utifrån fastslagna tröskelvärden. Baserat på de olika strömmarna avgörs till vilket lokalt centrum övriga kommuner tillhör. I den indelning som SCB gjorde 2016 (senaste tillgänglig när denna rapport skrevs) delades Sveriges kommuner in i 71 lokala arbetsmarknader. För 2015 finns det 69 regioner. 1998 lanserade Nutek en indelning baserad på LA-indelningen men med syfte att den inte skulle revideras under de närmaste 8–12 åren. Nutek reviderade denna indelning 2007 och började då kalla indelningen för funktionella analysregioner (FA-regioner). År 2009 flyttades ansvaret för denna regionindelning över till Tillväxtanalys som reviderade den 2015. Samtliga inkarnationer av FA-regionerna har på olika sätt utgått från SCB:s LA-indelning. Den senaste kan beskrivas som en skattning av hur man tror den genomsnittliga LA-indelningen kommer att se ut fram till ungefär 2025 med utgångspunkt från regionala arbetspendlingsprognoser och antaganden om

gränsöverskridande arbetspendling baserat på långtidsutredningen från 2015. Resultatet av detta arbete blev en indelning med 60 regioner.

Vid en närmare analys av indelningarna av SCB framkommer att det kan finnas regioner med mer än en kärna, så kallade flerkärniga lokala arbetsmarknader. Detta innebär att en region har flera större tätorter som kan fungera som regioncentrum. SCB har vidare analyserat detta för att undersöka i vilka regioner detta förekommer. Ett sådant exempel är den lokala arbetsmarknaden (LA-regionen) Stockholm-Solna som har tre kärnor.¹⁷

5.2 Val av regionindelning i denna rapport

För att fånga interaktioner över kommungränser och för att fånga regioner med bara en kärna används i denna rapport den indelning av lokala arbetsmarknader som SCB publicerat (för senaste tillgängliga år), där dessa flerkärniga regioner bryts ut till egna regioner. På så sätt skapas 92 lokala arbetsmarknader. En fullständig företeckning över alla lokala arbetsmarknadsregioner och respektive tillhörande kommun/kommuner finns i tabell A1 i bilagan.

Ingen regionindelning är perfekt och det finns självklart svagheter med denna typ av indelning. För det första är den baserad på kommuners administrativa gränser, vilket innebär att det kan finnas interaktion som sker över gränser som inte fångas på ett tillfredställande sätt. Detta problem minskar när man grupperar flera kommuner i regioner som speglar de interaktioner som sker över kommungränserna, så kallade funktionella regioner, men det kan självklart fortfarande finnas kvar. En annan begränsning är den heterogenitet som kan finnas inom den lokala arbetsmarknaden med en lokal variation för vissa indikatorer. Ett tydligt sådant fall är fastighetsmarknaden, som har tydliga interregionala skillnader men även stora intraregionala skillnader. Det är viktigt att vara medveten om dessa begränsningar när man genomför analyser och tolkar resultat för olika regioner.

När man genomför regionala analyser bör man vara medveten om att det kan finnas regional spatial autokorrelation. Detta innebär att det finns regioner som följer samma mönster och att dessa regioner är tätt sammankopplade. Att det finns en positiv spatial autokorrelation innebär att regioner med stark regional kapitalförsörjningsstruktur ligger nära varandra rent geografiskt eller att regioner med svag regional kapitalförsörjningsstruktur är lokaliserade inom samma område. Detta kan ha flera förklaringar, av vilka en är att dessa regioner delar samma förutsättningar, vilket ger en liknande struktur. Det kan även bero på att det finns regionala effekter och interaktioner som sker över gränserna, där en stark struktur i en region kan stärka eller eventuellt sänka en annan region.

5.3 Sammanfattning

Det finns många regionala indelningar som kan användas, av vilka samtliga har svagheter. Väljer man en för bred indelning med för stora regioner är risken stor att man inom samma region har multipla system som fungerar som separata enheter. Väljer man en för smal indelning med för små regioner har man i stället problemet med interaktioner som sker över regiongränserna. I denna rapport används enkärniga funktionella regioner (vilket innebär att varje region bara har en större tätort och regionalt center) definierat av SCB, där kommuner som delar samma arbetsmarknad bildar en region.

¹⁷ <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/sysselsattning-forvarvsarbete-och-arbetstider/registerbaserad-arbetsmarknadsstatistik-rams/produktrelaterat/Fordjupad-information/lokala-arbetsmarknader-la/>, läst den 19 juni 2018.

6 Hur kan man kvantifiera de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna?

Som tidigare nämnts finns det få tidigare studier, om några, som kvantifierar de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna. Det finns med andra ord få referenspunkter som kan användas i detta ändamål. Liksom tidigare i rapporten kommer vi även i detta avsnitt att använda oss av litteratur som berör relaterade områden.

6.1 Svagheter och begränsningar med den statistik som finns att tillgå och den tidsperiod som analyseras

De data som används i denna rapport kommer från flera olika källor. Respektive källa är angiven för varje indikator som används för att definiera de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna. Detta har gjorts för att man på ett transparent sätt ska kunna replikera studien men även få en indikation på om underliggande data är tillförlitliga. Den största delen kommer från SCB och kan därmed anses vara mycket tillförlitlig. Data gällande riskkapital kan beställas via Thomson Reuters, som har information om riskkapitalföretag och deras lokalisering samt om de portföljföretag som de investerar i. Även om indikatorerna som presenteras i denna rapport syftar till att fånga en multidimensionell regional kapitalförsörjningsstruktur finns det givetvis begränsningar. Många av dessa begränsningar relaterar till den informella struktur som finns i olika regioner i Sverige. Det kan till exempel finnas systematiska skillnader mellan olika regioner baserat på informella strukturer när det gäller att finansiera företag och få tillgång till externt kapital. Detta är mycket problematiskt att fånga med hjälp av registerdata och kan även vara svårt att fånga med hjälp av intervjuer. En annan svårighet att mäta är olikheter i faktorer som perception av avstånd. Vi vet att det finns betydande avstånd i olika delar av Sverige, men avstånd kan även betyda och uppfattas olika i olika delar av Sverige. En timmes resväg är i vissa delar av landet något som kan förväntas och anses inte vara något större problem, medan samma restid blir en begränsande faktor i andra delar av landet.

I den nuvärdesbeskrivning som görs senare i rapporten används 2015 eftersom detta är det senaste året med tillgängliga data med tanke på när rapporten skrevs. Tidsperioden är vald för att ge en så uppdaterad bild av de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna som möjligt. Eftersom rapporten använder registerdata från SCB finns det tyvärr en inbyggd lag, då SCB publicerar data för ett givet år cirka ett och ett halvt år senare. När denna rapport skrevs under första delen av 2018 fanns därmed bara data för 2015 tillgängliga. När vi i rapporten tar hänsyn till förändringar över tid används förändringen över de senaste fem åren. Fem år valdes eftersom många av dessa variabler är semistrukturella, vilket innebär att de förändras långsamt över tid, och för att man ska se en förändring behöver man ofta gå ett antal år tillbaka i tiden. I detta fall innebär det att man ser till förändringen från 2010 till 2015. Även om Sverige klarade sig relativt bra från den finansiella krisen kan statistiken från 2010 vara färgad av den kris som började år 2008. När man ser till förändringar över tid finns alltid en problematik i att man jämför två tidpunkter där mycket har förändrats mellan de två observationspunkterna i hänseende till exempelvis makroekonomiska variabler, institutionella förändringar och andra mer regionala förändringar. Problematiken finns och är något som är viktigt att ta i beaktande när man analyserar resultatet.

6.2 Alternativa sätt att mäta och uppskatta strukturer

I den rapport som skrivs av GEM (2016) mäter man det entreprenöriella ekosystemet och jämför olika länder sinsemellan. I GEM använder man sig av tolv olika indikatorer som var och en har bäring på och relevans för det entreprenöriella ekosystemet. De tolv indikatorerna mäter följande aspekter för respektive land: finansiering, skatter, avgifter och byråkrati, vilka utbildningar som finns i entreprenörskap på grundnivå, vilka utbildningar som finns i entreprenörskap på eftergymnasial nivå, FoU-överföring, tillgång till kommersiell och professionell infrastruktur, intern marknadsdynamik, hur väl den inre marknaden fungerar, tillgång till tjänster och infrastruktur samt sociala och kulturella normer. Dessa tolv indikatorer mäts sedan för varje land enligt en likert-skala från ett till nio där ett påvisar om det är mycket otillfredsställande och nio om det är mycket tillfredsställande. De som utvärderar varje land på dessa indikatorer är en grupp *national survey experts*. Om vi översätter samma metod till denna rapport skulle vi välja ut ett antal indikatorer som beskriver det regionala kapitalförsörjningssystemet och sedan låta en grupp experter i varje lokal arbetsmarknad utlåta sig om dessa. Genom detta förfaringsätt kan man få värden på varje indikator som kan användas i en jämförelse mellan alla regioner, liknande det sätt som genomförs av GEM varje år. Denna typ av kvantifiering är dock mycket dyr och tidskrävande. Det finns även en risk för olika tolkningar och slutsatser gällande regionala kapitalförsörjningsstrukturer om man använder sig av olika expertgrupper i olika regioner. I denna rapport har vi i stället valt att kvantifiera indikatorer baserat på de registerdata och sekundära data som finns tillgängliga. Detta kommer även att kompletteras med en kvalitativ studie.

På liknande sätt som GEM konstruerar Svenskt Näringsliv sitt index för hur bra det svenska företagsklimatet är i Sveriges kommuner. Undersökningen består av ett antal frågor där de svarande får sätta betyg på en skala från ett till sex. En betydande skillnad gentemot GEM är att den undersökning som görs av Svenskt näringsliv genomförs av företagen i respektive kommun. Undersökningen skickas därmed ut till ett större antal aktörer för att inte förlita sig på för få individer. Undersökningen berör frågor relaterade till olika områden, som attityder till företagande, dialog och information, kommunens myndighetsutövande, kompetensförsörjning och infrastruktur, konkurrens från kommunen samt sammanfattande omdömen. Inom varje övergripande område ställs ett antal frågor rörande olika perspektiv. En liknande undersökning genomförs av Sveriges kommuner och landsting, som också undersöker företagsklimatet i Sveriges kommuner. Undersökningen utgår från företagen i kommunerna och fokuserar på hur servicen och myndighetsutövningen från kommunernas sida fungerar. Detta mäts genom att undersöka sex olika myndighetsområden: brandskydd, bygglov, markupplåtelse, miljö- och hälsoskydd, livsmedelskontroll samt serveringstillstånd. Undersökningen utgår från sex olika serviceområden: information, tillgänglighet, bemötande, kompetens, rättssäkerhet och effektivitet. Svaren ges på en skala från ett till tio (SKL, 2018).

6.3 Indikatorer som ingår i de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna

På liknande sätt som med GEM och den undersökning som genomförs av Svenskt näringsliv finns en rad indikatorer som var och en är en viktig komponent i den regionala kapitalförsörjningsstrukturen, där många indikatorer kan grupperas inom ett större övergripande område. Det finns ett inneboende endogenitetsproblem med många indikatorer som är högt korrelerade och där det finns inneboende förhållanden mellan olika variabler, det vill säga att olika indikatorer föder varandra och kan vara en förutsättning för

andra. Följande tabell ger en överblick över samtliga indikatorer som bör ingå när man mäter och kvantifierar den regionala kapitalförsörjningsstrukturen. Information finns även om var man kan hitta statistik om respektive indikator. Vissa indikatorer har författaren till denna rapport inte tillgång till, utan de finns med för framtida forskning då eventuellt bättre och mer underlag finns att tillgå.

Tabell 2. Indikatorer för de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna och hur de mäts

Område	Indikator	Beskrivning hur indikatorer mäts	Tillgänglig statistik	
Tillgång till finansiellt kapital	Bankkontor	Antal enskilda arbetsställen med SNI-kod 2007: 64 190 ("Annan monetär finansförmedling", där följande ingår: affärsbanker, bankaktiebolag, bankverksamhet annan än Riksbanken, hypoteksinstitut (som tar emot inlåning eller nära substitut till inlåning), medlemsbanker, sparbanker, utländska bankfilialer i Sverige)	Via SCB:s registerdata ^a över aktiva arbetsställen i Sverige (1990–)	
	Bankföretag	Antal fristående bankföretag, där man särskiljer på till exempel Swedbank, Nordea, utländska företag samt sparbanker	Denna information måste beställas specifikt av SCB för varje år	
	Almi	Antal Almikontor		Baserat på information från www.almi.se
		Antal sysselsatta på Almikontor		Baserat på information från www.almi.se
		Hur stor kreditstock respektive Almikontor har		Baserat på information från www.almi.se
	Riskkapital	Antal riskkapitalföretag samt investeringsmängd		Thomas Reuters (1990–)
		Antal affärsänglar, antal affärsängelnätverk, samt investeringsmängd		Inga tillgängliga data Kan approximeras från registerdata (stor osäkerhet), se (Andersson & Lodefalk, 2018) Gällande affärsängelnätverk kan Connect bistå med information
		Offentliga riskkapitalfonder, storlek på utbetalade medel		Baserat på information från Tillväxtanalys och Almi
	Övriga aktörer	Övriga finansiella aktörer såsom lokalkapitalbolag, lokalsparbolag, medlemsbanker och dylikt		Inga tillgängliga data; kan fås genom intervjuer eller fallstudier

Område	Indikator	Beskrivning hur indikatorer mäts	Tillgänglig statistik
	Företagslån	Storleken på de lån som ges till företag	Inga tillgängliga data Riksbankens databas KRITA kan användas i framtiden. KRITA ska enligt deras information innehålla uppgifter om svenska kreditinstituts krediter till företag och offentlig sektor, kredit för kredit.
Förändring i tillgång till finansiellt kapital	Utveckling över tid	Förändring i samtliga komponenter som är listade under "Tillgång till finansiellt kapital" över en 5-årsperiod. $Antal\ finansiella\ aktörer_t - Antal\ finansiella\ aktörer_{t-5}$	Olika, baserat på den information som eftersträvas, se ovan
Funktionalitet	Storlek på bankkontor	Genomsnittlig storlek på bankkontoren i termer av antal anställda	Via SCB:s registerdata ^a över aktiva arbetsställen i Sverige (1990–)
	Utbildningsnivå, bankkontor	Andel anställda med högre utbildning (minst tre år på högskola)	Via SCB:s registerdata ^a över aktiva arbetsställen i Sverige (1990–) matchade till LISA-databasen över samtliga individer i Sverige
	Beslutanderätt	Antal "regionkontor" eller motsvarande (kontor som har beslutanderätt för större lån). Här kan bankföretaget även ge en indikation, eftersom de olika bankföretagen har olika hierarkiska strukturer och beslutanderätt på olika nivåer.	Regionkontor finns inte tillgängligt; måste fås genom enkät/intervjuer med bankföretag Gällande vilket bankföretag bankkontoret är kan denna information beställas specifikt av SCB för varje år
Konkurrensnivå	Antal bankkontor per arbetsställe	Totala antalet bankkontor normaliserat med antal arbetsställen ^c	Via SCB:s registerdata ^a över aktiva arbetsställen i Sverige (1990–)

Område	Indikator	Beskrivning hur indikatorer mäts	Tillgänglig statistik
	Antal bankföretag per arbetsställe	Totala antalet bankföretag normaliserat med antal arbetsställen ^c	Denna information måste beställas specifikt av SCB för varje år
	Antal riskkapitalbolag per arbetsställe	Totala antalet riskkapitalbolag normaliserat med antal arbetsställen ^c	Thomas Reuters (1990–) SCB:s registerdata ^a över aktiva arbetsställen i Sverige (1990–)
	Herfindahl-Hirschman Index banker (HHI _B)	$HHI = \sum_{i=1}^n s_i^2$ <p>där s mäter marknadsandelen för bankföretaget/bankkontoret summerat över antalet banker i regionen, n. Värdet av HHI går från $1/n$ (där alla är av samma storlek) till 1 (monopolsituation). Här kan man göra skillnad på om man vill räkna över antal bankkontor eller antal bankföretag. Om man väljer bankkontor bortser man från ägandet och anser att alla bankkontor tävlar med varandra, d.v.s. två bankkontor som tillhör Swedbank ger samma konkurrenssituation som ett bankkontor från Nordea och ett från Swedbank. Om man använder bankföretag bortser man i stället från att ett bankföretag kan ha många bankkontor.</p> <p>En annan definitionsfråga är hur man ska beräkna marknadsandelar som kan beräknas utifrån antal anställda, omsättning, utlåning etc. På grund av databrist gällande bankers utlåning, vilket är det mått som är att föredra, kan marknadsandelarna i stället baserat på antal anställda.</p> <p>ibland multipliceras HHI med 10 000, där värden under 1 000 ger en mycket låg koncentration, värden mellan 1 000–1 800 ger en måttlig koncentration och värden över 1 800 ger en mycket hög koncentration. Ett värde på 10 000 indikerar monopolsituation (Repková & Stavárek, 2014).</p> <p>Koncentration och konkurrensnivå kan men behöver inte vara spegelbilder av varandra.^d</p>	Om man använder sig av bankkontor: via SCB:s registerdata ^a över aktiva arbetsställen i Sverige (1990–). Om man använder sig av bankföretag: denna information måste beställas specifikt av SCB för varje år
	Herfindahl-Hirschman Index samtliga finansiella aktörer (HHI _{FA}) ^d	$HHI = \sum_{i=1}^n s_i^2$ <p>där s mäter marknadsandelen för samtliga finansiella aktörer i regionen, n.</p>	Olika baserat på den information som eftersträvas, se ovan

Område	Indikator	Beskrivning hur indikatorer mäts	Tillgänglig statistik
Tillgänglighet	Avstånd bankkontor	Genomsnittliga euklidiska avståndet mellan arbetsställe och närmaste bankkontor	Via SCB:s registerdata ^a över aktiva arbetsställen i Sverige (1990-), där man har tillgång till koordinatsatta data (baserat på ett gridsystem) eller specifika data beställda från SCB, där man kan få de exakta koordinaterna
	Avstånd riskkapital	Genomsnittliga euklidiska avståndet mellan arbetsställe och närmaste riskkapitalföretag	Thomas Reuters (1990-) SCB:s registerdata ^a över aktiva arbetsställen i Sverige (1990 -) där man har tillgång till koordinatsatta data (baserat på ett gridsystem) eller specifika data beställda från SCB, där man kan få de exakta koordinaterna
Fastighetsmarknad	Medelvärde sålda småhus	Medelvärdet för sålda fastigheter som enligt SCB betecknas som "småhus". Statistiken är heltäckande för hela fastighetsmarknaden och täcker även bostadsrätter i tusen kronor	Tillgänglig via SCB:s publika statistik Via "Mäklarstatistik" Via "Valueguard"
	Medelvärde samtliga fastigheter	Medelvärdet för samtliga fastigheter	Finns inte tillgänglig (vad författaren till rapporten känner till)
	Medelvärde kommersiella fastigheter	Medelvärdet för kommersiella fastigheter	Finns inte tillgänglig (vad författaren till rapporten känner till)
	Utveckling över tid	Förändring i fastighetsmarknaden över en 5-årsperiod	Tillgänglig via SCB:s publika statistik
	Hysesrätter	Andel av fastigheter som är hyresrätter	Tillgänglig via SCB:s publika statistik

Område	Indikator	Beskrivning hur indikatorer mäts	Tillgänglig statistik
Räntenivå	Ränta, lån	Medelvärdet för den ränta arbetsställen betalar för sina kortfristiga (mindre än ett år) samt långfristiga lån (övriga lån)	Finns inte tillgänglig (vad författaren till rapporten känner till). Kan fås genom enkät till aktiva företag, där man frågar om deras räntor för olika typer av lån
Stöttande aktörer	Verksamhet inom juridik och ekonomi	Antal arbetsställen inom juridik och ekonomi, normaliserat med antalet arbetsställen. SNI 2007: 69 101–69 203 och 74 900	Via SCB registerdata ^a över aktiva arbetsställen i Sverige (1990–)
	Konsulttjänster	Antal arbetsställen inom konsultverksamhet, normaliserat med antalet arbetsställen. SNI 2007: 70 220	Via SCB:s registerdata ^a över aktiva arbetsställen i Sverige (1990–)
	Marknadsundersökning	Antal arbetsställen inom marknadsundersökning, normaliserat med antalet arbetsställen. SNI 2007: 73 200	Via SCB:s registerdata ^a över aktiva arbetsställen i Sverige (1990–)
	Offentliga och ideella initiativ	Antal inkubatorer, holdingbolag kopplade till olika lärosäten, samt Science Park	Söka via olika hemsidor såsom Föreningen för Universitetsholding i Sverige: www.fuhs.se .
Socialt kapital ^e	Företagsklimat	Sammanfattande omdöme gällande företagsklimatet på en skala mellan 1 = dåligt och 6 = utmärkt	Via Svenskt näringsliv
Efterfråga	Efterfråga från företag	Hur stor efterfrågan det finns från företag att få tillgång till externt kapital	Finns inte tillgänglig (vad författaren till rapporten känner till).
	Finanseringsbehov vid innovationer	Vid de Community Innovation Survey (CIS) enkäter som SCB gör finns det periodvis med information om företags finansieringsalternativ och finansieringsvilja	CIS-data via SCB
Nätverk	Samarbete	Finns det uppbyggda samarbeten och plattformar där regionala aktörer möts och diskuterar finansiering av företag? Om det finns, hur utvecklade och inkluderande är dessa?	Finns inte tillgänglig (vad författaren till rapporten känner till). Kan fås genom enkäter eller intervjuer där man lokaliserar ledande aktörer i regionen

Område	Indikator	Beskrivning hur indikatorer mäts	Tillgänglig statistik
	Viktiga aktörer inom regionen	Antal aktörer inom den offentliga verksamheten och privata sektorn som arbetar med dessa frågor; de behöver inte ha en yrkestitel som indikerar ansvar för dessa frågor men de har en framträdande roll.	Finns inte tillgänglig (vad författaren till rapporten känner till). Kan fås genom enkäter eller intervjuer där man lokaliserar ledande aktörer i regionen
	Företagsnätverk	Företagsnätverk såsom Rotary, lokala näringslivsbolag, etc.	Via olika hemsidor
Attityder	Attityder, företag	Hur ser företag på olika finansieringsalternativ? Är företag positivt inställda till att söka externa medel samt att använda sig av alternativa (ej så beprövade) finansieringsalternativ?	Finns inte tillgänglig (vad författaren till rapporten känner till). Kan fås genom enkäter eller intervjuer där man lokaliserar ledande aktörer i regionen
	Attityder, beslutsfattare	Hur ser de ledande aktörerna i regionen på vikten av att det finns finansieringsalternativ, och vilka åtgärder används för att skapa ett fungerande och stöttande system?	Finns inte tillgänglig (vad författaren till rapporten känner till). Kan fås genom enkäter eller intervjuer där man lokaliserar ledande aktörer i regionen

Anmärkningar:

^a Dessa data är inte offentliga utan man måste köpa dem från SCB och genomföra en sekretessprövning. De flesta högskolor och myndigheter har dock tillgång till denna typ av data.

^b Som med alla företag finns det även inaktiva riskkapitalbolag. Söderblom (2012) visar i sin rapport att det finns en betydande skillnad mellan aktiva och inaktiva riskkapitalföretag. Inaktiva och aktiva riskkapitalföretag kan identifieras med hjälp av information gällande om de har gjort några investeringar för det aktuella året eller om de är medlemmar i SVCA (Swedish Private Equity & Venture Capital Association).

^c Man kan även normalisera med befolkningsmängden i regionen. Dessa två variabler har en hög korrelation och ger därmed liknande resultat.

^d Koncentration och konkurrensnivå kan ha ett inbördes förhållande, där en hög koncentration visar på en låg konkurrensnivå och tvärtom. I denna rapport anses det att det finns en korrelation mellan dessa två variabler och att man därmed kan få en indikation på konkurrensnivån genom att använda ett koncentrationsmått. Det finns många olika mått för hur man mäter konkurrensnivån hos banker och finansiella aktörer. För en översikt, se studien av Bikker och Haaf (2002). I denna rapport används Herfindahl-Hirschman Index, HHI, som mäter koncentrationsnivån inom en region och där inversen speglar konkurrensnivån. Anledningen till att detta mått används är att det är ett ledande mått som används av både akademiker och beslutsfattare. Koncentrationsnivå och konkurrensnivå behöver inte ha ett 1:1-förhållande men det anses ofta att finnas ett förhållande mellan den koncentration som finns på marknaden och konkurrensnivån (Bikker & Haaf, 2002).

^e Socialt kapital är notoriskt svårt att mäta, och därför får man försöka hitta en indikator som kan spegla detta på bästa sätt.¹⁸ Det finns försök att kvantifiera och försöka fånga det företagsklimat som finns i Sverige. Denna typ av undersökning genomförs på kommunnivå både av Svenskt näringsliv och av Sveriges kommuner och landsting. Liknade argumentation för entreprenöriella ekosystem finns att läsa hos Asheim m.fl. (2007) och McQuaid (2002).

¹⁸ För en längre diskussion om detta se <https://www.socialcapitalresearch.com/measure-social-capital/>, läst 14 juni 2018.

6.4 Olika mått för att kvantifiera och jämföra de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna

6.4.1 Spridningsmått

En faktor som inte är med i tabell 2 är hur spridningen av en indikator ser ut, så kallat spridningsmått. Två regioner, A och B, kan exempelvis ha liknande medelvärde för storleken på bankkontoren mätt i antalet anställda. Region A har många bankkontor av samma storlek medan region B har ett stort bankkontor och många små bankkontor. För att fånga detta behövs även ett mått för den spridning som finns i materialet för en indikator. Det finns otaliga spridningsmått som kan användas, som standardavvikelse, varians, percentilavstånd, kvartilavstånd och variationsvidd. För mer information om dessa, se Körner m.fl. (1984). I denna rapport mäter vi spridning genom standardavvikelsen och lådagram. Standardavvikelsen är ofta förekommande i akademiska artiklar och i rapporter från olika organisationer. Det tal man får när man räknar ut standardavvikelsen ger en beskrivning av hur enstaka värden är utspridda gentemot medelvärdet. Standardavvikelsen beräknas på följande sätt:

$$\text{Standardavvikelsen} = \sqrt{\frac{\sum(x_i - \bar{x})^2}{n - 1}}$$

x_i är värdet för en specifik observation, \bar{x} är medelvärdet för samtliga observationer och n är antalet observationer. En högre standardavvikelse indikerar att det finns en större bredd i materialet, där det finns fler observationer som ligger långt från medelvärdet, både över och under. Om en indikator är snedfördelad eller om det finns extremvärden, kan standardavvikelsen ge missvisande resultat och man kan behöva använda andra mått för att beskriva den spridning som finns inom en indikator. Spridningen kommer därmed även att visas genom lådagram, där man på ett illustrativt vis kan se spridningen på en indikator genom att visa spridning och extremvärden samt om det finns en snedfördelning.

Eftersom det är svårt att avgöra om spridningen på en indikator är negativ eller positiv ingår den inte som en indikator som beskriver den regionala kapitalförsörjningsstrukturen, utan används som en beskrivande variabel för att förstå regionen och dess regionala kapitalförsörjningsstruktur. Dessa spridningsmått kan beräknas baserat på värdena för indikatorerna för de olika regionerna. I dessa fall visas standardavvikelsen och lådagramet för samtliga indikatorer.

6.4.2 Indelning i fyra kategorier

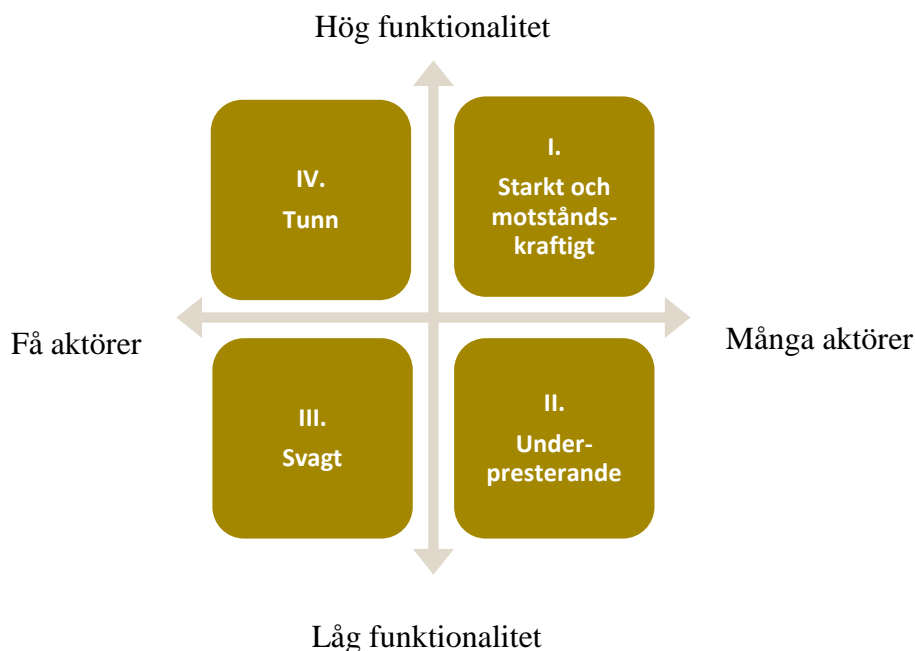
Det är inte bara nödvändigt att finna de komponenter som ingår i en regional kapitalförsörjningsstruktur; de måste även kopplas samman med en modell där man kan sätta siffrorna i relation till varandra och förstå deras innebörd. I Tillväxtanalys (2016) använder man sig av den evolutionära marknadsutvecklingsmodellen, som anpassas till regionala förutsättningar. Modellen utgår från ett processtänk där uppbyggnaden av en struktur består av faser med olika egenskaper. Utifrån aktörer och andra egenskaper värderar man i vilken fas en region är eller vilken fas en region tidigare har befunnit sig i för att göra en bedömning om förändring över tid. Förändringen över tid beror på den unika kontext som finns i varje region och kommer därmed att vara unik för den regionen. Förändring över tid eller förbättring över tid är därmed kopplat till de regionspecifika egenskaperna, vilket gör att framgång kan definieras på olika sätt. Att öka antalet

finansiella aktörer och deras funktionalitet är positivt för alla regioner, men vilken typ av aktörer som ökar och som ger den största påverkan varierar mellan olika regioner.

I figuren nedan görs en indelning baserad på regionernas aktörer och systemets funktionalitet. Funktionalitet i detta fall belyser inte hur länge en finansiell aktör har funnits på en marknad utan syftar till att visa hur den finansiella infrastrukturen är uppbyggd samt de system och processer som finns för att olika aktörer ska kunna samarbeta och mötas. De regioner som har ett välfungerande system placeras i den högra övre kvadranten (I), vilket benämns som en stark och motståndskraftig kapitalförsörjningsstruktur. Det finns en kritisk massa av aktörer, och systemet har en hög funktionalitet. Fler finansiella aktörer skulle i dessa regioner ha en positiv påverkan eftersom de kan integreras med redan befintliga aktörer och redan befintligt system. På andra sidan av spektrumet finns de regioner som saknar både finansiella aktörer och ett system som stöttar deras samarbete och funktion. Bristande tillit mellan olika aktörer eller ett bristande ledarskap hos de ledande aktörerna kan bidra till ett bristande samarbete. Dessa regioner kan anses ha en svag kapitalförsörjningsstruktur och placeras i den nedre vänstra kvadranten (III). Dessa regioner upplever ofta en nedåtgående spiral där få företag finner finansieringsmöjligheter och där det oftare blir dyrare för företagen att få finansiellt kapital och där de ofta behöver offentligt stöd.

Det finns regioner som har många finansiella aktörer och en stor mångfald av aktörer, men inget nätverk eller uppbyggt system där dessa kan mötas, samarbeta och lära av varandra. En sådan regional kapitalförsörjningsstruktur benämns som en underpresterande kapitalförsörjningsstruktur och definieras av den nedre högra kvadranten i figuren (II). Företagen har en stor tillgång till finansiellt kapital men det finns inget system för lärande eller samarbets synergier. Effekten av fler finansiella aktörer inom dessa regioner skulle bli begränsad eftersom det redan finns finansiella aktörer att tillgå för företag medan det däremot saknas system för att få synergieffekter mellan de aktörer som finns. De regioner som däremot har ett välfungerande system för interaktion och lärande men inte många finansiella aktörer inom regionen benämns som tunn. Dessa regioner placeras i den övre vänstra kvadranten (IV). Om finansiella aktörer tillkommer i dessa regioner skulle effekten av dessa aktörer med allra största sannolikhet vara stor eftersom det kan uppstå en multiplikatoreffekt genom det nätverk som redan är uppbyggt. I denna schematiska bild har vi inte tagit hänsyn till att det finns olika system för olika aktörer och att de kan ha olika utgångslägen. Inom en region kan det till exempel finnas ett välfungerande system för lånefinansiering, men ett svagt system för riskkapitalfinansiering. I denna första klassificering ser vi i stället till systemet som en helhet och inte till de olika delsystemen.

Figur 13. Olika dimensioner i den regionala kapitalförsörjningsstrukturen

Källa: Egen.

Det är begränsande att mäta den regionala kapitalförsörjningsstrukturen i enbart de företag som har fått lån. I stället kan det ses som en process i vilken aktörer utvecklas inom systemet, där de kan skapa mer resurser i framtiden och påverka utvecklingen av systemet. De regionala kapitalförsörjningsstrukturer som är starka och motståndskraftiga har förmågan att skapa finansiering för flera företag, men det är inte det enda som avgör om de är välfungerande. Från statens sida kan man stötta och förenkla samarbetet mellan de olika aktörerna och utöka resurserna, men om det inte finns ett starkt samarbete i grunden mellan de olika aktörerna blir påverkan begränsad. Studier visar att det är svårt att från statens sida bygga upp ett fungerande system (Tillväxtanalys, 2016).

Utmaningen består i detta sammanhang i att, baserat på främst kvantitativa data, dela in regioner i fyra typer av regionala kapitalförsörjningsstrukturer, som de som definieras i figur 14. Av föregående indikatorer skulle följande användas för att mäta längs den horisontella axeln ”antal finansiella aktörer”:

- antal bankkontor
- antal bankföretag
- Almi-kontor
- riskkapital
- förändring över de senaste fem åren.

För att få fram funktionaliteten, som mäts på den vertikala axeln, skulle följande indikatorer användas:

- storlek på bankkontor
- utbildningsnivå
- beslutanderätt
- antal bankkontor per arbetsställe
- antal bankföretag per arbetsställe
- antal riskkapitalbolag per arbetsställe
- Herfindahl-Hirschman Index banker (HHI_B)
- Herfindahl-Hirschman Index samtliga finansiella aktörer (HHI_{FA})
- verksamhet inom juridik och ekonomi
- konsulttjänster
- marknadsundersökning.

För att statistiskt avgöra vilket av de fyra fälten respektive region tillhör används deskriptiv statistik för varje indikator. För alla regioner räknas ett medelvärde för respektive indikator ut. Regioner utvärderas sedan för att se om de ligger över eller under medelvärdet.

Eftersom det finns flera indikatorer för både antal finansiella aktörer (fem indikatorer) och gällande måttet för funktionalitet (tolv indikatorer) behöver detta tas med i beräkningen.

Ett alternativ är att vikta de olika indikatorerna, där alla indikatorer kan ha samma vikt eller olika indikatorer kan ha olika vikt baserat på hur viktiga de är för den regionala kapitalförsörjningsstrukturen. Om man ska skilja på olika indikatorer och viktar dem olika behöver man basera vikterna på teoretiska eller tidigare empiriska studier. Då det finns få tidigare studier som fokuserar på detta uppstår problem gällande hur man kan skapa objektiva vikter för respektive region. I denna rapport kommer i stället samtliga indikatorer att viktas lika, och ingen intern distinktion kommer att göras mellan olika indikatorer.

Ligger hälften eller mer än hälften av indikatorerna över (under) medelvärdet anses man ha ett högt (lågt) antal finansiella aktörer och en hög (låg) funktionalitet. För att förtydliga metoden använder vi oss här av ett exempel. Eftersom man i detta mått använder sig av medelvärdet i Sverige, blir det ett relativt mått. I den påhittade regionen ”Smålarna” har man följande situation:

Tabell 3. Antal finansiella aktörer och funktionalitet för indelning i fyra olika finansiella kapitalförsörjningsstrukturer, exempel "Smålarne"

Indikator	Medelvärde Sverige	Värde "Smålarne"	Över/ under medelvärde
Antal bankkontor	12	15	Över
Antal bankföretag	4	5	Över
Almi-kontor	2	1	Under
Riskkapital	3	3	Över
Övriga aktörer	4	4	Över
Förändring över de senaste fem åren	-2	+1	Över
<i>Antal finansiella aktörer</i>			<i>Många aktörer</i>
Storlek på bankkontor	32	31	Under
Utbildningsnivå	13	13	Över
Beslutanderätt	2	1,5	Under
Antal bankkontor per arbetsställe	0,56	0,54	Under
Antal bankföretag per arbetsställe	0,12	0,14	Över
Antal riskkapitalbolag per arbetsställe	0,04	0,03	Under
Herfindahl-Hirschman Index banker (HHI _B)	2,12	2,11	Under
Herfindahl-Hirschman Index samtliga finansiella aktörer (HHI _{FA})	1,25	1,1	Under
Verksamhet inom juridik och ekonomi	0,78	0,86	Över
Konsulttjänster	0,62	0,67	Över
Marknadsundersökning	0,17	0,13	Under
<i>Funktionalitet</i>			<i>Låg funktionalitet</i>
<i>Slutsats</i>			<i>Underpresterande (nedre högre rutan)</i>

Eftersom det finns flera indikatorer som förklarar samma område kommer även en uträkning att baseras på respektive område, där indikatorerna inom varje område ger ett sammanhållet mått för respektive område. Till exempel kommer samtliga indikatorer inom detta område att avgöra regionens medelvärde för konkurrensnivån. Detta jämförs sedan med andra regioner.

Tabell 4. Antal finansiella aktörer och funktionalitet för indelning i fyra olika finansiella kapitalförsörjningsstrukturer, exempel "Smålarna", där man använder sig av område i stället för enskilda indikatorer

Indikator	Medelvärde Sverige	Värde "Smålarna"	Över/under medelvärde
Tillgång till finansiellt kapital	12	15	Över
<i>Antal finansiella aktörer</i>			<i>Många aktörer</i>
Funktionalitet, bank	32	31	Under
Konkurrensnivå	0,56	0,54	Under
Stöttande aktörer	0,78	0,86	Över
<i>Funktionalitet</i>			<i>Låg funktionalitet</i>
<i>Slutsats</i>			<i>Underpresterande (nedre högre rutan)</i>

Problemet med dessa tillvägagångssätt är att det finns indikatorer som inte är med och avgör hur den regionala kapitalförsörjningsstrukturen ser ut eftersom man bara mäter utifrån två dimensioner, där några av indikatorerna inte passar eller är svåra att mäta utifrån resultatet över eller under medelvärde. En sådan indikator är samarbete och attityder, som utgår från kvalitativa data och därmed är svårare att klassificera på föregående sätt. Det finns även situationer där det sker en positiv utveckling i en indikator eller ett område, vilket påverkar en annan indikator eller ett annat område negativt. Dessa förhållanden är svåra att fånga i en sådan här modell. Det är även ett trubbigt mått att använda för att jämföra utifrån om en indikator är över eller under medelvärdet. Det finns en större variation som man inte tar med, nämligen att det finns stora skillnader mellan dem som precis ligger över (under) medelvärdet och dem som ligger långt över (under) medelvärdet. Ett ytterligare problem ligger i vad som har förändrats över tid, om det är något fundamentalt i regionen som har ändrats eller om det är de övriga regionerna som har ändrats, vilket innebär att medelvärdet har förändrats.

6.4.4 Percentilfördelning

För att fånga denna variation kan man i stället utgå från samtliga indikatorer och dela in dessa på en skala med flera värden, liknande den 1–7-skala som används i GEM när man mäter det entreprenöriella ekosystemet. På samma sätt som innan utgår man från deskriptiv statistisk över samtliga regioner och för samtliga indikatorer, men i stället för att se till endast medelvärdet delar man upp respektive indikator i olika percentiler. En percentil ger det värde på en indikator som en given procent av andelen observationer (i vårt fall lokala arbetsmarknader) ligger i. Definitionen anger därmed att för X-percentilen ligger X procent av alla observationer under det här värdet. Med 50-percentilen ger detta ett värde där 50 procent av regionerna (observationerna) av den specifika indikatorn har ett värde som är lägre än detta värde. 50-percentilen är därmed samma som medianen. Baserat på hur många indelningar man väljer att ha använder man sig av olika percentiler. Om man använder en skala med fem indelningar kommer varje indelning att representera de följande percentilerna: 20, 40, 60, 80 och 100. Utifrån skalan klassificerar man samtliga indikatorer där man får "poäng" eller "plats" beroende på den percentil som man hamnar i. I ett första steg används alla indikatorer. Eftersom det i några fall finns flera indikatorer som faller under samma område, såsom under konkurrenskraft där det finns fem olika indikatorer som mäter olika perspektiv av samma företeelser, måste dessa vägas samman. På liknande sätt som innan måste man få fram hur dessa ska vägas: lika vikt eller olika vikt

beroende på deras betydelse för till exempel konkurrenskraft. Då det är svårt att i ett teoretiskt perspektiv eller baserat på tidigare studier a priori få en indikation på hur man ska väga de olika indikatorerna vägs de lika i denna rapport. Baserat på dessa värden får varje region ett värde på de olika områdena som definierats i tabell 2. Eftersom området nätverk och attityder är baserat på kvalitativa data kan denna indikator inte få ett värde som de andra. Liknande problemställning som tidigare finns även här, där det kan vara svårt att avgöra om något har förändrats i regionen eller om något har förändrats i övriga regioner, vilket innebär att regionens placering i olika percentiler har förändrats.

6.4.5 Index

Ett tredje alternativ är att använda ett index där varje region, baserat på indikatorer i tabell 2, får ett värde som ska beskriva dess regionala kapitalförsörjningsstruktur. (Även i detta fall utesluts indikatorn som mäter samarbete och attityder i regionen, då den är baserad på kvalitativa data och därför inte kan hanteras på samma sätt som övriga indikatorer).

Det finns många olika sätt att konstruera ett index. Som utgångspunkt kan man konstruera ett enkelt index där man summerar olika indikatorer. Det är dock svårt att konstruera ett index som består av många indikatorer, där värdet på indexet är lätt att tolka och i sig självt ger upplysningar om det som studeras. Index kan dock användas för att illustrera komplexa system eller situationer där man får vara noga med att förklara vad värdet på indexet förmedlar och står för. Index kan därmed ge en övergripande bild av ett underliggande mer komplext system där man kan jämföra olika observationer (regioner), och det kan även användas för att se förändring över tid. Index ska tolkas med försiktighet av till exempel beslutsfattare, och man ska inte dra förhastade slutsatser till exempel gällande förbättringar som sker över tid eller mellan olika observationer (i vårt fall regioner). En underliggande faktor till varför man ska vara försiktig med att dra för snabba slutsatser är att man, när man konstruerar ett index, tar många indikatorer (många dimensioner) och skapar en endimensionell variabel. Ett annat viktigt perspektiv är att om man över tid får tillgång till fler indikatorer som beskriver den regionala kapitalförsörjningsstrukturen ska dessa lätt kunna integreras i det nuvarande indexet och de uträkningar som indexet bygger på. När man jämför index över tiden och har två eller flera jämförelsepunkter kan det vara svårt att observera vad som har drivit förändringen (positiv eller negativ) när man hanterar index. Detta gäller även om man utgår från samma antal indikatorer, men det kan vara mer problematiskt om man har tillfört flera indikatorer mellan åren. Är det något i regionen som har ändrats eller är de de övriga regionerna som har ändrats? Det innebär i så fall att regionens placering har förändrats. Detta är något som är svårt att undvika när man arbetar med index eftersom det är underliggande till uppbyggnaden men bör finnas med i analysen och tolkningen av indexet (Witell & Elg, 2008).

Kvaliteten av ett index baseras på de indikatorer som är med i indexet, hur väl dessa är förankrade i tidigare studier och i teorin och hur väl de mäter det man är ute efter. I detta fall handlar det om olika delar inom den regionala kapitalförsörjningsstrukturen. Indikatorerna måste vara representativa och tillförlitliga, och de måste kunna relateras till det man vill mäta genom indexet (Witell & Elg, 2008). Författaren av denna rapport anser att samtliga indikatorer är representativa och relevanta. Tillförlitligheten återspeglar den statistik som används, där samtliga indikatorer baseras på statistik från välrenommerade och tillförlitliga källor.

Index baserat på rangordning, oviktat index

Vi kommer i denna rapport att använda oss av två index, ett oviktat och ett viktat. Om vi antar att rangordningen är av betydelse, att det finns en kvalitativ skillnad mellan den region som har det högsta värdet (för samtliga indikatorer, det vill säga högst antal banker, högst nivå på konkurrensnivån etc.) och den region som har ett värde som ligger som median eller den region som har bland de lägsta värdena, kan vi använda denna information för att konstruera ett index. Det sätt som vi använder för informationen i denna rapport bygger på en rangordning av samtliga indikatorer från bästa värdet till sämsta värdet (beroende på typen av indikator, där vi antar att det är bra att ha många banker men att ha en hög räntenivå anses vara dåligt). Alla regioner rangordnas utifrån respektive indikator, där regionen med bästa värdet (kan antingen vara högsta eller lägsta beroende på indikator) får ett värde av 1 och den sämsta regionen får ett värde av 92 (eftersom vi har 92 regioner). Av samtliga indikatorer är det endast indikatorerna Avstånd bankkontor, Avstånd riskkapital, Herfindahl-Hirschman Index banker, Herfindahl-Hirschman Index samtliga finansiella aktörer samt Ränta, lån där det är bättre att ha ett så lågt värde som möjligt. Med andra ord har den region som har lägsta värde rankningen 1. Genom att rangordna regionen standardiserar vi de olika indikatorerna, vilket innebär att beräkningarna inte blir känsliga för stora skillnader i värden, dvs. så kallade *outliers*. Rangordning är även ett lätt tillvägagångssätt, och man behöver inte tänka på om vissa indikatorer har några extremvärden eftersom rangordningen inte är känslig för dessa värden. När alla indikatorer är rangordnade summeras de för respektive region. Själva indexet räknas ut enligt följande ekvation för region i :

$$Index, rangordning_i = \frac{\text{summering av rangordning}_i}{\text{antal regioner} * \text{antalet indikatorer}}$$

Detta indexvärde kan sedan användas för att rangordna regionerna internt och på det sättet ge en indikation på hur väl den regionala kapitalförsörjningsstrukturen fungerar i respektive region. Indexet går från $\frac{1}{92}$ till 1, där ett lägre värde innebär en bättre och mer utvecklad regional kapitalförsörjningsstruktur. Ett problem som uppkommer med denna typ av index är att regioner som har bra värden på till exempel konkurrenskraft kommer att få genomslag i det övergripande indexet eftersom det finns flera indikatorer som mäter detta område. För att ta bort denna effekt mäts även ett index där först flera delindex räknas ut och där sedan varje delindex behandlas som en indikator (rangordnas) och är med i samma beräkning som ovan. Delindex räknas ut för följande områden: Tillgång till finansiellt kapital, Funktionalitet, Konkurrenskraft, Tillgänglighet samt Stöttande aktörer. När delindex används nämns indexet med *Index, rangordning delindex*. Att använda sig av två uträkningar, där man kan jämföra indexen och regionernas placering, ger även en fingervisning om hur känsliga indexen är för ändringar, i detta fall antalet ingående faktorer och hur dessa beräknas. För att ett index ska anses vara robust ska samma regioner hamna i toppen och botten, oavsett vilket av de två indexen man använder sig av. Om variationen är stor är de olika indexen känsliga för rangordningen på en eller flera indikatorer eller delindex och därmed känsliga för olika ändringar. När man konstruerar index är viktning en viktig komponent. Som uträkningen visar viktas alla indikatorer eller delindex lika i denna uträkning, då det är svårt att finna vikter i teorin eller i tidigare studier som kan appliceras vid uträkningarna. Det finns flera olika statistiska metoder där olika vikter kan tas fram (Witell & Elg, 2008), vilket även kommer att tillämpas i nästa sektion. Eftersom viktningen är av betydelse är detta något som kan diskuteras och mätas i framtida rapporter och studier. I denna rapport görs endast en enkel viktning (diskuteras i

nästa sektion) och viktningen baseras på statistiska metoder. Vikter kan även tas fram genom till exempel expertgrupper eller baseras på teoretiska motiv, vilket kan utvecklas ytterligare när det gäller den regionala kapitalförsörjningsstrukturen. Detta får dock inte plats inom ramen för denna rapport och detta uppdrag.

Värdet av index är av sin natur svårt att tolka och har inget värde i sig självt, utan ska användas i jämförelse med andra värden för andra regioner eller i en jämförelse över tid. Rangordningen av regioner som baseras på index ska därmed ses med försiktighet, och den ger inga absoluta sanningar utan endast en indikation på var regionen befinner sig i rangordningen: överst, i mitten eller i nedre halvan. I denna rapport kommer endast regionernas gruppering att presenteras och inte de interna placeringarna. Två grupperingar har skapats, där den första består av tre grupper av regioner (med 30 regioner i en grupp och 31 regioner i två grupper) och den andra av fem grupper av regioner (med 18 regioner i tre grupper och 19 i två grupper). Med andra ord kommer regionerna att illustreras på följande sätt för de två indexen: *Index, rangordning* och *Index, rangordning delindex*:

Figur 15. Grupperingar av regioner baserat på index i tre respektive fem grupper

Tre grupperingar

Namn	Antal regioner
Övre	30
Mitten	31
Nedre	31

Fem grupperingar

Namn	Antal regioner
1a kvintilen	18
2a kvintilen	18
3e kvintilen	19
4e kvintilen	19
5e kvintilen	18

Källa: Egen.

Index baserat på faktoranalys, viktat index

För att få ett så brett perspektiv som möjligt på den regionala kapitalförsörjningsstrukturen kommer ytterligare ett index att användas. Det bygger på faktoranalys och principal-komponentanalys. I denna typ av indexuppbyggnad använder man sig av det faktum att det finns samvarians mellan de olika indikatorerna. Metoden är att föredra om man har många indikatorer som speglar liknande aspekter (Witell & Elg, 2008). I detta fall antar vi att samtliga indikatorer speglar den regionala kapitalförsörjningsstruktur som finns i en region.

Tillvägagångssättet innebär att man kan ta fram de indikatorer som förklarar den största underliggande variansen i det material man använder sig av. Metoden möjliggör att man kan skapa vikter som kan användas när man konstruerar indexet. Detta medför att man kan vikta de olika indikatorerna baserat på deras underliggande struktur. Med hjälp av denna metod beräknas vikterna utifrån ett statistiskt perspektiv och tillvägagångssätt och man behöver inte a priori besluta vad respektive indikator ska ha för vikt. I den förra sektionen viktades samtliga indikatorer lika oberoende av indikator och hur stor del som den kan tänkas ha i den övergripande regionala kapitalförsörjningsstrukturen. Det finns utrymme att anta att alla indikatorer inte har samma betydelse för hur den regionala kapitalförsörjningsstrukturen är uppbyggd. Om en enskild indikator har en liten vikt och en låg bäring kan det finnas belägg för att den indikatorn inte ska vara med för att förklara den regionala

kapitalförsörjningsstrukturen, dvs. om man inte kan hitta en teoretisk grund för att den ska vara med. Ett index baserat på faktoranalys och principalkomponentanalys använder sig därmed av vikter, där olika indikatorer får olika vikt, uträknat i processen, och det kan alltså skilja sig från de index som beskrivs i föregående sektion (*Index, rangordning* och *Index, rangordning delindex*). På samma sätt som att det är svårt att tolka värdet av ett index och jämföra absoluta skillnader mellan olika regioner kommer regioner även i detta fall att delas upp i olika grupperingar baserat på var regionen befinner sig. En gruppering består av tre regionsgrupper och den andra grupperingen består av fem regionsgrupper; detta skildras i figur 15.

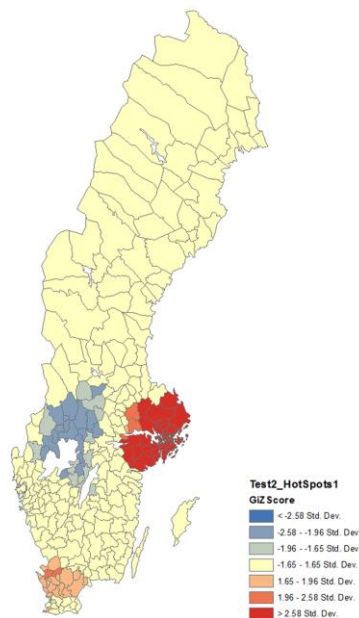
För att räkna ut indexet kommer följande tillvägagångssätt att användas i denna rapport. Vikter skapas med hjälp av principalkomponentanalys. Vikterna som skapas genom denna metod visar hur stor del av variansen som kan härledas till en indikator. En högre varians ger en större vikt. Det finns ingen statistisk regel för hur många principalkomponenter man ska använda sig av när man konstruerar sitt index, utan detta beror på den underliggande statistiken och målet med att använda principalkomponentanalys. I detta fall kommer vi att använda oss av den första principalkomponenten (den med det högsta egenvärdet och som ger den mest signifikanta beskrivningen av den underliggande statistiken) för att kunna skapa ett sammanfattande index för varje region och för samtliga indikatorer. Principalkomponentanalys ger en bra vägledning när man ska konstruera ett index, och man kan komprimera mycken statistik utan att man förlorar alltför mycket av den underliggande informationen.

6.4.6 Rumslig fördelning

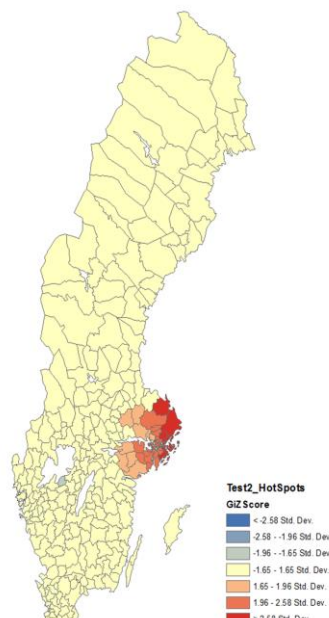
En annan dimension är den rumsliga fördelningen av samtliga index och även andra mått på den regionala kapitalförsörjningsstrukturen. Den rumsliga fördelningen handlar, som namnet indikerar, om var i Sverige olika regioner med olika värden är lokaliserade. Vi har tidigare i rapporten nämnt att det kan finnas positiv och/eller negativ spatial autokorrelation, där regioner med höga värden är nära varandra och regioner med låga värden är lokaliserade inom geografisk närhet till varandra (positiv spatial autokorrelation). Om regionerna ligger om varandra, med en blandning av höga och låga värden, är det en indikation på negativ spatial autokorrelation. Spatial autokorrelation kan upptäckas genom en okulär besiktning av kartor där man indikerar vilka regioner som har låga respektive höga värden. Man kan även räkna ut det genom olika statistiska metoder, såsom globalt Moran's I eller lokalt Moran's I.

En annan metod för att ta fram mönstren för den geografiska spridningen av den regionala kapitalförsörjningsstrukturen är att använda sig av klusteranalys. Genom en klusteranalys kan man få fram så kallade *hot spots*, där varma områden (oftast indikerade med röd färg) har ett högre värde för den regionala kapitalförsörjningsstrukturen jämfört med en slumpmässig fördelning av värden. Kalla områden (oftast indikerade med blå färg) har på motsvarande sätt ett lägre värde än vad en slumpmässig fördelning skulle ge. Följande kartor ger ett exempel på klusteranalys där antalet bankföretag (vänstra bilden) och bankkontor (högra bilden) för år 2010 på kommunnivå används som grunddata.

Figur 16a. Klusteranalys, antal bankföretag.

Figur 16b. Klusteranalys, antal bankkontor.

Källa: Egen.

Genom att använda sig av dessa spatiala mått ser man hur den rumsliga fördelningen ser ut i ett land givet en viss faktor. Man kan inte genom denna metod få fram de förklarande och underliggande faktorer som ger denna fördelning, men metoden visar om det finns områden som anger en positiv utveckling och sådana som visar på en negativ utveckling. Om detta är fallet kan det vara av intresse att göra djupare fallstudier för berörda områden för att analysera strukturer och andra underliggande faktorer som kan påverka den regionala kapitalförsörjningsstrukturen. Som tidigare nämnts ger även den spatiala autokorrelationen indikationer på att det kan finnas positiva eller negativa återkopplingseffekter mellan olika regioner. Om platser med starka regionala kapitalförsörjningsstrukturer som ligger nära varandra geografiskt kan lyfta varandra är detta givetvis positivt, men det kan även vara så att svaga platser drar ner varandra.

6.5 Sammanfattning

För att få en bred förståelse för de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna i Sverige används flera olika mått i denna rapport. Det första måttet tillåter en indelning av samtliga regioner i fyra typer av kapitalförsörjningsstrukturer: stark och motståndskraftig, tunn, underpresterande och svag. De fyra kategorierna delas in baserat på antal aktörer och deras funktionalitet. För att bättre fånga den spridning som finns används även percentilmått och index. Två index kommer att beräknas, där ett är viktat och ett är oviktat.

7 Nuvärdesläge

Denna del av rapporten ger en bild av hur det ser ut i Sveriges regioner. För att göra detta kommer en kvantitativ och en kvalitativ bild att visas. Den kvantitativa baseras på statistik från SCB som har bearbetats av författaren till rapporten. Regionindelningen som används delar in Sveriges kommuner i 92 större regioner, men uträkningar görs även enskilt för kommuner.

7.1 Hur ser det ut för de 92 regionerna?

I den kvantitativa delen ges en bild baserad på tillgång till sekundära och primära data. Samtliga indikatorer i tabell 2 är tyvärr inte med i denna del av rapporten då det antingen inte finns några data som mäter en indikator eller för att författaren saknar tillgång till den underliggande statistik som behövs. Detta innebär att endast ett urval av indikatorerna har kunnat användas som underlag. Dessa indikatorer summeras i tabell 5 där även respektive övergripande område finns med. Eftersom en nuvärdesrapport begränsas av det material man har att tillgå begränsar detta hur bra nuvärdesbeskrivningen blir. Som kan observeras i tabellen finns det en klar överrepresentation av finansiellt kapital genom banker.

Tabell 5. Indikatorer som använts i den kvantitativa delen

Område	Indikator
Tillgång till finansiellt kapital	Bankkontor
	Antal Almikontor
	Sysselsatta Almikontor
Funktionalitet	Storlek på bankkontor
	Utbildningsnivå, bankkontor
Konkurrensnivå	Antal bankkontor per arbetsställe
	Herfindahl-Hirschman Index banker
Tillgänglighet	Avstånd bankkontor
Fastighetsmarknad	Medelvärde sålda småhus
	Utveckling över tid
	Hysesrätter
Stöttande aktörer	Verksamhet inom juridik och ekonomi
	Konsulttjänster
	Marknadsundersökning
Socialt kapital	Företagsklimat

7.1.1 Deskriptiv statistik

För att få en bättre förståelse för de data som finns tillgängliga visar följande tabell deskriptiv statistik för samtliga indikatorer. I tabellen visas medelvärdet, medianen (det tal där det finns lika många värden som är högre respektive lägre), det lägsta värdet för given indikator (min), och det högsta värdet för given indikator (max). Variablerna som beskriver medelvärdet för småhus är baserade på kommuninformation från SCB eftersom författaren inte har tillgång till grundstatistiken.

Tabell 6. Deskriptiv statistik (medelvärde, median, min, max) för de indikatorer som används i nuvärdesbeskrivningen, 92 regioner

Indikator	Medelvärde	Median	Min	Max	Standardavvikelse
Bankkontor	17,80	9	1	376	41,93
Antal Almikontor	0,47	0	0	2	0,67
Sysselsatta Almikontor	4,53	0	0	39	8,17
Storlek på bankkontor	13,20	10,95	2,00	83,44	10,72
Utbildningsnivå, bankkontor	0,28	0,29	0,00	0,49	0,11
Antal bankkontor per arbetsställe	0,003	0,003	0,002	0,009	0,001
Herfindahl-Hirschman Index banker	0,26	0,24	0,04	1,00	0,17
Avstånd bankkontor	6,09	4,99	1,39	23,05	4,05
Medelvärde sålda småhus (tkr)	1 327,00	1 173,90	326	5 182,64	737,58
Utveckling över tid (småhus)	218,72	201,08	-64	1 311,92	183,93
Hysesrätter	0,36	0,36	0,22	0,49	0,05
Verksamhet inom juridik och ekonomi	0,02	0,02	0,01	0,04	0,01
Konsulttjänster	0,02	0,02	0	0,07	0,01
Marknadsundersökning	0,0002	0,0000	0	0,0027	0,0004
Socialt kapital	3,29	3.31	2,46	4,17	0,33

Den deskriptiva statistiken visar att medelvärdet av antal bankkontor är 18, där varje bankkontor i genomsnitt anställer 13 personer och där 28 procent av de anställda har minst en treårig högskoleutbildning. Det finns en stor spridning (vilket kommer att belysas senare i rapporten), vilket är naturligt eftersom Sverige har en skev fördelning gällande tillgång till finansiellt kapital genom bankkontor. Det har beskrivits i föregående sektioner. Jämfört med bankkontor är antalet Almikontor lägre, och de är även mindre i storlek, sett till antal anställda. Inom regionerna har det genomsnittliga arbetsstället cirka sex kilometer till närmaste bankkontor, vilket är ett kort avstånd, även om det också i detta fall finns en stor spridning, sett till min- och max-värdena.

Medelvärdet för sålda småhus ligger strax under 1,5 miljoner kronor. De flesta regioner har sett en ökning i priser under de senaste åren, men det finns regioner som har upplevt en prisminskning. De stöttande aktörerna skiljer sig åt; det finns fler arbetsställen inom juridik, ekonomi och konsultverksamhet än inom marknadsundersökningar.

Spridningsmått

Som ett första steg visas den spridning som finns inom de olika indikatorerna. I tabell 6 visas standardavvikelsen (ett mått på spridningen av given indikator) och medelvärdet för att få en uppfattning om indikatorn som finns mellan de 92 regionerna för samtliga indikatorer. Som tidigare berörts finns det stora spridningar i samtliga indikatorer, vilket beror på att regionerna är mycket olika i olika delar av Sverige.

På liknande sätt visar lådagran (finns i figur F1 i bilagan) spridningen för samtliga indikatorer. Punkterna indikerar regioner som har värden som är mycket högre eller mycket lägre än resterande regioner. Dessa så kallade *outliers* är namngivna. I de flesta fall är det främst storstäderna i Sverige eller de stora agglomerationerna som uppvisar avvikande resultat.

När bankkontor normaliseras med antal arbetsställen i regionen är det i stället mindre regioner som sticker ut i mängden.

I tabell A2 i bilagan visas den i vissa fall var betydande spridning som finns mellan de 92 regionerna. Tabellen visar också den interna spridningen och deskriptiva statistiken för utvalda indikatorer för samtliga regioner. Det kan även finnas en stor varians inom regionerna för olika indikatorer. De värden som används för regionerna är ett medelvärde baserat på samtliga arbetsställen i en region, och det kan finnas en stor spridning inom regionen som inte enkelt kan visas genom ett medelvärde.

Följande tabell visar en korrelationsmatris över samtliga indikatorer. En korrelationsmatris visar de korrelationer som finns mellan samtliga indikatorer, och man jämför alltid enskilda par. Det är med andra ord korrelationen mellan indikator X och indikator Y. Värdena går mellan minus ett och plus ett, där plus ett visar på perfekt korrelation, vilket innebär att indikatorerna för de olika regionerna följer exakt samma mönster. Minus ett visar att två indikatorer visar det exakt motsatta mönstret.

Tabell 7 Korrelationsmatris för de indikatorer som används i nuvärdesbeskrivningen, 92 regioner

Indikator	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Bankkontor	1														
Antal Almikontor	0,44 *	1													
Sysselsatta Almikontor	0,67 *	0,82 *	1												
Storlek på bankkontor	0,75 *	0,53 *	0,65 *	1											
Utbildningsni vå, bankkontor	0,24 *	0,49 *	0,43 *	0,40 *	1										
Antal bankkontor per arbetsställe	- 0,14	- 0,28 *	- 0,25 *	- 0,36 *	- 0,41 *	1									
Herfindahl- Hirschman Index banker	- 0,30 *	- 0,32 *	- 0,38 *	- 0,24 *	- 0,39 *	0,2 7*	1								
Avstånd bankkontor	- 0,25 *	- 0,28 *	- 0,29 *	- 0,38 *	- 0,41 *	0,2 9*	0,4 1*	1							
Medelvärde sålda småhus	0,70 *	0,37 *	0,53 *	0,67 *	0,39 *	- 0,4 3*	- 0,4 7*	- 0,4 7*	1						
Utveckling över tid	0,71 *	0,46 *	0,60 *	0,70 *	0,40 *	- 0,3 8*	- 0,3 5*	- 0,2 9*	0,7 8*	1					
Hyresrätter	0,12	0,30 *	0,34 *	0,33 *	0,29 *	- 0,2 5*	- 0,2 9*	- 0,1 9	0,2 9*	0,3 1*	1				
Verksamhet inom juridik och ekonomi	0,57 *	0,50 *	0,55 *	0,66 *	0,50 *	- 0,4 1*	- 0,4 9*	- 0,5 2*	0,8 3*	0,6 5*	0,3 7*	1			
Konsulttjänst er	0,70 *	0,58 *	0,69 *	0,73 *	0,48 *	- 0,4 2*	- 0,4 9*	- 0,5 1*	0,8 3*	0,7 0*	0,3 7*	0,8 8*	1		
Marknadsund ersökning	0,23 *	0,15	0,20	0,25 *	0,07	- 0,1 2	0,1 4	- 0,2 2*	0,2 1*	0,2 0	0,0 8	0,2 5*	0,3 0*	1	
Socialt kapital	0,13	0,22 *	0,22 *	0,29 *	0,16	- 0,2 1*	- 0,3 0*	- 0,3 9*	0,2 1*	0,1 6	0,1 0	0,2 1*	0,2 4*	- 0,0 3	1

Anmärkning: *Indikerar korrelationer som är signifikanta på 5-procentsnivå.

Korrelationsmatrisen visar att det finns många indikatorer som är tätt sammankopplade (med en korrelation över 0,7, markerade med fetstil i tabellen för att visa högt korrelerade indikatorer). De indikatorer som bäst följer varandra är konsulttjänster och verksamheter inom juridik och ekonomi. Den höga korrelationen innebär att de regioner som har en hög andel konsulttjänster även har en hög andel verksamheter inom juridik och ekonomi. De regioner som har ett högt antal bankkontor har även i majoriteten av fallen stora bankkontor sett till antal anställda, en god fastighetsmarknad (med höga priser och en god

utveckling) samt tillgång till konsulttjänster. Detta följer urbaniseringstrenden, där stora agglomerationer tenderar att uppvisa samtliga av dessa trender.

7.1.2 Fyra kategorier

För att kunna klassificera regioner gällande de två axlar som tidigare nämnts, vilket innebär att vi kan dela upp samtliga regioner i fyra kategorier, används medelvärdet av ett urval av de indikatorer som är listade i tabell 5. För att få en uppfattning om *Antal finansiella aktörer* används indikatorerna "Antal bankkontor" samt "Almikontor". Regioner klassificeras som *Många aktörer* om man har värden över medelvärdet för båda indikatorerna. Har man bara över medelvärdet på en indikator eller ingen klassificeras man som att man har *Få aktörer*. För att mäta *Funktionalitet* används "Storlek på bankkontor", "Utbildningsnivå", "Antal bankkontor per arbetsställe", "Herfindahl-Hirschman Index banker", "Verksamhet inom juridik och ekonomi", "Konsulttjänster" samt "Marknadsundersökning". På samma sätt som innan blir regioner som har ett högre medelvärde på minst fyra indikatorer klassificerade som att ha en *Hög funktionalitet*. Övriga regioner har en *Låg funktionalitet*. Om man använder samtliga indikatorer och beräknar medelvärdet skapas följande tabell, där samtliga regioner har delats in i fyra finansiella kapitalförsörjningsstrukturer.

Tabell 8. Indelning av samtliga 92 regioner i fyra finansiella kapitalförsörjningsstrukturer

Tunn (18 regioner)		Stark (17 regioner)
Alingsås		Borlänge
Arboga		Borås
Arvika-Eda		Göteborg
Falun		Halmstad
Gällivare		Helsingborg
Gävle		Jönköping
Karlskrona		Karlstad
Landskrona		Kristianstad
Lidköping-Götene		Linköping
Norrköping		Luleå
Nyköping-Oxelösund		Lund
Oskarshamn		Malmö
Sandviken		Stockholm-Solna
Tomelilla		Sundsvall
Trollhättan		Uppsala
Vingåker-Katrineholm		Västerås
Älmhult		Östersund
Örnsköldsvik		
Svag (53 regioner)		Underpresterande (4 regioner)
Arvidsjaur	Mjölby	Skövde
Avesta-Hedemora	Mora	Umeå
Bengtstors-Dals-Ed	Motala	Växjö
Bollnäs-Ovanåker	Nässjö	Örebro
Bromölla	Piteå	
Dorotea	Skellefteå	
Eskilstuna	Sollefteå	
Fagersta-Norberg	Stockholm-Södertälje	
Falkenberg	Storuman	
Gotland	Strömstad	
Hagfors	Strömsund	
Haparanda	Sunne	
Hudiksvall	Säffle-Åmål	
Hällefors	Söderhamn	
Härjedalen	Uddevalla	
Hässleholm	Vansbro	
Jokkmokk	Vara	
Kalmar	Vilhelmina	
Kiruna	Vimmerby-Hultsfred	
Kramfors	Vänersborg	
Ljungby	Värnamo	
Ljusdal	Västervik	
Ludvika	Årjäng	
Lycksele	Åsele	
Lysekil	Ängelholm	
Malung-Sälen	Överkalix	
Mariestad		

Bland de regioner som med hjälp av detta sätt klassificeras som *Starka* finner man främst de större regionerna. De flesta regionerna klassificeras som *Svaga*, där man återfinner de mindre regionerna i Sverige. I den minsta kategorin, *Underpresterande*, finns det bara fyra regioner.

Eftersom det finns flera indikatorer som mäter samma aspekt kan det uppstå en skevhet i resultatet eftersom dessa indikatorer slår genom på det sammanlagda resultatet. För att minska denna effekt har endast fyra variabler skapats i nästa steg: (i) Tillgång till finansiellt kapital (där indikatorerna "Antal bankkontor" och "Almikontor" ingår), (ii) Funktionalitet, bank (där "Storlek på bankkontor" och "Utbildningsnivå" ingår), (iii) Konkurrensnivå (där "Antal bankkontor per arbetsställe" och "Herfindahl-Hirschman Index banker" ingår) och (iv) Stöttande aktörer (där "Verksamhet inom juridik och ekonomi", "Konsulttjänster" samt "Marknadsundersökning" ingår). För att en region ska klassificeras som att ha *Många aktörer* måste regionen ligga över medelvärdet på samtliga indikatorer. Samma princip gäller för Funktionalitet, bank samt Konkurrensnivå. För området Stöttande aktörer behöver regionen ligga över medelvärdet på två av tre indikatorer.

Tabell 9. Indelning av samtliga 92 regioner i fyra finansiella kapitalförsörjningsstrukturer, baserat på områden i stället för enskilda indikatorer

Tunn (4 regioner)			Stark (9 regioner)
Alingsås			Göteborg
Arvika-Eda			Linköping
Nyköping-Oxelösund			Lund
Älmhult			Malmö
			Stockholm-Solna
			Sundsvall
			Uppsala
			Västerås
			Östersund
Svag (67 regioner)			Underpresterande (12 regioner)
Arboga	Kalmar	Stockholm-Södertälje	Borlänge
Arvidsjaur	Karlskrona	Storuman	Borås
Avesta-Hedemora	Kiruna	Strömstad	Halmstad
Bengtsfors-Dals-Ed	Kramfors	Strömsund	Helsingborg
Bollnäs-Ovanåker	Landskrona	Sunne	Jönköping
Bromölla	Lidköping-Götene	Säffle-Åmål	Karlstad
Dorotea	Ljungby	Söderhamn	Kristianstad
Eskilstuna	Ljusdal	Tomelilla	Luleå
Fagersta-Norberg	Ludvika	Trollhättan	Skövde
Falkenberg	Lycksele	Uddevalla	Umeå
Falun	Lysekil	Vansbro	Växjö
Gotland	Malung-Sälen	Vara	Örebro
Gällivare	Mariestad	Vilhelmina	
Gävle	Mjölby	Vimmerby-Hultsfred	
Hagfors	Mora	Vingåker-Katrineholm	
Haparanda	Motala	Vänersborg	
Hudiksvall	Norrköping	Värnamo	
Hällefors	Nässjö	Västervik	
Härjedalen	Oskarshamn	Årjäng	
Hässleholm	Piteå	Åsele	
Jokkmokk	Sandviken	Ängelholm	
	Skellefteå	Örnköldsvik	
	Sollefteå	Överkalix	

När de olika indikatorerna grupperas till olika områden ändras antalet regioner i de olika kategorierna. Det finns nu färre regioner som klassificeras som *Stark* och *Tunn*. Vi ser dock samma mönster, där regioner som klassificeras som starka är de större agglomerationerna i Sverige. I stället ökar antal regioner som klassificeras som *Svaga* och *Underpresterande*, där mindre regioner är överrepresenterade.

7.1.3 Percentiler

Genom att använda fem percentiler får varje region en poäng från ett till fem på varje indikator. Genom att summera samtliga poäng för alla indikatorer får samtliga regioner en poäng. Ett högre värde på en indikator innebär att regionen hamnar i en hög percentil och därmed får ett högre värde. Eftersom tillgängliga data finns för att mäta 15 indikatorer

används dessa i uträkningen, vilket innebär att om en region har högst värde på samtliga indikatorer får den ett värde av 75. För både genomsnittligt avstånd till närmaste bank och HHI får man ett högt värde även om man har ett lågt värde eftersom det anses vara bättre att ha ett mindre avstånd till närmaste bank och en lägre koncentration då detta ökar konkurrensen. Följande tabell ger deskriptiv statistik för de poäng som respektive region kan få givet de olika percentilerna. Som kan observeras i tabellen har ingen region hamnat i den högsta percentilen för samtliga indikatorer eftersom max-värdet ligger på 70 i stället för 75 som i så fall skulle vara fallet. Medelvärdet ligger på cirka 43.

Tabell 10. Deskriptiv statistik (medelvärde, standardavvikelse, min, max) för antal poäng, 92 regioner

Indikator	Medelvärde	St. avvikelse	Min	Max
Poäng	42,67	13,96	19	70

I följande tabell redovisas samtliga regioner och deras poäng. Tabellen visar att Göteborg är den region som har högst värde på samtliga indikatorer tätt följd av Stockholm-Solna. Över lag ligger de större regionerna högre upp med högre poäng och de mindre regionerna ligger på en sämre placering med lägre poäng. I stället för att dela upp de olika regionerna i olika grupper visas poängen i detta fall men inte vilka poäng de har fått för respektive indikator.

Tabell 11. Samtliga regioner och deras poäng (Po)

	Region	Po		Region	Po		Region	Po		Region	Po
1	Göteborg	70	24	Örnsköldsvik	53	47	Sandviken	43	70	Ljusdal	30
2	Stockholm-Solna	69	25	Luleå	53	48	Älmhult	43	71	Vara	30
3	Malmö	69	26	Östersund	53	49	Hässleholm	43	72	Avesta-Hedemora	29
4	Linköping	65	27	Falun	53	50	Värnamo	41	73	Kiruna	29
5	Västerås	63	28	Eskilstuna	52	51	Västervik	41	74	Bengtsfors-Dals-Ed	29
6	Örebro	62	29	Ängelholm	52	52	Hudiksvall	41	75	Söderhamn	28
7	Helsingborg	62	30	Norrköping	52	53	Gällivare	40	76	Malung-Sälén	28
8	Uppsala	61	31	Alingsås	52	54	Strömstad	39	77	Årjäng	28
9	Jönköping	61	32	Falkenberg	52	55	Bromölla	37	78	Mariestad	27
10	Lund	60	33	Karlskrona	52	56	Mora	36	79	Kramfors	26
11	Umeå	59	34	Oskarshamn	50	57	Lysekil	36	80	Arvidsjaur	26
12	Gävle	59	35	Vingåker-Katrineholm	50	58	Ludvika	35	81	Jokkmokk	26
13	Nyköping-Oxelösund	59	36	Piteå	50	59	Bollnäs-Ovanåker	35	82	Hällefors	25
14	Karlstad	58	37	Arboga	49	60	Vimmerby-Hultsfred	35	83	Vansbro	25
15	Halmstad	58	38	Kalmar	48	61	Vänersborg	34	84	Dorotea	24
16	Skövde	57	39	Gotland	48	62	Arvika-Eda	33	85	Storuman	24
17	Borås	57	40	Skellefteå	46	63	Ljungby	32	86	Överkalix	23
18	Trollhättan	57	41	Uddevalla	46	64	Mjölby	31	87	Hagfors	22
19	Växjö	57	42	Motala	45	65	Haparanda	31	88	Sollefteå	21
20	Sundsvall	57	43	Landskrona	44	66	Fagersta-Norberg	31	89	Strömsund	20
21	Kristianstad	57	44	Lidköping-Götene	44	67	Sunne	30	90	Härjedalen	20
22	Borlänge	56	45	Tomelilla	44	68	Säffle-Åmål	30	91	Vilhelmina	19
23	Stockholm-Södertälje	56	46	Nässjö	44	69	Lycksele	30	92	Åsele	19

För att inte lägga för stor vikt på indikatorer som mäter samma aspekter visar nästa tabell hur poängfördelningen är om man i stället för indikatorer använder sig av områden, där vi i detta fall har sju områden: Tillgång till finansiellt kapital, Funktionalitet, Konkurrensnivå, Tillgänglighet, Fastighetsmarknad, Stöttande aktörer samt Socialt kapital. De indikatorer som faller i respektive område vägs samman, och varje region får en poäng baserat på den percentil som regionen hamnar i. För varje område ges ett medelvärde för varje indikator, och därmed får regionerna inte endast poäng i heltal utan även med decimaler. Följande tabell ger deskriptiv statistik för de poäng som respektive region kan få givet de olika

percentilerna. I detta fall är maxvärdet 35. Inte heller i detta fall finns det någon region som har fått högsta värdet på samtliga indikatorer.

Tabell 12. Deskriptiv statistik (medelvärde, standardavvikelse, min, max) för antal poäng, 92 regioner. Baserat på område i stället för samtliga indikatorer

Indikator	Medelvärde	St. avvikelse	Min	Max
Poäng	20,53	5,67	10,52	31,80

I tabell A3 i bilagan redovisas samtliga regioner och deras poäng. Vi ser inte någon stor förändring gentemot föregående tabell, utan regionerna följer även här samma mönster med större regioner med högre placeringar och mindre regioner med lägre placeringar.

7.1.4 Index, oviktat

Genom att rangordna samtliga indikatorer, där den region som har bäst värde får värdet 1 och regionen med sämst värde får värdet 92, kan man räkna ut ett index som kan användas för att ge regionerna en relativ placering i hur bra deras regionala kapitalförsörjningsstruktur fungerar. Beroende på typen av indikator kan det bästa värdet vara den region som har det högsta värdet eller också kan det lägsta värdet vara det mest eftertraktade. I detta fall får regioner placering 1 om de har det lägsta värdet för följande två indikatorer: Herfindahl-Hirschman Index banker och Avstånd till bankkontor. I övriga fall är det högsta värdet att föredra. Följande tabell sammanfattar alla indikatorer och vilken placering som ges.

Tabell 13. Indikatorer som använts för att skapa oviktat index i den kvantitativa delen och hur de rangordnas

Indikator	Rangordning
Bankkontor	Högst värde får placering 1
Antal Almikontor	Högst värde får placering 1
Sysselsatta Almikontor	Högst värde får placering 1
Storlek på bankkontor	Högst värde får placering 1
Utbildningsnivå, bankkontor	Högst värde får placering 1
Antal bankkontor per arbetsställe	Högst värde får placering 1
Herfindahl-Hirschman Index banker	Lägst värde får placering 1
Avstånd bankkontor	Lägst värde får placering 1
Medelvärde sålda småhus	Högst värde får placering 1
Utveckling över tid	Högst värde får placering 1
Hysesrätter	Högst värde får placering 1
Verksamhet inom juridik och ekonomi	Högst värde får placering 1
Konsulttjänster	Högst värde får placering 1
Marknadsundersökning	Högst värde får placering 1
Socialt kapital	Högst värde får placering 1

Följande tabeller visar resultatet där samtliga regioner delas in i tre respektive fem grupperingar. Anledningen till att de enskilda indexvärdena inte rapporteras är att detta tal kan vara svårt att tolka och inte ger någon information i sig självt. Inte helt förvånande ser vi att de större regionerna har en bättre placering och de mindre regionerna en sämre placering sett till både tre- och fem-indelningar.

Tabell 14. Grupperingar av regioner baserat på uträkningar av ovikttat index i tre grupper

Övre		Mitten		Nedre	
Alingsås	Lund	Arboga	Lysekil	Arvidsjaur	Mariestad
Borlänge	Malmö	Arvika-Eda	Motala	Avesta-	Mjölby
Borås	Norrköping	Bollnäs-	Nässjö	Hedemora	Mora
Eskilstuna	Nyköping-Oxelösund	Ovanåker	Oskarshamn	Bengtstors-	Sollefteå
Falkenberg	Skövde	Bromölla	Piteå	Dals-Ed	Storuman
Falun	Stockholm-Solna	Fagersta-	Sandviken	Dorotea	Strömsund
Gävle	Stockholm-	Norberg	Skellefteå	Hagfors	Sunne
Göteborg	Södertälje	Gotland	Strömstad	Hällefors	Säffle-Åmål
Halmstad	Sundsvall	Gällivare	Tomelilla	Härjedalen	Söderhamn
Helsingborg	Trollhättan	Haparanda	Uddevalla	Jokkmokk	Vansbro
Jönköping	Umeå	Hudiksvall	Vimmerby-Hultsfred	Kiruna	Vara
Karlstad	Uppsala	Hässleholm	Vingåker-Katrineholm	Kramfors	Vilhelmina
Kristianstad	Västerås	Kalmar	Värnamo	Ljungby	Vänersborg
Linköping	Växjö	Karlskrona	Västervik	Ljusdal	Årjäng
Luleå	Ängelholm	Landskrona	Älmhult	Lycksele	Åsele
	Örebro	Lidköping-	Örnsköldsvik	Malung-	Överkalix
	Östersund	Götene		Sälen	
		Ludvika			

Tabell 15. Grupperingar av regioner baserat på uträkningar av ovikttat index i fem grupper

1a kvantilen	2a kvantilen	3e kvantilen	4e kvantilen	5e kvantilen
Gävle	Alingsås	Gotland	Arvika-Eda	Arvidsjaur
Göteborg	Arboga	Gällivare	Avesta-Hedemora	Bengtstors-Dals-Ed
Halmstad	Borlänge	Hudiksvall	Bollnäs-Ovanåker	Dorotea
Helsingborg	Borås	Hässleholm	Bromölla	Hagfors
Jönköping	Eskilstuna	Kalmar	Fagersta-Norberg	Hällefors
Karlstad	Falkenberg	Landskrona	Haparanda	Härjedalen
Kristianstad	Falun	Lidköping-Götene	Kiruna	Jokkmokk
Linköping	Karlskrona	Ludvika	Kramfors	Lycksele
Lund	Luleå	Motala	Ljungby	Malung-Sälen
Malmö	Norrköping	Nässjö	Ljusdal	Mariestad
Nyköping-Oxelösund	Oskarshamn	Sandviken	Lysekil	Sollefteå
Stockholm-Solna	Piteå	Skellefteå	Mjölby	Storuman
Stockholm-Södertälje	Skövde	Tomelilla	Mora	Strömsund
Umeå	Sundsvall	Uddevalla	Strömstad	Söderhamn
Uppsala	Trollhättan	Vingåker-Katrineholm	Sunne	Vansbro
Västerås	Ängelholm	Värnamo	Säffle-Åmål	Vilhelmina
Växjö	Örnsköldsvik	Västervik	Vara	Årjäng
Örebro	Östersund	Älmhult	Vimmerby-Hultsfred	Åsele
			Vänersborg	Överkalix

Precis som tidigare har samma uträkning gjorts baserat på områdena i stället för samtliga indikatorer. Följande tabeller visar resultatet för de olika grupperingarna. Resultaten följer samma mönster som innan.

Tabell 16. Grupperingar av regioner baserat på uträkningar av ovikttat index i tre grupper baserat på områden i stället för att ha med samtliga indikatorer

Övre		Mitten		Nedre	
Alingsås	Mariestad	Arboga	Norrköping	Arvidsjaur	Jokkmokk
Bengtsfors-Dals-Ed	Mjölby	Borlänge	Oskarshamn	Arvika-Eda	Kiruna
Borås	Nyköping-Oxelösund	Eskilstuna	Piteå	Avesta-	Kramfors
Bromölla	Nässjö	Gotland	Sandviken	Hedemora	Ljusdal
Falkenberg	Stockholm-Solna	Gällivare	Skövde	Bollnäs-Ovanåker	Ludvika
Falun	Stockholm-Södertälje	Göteborg	Storuman	Luleå	Luleå
Halmstad	Strömstad	Kalmar	Sundsvall	Dorotea	Lycksele
Helsingborg	Sunne	Karlskrona	Säffle-Åmål	Fagersta-	Mora
Jönköping	Trollhättan	Karlstad	Tomelilla	Norberg	Skellefteå
Lidköping-Götene	Vara	Kristianstad	Uddevalla	Gävle	Sollefteå
Linköping	Värnamo	Landskrona	Umeå	Hagfors	Strömsund
Ljungby	Västervik	Lysekil	Uppsala	Haparanda	Söderhamn
Lund	Västerås	Malung-Sälen	Vansbro	Hudiksvall	Vilhelmina
Malmö	Årjäng	Motala	Vingåker-	Hällefors	Vimmerby-
	Älmhult		Katrineholm	Härjedalen	Hultsfred
	Ängelholm		Vänersborg	Hässleholm	Åsele
	Örnsköldsvik		Växjö		Östersund
			Örebro		Överkalix

Tabell 17. Grupperingar av regioner baserat på uträkningar av ovikttat index i fem grupper baserat på områden i stället för att ha med samtliga indikatorer

1a kvantilen	2a kvantilen	3e kvantilen	4e kvantilen	5e kvantilen
Alingsås	Bengtsfors-Dals-Ed	Arboga	Avesta-Hedemora	Arvidsjaur
Bromölla	Borås	Borlänge	Dorotea	Arvika-Eda
Falkenberg	Falun	Eskilstuna	Gotland	Bollnäs-Ovanåker
Halmstad	Landskrona	Gällivare	Gävle	Fagersta-Norberg
Helsingborg	Malmö	Göteborg	Kramfors	Hagfors
Jönköping	Mariestad	Kalmar	Ludvika	Haparanda
Lidköping-Götene	Mjölby	Karlskrona	Luleå	Hudiksvall
Linköping	Nyköping-Oxelösund	Karlstad	Mora	Hällefors
Ljungby	Skövde	Kristianstad	Norrköping	Härjedalen
Lund	Strömstad	Lysekil	Sandviken	Hässleholm
Nässjö	Uppsala	Malung-Sälen	Skellefteå	Jokkmokk
Stockholm-Solna	Vansbro	Motala	Storuman	Kiruna
Stockholm-Södertälje	Vara	Oskarshamn	Säffle-Åmål	Ljusdal
Sunne	Vingåker-Katrineholm	Piteå	Söderhamn	Lycksele
Trollhättan	Västervik	Sundsvall	Uddevalla	Sollefteå
Värnamo	Västerås	Tomelilla	Vimmerby-Hultsfred	Strömsund
Årjäng	Älmhult	Umeå	Växjö	Vilhelmina
Ängelholm	Örnsköldsvik	Vänersborg	Örebro	Åsele
			Östersund	Överkalix

7.1.5 Index, viktat

I föregående index används ingen viktning, utan samtliga indikatorer/områden viktas lika. I detta fall viktas de olika indikatorerna baserat på principalkomponentanalys för att se om det uppkommer andra mönster. Som innan används grupperingar med tre och fem grupper.

Tabell 18. Grupperingar av regioner baserat på uträkningar av viktat index i tre grupper

Övre		Mitten		Nedre	
Alingsås	Norrköping	Arboga	Mora	Arvidsjaur	Malung-Sälen
Borlänge	Nyköping-	Arvika-Eda	Motala	Bengtstors-Dals-Ed	Mariestad
Borås	Oxelösund	Avesta-	Nässjö	Dorotea	Sollefteå
Eskilstuna	Skövde	Hedemora	Oskarshamn	Fagersta-Norberg	Storuman
Falkenberg	Stockholm-Solna	Bollnäs-	Piteå	Hagfors	Strömsund
Falun	Stockholm-	Ovanåker	Sandviken	Haparanda	Sunne
Gävle	Södertälje	Bromölla	Skellefteå	Hällefors	Säffle-Åmål
Göteborg	Sundsvall	Gotland	Strömstad	Härjedalen	Söderhamn
Halmstad	Trollhättan	Gällivare	Tomelilla	Jokkmokk	Vansbro
Helsingborg	Umeå	Hudiksvall	Uddevalla	Kiruna	Vara
Jönköping	Uppsala	Hässleholm	Vingåker-	Kramfors	Vilhelmina
Karlstad	Västerås	Kalmar	Katrineholm	Ljungby	Vimmerby-
Kristianstad	Växjö	Karlskrona	Vänersborg	Ljusdal	Hultsfred
Linköping Luleå	Ängelholm	Landskrona	Värnamo	Ludvika	Årjäng
Lund	Örebro	Lidköping-	Västervik	Lycksele	Åsele
Malmö	Östersund	Götene	Älmhult		Överkalix
		Lysekil	Örnsköldsvik		
		Mjölby			

Tabell 19. Grupperingar av regioner baserat på uträkningar av viktat index i fem grupper

1a kvantilen	2a kvantilen	3e kvantilen	4e kvantilen	5e kvantilen
Eskilstuna	Alingsås	Arboga	Arvika-Eda	Arvidsjaur
Gävle	Borlänge	Gällivare	Avesta-Hedemora	Bengtstors-Dals-Ed
Göteborg	Borås	Hudiksvall	Bollnäs-Ovanåker	Dorotea
Helsingborg	Falkenberg	Kalmar	Bromölla	Fagersta-Norberg
Jönköping	Falun	Lidköping-Götene	Haparanda	Hagfors
Karlstad	Gotland	Lysekil	Hässleholm	Hällefors
Linköping	Halmstad	Motala	Kiruna	Härjedalen
Luleå	Karlskrona	Nässjö	Ljungby	Jokkmokk
Lund	Kristianstad	Oskarshamn	Ljusdal	Kramfors
Malmö	Landskrona	Sandviken	Ludvika	Lycksele
Nyköping-Oxelösund	Norrköping	Skellefteå	Mariestad	Malung-Sälen
Stockholm-Solna	Piteå	Strömstad	Mjölby	Sollefteå
Stockholm-Södertälje	Skövde	Tomelilla	Mora	Storuman
Trollhättan	Sundsvall	Uddevalla	Sunne	Strömsund
Umeå	Vingåker-Katrineholm	Vänersborg	Säffle-Åmål	Vansbro
Uppsala	Växjö	Västervik	Söderhamn	Vilhelmina
Västerås	Ängelholm	Älmhult	Vara	Årjäng
Örebro	Östersund	Örnsköldsvik	Vimmerby-Hultsfred	Åsele
			Värnamo	Överkalix

De viktade och oviktade indexen har mycket lika gruppering av regioner, och deras korrelation är cirka 0,90, vilket visar på en hög korrelation. Precis som tidigare används områden i stället för enskilda indikatorer för att minska påverkan om det finns många indikatorer inom ett område. Följande tabeller visar grupperingar inom tre respektive fem grupper. Som innan finns det stora likheter med tidigare mått, och det sker endast en liten förändring mellan grupperna.

Tabell 20. Grupperingar av regioner baserat på uträkningar av oviktat index i tre grupper baserat på områden i stället för att ha med samtliga indikatorer

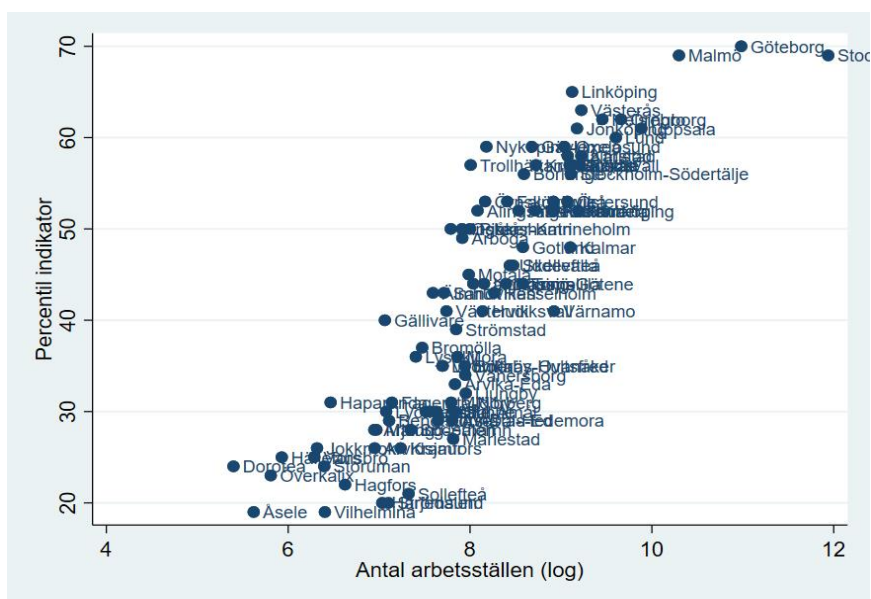
Övre		Mitten		Nedre	
Alingsås	Malmö	Arboga	Motala	Arvidsjaur	Ludvika
Borlänge	Norrköping	Arvika-Eda	Nässjö	Avesta-	Lycksele
Borås	Nyköping-Oxelösund	Bromölla	Oskarshamn	Hedemora	Malung-Sälen
Eskilstuna	Skövde	Gotland	Piteå	Bengtstors-	Mariestad
Falkenberg	Stockholm-Solna	Gällivare	Sandviken	Dals-Ed	Sollefteå
Falun	Stockholm-Södertälje	Hudiksvall	Skellefteå	Bollnäs-	Storuman
Gävle	Sundsvall	Hässleholm	Strömstad	Ovanåker	Strömsund
Göteborg	Trollhättan	Kalmar	Tomelilla	Dorotea	Sunne
Halmstad	Umeå	Karlskrona	Uddevalla	Fagersta-	Säffle-Åmål
Helsingborg	Uppsala	Landskrona	Vara	Norberg	Söderhamn
Jönköping	Vingåker-Katrineholm	Lidköping-	Vänernborg	Hagfors	Vansbro
Karlstad	Västerås	Götene	Värnamo	Haparanda	Vilhelmina
Kristianstad	Växjö	Ljungby	Västervik	Hällefors	Vimmerby-Hultsfred
Linköping	Örebro	Lysekil	Älmhult	Härjedalen	Årjäng
Luleå	Östersund	Mjölby	Ängelholm	Jokkmokk	Åsele
Lund		Mora	Örnsköldsvik	Kiruna	Överkalix
				Kramfors	
				Ljusdal	

Tabell 21. Grupperingar av regioner baserat på uträkningar av oviktat index i fem grupper baserat på områden i stället för att ha med samtliga indikatorer

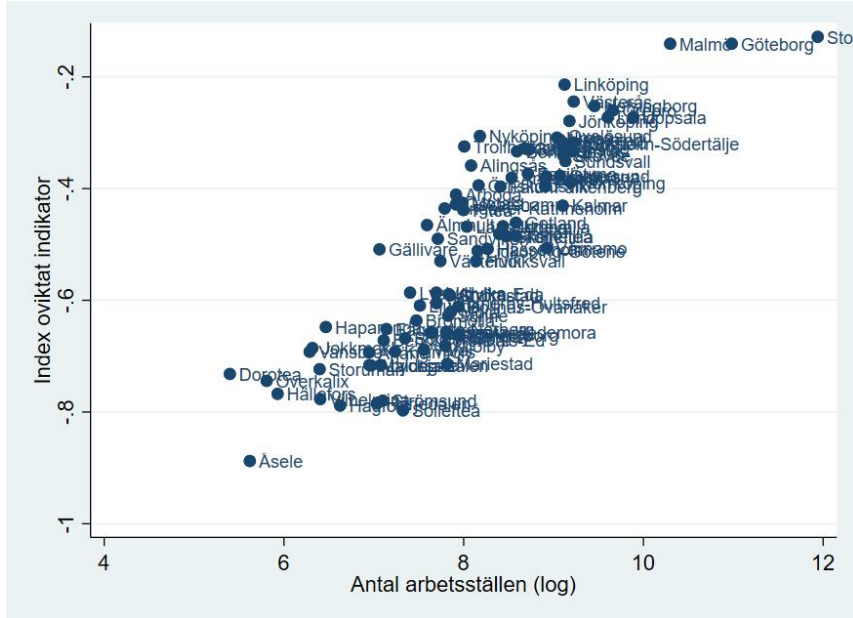
1a kvantilen	2a kvantilen	3e kvantilen	4e kvantilen	5e kvantilen
Gävle	Alingsås	Arboga	Arvika-Eda	Arvidsjaur
Göteborg	Borlänge	Bromölla	Avesta-Hedemora	Dorotea
Halmstad	Borås	Gotland	Bengtsfors-Dals-Ed	Fagersta-Norberg
Helsingborg	Eskilstuna	Gällivare	Bollnäs-Ovanåker	Hagfors
Jönköping	Falkenberg	Hudiksvall	Haparanda	Hällefors
Karlstad	Falun	Hässleholm	Ljungby	Härjedalen
Linköping	Karlskrona	Kalmar	Ljusdal	Jokkmokk
Lund	Kristianstad	Landskrona	Ludvika	Kiruna
Malmö	Lidköping-Götene	Motala	Lysekil	Kramfors
Nyköping-Oxelösund	Luleå	Nässjö	Mariestad	Lycksele
Skövde	Norrköping	Oskarshamn	Mjölby	Malung-Sälen
Stockholm-Solna	Piteå	Sandviken	Mora	Sollefteå
Sundsvall	Stockholm-Södertälje	Skellefteå	Sunne	Storuman
Trollhättan	Vingåker-Katrineholm	Strömstad	Säffle-Åmål	Strömsund
Umeå	Växjö	Tomelilla	Söderhamn	Vansbro
Uppsala	Ängelholm	Uddevalla	Vara	Vilhelmina
Västerås	Örnsköldsvik	Västervik	Vimmerby-Hultsfred	Årjäng
Örebro	Östersund	Älmhult	Vänersborg	Åsele
			Värnamo	Överkalix

För att bättre få en förståelse för hur den regionala kapitalförsörjningsstrukturen ser ut i en region givet storleken presenteras i nästa figur en enkel graf där vi jämför storleken i regionen (beräknat som antal arbetsställen) med olika mått på den regionala kapitalförsörjningsstrukturen. Samtliga figurer visar ett positivt linjärt förhållande, där en större region också har en högre poäng baserat på percentiler eller högre indexvärde.

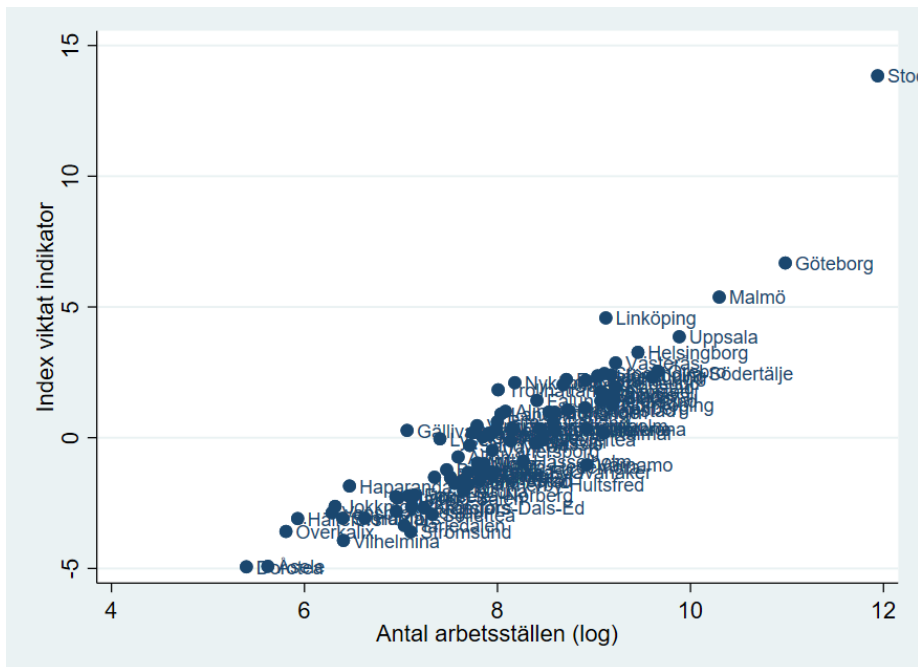
Figur 14. Sambandsdiagram mellan storleken på en region (mätt i antal arbetsställen och naturlig logaritm) och den regionala kapitalförsörjningsstrukturen (mätt som poäng baserat på percentiler), 92 regioner. Y-axeln: Summerade poäng från percentiluträkningen

Figur 15. Sambandsdiagram mellan storleken på en region (mätt i antal arbetsställen och naturlig logaritm) och den regionala kapitalförsörjningsstrukturen (mätt som oviktat index), 92 regioner. Y-axeln: oviktat index

Figur 16. Sambandsdiagram mellan storleken på en region (mätt i antal arbetsställen och naturlig logaritm) och den regionala kapitalförsörjningsstrukturen (mätt som ett viktat index), 92 regioner. Y-axeln: viktat index

7.2 Sammanfattning: 92 regioner

Baserat på de olika måtten som används framkommer mönstret att de större regionerna över lag har en bättre förutsättning för att skapa en stark och motståndskraftig regional

kapitalförsörjningsstruktur. De mindre och mer perifera regionerna har sämre förutsättningar, vilket visar sig i denna sammanfattning.

7.3 Kommuner

I denna del görs samma kvantitativa analys som gjorts för den indelning av regioner som använts, men baserat på kommuner i stället. Detta görs för att få en bättre förståelse för hur nuvärdesbeskrivningen påverkas om man definierar regioner som kommuner. Om man använder sig av kommuner fångar man till större grad den heterogenitet som finns i många av de indikatorer som beskriver den regionala kapitalförsörjningsstrukturen. Om man använder sig av en regionsdefinition som fångar ett större geografiskt område är det svårare att få ett mått som beskriver regionen om det finns stora intraregionala skillnader.

Precis som i avsnittet om regioner börjar vi med att beskriva indikatorerna med hjälp av deskriptiv statistik och en korrelationsmatris. En korrelationsmatris visar om det finns någon korrelation mellan två variabler. I Sveriges kommuner finns det i genomsnitt fem till sex bankkontor med cirka 13 anställda. Avståndet till bankkontoren för arbetsställena är cirka fem kilometer.

För att visa på den spridning som finns mellan kommuner visas standardavvikelsen för samtliga indikatorer. Som kan ses från tabellen finns det många fall där det finns en stor spridning mellan Sveriges kommuner, vilket inte är förvånande då det finns stora skillnader gällande till exempel tillgång till finansiellt kapital och stöttande aktörer.

Tabell 22. Deskriptiv statistik (medelvärde, median, min, max och standardavvikelse) för de indikatorer som används i nuvärdesbeskrivningen, kommuner

Indikator	Medelvärde	Median	Min	Max	Standardavvikelse
Bankkontor	5,57	3	0	229	14,57
Antal Almikontor	0,15	0	0	2	0,40
Sysselsatta Almikontor	1,44	0	0	39	4,91
Storlek på bankkontor	12,95	9	1,5	454,67	28,08
Utbildningsnivå, bankkontor	0,29	0,30	0	1	0,15
Antal bankkontor per arbetsställe	0,00	0,003	0	0,01	0,00
Herfindahl-Hirschman Index banker	0,46	0,41	0,06	1	0,25
Avstånd bankkontor	5,32	4,58	0,49	27,23	3,62
Medelvärde sålda småhus (tkr)	1 824,30	1 277	307	10 182	1 478,99
Utveckling över tid	343,10	234,5	-191	3344	428,37
Hysesrätter	0,32	0,32	0,07	0,57	0,08
Verksamhet inom juridik och ekonomi	0,02	0,02	0	0,05	0,01
Konsulttjänster	0,02	0,02	0	0,14	0,02
Marknadsundersökning	0,0002	0	0	0,004	0,001
Socialt kapital	3,37	3,35	2,33	4,52	0,38

Tabell 23. Korrelationsmatris för de indikatorer som används i nuvärdesbeskrivningen, kommuner

Indikator	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Bankkontor	1														
Antal Almikontor	0,48 *	1													
Sysselsatta Almikontor	0,67 *	0,84 *	1												
Storlek på bankkontor	0,26 *	0,19 *	0,22 *	1											
Utbildningsnivå, bankkontor	0,12 *	0,21 *	0,19 *	0,10	1										
Antal bankkontor per arbetsställe	-0,02	- 0,19 *	- 0,17 *	-0,09	- 0,18 *	1									
Herfindahl-Hirschman Index banker	- 0,27 *	- 0,29 *	- 0,29 *	-0,08	- 0,27 *	-0,09	1								
Avstånd bankkontor	- 0,17 *	- 0,16 *	- 0,18 *	- 0,17 *	- 0,23 *	0,07	0,23 *	1							
Medelvärde sålda småhus	0,32 *	0,18 *	0,25 *	0,34 *	0,27 *	- 0,36 *	- 0,40 *	- 0,44 *	1						
Utveckling över tid	0,34 *	0,19 *	0,26 *	0,26 *	0,23 *	- 0,27 *	- 0,36 *	- 0,33 *	0,91 *	1					
Hyresrätter	0,23 *	0,41 *	0,41 *	0,27 *	0,03	-0,03	- 0,21 *	-0,04	-0,05	-0,02	1				
Verksamhet inom juridik och ekonomi	0,28 *	0,23 *	0,26 *	0,26 *	0,25 *	- 0,27 *	- 0,43 *	- 0,40 *	0,81 *	0,67 *	-0,02	1			
Konsulttjänster	0,27 *	0,18 *	0,22 *	0,21 *	0,25 *	- 0,24 *	- 0,35 *	- 0,40 *	0,89 *	0,81 *	- 0,16 *	0,80 *	1		
Marknadsundersökning	0,17 *	0,13 *	0,13 *	0,11 *	0,06	-0,09	-0,08	- 0,17 *	0,27 *	0,22 *	0,01	0,29 *	0,32 *	1	
Socialt kapital	-0,01	0,00 1	0,01	0,08	0,10	-0,09	0,02	- 0,29 *	0,20 *	0,20 *	- 0,12 *	0,10	0,20 *	- 0,00 1	1

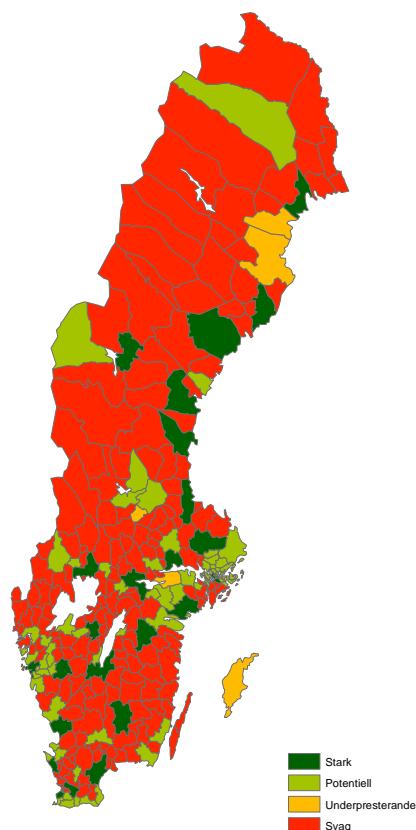
7.3.1 Fyra kategorier: kommuner

På samma sätt som innan delas även kommunerna upp i fyra grupper baserat på olika indikatorer. För att kunna klassificera regioner gällande de två axlar som tidigare nämnts, vilket innebär att vi kan dela upp samtliga regioner i fyra kategorier, används medelvärdet av ett urval av de indikatorer som är listade i tabell 5. För att få en uppfattning om antalet finansiella aktörer används indikatorerna ”Antal bankkontor” samt ”Almikontor”.

Regioner klassificeras som *Många aktörer* om man har värden över medelvärdet för båda indikatorerna. Har man bara över medelvärdet på en indikator eller ingen klassificeras man som att man har *Få aktörer*. För att mäta Funktionalitet används ”Storlek på bankkontor”,

”Utbildningsnivå”, ”Antal bankkontor per arbetsställe”, ”Herfindahl-Hirschman Index banker”, ”Verksamhet inom juridik och ekonomi”, ”Konsulttjänster” samt ”Marknadsundersökning”. På samma sätt som innan blir regioner som har ett högre medelvärde på minst fyra indikatorer klassificerade som att ha en *Hög funktionalitet*. Övriga regioner har en *Låg funktionalitet*. Om man använder samtliga indikatorer och beräknar medelvärdet kan samtliga kommuner delas in i fyra finansiella kapitalförsörjningsstrukturer. Indelningen av kommuner följer samma mönster som indelningen av regioner, där de stora kommunerna klassificeras som *Starka* och där mindre kommuner oftare blir klassificerade som *Svaga*. Den största kategorin, sett till antal kommuner, är *Svaga*. Resultaten för samtliga kommuner återfinns i tabell A4 i bilagan. Följande figur visar en karta över samtliga kommuner och deras respektive kategori.

Figur 17. Fördelning av kategorier i Sveriges kommuner, baserat på indikatorer.

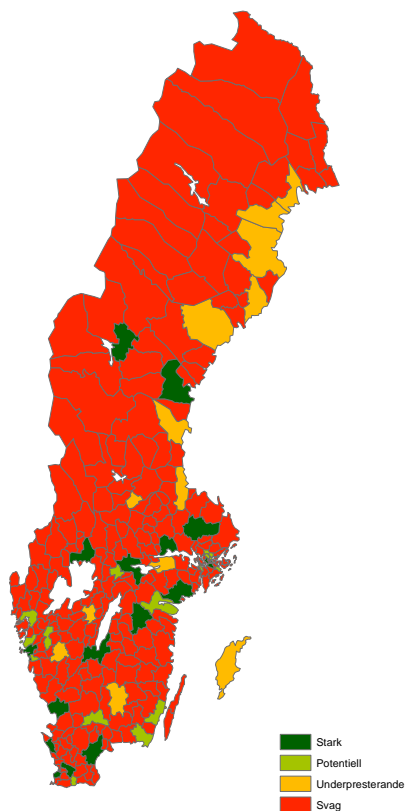

Källa: Egen.

Eftersom det finns flera indikatorer som mäter samma aspekt kan resultatet bli skevt då dessa indikatorer slår genom på det sammanlagda resultatet. För att minska denna effekt har endast fyra variabler skapats i nästa steg: (i) Tillgång till finansiellt kapital (där indikatorerna ”Antal bankkontor” och ”Almikonter” ingår), (ii) Funktionalitet, bank (där ”Storlek på bankkontor” och ”Utbildningsnivå ingår), (iii) Konkurrensnivå (där ”Antal bankkontor per arbetsställe” och ”Herfindahl-Hirschman Index banker”, ingår), och (iv) Stöttande aktörer (där ”Verksamhet inom juridik och ekonomi”, ”Konsulttjänster” och ”Marknadsundersökning” ingår). För att en kommun ska klassificeras som att ha många aktörer måste den ligga över medelvärdet på samtliga indikatorer. Samma princip gäller för Funktionalitet, bank samt Konkurrensnivå. För området Stöttande aktörer behöver kommunen ligga över medelvärdet på två av tre indikatorer.

Vid en indelning med hjälp av områden i stället för indikatorer speglas tidigare resultat för regioner men även tidigare resultat när kommuner används där större kommuner och regioner får en bättre ställning. Resultaten visas i tabell A5 i bilagan. Följande karta visar hur kommunerna är fördelade i Sverige.

Figur 18. Fördelning av kategorier i Sveriges kommuner, baserat på områden.

Källa: Egen.

7.3.2 Percentiler: kommuner

Som tidigare använder vi percentiler även för kommuner. På det sättet delas kommunerna in i olika segment, där respektive segment ger olika poäng. Följande tabell ger en inledande beskrivning av hur poängen är fördelade över samtliga kommuner. Inte heller när det gäller kommuner finns det någon som får högsta värde för samtliga indikatorer (högsta värdet är 75).

Tabell 24. Deskriptiv statistik (medelvärde, standardavvikelse, min, max) för antal poäng, kommuner

Indikator	Medelvärde	St. avvikelse	Min	Max
Poäng	40,63	12,02	18	71

I tabell A6 i bilagan redovisas samtliga kommuner och deras poäng. Återigen ser vi att större kommuner får en högre placering och mindre kommuner hamnar längre ner på listan.

För att inte lägga för stor vikt vid indikatorer som mäter samma aspekter visar nästa tabell hur poängfördelningen är om man i stället för indikatorer använder sig av områden. I detta fall har vi sju områden: Tillgång till finansiellt kapital, Funktionalitet, Konkurrensnivå, Tillgänglighet, Fastighetsmarknad, Stöttande aktörer samt Socialt kapital. De indikatorer som faller i respektive område vägs samman och varje kommun får en poäng baserat på den percentil kommunen hamnar i. För varje område ges ett medelvärde för varje indikator, och därmed får kommunerna inte endast poäng i heltal utan även med decimaler. Följande tabell ger en deskriptiv statistik för de poäng som respektive kommun kan få givet de olika percentilerna. I detta fall är maxvärdet 35, och inte heller i detta fall finns det någon kommun som har fått högsta värdet på samtliga indikatorer.

Tabell 25. Deskriptiv statistik (medelvärde, standardavvikelse, min, max) för antal poäng, kommuner. Baserat på områden i stället för indikatorer

Indikator	Medelvärde	St. avvikelse	Min	Max
Poäng	19,91	4,97	9,65	32,41

I tabell A7 i bilagan redovisas samtliga kommuner och deras poäng när man använder områden i stället för indikatorer. Resultatet skiljer sig inte nämnvärt om man använder sig av områden jämfört med indikatorer.

7.3.3 Index, oviktat: kommuner

Med hjälp av rangordning av samtliga indikatorer, där den kommun som har bäst värde får värdet 1 och kommunen med sämst värde får värdet 92, kan man räkna ut ett index som kan användas för att ge kommunerna en relativ placering gällande hur bra deras regionala kapitalförsörjningsstruktur fungerar. Beroende på typen av indikator kan det bästa värdet vara den kommun som har det högsta värdet eller också kan det lägsta värdet vara det mest eftertraktade. I detta fall får kommunen placering 1 om den har det lägsta värdet för följande två indikatorer: Herfindahl-Hirschman Index banker och Avstånd till bankkontor. I övriga fall är det högsta värdet att föredra. Tabell 13 sammanfattar alla indikatorer och vilken placering som ges. Följande tabeller visar resultatet där Sveriges kommuner delas in i tre respektive fem grupperingar baserat på de värden de får för det oviktade indexet. I övre skiktet hamnar de större kommunerna.

Tabell 26. Grupperingar av regioner baserat på uträkningar av ovikttat index i tre grupper, kommuner

Övre		Mitten			Nedre			
Borlänge	Alingsås	Ale	Arvika	Arboga	Alvesta	Bräcke	Arvidsjaur	Aneby
Borås	Botkyrka	Burlöv	Båstad	Bjuv	Avesta	Dals-Ed	Bengtstors	Arjeplog
Danderyd	Eskilstuna	Enköping	Ekerö	Boden	Bollnäs	Falköping	Berg	Askersund
Gävle	Falun	Eslov	Gislaved	Bollebygd	Bromölla	Finspång	Borgholm	Bjurholm
Göteborg	Huddinge	Falkenberg	Gällivare	Eksjö	Fagersta	Grums	Eda	Boxholm
Halmstad	Härnösand	Gnesta	Gällivare	Flen	Grästorp	Götene	Emmaboda	Degerfors
Helsingborg	Järfälla	Gotland	Hallstahammar	Gagnef	Hallsberg	Haparanda	Filipstad	Dorotea
Härbyda	Karlshamn	Haninge	mar	Gnosjö	Hammarö	Hedemora	Forshaga	Essunga
Jönköping	Kumla	Hudiksvall	Hultsfred	Habo	Hofors	Hylte	Färgelanda	Gullspång
Kalmar	Kungsbacka	Håbo	Karlskoga	Hjo	Höör	Karlsborg	Heby	Hagfors
Karlstad	Landskrona	Hässleholm	Kil	Kinda	Kiruna	Kramfors	Herrljunga	Hällefors
Kristianstad	Lidköping	Höganäs	Lerum	Laholm	Klippan	Laxå	Högsby	Härjedalen
Lidingö	Lomma	Karlskrona	Lindesberg	Lekeberg	Kristinehamn	Ljungby	Jokkmokk	Hörby
Linköping	Mönsterås	Katrineholm	Ludvika	Ljusdal	Krokom	Malung-	Lilla Edet	Kalix
Luleå	Nacka	Knivsta	Mora	Lycksele	Mariestad	Sälen	Ljusnarsberg	Lessebo
Lund	Norrköping	Kungälv	Mörbylånga	Lysekil	Mjölby	Nora	Mellerud	Malå
Malmö	Piteå	Kävlinge	Nynäshamn	Mark	Nässjö	Norsjö	Munkfors	Munkedal
Mölnadal	Skellefteå	Köping	Oskarshamn	Markaryd	Orsa	Nybro	Norberg	Pajala
Nyköping	Solna	Leksand	n	Mullsjö	Orust	Ockelbo	Nordanstig	Perstorp
Partille	Stenungsund	Motala	Oxelösund	Nykvarn	Osby	Svenljunga	Nordmaling	Ragunda
Sigtuna	d	Norrhälje	Sandviken	Olofström	Ronneby	Sävsjö	Robertsfors	Skinnskatteberg
Skövde	Strängnäs	Salem	Skara	Ovanåker	Sotenäs	Tidaholm	Sjöbo	Smedjebacken
Sollentuna	Sundsvall	Staffanstorps	Skurup	Rättvik	Sunne	Torsås	Sollefteå	Sorsele
Stockholm	Södertälje	Tjörn	Strömstad	Sala	Säffle	Tranemo	Storfors	Surahammar
Sundbyberg	Trollhättan	Tranås	Svedala	Simrishamn	Söderköping	Uppvidinge	Storuman	Töreboda
Umeå	Tyresö	Trelleborg	Säter	Söderhamn	Timrå	Vimmerby	Strömsund	Vilhelmina
Upplands	Täby	Trosa	Tibro	Sölvesborg	Tingsryd	Vännäs	Svalöv	Ånge
Väsby	Uddevalla	Vallentuna	Ulricehamn	Tanum	Tomelilla	Åmål	Torsby	Åsele
Upplands-Bro	Vaxholm	Varberg	Vadstena	Tierp	Vara	Årjäng	Valdemarsvik	Älvdalen
Uppsala	Vellinge	Ystad	Vaggeryd	Vetlanda	Vårgårda	Åstorp	Vansbro	Ödeshög
Västerås	Åre	Älmhult	Värmdö	Vingåker	Östra Göinge	Åtvidaberg	Vindeln	Överkalix
Växjö	Ängelholm		Värnamo	Vänersborg		Älvsbyn	Ydre	Övertorneå
Örebro	Örnsköldsvik		Västervik	Älvkarleby		Örkelljunga		
Östersund	Österåker		Öckerö					
			Östhammar					

Tabell 27. Grupperingar av regioner baserat på uträkningar av oviktat index i fem grupper, kommuner

1a kvantilen		2a kvantilen		3e kvantilen		4e kvantilen		5e kvantilen	
Borås	Alingsås	Ale	Arvika	Arboga	Alvesta	Avesta	Arvidsjaur	Bengtsfors	Aneby
Danderyd	Borlänge	Burlöv	Båstad	Ekerö	Bjuv	Bromölla	Borgholm	Berg	Arjeplog
Gävle	Botkyrka	Enköping	Falkenberg	Eksjö	Boden	Hallsberg	Bräcke	Eda	Askersund
Göteborg	Eskilstuna	Eslöv	Gnesta	Gagnef	Bollebygd	Hammarö	Dals-Ed	Emmaboda	Bjurholm
Halmstad	Falun	Håbo	Gotland	Gislaved	Bollnäs	Haparanda	Essunga	Forshaga	Boxholm
Helsingborg	Huddinge	Hässleholm	Gällivare	Gnosjö	Fagersta	Höör	Falköping	Färgelanda	Degerfors
Jönköping	Härnösand	Höganäs	Haninge	Habo	Flen	Kiruna	Filipstad	Herrljunga	Dorotea
Kalmar	Härreda	Karlskrona	Hudiksvall	Hallstahamn	Grästorp	Klippan	Finspång	Högsby	Gullspång
Karlstad	Järfälla	Katrineholm	Karlskoga	ar	Hofors	Kristinehamn	Grums	Jokkmokk	Hagfors
Kristianstad	Karlshamn	Knivsta	Leksand	Hjo	Kinda	n	Götene	Lessebo	Hällefors
Lidingö	Kumla	Kungsbacka	Lerum	Hultsfred	Lekeberg	Krokom	Heby	Lilla Edet	Härjedalen
Linköping	Lomma	Kungälv	Lindesberg	Kil	Lycksele	Ljungby	Hedemora	Ljusnarsberg	Hörby
Luleå	Mölnadal	Kävlinge	Ludvika	Kungsör	Markaryd	Malung-Sälen	Hylte	Mellerud	Kalix
Lund	Mönsterås	Köping	Mora	Laholm	Mullsjö	Sälen	Karlsborg	Munkfors	Malå
Malmö	Nacka	Landskrona	Norrtälje	Ljusdal	Orust	Mariestad	Kramfors	Norberg	Munkedal
Nyköping	Norrköping	Lidköping	Nynäshamn	Lysekil	Osby	Mjölby	Laxå	Nordmaling	Pajala
Partille	Piteå	Motala	Oxelösund	Mark	Ovanåker	Nora	Nordansting	Robertfors	Perstorp
Sigtuna	Solna	Salem	Sandviken	Mörbylånga	Ronneby	Nässjö	Sjöbo	Sjöbo	Ragunda
Skövde	Stenungsund	Skellefteå	Skara	Nyckvarn	Rättvik	Orsa	Norsjö	Sollefteå	Skinnskatteberg
Sollentuna	d	Södertälje	Staffanstorps	Olofström	Sölvesborg	Sotenäs	Nybro	Storfors	berg
Stockholm	Strängnäs	Tjörn	Strömstad	Oskarshamn	Sala	Sunne	Ockelbo	Storuman	Smedjebacken
Sundbyberg	Sundsvall	Tranås	Svedala	Sala	Tanum	Säffle	Svenljunga	Strömsund	en
Umeå	Trollhättan	Trelleborg	Tibro	Simrishamn	Tierp	Söderköping	a	Svalöv	Sorsele
Upplands	Tyresö	Trosa	Vaggeryd	Skurup	Vara	g	Sävsjö	Torsby	Surahammarn
Väsby	Täby	Vallentuna	Värmdö	Säter	Vetlanda	Timrå	Tidaholm	Valdemarsvik	r
Uppsala	Uddevalla	Varberg	Värnamo	Söderhamn	Vingåker	Tingsryd	Torsås	Vansbro	Töreboda
Västerås	Upplands-Bro	Vaxholm	Västervik	Ulricehamn	Vårgårda	Tomelilla	Tranemo	Vindeln	Vilhelmina
Växjö	Bro	Åre	Ystad	Vadstena	Vänersborg	Vimmerby	Uppvidinge	Ånge	Ånge
Örebro	Vellinge	Österåker	Älmhult	Öckerö	g	Vännäs	e	Ydre	Åsele
Östersund	Ängelholm			Östhammar	Älvkarleby	Årjäng	Åmål	Överkalix	Älvdalen
	Örnsköldsvik				Östra	Åtvidaberg	Åstorp		Ödeshög
	k				Göinge	Örkelljunga	Älvsbyn		Övertorneå

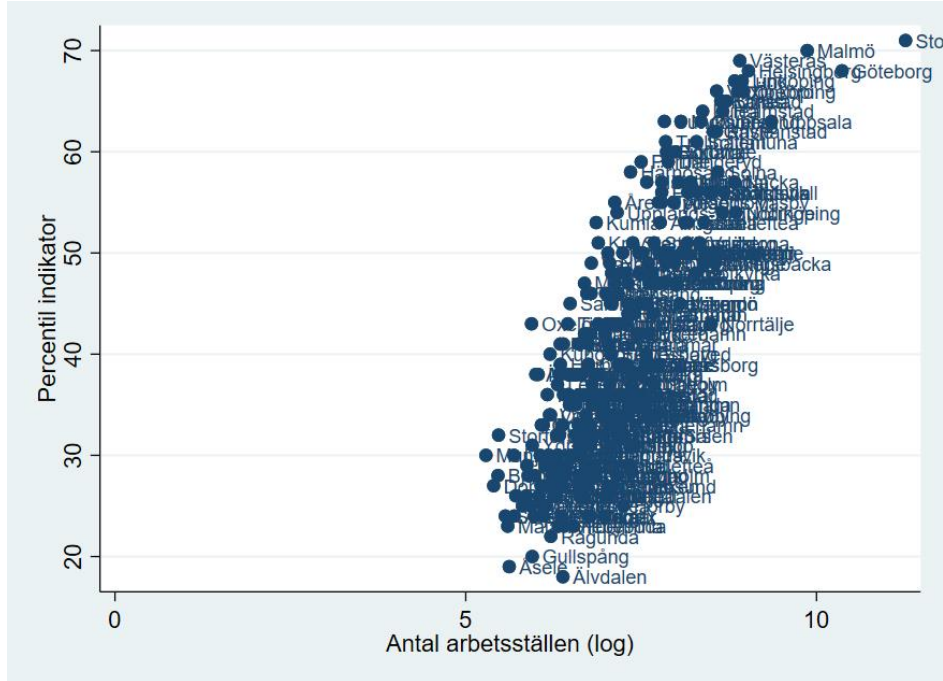
7.3.4 Index, viktat: kommuner

I föregående index används ingen viktning utan samtliga indikatorer/områden viktas lika. I detta fall viktas de olika indikatorerna, baserat på principalkomponentanalys, för att se om det uppkommer andra mönster. Som innan används grupperingar av tre och fem grupper. Samtliga uppdelningar återfinns i bilagan i tabellerna A8 och A9. Liknande mönster som innan återfinns. De viktade och oviktade indexen har mycket lika gruppering av regioner och deras korrelation är cirka 0,87, vilket visar på en hög korrelation.

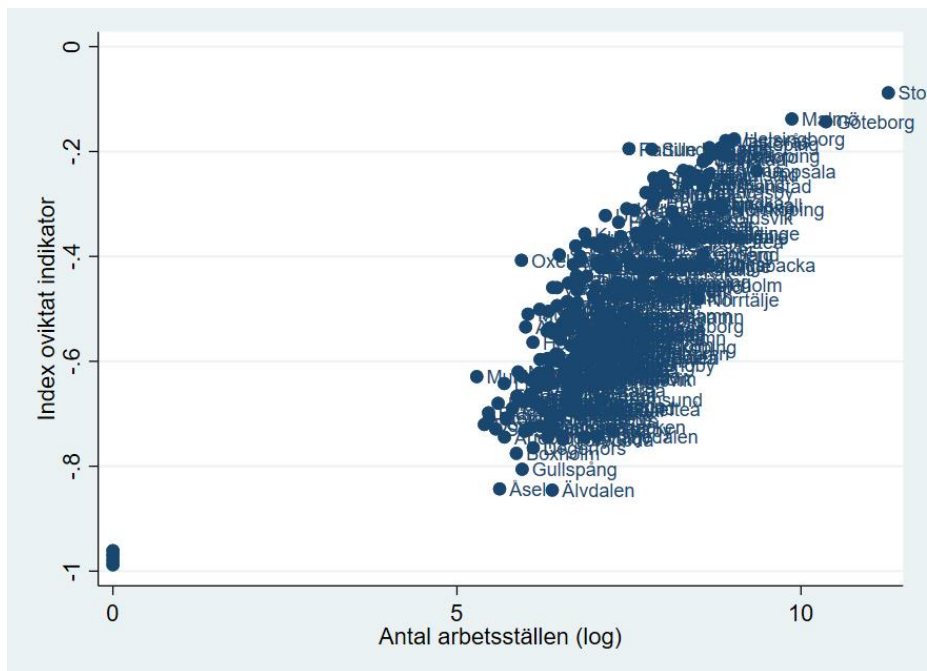
7.3.5 Kapitalförsörjningsstruktur givet storleken

För att få en bättre förståelse för hur den regionala kapitalförsörjningsstrukturen ser ut i en kommun givet storleken presenteras i nästa figur en enkel graf där vi jämför storleken i kommunen (beräknat som antal arbetsställen) med olika mått på den regionala kapitalförsörjningsstrukturen. Samtliga figurer visar på ett linjärt positivt samband.

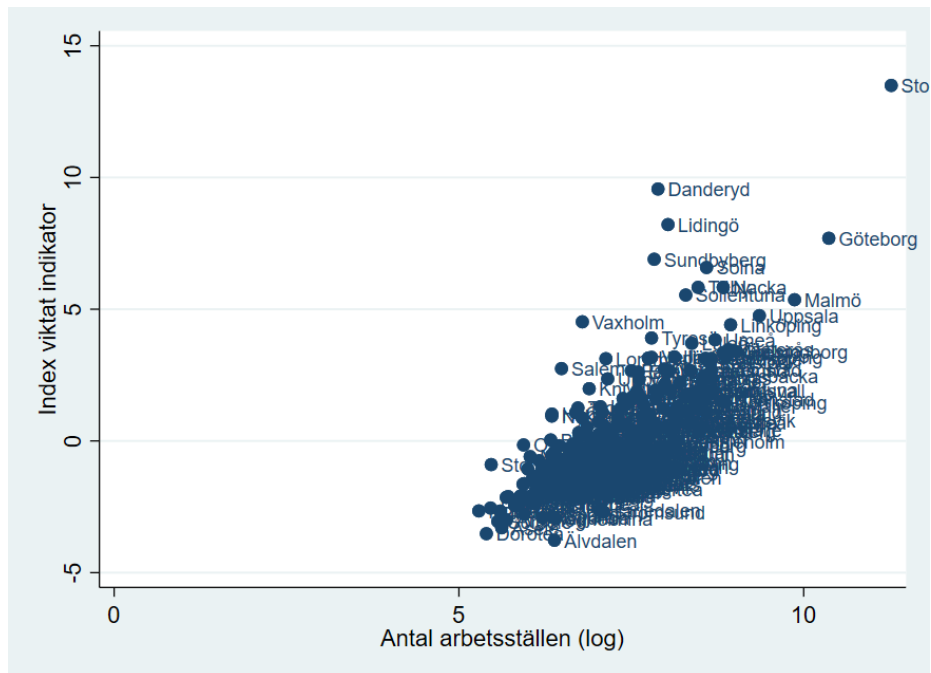
Figur 19. Sambandsdiagram mellan storleken på en region (mätt i antal arbetsställen och naturlig logaritm) och den regionala kapitalförsörjningsstrukturen (mätt som poäng baserat på percentiler), kommuner. Y-axeln: Summerade poäng från percentiluträkningen

Figur 20. Sambandsdiagram mellan storleken på en region (mätt i antal arbetsställen och naturlig logaritm) och den regionala kapitalförsörjningsstrukturen (mätt som oviktat index), kommuner. Y-axeln: oviktat index.

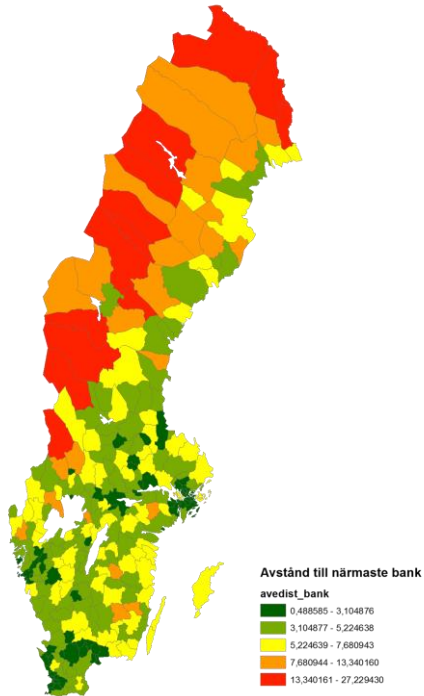
Figur 21. Sambandsdiagram mellan storleken på en region (mätt i antal arbetsställen och naturlig logaritm) och den regionala kapitalförsörjningsstrukturen (mätt som ett viktat index), kommuner. Y-axeln: viktat index

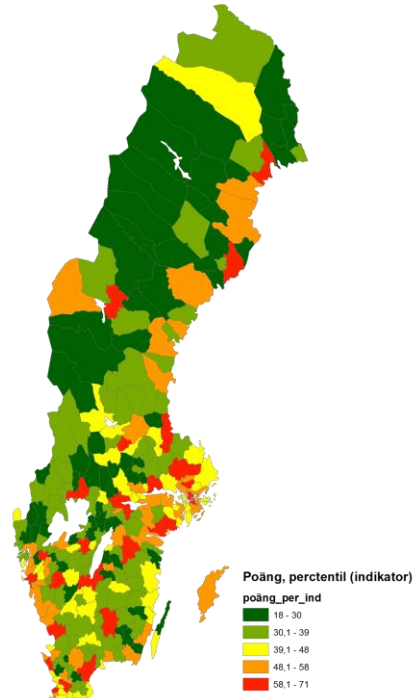
7.3.6 Spatialanalys

För att få en bättre förståelse för hur den svenska kommunala finansiella infrastrukturen och den regionala kapitalförsörjningsstrukturen ser ut kommer detta avsnitt att fokusera på spatial analys av föregående beräkningar. För att få en förståelse för fördelningen visar nästa figurer avståndet till närmaste bank, fördelningen av poäng när percentiler används samt de olika indexen.

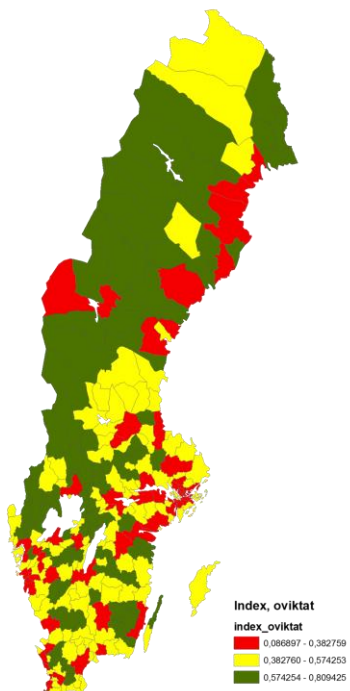
Figur 22a. Avstånd till banker

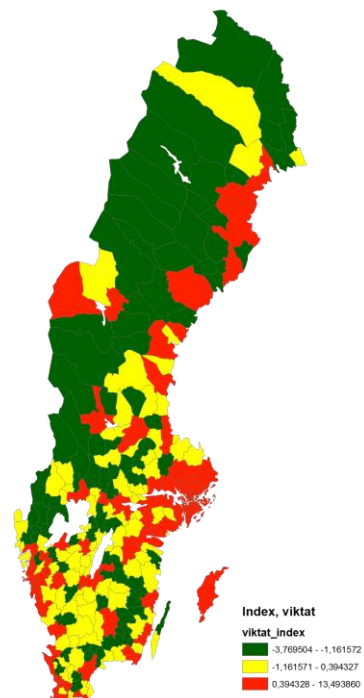
Figur 25b. Percentiler, baserat på indikatorer

Figur 25c. Index, oviktat, baserat på indikatorer

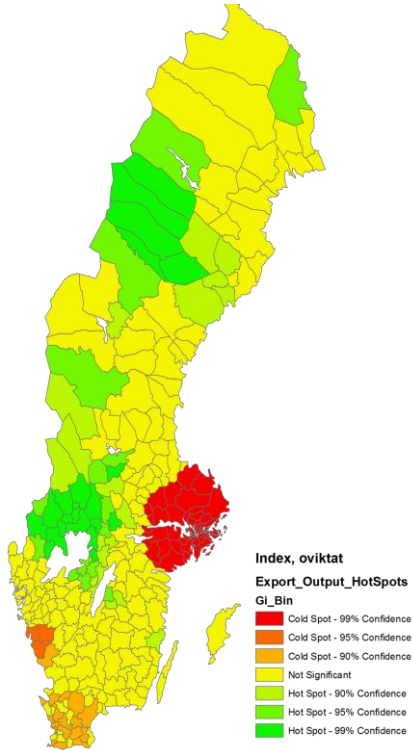

Figur 25d. Index, viktat, baserat på indikatorer

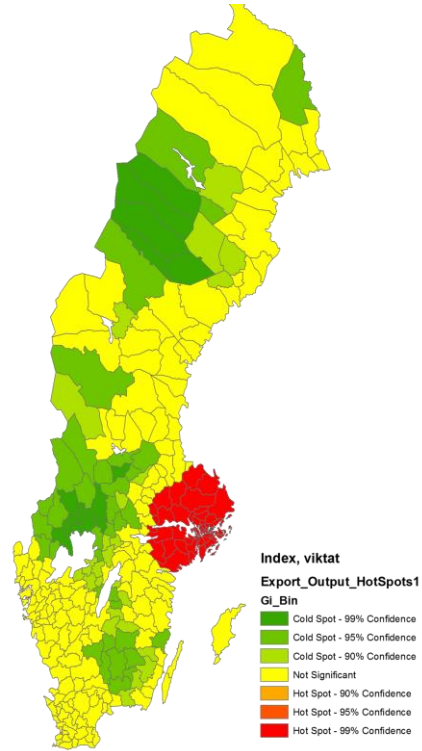

Kartorna visar tidigare mönster där det är de större kommunerna som tenderar att ha ett bättre utgångsläge, även om det finns mindre kommuner som sticker ut både positivt och negativt. För att se om kommuner med bättre/sämre utgångsläge är koncentrerade till olika delar av Sverige visar följande figurer så kallade *hot spots* för percentiler, index (oviktat och viktat) samt medelavståndet till närmaste bank. Genom en klusteranalys kan man få fram sådana *hot spots* där varma områden (oftast indikerade med röd färg) har ett högre värde för den regionala kapitalförsörjningsstrukturen jämfört med en slumpmässig fördelning av värden. Kalla områden (oftast indikerade med en blå eller grön färg) har på motsvarande sätt ett lägre värde än vad en slumpmässig fördelning skulle ge. Figuren visar att storstadsområden är *hot spots* där kommunerna har ett högre värde än förväntat. Kalla områden återfinns i glesa områden, ofta i norra Sverige.

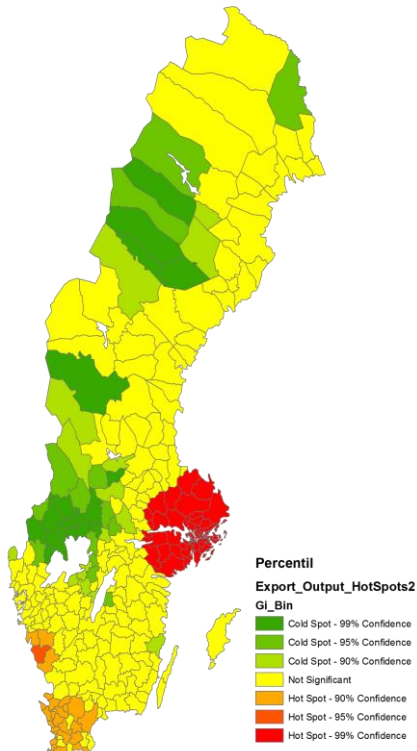
Figur 23a. Hot spot, oviktat index, baserat på indikatorer.

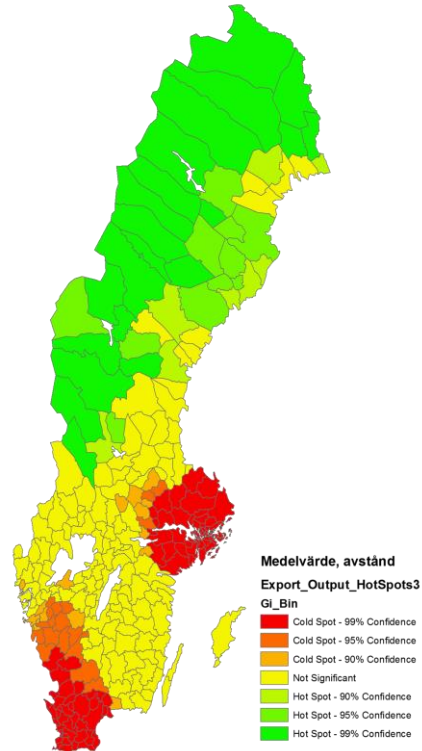
Figur 26b. Hot spot, viktat index, baserat på indikatorer.

Figur 26c. Hot spot, percentiler, baserat på indikatorer

Figur 26d. Hot spot, medelavstånd till närmaste bank

7.3.7 Stöd från myndigheter: MISS-data

Inom Tillväxtanalys har man tagit fram statistik gällande de utbetalningar och stöd från olika myndigheter som sker till företag. Statistiken är på årsbasis och på kommunnivå, där man har sammanställt statistik från olika aktörer:

- Ägarkapital. I dessa stöd ingår offentligt finansierade investeringsfonder, de som gör direktinvesteringar i företag. Här ingår investeringar via Almi Invest, Industrifonden, Inlandsinnovation samt Fouriertransform. Stöden omfattar investeringsvolym per år som har gått till portföljbolag).
- Almi långivning. Här fångas de låneavtalsbelopp som investerats i respektive kommun. Den rapport som Tillväxtanalys (2017a) har publicerat täcker flera år och man har även tagit med stöd från Vinnova, Norrlandsfonden och Jordbruksverket. Eftersom vi i denna rapport endast använder oss av 2015 har vi inte uppgifter gällande dessa finansieringsformer.

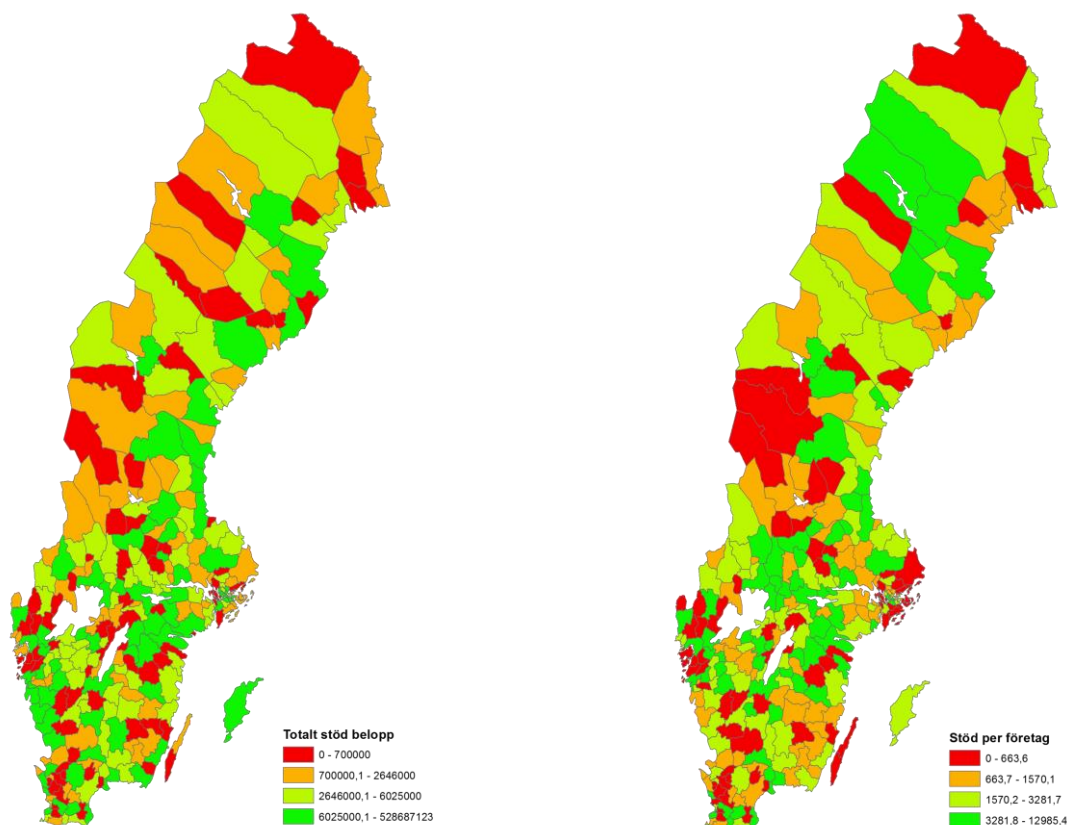
Ett ytterligare problem som uppstår är att det saknas information för 23 kommuner för 2015. Eftersom dessa variabler ofta inte förändras särskilt kraftigt från år till år har vi använt värden för 2014 för de kommuner där det finns tillgänglig information från just det året. Efter denna manöver saknas det fortfarande information för fyra kommuner: Örskelljunga, Färgelanda, Grums och Smedjebacken. Att data saknas innebär att vi inte kan använda dem som indikatorer i de index och percentilfördelningar som tidigare genomförts. I stället visas här information om en indikator kallad MISS för att se om den förändrar några av de tidigare uträkningar. Följande tabell visar deskriptiv statistik för det totala beloppet av utbetalt stöd samt stöd per företag.

Tabell 28. Deskriptiv statistik, MISS (stöd från offentlig verksamhet), kr

Indikator	Medelvärde	Median	Min	Max	St. avv
Summa stöd	8 166 186	2 656 330	35 000	5,29e8	3,42e7
Stöd per företag	2 312,65	1 579,16	41,46	12 985,35	2 281,68

Tabellen visar att genomsnittskommunen mottar cirka åtta miljoner kronor totalt. Uppdelat på den företagsstock som finns i kommunen blir det cirka två och ett halvt tusen per företag. Det råder en stor diskrepans eftersom min- och max-värdena skiljer sig signifikant åt och standardavvikelsen är stor. För att se hur fördelningen ser ut i Sverige visar följande figurer kartor över Sveriges kommuner givet det totala stödbeloppet och normaliserat per företag i kommunen.

Figur 24. Sveriges kommuner: totala stödbeloppet samt stöd per företag (vänstra figuren) samt stöd per företag (högra figuren).

För att se om MISS-data förändrar något för de kommuner som har statistik har samma uträkningar som innan (percentiler, index) gjorts för att se om det sker några förändringar. Uträkningarna är gjorda med indikatorn som beräknar stöd per företag i kommunen. Vid en jämförelse med percentilberäkningar med och utan tillgång till MISS-indikatorn sker ingen större förändring. Korrelationen mellan de två percentilmåtten är 0,99, vilket innebär att de är så gott som identiska. Samma mönster återspeglas med hänseende på den deskriptiva statistiken för de två percentiluträkningarna. Detsamma gäller om vi använder områden i stället för enskilda indikatorer.

För att få en uppfattning gällande indexen och om något förändras har indexen räknats om för kommuner med tillgänglig information för MISS-data. Gällande det viktade och det oviktade indexet (både baserat på indikatorer och på områden) ser vi en mycket hög korrelation mellan uträkningarna med och utan MISS-data. Korrelationen ligger på 0,99, vilket visar att denna variabel inte förändrar de mönster som vi tidigare har sett i föregående sektioner för kommuner och regioner.

7.4 Sammanfattning: kommuner

Då kommuner i stället för större regioner används kan samma mönster som innan bekräftas, dock med större variation, där större kommuner tenderar att prestera bättre och mindre kommuner tenderar att ha sämre förutsättningar.

8 Slutdiskussion

Målet med denna rapport är att ge ett första förslag på hur man kan definiera regionala kapitalförsörjningsstrukturer och hur dessa kan mätas samt att ge en nulägesbeskrivning av läget i Sverige. Detta är viktigt eftersom det finns få akademiska studier och/eller rapporter som fokuserar på detta område. Samtidigt sker en strukturell förvandling i den svenska finansiella infrastrukturen som påverkar många företag och andra ekonomiska aktörer. Samtidigt görs många politiska satsningar inom detta område, där det är av yttersta vikt att prata samma språk och ha en gemensam utgångspunkt.

För att kunna definiera den regionala kapitalförsörjningsstrukturen har tidigare studier inom området, men även relaterad litteratur som grundar sig på liknande systemtänkande som de teorier och studier som beskriver entreprenöriella ekosystem och regionala innovationssystem, använts. Definitionen av regionala kapitalförsörjningsstrukturer är:

”Ett geografiskt områdes förmåga att finansiera investeringsmogna företag och förse dem med relevant finansieringsnära information och rådgivning. En sådan struktur utgörs av antal och egenskaper hos finansiella och förstärkande aktörer samt underliggande formella och informella institutioner”.

För att få en bred uppfattning om detta används flera olika mått för att förklara den regionala kapitalförsörjningsstrukturen, men samma mönster framkommer oavsett val av metod. För att mäta de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna används fyra olika mått: indelning av samtliga regioner i fyra typer av kapitalförsörjningsstrukturer, percentilmått, viktat index, samt ett oviktat index. Följande tabell summerar de olika måtten och deras svagheter och styrkor.

Tabell 29. Svagheter och styrkor för de olika måtten som använts i denna rapport

	Styrkor	Svagheter
Indelning i fyra typer av kapitalförsörjningsstrukturer	Lättbegripligt Ger direkt en kategorisering	Mycket känslig för outliers* Använder sig bara av två dimensioner (även om dessa enligt författaren kan innehålla många olika aspekter) Svårt att avgöra om det är regionen som har förändrats eller övriga regioner**
Percentilmått	Möjliggör för att ta hänsyn till en större spridning mellan olika regioner Lätt att ta fram Transparent i hur man räknar ut det Möjligt att ta med många olika indikatorer Ger en poäng/slutsumma som är lätt att förstå	Känslig för outliers* Svårt att avgöra om det är regionen som har förändrats eller övriga regioner**
Ovikttat index	Ej känsligt för outliers* Lätt att ta fram Transparent i hur man räknar ut det Möjligt att ta med många olika indikatorer	Indextalet i sig själv betyder inget utan ska relateras till värdena för de andra regionerna Svårt att avgöra om det är regionen som har förändrats eller övriga regioner**
Viktat index	Ej känsligt för outliers* Möjligt att ta med många olika indikatorer	Indextalet i sig själv betyder inget utan ska relateras till värdena för de andra regionerna Svårt att avgöra om det är regionen som har förändrats eller övriga regioner** Ej transparent i uträkningen Komplicerad uträkning.

Anmärkning: *Outliers är värden som är mycket högre respektive lägre än alla andra och är därmed en avvikande observation.

** Har regionen förändrats, dvs. blivit bättre eller sämre, eller är det de andra regionerna som har blivit sämre alternativt bättre, vilket innebär att referenspunkten har ändrats? Båda scenarierna ger samma resultat i slutändan.

I den nulägesbeskrivning som genomförts har ett tydligt mönster framkommit där större regioner har en klar fördel gentemot mindre regioner. Detta beror givetvis på den urbaniseringsprocess som finns i Sverige nu men som även har pågått under en längre period, där vi ser en koncentration av ekonomiska aktörer till större agglomerationer. Detta är även sant för finansiella aktörer, som i större grad lokaliserar sig i större agglomerationer. Detta sker på en interregional nivå, men samma mönster återfinns även inom regioner, där finansiella aktörer flyttar till mindre agglomerationer på landsbygden från de mest perifera områdena. I den beskrivande delen av Sveriges finansiella landskap ser vi att denna flytt inte endast kan förklaras av den urbanisering som sker utan framstår som ännu tydligare när man tar hänsyn till hur befolkningsförändringen har sett ut över tid.

Denna rapport är givetvis inte heltäckande, och med tanke på att endast 15 indikatorer kunde användas finns det begränsningar. På grund av bristande statistik, som genomsyrar flera olika områden, är det inte möjligt att praktiskt genomföra alla de analyser och mätningar som teoretiskt sett är önskvärda. Rapporten utgår därmed från de underlag som

finns att tillgå och, utifrån detta genomförs de nuvärdesbeskrivningar som kan genomföras. En viktig aspekt som därmed framkommit under arbetet med denna rapport är den brist på tillgänglig statistik som finns gällande olika indikatorer som kan användas för att beskriva den regionala kapitalförsörjningsstrukturen. För att kunna genomföra kvalitativ forskning och statliga utredningar är det av yttersta vikt att utredare får tillgång till statistik som kan förklara hur och varför den regionala kapitalförsörjningsstrukturen ser ut som den gör i Sverige och varför den förändras över tid. I denna rapport har följande statistik identifierats som bristande eller helt saknad, och det bör därmed undersökas om denna statistik är möjlig att få fram genom olika satsningar:

- Statistik gällande informellt riskkapital
 - Affärsänglar och andra informella riskkapitalister är notiskt svåra att få information och statistik om. De studier och rapporter som finns, där man försöker kvantifiera dessa, är förknippade med stor osäkerhet. Detta är problematiskt då informellt riskkapital kan bidra med att minska de regionala skillnader som finns gällande utbud av externt kapital. Finns det ingen kunskap, information, och/eller statistik gällande dessa aktörer blir det givetvis svårt att följa deras utveckling över tid eller få en uppfattning om vilka åtgärder som påverkar denna grupp (givet att detta är ett uttalat mål med sagd politik).
- Statistik gällande formellt riskkapital
 - Samma grund och samma diskussion för informellt riskkapital gäller för formellt riskkapital. Här finns bättre statistik och det finns underlag att tillgå jämfört med de som täcker informellt riskkapital. Dock är detta underlag för närvarande bristfälligt då det kan vara svårt att få fram detaljer om vilka portföljföretagen är, och investeringar från utländska aktörer kan vara svåra att tillgå. Det är även i detta fall viktigt att få fram information om dessa aktörer för att kunna följa deras utveckling och hur olika politiska initiativ kan påverka denna grupp.
- Statistik gällande utlåning till företag från olika finansiella aktörer
 - Det är mycket svårt att få fram statistik på den utlåning som sker från olika finansiella aktörer till företag i olika regioner. Denna information är kritisk att få tillgång till om man vill utvärdera de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna och vilken påverkan olika politiska initiativ får. Informationen är också viktig eftersom den ger en bild av hur viktiga olika finansiella aktörer är i olika delar av landet. Den ger även en samlad bild på den utlåning som sker i en region vilket ger en indikation på deras behov.
- Statistik gällande den lånestruktur som finns hos företag och vilken efterfrågan det finns hos dessa företag
 - På samma sätt som föregående punkt är även denna information svår att få tillgång till, även om den delvis täcks i olika enkäter och studier. Dock är detta underlag ofta bristfälligt då få företag svarar på enkäterna och det är svårt att få ett representativt urval av företag. Denna information ger en bild av den efterfrågan som finns hos företag, vilket är en viktig del i den regionala kapitalförsörjningsstrukturen och en mycket viktig pusselbit då

det kommer till samspelet mellan efterfrågan på finansiellt kapital och utbud, dvs. om det finns ett finansiellt gap. Denna statistik ger även en bild av vilken efterfrågan som finns genom olika skeden i ett företags livscykel och ger därmed viktig information gällande olika politiska initiativ och hur de påverkar företag givet deras ålder.

- Räntenivåer på liknande lån mellan olika bankföretag samt mellan olika platser
 - Denna statistik ger viktig information om företags olika förutsättningar samt en indikation på konkurrenssituationen på olika marknader (givet att konkurrenssituationen påverkar räntan för företag).

Det är självklart en önskan från alla forskare att få tillgång till mer och bättre statistik då denna tillgodogör att forskaren kan ställa intressanta och komplexa frågor gällande den regionala kapitalförsörjningsstrukturen, olika finansieringsalternativ, hur detta påverkar företag, hur olika politiska initiativ påverkar etc. Det möjliggör även bättre och mer avancerade statistiska metoder. Detta bör självklart ställas mot företagens (både finansiella aktörer och övriga företag) önskan att inte delge information som kan anses vara känsliga och som kan utnyttjas av andra parter. Avvägningen består därmed i att kontrastera kostnaderna för att samla in denna statistik och de fördelar som uppkommer.

De regionala kapitalförsörjningsstrukturerna mäts för det senaste året med tillgängliga data, 2015, men är något som med fördel ska analyseras över tid. Det bör komma fler liknande analyser för senare år för att utvärdera de skillnader som uppkommer över tid. I ett sådant förfarande, där man ser på förändringar över tid, kan man även koppla dessa förändringar som skett inom de lokala arbetsmarknaderna såsom olika policysatsningar.

Givet den diskussion om de olika mått som har använts i denna rapport och deras svagheter och styrkor *rekommenderas att man använder sig av oviktat index för att få fram ett mått på den regionala kapitalförsörjningsstrukturen*. Detta mått har många styrkor, som att det är lätt att ta fram, det är transparent i hur man får fram indexet och det är inte känsligt för avvikande observationer, så kallade *outliers*. Avvikande observationer kan vid en första anblick inte anses vara så viktiga, men med tanke på att det finns regioner i Sverige som skiljer sig kraftigt från resterande regioner (särskilt våra storstadsregioner) kan dessa driva resultaten. Det oviktade indexet var även högt korrelerat med det viktade indexet som är betydligt mer komplicerat att ta fram, vilket innebär att man får fram samma resultat men med en enklare och ett mer transparent genomförande.

En viktig aspekt i följande rapporter och studier är att se till de regionala kapitalförsörjningsstrukturerna givet vilka förutsättningar en region har. Det kan finnas regioner som inte har några bra förutsättningar för att skapa en stark och livskraftig kapitalförsörjningsstruktur men som ändå lyckas. Detta kan röra sig om mindre regioner med ett mindre marknadsunderlag. Denna rapport visar att dessa typer av regioner över lag har svårare att skaffa sig en stark och motståndskraftig regional kapitalförsörjningsstruktur. Det vore därmed intressant att se på den utveckling och de initiativ som har tagits i dessa regioner för att skapa en struktur och som mot många odds har lyckats. Man kan även ta höjd för detta i kommande statistiska analyser där man ser till vilka kapitalförsörjningsstrukturer som finns på en plats givet deras initiala förutsättningar och förhållanden. Ett första steg har gjorts i denna rapport där de olika måtten för den regionala kapitalförsörjningsstrukturen har kontrasterats gentemot storleken i en region för att se vilka förhållanden som finns. Detta kan göras på mer avancerade tillvägagångsätt, och författaren till denna rapport rekommenderar att detta görs i framtiden.

Vid en analys av den regionala och kommunala uppdelningen framgår att det finns några kommuner som tenderar att vara tongivande i en region. Dessa kommuner är oftast de som innehåller den största staden i regionen, vilket exempelvis illustreras i figur 25a–25d där Jönköping kommun skiljer sig från andra kommuner i samma region. Detta bör analyseras i högre grad för att visa på vilka interregionala interaktioner och samspel som finns och hur olika kommuner påverkar varandra. En annan aspekt, som inte har varit möjlig att ta hänsyn till, har varit de effekter som kan komma från våra grannländer Norge och Finland. Det vore intressant att se hur våra regionala kapitalförsörjningsstrukturer påverkas av de som sker i våra grannländer.

Referenser

- Agarwal, S., & Hauswald, R. (2010). Distance and Private Information in Lending. *The Review of Financial Studies*, 23(7), 2757–2788. doi:10.1093/rfs/hhq001
- Agrawal, A. K., Catalini, C., & Goldfarb, A. (2011). *The geography of crowdfunding* (Vol. No. w16820): National bureau of economic research.
- Akerlof, G. A. (1970). The Markets for "Lemons": Quality Uncertainty and the Market Mechanism. *Quarterly Journal of Economics*, 84(3), 488–500.
- Akhavein, J., Frame, W., xa, Scott, White, L., xa, & J. (2005). The Diffusion of Financial Innovations: An Examination of the Adoption of Small Business Credit Scoring by Large Banking Organizations. *The Journal of Business*, 78(2), 577–596. doi:10.1086/427639
- Alessandrini, P., Presbitero, A. F., & Zazzaro, A. (2009). Global banking and local markets: a national perspective. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 2(2), 173–192. doi:10.1093/cjres/rsp006
- Almi. (2016). *Om Almi*. Stockholm: SNS.
- Andersson, F. W., & Lodefalk, M. (2018). Svenska affärsänglar – hur lyckas de med sina investeringar? In L. Aldén & N. Berggren (Eds.), *Ekonomisk Debatt* (Vol. 3, pp. 29–39). Stockholm.
- Asheim, B., Coenen, L., & Vang, J. (2007). Face-to-Face, Buzz, and Knowledge Bases: Sociospatial Implications for Learning, Innovation, and Innovation Policy. *Environment and Planning C: Government and Policy*, 25(5), 655–670. doi:10.1068/c0648
- Avdeitchikova, S. (2008a). *Close-ups from afar: the nature of the informal venture capital market in a spatial context*. (PhD), Lund University, Lund. (105)
- Avdeitchikova, S. (2008b). On the structure of the informal venture capital market in Sweden: developing investment roles. *Venture Capital*, 10, 55–85.
- Avdeitchikova, S. (2009). False expectations: Reconsidering the role of informal venture capital in closing the regional equity gap. *Entrepreneurship & Regional Development*, 21(2), 99–130. doi:10.1080/08985620802025962
- Backman, M. (2015). Banks and new firm formation. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 22(4).
- Backman, M., & Wallin, T. (2018). Access to banks and external capital acquisition: Perceived innovation obstacles. *Annals of regional science*, 61(1), 161–187.
- Becchetti, L., & Trovato, G. (2002). The Determinants of Growth for Small and Medium Sized Firms. The Role of the Availability of External Finance. *Small Business Economics*, 19, 291–306.
- Beck, T., Demirgüç-Kunt, A., & Maksimovic, V. (2004). Bank Competition and Access to Finance: International Evidence. *Journal of Money, Credit and Banking*, 36(3), 627–648.
- Beck, T., Demirgüç-Kunt, A., & Maksimovic, V. (2004). Bank Competition and Access to Finance: International Evidence. *Journal of Money, Credit, and Banking*, 36(3), 627–648.
- Beck, T., Levine, R., & Loayza, N. (2000). Finance and the sources of growth. *Journal of Financial Economics*, 58, 261–300.
- Berger, A. N., Udell, R. S., & Udell, P. E. (1999). The consolidation of the financial services industry: Causes, consequences, and implications for the future. *Journal of Banking & Finance*, 23(2–4), 135–194. doi:10.1016/s0378-4266(98)00125-3

- Berger, A. N., & Udell, G. F. (2002). Small business credit availability and relationship lending: the importance of bank organisational structure. *The Economic Journal*, 112(477), F32–F53. doi:doi:10.1111/1468-0297.00682
- Berggren, B., Fili, A., Silver, L., & Wilhelmsson, M. H. (2018). Homeownership and entrepreneurship: A regional and industrial analysis of house prices and startups. *International Journal of Housing Markets and Analysis*, *Forthcoming*.
- Berggren, B., Fili, A., & Wilhelmsson, M. H. (2017). Does the increase in house prices influence the creation of business startups? The case of Sweden. *REGION*, 4(1), 1–16.
- Berggren, B., Lindström, G., & Olofsson, C. (2001). Tillväxt och finansiering i mindre företag [in Swedish]. In P. Davidsson, F. Delmar, & J. Wiklund (Eds.), *Tillväxtföretagen i Sverige* (pp. 250–271). Stockholm: SNS Förlag.
- Berggren, B., & Silver, L. (2010). Financing entrepreneurship in different regions: The failure to decentralise financing to regional centres in Sweden. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 17(2), 230–246.
- Bikker, J. A., & Haaf, K. (2002). Measures of competition and concentration in the banking industry: a review of the literature. *Economic & Financial Modelling*, 9(2), 53–98.
- Blanchflower, D. G., Oswald, A., & Stutzer, A. (2001). Latent entrepreneurship across nations. *European Economic Review*, 45(4-6), 680–691. doi:10.1016/s0014-2921(01)00137-4
- Bolt, W., & Humphrey, D. (2010). Bank competition efficiency in Europe: A frontier approach. *Journal of Banking & Finance*, 34(8), 1808–1817. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2009.09.019>
- Boot, A. W. A. (2000). Relationship Banking: What Do We Know? *Journal of Financial Intermediation*, 9(1), 7–25.
- Boot, A. W. A., & Marinc, M. (2008). The evolving landscape of banking. *Industrial and Corporate Change*, 17, 1173–1203.
- Boschma, R. (2005). Proximity and Innovation: A Critical Assessment. *Regional Studies*, 39(1), 61–74. doi:10.1080/0034340052000320887
- Boyd, J. H., De Nicoló, G., & Smith, B. D. (2004). Crises in competitive versus monopolistic banking systems. *Journal of Money, Credit and Banking*, 36, 487–506.
- Boyd, J. H., & Prescott, E. C. (1986). Financial intermediary-coalitions. *Journal of Economic Theory*, 38, 211–232.
- Brown, R., & Lee, N. (2017). *Reluctant borrowers? Examining the demand and supply of finance for high growth SMEs in the UK*. Edinburgh: ICAS.
- Carbó, S., Humphrey, D., Maudos, J., & Molyneux, P. (2009). Cross-country comparisons of competition and pricing power in European banking. *Journal of International Money and Finance*, 28(1), 115–134. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jimonfin.2008.06.005>
- Cassar, G. (2004). The financing of business start-ups. *Journal of Business Venturing*, 19(2), 261–283. doi:Doi: 10.1016/s0883-9026(03)00029-6
- Casu, B., & Girardone, C. (2006). Bank competition, concentration and efficiency in the single European market. *The Manchester School*, 74(4), 441–468. doi:doi:10.1111/j.1467-9957.2006.00503.x
- Cestone, G., & White, L. (2003). Anticompetitive Financial Contracting: The Design of Financial Claims. *Journal of Finance*, 58(5), 2109–2142. doi:10.1111/1540-6261.00599

- Cetorelli, N. (2004). Real effects of bank competition. *Journal of Money, Credit, and Banking*, 36(3), 543–558.
- Christaller, W. (1933). *Central Places in Southern Germany* (English translation by C.W. Baskin, 1966) (L. English translation by C.W. Baskin (Prentice Hall, 1966), Trans.): Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Christensen, J. L. (2007). The Development of Geographical Specialization of Venture Capital. *European Planning Studies*, 15(6), 817–833.
doi:10.1080/09654310701232137
- Christensen, J. L. (2018). *Peripheries in peripheries – within-region differences in financial constraints*. Paper presented at the Paper for DRUID summer conference 2018, Copenhagen, Denmark.
- Cohen, W. M., & Klepper, S. (1996). Firm Size and the Nature of Innovation within Industries: The Case of Process and Product R&D. *The Review of Economics and Statistics*, 78(2), 232–243. doi:10.2307/2109925
- Cole, R. A. (1998). The importance of relationships to the availability of credit. *Journal of Banking & Finance*, 22, 959–977.
- Cole, R. A., Goldberg, L. G., & White, L. J. (2004). Cookie Cutter vs. Character: The Micro Structure of Small Business Lending by Large and Small Banks. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 39, 227–251.
- Collender, R. N., & Shaffer, S. (2003). Local bank office ownership, deposit control, market structure, and economic growth. *Journal of Banking & Finance*, 27(1), 27–57. doi:10.1016/s0378-4266(01)00207-2
- Cooke, P., Gomez Uranga, M., & Etxebarria, G. (1997). Regional innovation systems: Institutional and organisational dimensions. *Research Policy*, 26(4–5), 475–491.
- De Guevara, J. F., Maudos, J., & Pérez, F. (2007). Integration and competition in the European financial markets. *Journal of International Money and Finance*, 26(1), 26–45.
- Degryse, H., Matthews, K., & Zhao, T. (2015). *SMEs and Access to Bank Credit: Evidence on the Regional Propagation of the Financial Crisis in the UK*. Retrieved from Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2655561> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2655561>:
- Degryse, H., & Ongena, S. (2005). Distance, Lending Relationships, and Competition. *The Journal of Finance*, 60, 231–266.
- Demirel, M., & Hashimi, J. (2013). *Bankers bedömning av småbolag efter avskaffandet av revisionsplikten*. (Bachelor), Uppsala universitet Uppsala.
- Demirgüç-Kunt, A., & Levine, R. (1999). *Bank-Based and Market-Based Financial Systems: Cross-Country Comparisons* (Vol. World Bank Policy Working Paper No. 2143. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=569255>): World Bank.
- Dinc, I. S. (2000). Bank reputation, bank commitment, and the effects of competition in credit markets. *Review of Financial Studies*, 13(3), 781–812.
doi:10.1093/rfs/13.3.781
- Dobloug, T. A. (2012). *Høyvekstbedrifter og regionale finansieringssystemer*. (PhD), Lund University, Lund.
- Duranton, G., & Puga, D. (2005). From sectoral to functional urban specialisation. *Journal of Urban Economics*, 57(2), 343–370.
- Elsas, R., & Krahen, J. P. (1998). Is relationship lending special? Evidence from credit-file data in Germany. *Journal of Banking & Finance*, 22, 1283–1316.
- Feldman, M., & Francis, J. (2006). Entrepreneurs as agents in the formation of industrial clusters. In B. T. Asheim, P. Cooke, & R. Martin (Eds.), *Clusters and Regional Development*. London: Routledge.

- Ferri, G., & Messori, M. (2000). Bank–firm relationships and allocative efficiency in Northeastern and Central Italy and in the South. *Journal of Banking & Finance*, 24, 1067–1095.
- Fleming, L., & Sorenson, O. (2016). Financing by and for the Masses: An Introduction to the Special Issue on Crowdfunding. *California Management Review*, 58(2), 5–19. doi:10.1525/cm.2016.58.2.5
- Flögel, F. (2017). Distance and Modern Banks' Lending to SMEs: Ethnographic Insights from a Comparison of Regional and Large Banks in Germany. *Journal of Economic Geography*, lbx017-lbx017. doi:10.1093/jeg/lbx017
- Fritsch, M., & Schilder, D. (2008). Does venture capital investment really require spatial proximity? An empirical investigation. *Environment and Planning A*, 40(9), 2114–2131.
- Företagarna. (2014). *Småföretagen vill växa – men kan de det ?* Stockholm: Småföretagens finansieringsvillkor mars 2014.
- Företagarna. (2015). *Småföretagen vill växa - men saknar finansiering*. Stockholm: Företagarna.
- Företagarna. (2016). *Finansiering för tillväxt och jobb*. Stockholm: Företagarnas finansieringsrapport 2016.
- Företagarna. (2017). *Finansiering för tillväxt och jobb*. Stockholm: Företagarnas finansieringsrapport 2017.
- GEM. (2016). *2015/16 Global Report: Global Entrepreneurship Monitor (GEM)*.
- Gereffi, G., Humphrey, J., & Sturgeon, T. (2005). The governance of global value chains. *Review of International Political Economy*, 12(1), 78–104. doi:10.1080/09692290500049805
- Gilbert, R. A. (1984). Bank Market Structure and Competition: A Survey. *Journal of Money, Credit and Banking*, 16(4), 617–645.
- Goldsmith, R. (1969). *Financial structure and development*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Grote, M. H. (2009). Financial Centres Between Centralization and Virtualization. In A. Alessandrini, M. Frantianni, & A. Zazzaro (Eds.), *The Changing Geography of Banking and Finance*. New York: Springer.
- Hayek, F. A. (1945). The Use of Knowledge in Society. *American Economic Review*, 35(4), 519–530. doi:10.2307/1809376
- Hoang, H., & Antoncic, B. (2003). Network-based research in entrepreneurship: A critical review. *Journal of Business Venturing*, 18(2), 165–187. doi:[https://doi.org/10.1016/S0883-9026\(02\)00081-2](https://doi.org/10.1016/S0883-9026(02)00081-2)
- Hoover, E. M. (1937). *Location theory and the shoe leather industries* (Vol. 55): Harvard University Press.
- Hortlund, P. (2003). *KONKURRENS ELLER REGLERING? Två vägar till bankstabilitet*. Stockholm: Timbro.
- IMF. (2016). *FINANCIAL SYSTEM STABILITY ASSESSMENT- SWEDEN* (Vol. IMF Country Report No. 16/355). Washington D.C. : International Monetary Fund.
- Jones, E. (2002). Rural Finance in Australia: A Troubled History. *Rural Society*, 12(2), 160–181. doi:10.5172/rsj.12.2.160
- King, R. G., & Levine, R. (1993a). Finance and Growth: Schumpeter Might Be Right. *Quarterly Journal of Economics*, 108(3), 717–737. doi:10.2307/2118406
- King, R. G., & Levine, R. (1993b). Finance, entrepreneurship and growth: Theory and evidence. *Journal of Monetary Economics*, 32(3), 513–542.

- Konkurrensverket. (2016). *Storbankskoncernernas olika verksamheter – en översiktlig beskrivning av olika delmarknader* (Vol. Konkurrensverkets rapportserie 2016:2). Stockholm: Konkurrensverket.
- Kwast, M. L. (1999). Bank mergers: What should policymakers do? *Journal of Banking & Finance*, 23(2–4), 629–636. doi:[http://dx.doi.org/10.1016/S0378-4266\(98\)00098-3](http://dx.doi.org/10.1016/S0378-4266(98)00098-3)
- Körner, S., Ek, L., & Berg, S. (1984). *Deskriptiv statistik*. Lund: Studentlitteratur.
- Landström, H. (1998). Informal investors as entrepreneurs: Decision-making criteria used by informal investors in their assessment of new investment proposals. *Technovation*, 18(5), 321–333. doi:[https://doi.org/10.1016/S0166-4972\(98\)00001-7](https://doi.org/10.1016/S0166-4972(98)00001-7)
- Lee, N., & Brown, R. (2017). Innovation, SMEs and the liability of distance: the demand and supply of bank funding in UK peripheral regions. *Journal of Economic Geography*, 17(1), 233–260. doi:10.1093/jeg/lbw011
- Lee, N., & Drever, E. (2014). Do SMEs in deprived areas find it harder to access finance? Evidence from the UK Small Business Survey. *Entrepreneurship & Regional Development*, 26(3-4), 337–356. doi:10.1080/08985626.2014.911966
- Lundvall, B. (1992). *National Systems of Innovation: Towards a Theory of Innovation and Interactive Learning*. London: Pinter.
- Lutz, E., Bender, M., Achleitner, A.-K., & Kaserer, C. (2013). Importance of spatial proximity between venture capital investors and investees in Germany. *Journal of Business Research*, 66, 2346–2354.
- Malecki, E. J. (1997). Entrepreneurs, networks, and economic development: A review of recent research. In J. A. Katz (Ed.), *Advances in entrepreneurship, firm emergence and growth 3* (pp. 57–118). Greenwich: JAI Press.
- Marius Andrieș, A., & Căpraru, B. (2012). Competition and efficiency in EU27 banking systems. *Baltic Journal of Economics*, 12(1), 41–60.
- Marshall, A. (1920). *Principles of economics* (8. ed.). London: Macmillan.
- Mason, C., & Harrison, R. (2003). Closing the Regional Equity Gap? A Critique of the Department of Trade and Industry's Regional Venture Capital Funds Initiative. *Regional Studies*, 37(8), 855–868. doi:10.1080/0034340032000128767
- Mateescu, A. (2015). Peer-to-Peer lending. *Data & Society Research Institute*, 19–25.
- Maudos, J., & de Guevara, J. F. (2007). The cost of market power in banking: Social welfare loss vs. cost inefficiency. *Journal of Banking & Finance*, 31(7), 2103–2125. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2006.10.028>
- Maudos, J., & Fernandez de Guevara, J. (2006). *Banking competition, financial dependence and economic growth*: MPRA Paper; Documentos de Trabajo, Fundación de las Cajas de Ahorros.
- McQuaid, R. W. (2002). Entrepreneurship and ICT Industries: Support from Regional and Local Policies. *Regional Studies*, 36(8), 909–919. doi:10.1080/0034340022000012333
- Méon, P. G., & Weill, L. (2005). Can mergers in Europe help banks hedge against macroeconomic risk? *Applied Financial Economics*, 15, 315–326.
- Mirzaei, A., & Moore, T. (2014). What are the driving forces of bank competition across different income groups of countries? *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 32, 38–71. doi:<https://doi.org/10.1016/j.intfin.2014.05.003>
- Mollick, E. R. (2013). *Swept away by the crowd? Crowdfunding, venture capital, and the selection of entrepreneurs*: Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2239204> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2239204>.

- Moodysson, J., & Jonsson, O. (2007). Knowledge Collaboration and Proximity: The Spatial Organization of Biotech Innovation Projects. *European Urban and Regional Studies*, 14(2), 115–131. doi:10.1177/0969776407075556
- Myers, S. C., & Majluf, N. S. (1984). Corporate financing and investment decisions when firms have information that investors do not have. *Journal of Financial Economics*, 13(2), 187–221. doi:10.1016/0304-405x(84)90023-0
- Norberg, M. (2016). *On the nature of the multidimensional firm-bank exchange*. (Licentiate in Business Administration), Mid Sweden University, Sundsvall, Sweden. (127)
- Nykvist, J. (2008). Entrepreneurship and Liquidity Constraints: Evidence from Sweden. *Scandinavian Journal of Economics*, 110(1), 23–43. doi:10.1111/j.1467-9442.2008.00523.x
- Papi, L., Sarno, E., & Zazzaro, A. (2015). The geographical network of bank organizations: issues and evidence for Italy. In R. Martin & J. Pollard (Eds.), *Handbook of Geographies of Money and Finance*. Cheltenham: E. Elgar Publisher.
- Peltoniemi, J. (2007). The Benefits of Relationship Banking: Evidence from Small Business Financing in Finland. *Journal of Financial Services Research*, 31(2), 153–171. doi:10.1007/s10693-007-0009-0
- Petersen, M. A., & Rajan, R. G. (1995). The Effect of Credit Market Competition on Lending Relationships. *Quarterly Journal of Economics*, 110(2), 407–443. doi:10.2307/2118445
- Petersen, M. A., & Rajan, R. G. (2002). Does Distance Still Matter? The Information Revolution in Small Business Lending. *Journal of Finance*, 57(6), 2533–2570. doi:10.1111/1540-6261.00505
- Pollard, J. S. (2003). Small firm finance and economic geography. *Journal of Economic Geography*, 3(4), 429–452. doi:10.1093/jeg/lbg015
- Powell, W. W., Koput, K. W., Bowie, J. I., & Smith-Doerr, L. (2002). The Spatial Clustering of Science and Capital: Accounting for Biotech Firm-Venture Capital Relationships. *Regional Studies*, 36(3), 291–305. doi:10.1080/00343400220122089
- Repková, I., & Stavárek, D. (2014). CONCENTRATION AND COMPETITION IN THE BANKING SECTOR OF TURKEY. *Amfiteatru Economic*, 16(36), 625–640.
- Reynolds, P. D., Bygrave, W. D., Autio, E., Arenius, P., Fitzsimons, P., Minniti, M., . . . Roche, F. (2004). *Global Entrepreneurship Monitor: 2003 Executive Report*. Retrieved from Kansas City, MO:
- Riksbanken. (2015). *Strukturomvandling i det finansiella systemet* (Vol. Februari 2015). Stockholm: Riksbanksstudier.
- Scherer, F. M. (1965). Size of firm, oligopoly, and research: A comment. *Canadian Journal of Economics and Political Science/Revue canadienne de economiques et science politique*, 31(2), 256–266.
- Schumpeter, J. (1911). *The Theory of Economic Development*. New Jersey: Transaction Publishers.
- Sharpe, S. A. (1990). Asymmetric Information, Bank Lending and Implicit Contracts: A Stylized Model of Customer Relationships. *The Journal of Finance*, 45(4), 1069–1087.
- Silver, L., Berggren, B., & Fili, A. (2016). The role of crowdfunding in entrepreneurial ventures : an analysis of recent trends in Sweden. *Investment Management and Financial Innovations*, 13(1), 221–229. doi:10.21511/imfi.13(1-1).2016.09
- Silver, L., Berggren, B., & Veghohn, F. (2010). The Impact of Investment Readiness on Investor Commitment and Market Accessibility in SMEs. *Journal of Small*

- Business & Entrepreneurship*, 23(1), 81–95.
doi:10.1080/08276331.2010.10593475
- Sjögren, H. (1994). Long-term financial contracts in the bank-orientated financial system. *Scandinavian Journal of Management*, 10(3), 315–330.
doi:[https://doi.org/10.1016/0956-5221\(94\)90006-X](https://doi.org/10.1016/0956-5221(94)90006-X)
- Sorenson, O., Assenova, V., Li, G.-C., Boada, J., & Fleming., L. (2016). Expand innovation finance via crowdfunding. *Science and public policy*, 354(6319), 1526–1528.
- SOU. (2018). *Gräsrotsfinansiering. Betänkande av Utredningen om gräsrotsfinansiering* (Vol. SOU 2018:20). Stockholm Statens Offentliga Utredningar.
- Spagnolo, G. (2000). *Debt as a (Credible) Collusive Device*: University of Rome; Stockholm School of Economics: Centre for Economic Policy Research.
- Spigel, B., & Harrison, R. (2017). Toward a process theory of entrepreneurial ecosystems. *Strategic Entrepreneurship Journal*, n/a-n/a. doi:10.1002/sej.1268
- Spilling, O. R. (1996). The entrepreneurial system: On entrepreneurship in the context of a mega-event. *Journal of Business Research*, 36(1), 91–103.
doi:[https://doi.org/10.1016/0148-2963\(95\)00166-2](https://doi.org/10.1016/0148-2963(95)00166-2)
- Stein, J. C. (2002). Information Production and Capital Allocation: Decentralized versus Hierarchical Firms. *The Journal of Finance*, 57(5), 1891–1921. doi:10.1111/0022-1082.00483
- Storper, M., & Venables, A. J. (2004). Buzz: face-to-face contact and the urban economy. *Journal of Economic Geography*, 4(4), 351–370. doi:10.1093/jnlceq/lbh027
- Söderblom, A. (2012). *The current state of the venture capital industry - in relation to other financing sources for startup firms* (Vol. 2). Örebro: Entreprenörskapsforum.
- Söderblom, A., & Samuelson, M. (2014). *Sources of capital for innovative startup firms*. Örebro: Näringspolitiskt forum, Entreprenörskapsforum.
- Thakor, A. V. (1996). Capital Requirements, Monetary Policy, and Aggregate Bank Lending: Theory and Empirical Evidence. *Journal of Finance*, 51(1), 279–324.
- Tillväxtanalys. (2014). *Bättre statistik för bättre regional- och landsbygdspolitik* (2014:04). Östersund: Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser.
- Tillväxtanalys. (2015). *Funktionella analysregioner – revidering 2015* (PM 2015:22). Östersund: Tillväxtanalys.
- Tillväxtanalys. (2016). *Underlagsrapport 2. Kvalitativ studie. Regionala strukturer för riskvillig finansiering. Definition, insatslogik, förändring och fondernas bidrag* (Dnr: 2009/055). Östersund: Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser.
- Tillväxtanalys. (2017a). *Företags behov och tillgång till kapital på landsbygder - Redovisning av ett regeringsuppdrag* (Dnr: 2017/137). Östersund: Tillväxtanalys.
- Tillväxtanalys. (2017b). *Perspektiv på kapitalförsörjning. En antologi om företagens finansiering och statens roll*. Östersund: Tillväxtanalys.
- Tillväxtverket. (2018). *Tillgänglighet till kommersiell och offentlig service 2018* (Rapport 0249). Stockholm: Tillväxtverket.
- Udell, G. F. (2008). What's in a relationship? The case of commercial lending. *Business Horizons*, 51, 93–103.
- Weill, L. (2013). Bank competition in the EU: How has it evolved? *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 26, 100–112.
- Wennberg, K., Wiklund, J., DeTienne, D. R., & Cardon, M. S. (2010). Reconceptualizing entrepreneurial exit: Divergent exit routes and their drivers. *Journal of Business Venturing*, 25(4), 361–375. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2009.01.001>

- White, L. J. (2002). The Credit Rating Industry: An Industrial Organization Analysis. In L. R.M., M. G., & R. C.M. (Eds.), *Ratings, Rating Agencies and the Global Financial System* (Vol. The New York University Salomon Center Series on Financial Markets and Institutions). Boston, MA: Springer.
- Witell, L., & Elg, M. (2008). *Att skapa index. Metodutveckling och test baserat på Öppna jämförelser*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.
- Wray, F. (2012). Rethinking the venture capital industry: relational geographies and impacts of venture capitalists in two UK regions. *Journal of Economic Geography*, 12(1), 297–319. doi:10.1093/jeg/lbq054
- Zhao, T., & Jones-Evans, D. (2017). SMEs, banks and the spatial differentiation of access to finance. *Journal of Economic Geography*, 17(4), 791–824. doi:10.1093/jeg/lbw029

Bilaga

A1. Indelning av LA-regioner i denna rapport (n=92) med tillhörande kommun/kommuner. Ursprung LA-regioner enligt SCB, 2016 (n=71), men då hänsyn här tas till LA med flera kärnor ökar antalet regioner.

Kommunkod	Kommunnamn	Indelning med flerkärniga lokala arbetsmarknader	LA namn
0114	Upplands Väsby	1	Stockholm-Solna
0115	Vallentuna	1	Stockholm-Solna
0117	Österåker	1	Stockholm-Solna
0120	Värmdö	1	Stockholm-Solna
0123	Järfälla	1	Stockholm-Solna
0125	Ekerö	1	Stockholm-Solna
0126	Huddinge	1	Stockholm-Solna
0127	Botkyrka	1	Stockholm-Solna
0128	Salem	1	Stockholm-Solna
0136	Haninge	1	Stockholm-Solna
0138	Tyresö	1	Stockholm-Solna
0139	Upplands-Bro	1	Stockholm-Solna
0160	Täby	1	Stockholm-Solna
0162	Danderyd	1	Stockholm-Solna
0163	Sollentuna	1	Stockholm-Solna
0180	Stockholm	1	Stockholm-Solna
0182	Nacka	1	Stockholm-Solna
0183	Sundbyberg	1	Stockholm-Solna
0184	Solna	1	Stockholm-Solna
0186	Lidingö	1	Stockholm-Solna
0187	Vaxholm	1	Stockholm-Solna
0188	Norrtälje	1	Stockholm-Solna
0191	Sigtuna	1	Stockholm-Solna
0192	Nynäshamn	1	Stockholm-Solna
0305	Håbo	1	Stockholm-Solna
0140	Nykvarn	2	Stockholm-Södertälje
0181	Södertälje	2	Stockholm-Södertälje
0461	Gnesta	2	Stockholm-Södertälje
0486	Strängnäs	2	Stockholm-Södertälje
0488	Trosa	2	Stockholm-Södertälje
0330	Knivsta	3	Uppsala
0331	Heby	3	Uppsala
0360	Tierp	3	Uppsala
0380	Uppsala	3	Uppsala
0381	Enköping	3	Uppsala
0382	Östhammar	3	Uppsala

Kommunkod	Kommunnamn	Indelning med flerkärniga lokala arbetsmarknader	LA namn
0480	Nyköping	4	Nyköping-Oxelösund
0481	Oxelösund	4	Nyköping-Oxelösund
0428	Vingåker	5	Vingåker-Katrineholm
0483	Katrineholm	5	Vingåker-Katrineholm
0482	Flen	6	Eskilstuna
0484	Eskilstuna	6	Eskilstuna
0513	Kinda	7	Linköping
0561	Åtvidaberg	7	Linköping
0580	Linköping	7	Linköping
0583	Motala	8	Motala
0584	Vadstena	8	Motala
0509	Ödeshög	9	Mjölby
0560	Boxholm	9	Mjölby
0586	Mjölby	9	Mjölby
0562	Finspång	10	Norrköping
0563	Valdemarsvik	10	Norrköping
0581	Norrköping	10	Norrköping
0582	Söderköping	10	Norrköping
0604	Aneby	11	Jönköping
0642	Mullsjö	11	Jönköping
0643	Habo	11	Jönköping
0665	Vaggeryd	11	Jönköping
0680	Jönköping	11	Jönköping
0512	Ydre	12	Nässjö
0682	Nässjö	12	Nässjö
0686	Eksjö	12	Nässjö
0687	Tranås	12	Nässjö
0617	Gnosjö	13	Värnamo
0662	Gislaved	13	Värnamo
0683	Värnamo	13	Värnamo
0684	Sävsjö	13	Värnamo
0685	Vetlanda	13	Värnamo
0765	Älmhult	14	Älmhult
1273	Osby	14	Älmhult
0760	Uppvidinge	15	Växjö
0761	Lessebo	15	Växjö
0763	Tingsryd	15	Växjö
0764	Alvesta	15	Växjö
0780	Växjö	15	Växjö
0767	Markaryd	16	Ljungby
0781	Ljungby	16	Ljungby

Kommunkod	Kommunnamn	Indelning med flerkärniga lokala arbetsmarknader	LA namn
0834	Torsås	17	Kalmar
0840	Mörbylånga	17	Kalmar
0862	Emmaboda	17	Kalmar
0880	Kalmar	17	Kalmar
0881	Nybro	17	Kalmar
0885	Borgholm	17	Kalmar
0821	Högsby	18	Oskarshamn
0861	Mönsterås	18	Oskarshamn
0882	Oskarshamn	18	Oskarshamn
0883	Västervik	19	Västervik
0860	Hultsfred	20	Vimmerby-Hultsfred
0884	Vimmerby	20	Vimmerby-Hultsfred
0980	Gotland	21	Gotland
1060	Olofström	22	Karlskrona
1080	Karlskrona	22	Karlskrona
1081	Ronneby	22	Karlskrona
1082	Karlshamn	22	Karlskrona
1230	Staffanstorps	23	Malmö
1231	Burlöv	23	Malmö
1233	Vellinge	23	Malmö
1262	Lomma	23	Malmö
1263	Svedala	23	Malmö
1264	Skurup	23	Malmö
1280	Malmö	23	Malmö
1287	Trelleborg	23	Malmö
1261	Kävlinge	24	Lund
1265	Sjöbo	24	Lund
1266	Hörby	24	Lund
1267	Höör	24	Lund
1281	Lund	24	Lund
1285	Eslöv	24	Lund
1260	Bjuv	25	Helsingborg
1276	Klippan	25	Helsingborg
1277	Åstorp	25	Helsingborg
1283	Helsingborg	25	Helsingborg
1284	Höganäs	25	Helsingborg
1270	Tomelilla	26	Tomelilla
1286	Ystad	26	Tomelilla
1291	Simrishamn	26	Tomelilla
1214	Svalöv	27	Landskrona
1282	Landskrona	27	Landskrona

Kommunkod	Kommunnamn	Indelning med flerkärniga lokala arbetsmarknader	LA namn
1257	Örkelljunga	28	Ängelholm
1278	Båstad	28	Ängelholm
1292	Ängelholm	28	Ängelholm
1256	Östra Göinge	29	Kristianstad
1290	Kristianstad	29	Kristianstad
1083	Sölvesborg	30	Bromölla
1272	Bromölla	30	Bromölla
1275	Perstorp	31	Hässleholm
1293	Hässleholm	31	Hässleholm
1315	Hylte	32	Halmstad
1380	Halmstad	32	Halmstad
1381	Laholm	32	Halmstad
1438	Dals-Ed	33	Bengtstors-Dals-Ed
1460	Bengtstors	33	Bengtstors-Dals-Ed
1384	Kungsbacka	34	Göteborg
1401	Härryda	34	Göteborg
1402	Partille	34	Göteborg
1407	Öckerö	34	Göteborg
1415	Stenungsund	34	Göteborg
1419	Tjörn	34	Göteborg
1421	Orust	34	Göteborg
1440	Ale	34	Göteborg
1441	Lerum	34	Göteborg
1443	Bollebygd	34	Göteborg
1462	Lilla Edet	34	Göteborg
1463	Mark	34	Göteborg
1480	Göteborg	34	Göteborg
1481	Mölndal	34	Göteborg
1482	Kungälv	34	Göteborg
1442	Vårgårda	35	Alingsås
1489	Alingsås	35	Alingsås
1382	Falkenberg	36	Falkenberg
1383	Varberg	36	Falkenberg
1435	Tanum	37	Strömstad
1486	Strömstad	37	Strömstad
1444	Grästorp	38	Trollhättan
1488	Trollhättan	38	Trollhättan
1430	Munkedal	39	Uddevalla
1439	Färgelanda	39	Uddevalla
1485	Uddevalla	39	Uddevalla
1461	Mellerud	40	Vänersborg

Kommunkod	Kommunnamn	Indelning med flerkärniga lokala arbetsmarknader	LA namn
1487	Vänersborg	40	Vänersborg
1427	Sotenäs	41	Lysekil
1484	Lysekil	41	Lysekil
1452	Tranemo	42	Borås
1465	Svenljunga	42	Borås
1466	Herrljunga	42	Borås
1490	Borås	42	Borås
1491	Ulricehamn	42	Borås
1471	Götene	43	Lidköping-Götene
1494	Lidköping	43	Lidköping-Götene
1445	Essunga	44	Vara
1470	Vara	44	Vara
1446	Karlsborg	45	Skövde
1472	Tibro	45	Skövde
1495	Skara	45	Skövde
1496	Skövde	45	Skövde
1497	Hjo	45	Skövde
1498	Tidaholm	45	Skövde
1499	Falköping	45	Skövde
1447	Gullspång	46	Mariestad
1473	Töreboda	46	Mariestad
1493	Mariestad	46	Mariestad
1737	Torsby	47	Sunne
1766	Sunne	47	Sunne
1765	Årjäng	48	Årjäng
1715	Kil	49	Karlstad
1761	Hammarö	49	Karlstad
1762	Munkfors	49	Karlstad
1763	Forshaga	49	Karlstad
1764	Grums	49	Karlstad
1780	Karlstad	49	Karlstad
1781	Kristinehamn	49	Karlstad
1782	Filipstad	49	Karlstad
1783	Hagfors	50	Hagfors
1730	Eda	51	Arvika-Eda
1784	Arvika	51	Arvika-Eda
1492	Åmål	52	Säffle-Åmål
1785	Säffle	52	Säffle-Åmål
1863	Hällefors	53	Hällefors
1760	Storfors	54	Örebro
1814	Lekeberg	54	Örebro

Kommunkod	Kommunnamn	Indelning med flerkärniga lokala arbetsmarknader	LA namn
1860	Laxå	54	Örebro
1861	Hallsberg	54	Örebro
1862	Degerfors	54	Örebro
1880	Örebro	54	Örebro
1881	Kumla	54	Örebro
1882	Askersund	54	Örebro
1883	Karlskoga	54	Örebro
1884	Nora	54	Örebro
1885	Lindesberg	54	Örebro
1907	Surahammar	55	Västerås
1961	Hallstahammar	55	Västerås
1980	Västerås	55	Västerås
1981	Sala	55	Västerås
1960	Kungsör	56	Arboga
1983	Köping	56	Arboga
1984	Arboga	56	Arboga
1904	Skinnskatteberg	57	Fagersta-Norberg
1962	Norberg	57	Fagersta-Norberg
1982	Fagersta	57	Fagersta-Norberg
2021	Vansbro	58	Vansbro
2023	Malung-Sälen	59	Malung-Sälen
2034	Orsa	60	Mora
2039	Älvdalen	60	Mora
2062	Mora	60	Mora
2026	Gagnef	61	Borlänge
2029	Leksand	61	Borlänge
2081	Borlänge	61	Borlänge
2082	Säter	61	Borlänge
2031	Rättvik	62	Falun
2080	Falun	62	Falun
2083	Hedemora	63	Avesta-Hedemora
2084	Avesta	63	Avesta-Hedemora
1864	Ljusnarsberg	64	Ludvika
2061	Smedjebacken	64	Ludvika
2085	Ludvika	64	Ludvika
2161	Ljusdal	65	Ljusdal
0319	Älvkarleby	66	Gävle
2101	Ockelbo	66	Gävle
2180	Gävle	66	Gävle
2104	Hofors	67	Sandviken
2181	Sandviken	67	Sandviken

Kommunkod	Kommunnamn	Indelning med flerkärniga lokala arbetsmarknader	LA namn
2182	Söderhamn	68	Söderhamn
2121	Ovanåker	69	Bollnäs-Ovanåker
2183	Bollnäs	69	Bollnäs-Ovanåker
2132	Nordanstig	70	Hudiksvall
2184	Hudiksvall	70	Hudiksvall
2260	Ånge	71	Sundsvall
2262	Timrå	71	Sundsvall
2280	Härnösand	71	Sundsvall
2281	Sundsvall	71	Sundsvall
2282	Kramfors	72	Kramfors
2283	Sollefteå	73	Sollefteå
2284	Örnsköldsvik	74	Örnsköldsvik
2313	Strömsund	75	Strömsund
2361	Härjedalen	76	Härjedalen
2303	Ragunda	77	Östersund
2305	Bräcke	77	Östersund
2309	Krokom	77	Östersund
2321	Åre	77	Östersund
2326	Berg	77	Östersund
2380	Östersund	77	Östersund
2421	Storuman	78	Storuman
2425	Dorotea	79	Dorotea
2462	Vilhelmina	80	Vilhelmina
2463	Åsele	81	Åsele
2401	Nordmaling	82	Umeå
2403	Bjurholm	82	Umeå
2404	Vindeln	82	Umeå
2409	Robertsfors	82	Umeå
2460	Vännäs	82	Umeå
2480	Umeå	82	Umeå
2418	Malå	83	Lycksele
2481	Lycksele	83	Lycksele
2417	Norsjö	84	Skellefteå
2482	Skellefteå	84	Skellefteå
2422	Sorsele	85	Arvidsjaur
2505	Arvidsjaur	85	Arvidsjaur
2506	Arjeplog	85	Arvidsjaur
2510	Jokkmokk	86	Jokkmokk
2513	Överkalix	87	Överkalix
2523	Gällivare	88	Gällivare
2514	Kalix	89	Luleå

Kommunkod	Kommunnamn	Indelning med flerkärniga lokala arbetsmarknader	LA namn
2518	Övertorneå	89	Luleå
2580	Luleå	89	Luleå
2582	Boden	89	Luleå
2560	Älvsbyn	90	Piteå
2581	Piteå	90	Piteå
2583	Haparanda	91	Haparanda
2521	Pajala	92	Kiruna
2584	Kiruna	92	Kiruna

A2. Deskriptiv statistik (medelvärde, standardavvikelse, min och max) urval av indikatorer, baserat på deras variation inom de 92 regionerna

	Namn	Sysselsatta per bankkontor				Andel högutbildade per bankkontor				Avstånd till närmaste bankkontor			
		Medelvärde	St.avvikelse	Min	Max	Medelvärde	St.avvikelse	Min	Max	Medelvärde	St.avvikelse	Min	Max
1	Stockholm-Solna	83,44	335,47	1	3516	0,38	0,21	0	1	1,48	2,65	0	39,14
2	Stockholm-Södertälje	10,25	7,07	2	25	0,26	0,19	0	1	3,38	3,76	0	21,20
3	Uppsala	20,28	48,89	1	313	0,36	0,22	0	1	4,99	5,79	0	23,96
4	Nyköping-Oxelösund	14,00	11,86	1	43	0,31	0,28	0	1	4,60	5,93	0	22,29
5	Vingåker-Katrineholm	22,33	37,60	5	99	0,35	0,10	0	0	5,62	6,38	0	24,53
6	Eskilstuna	30,60	39,52	1	108	0,27	0,18	0	1	4,95	5,33	0	23,98
7	Linköping	40,22	48,75	3	163	0,36	0,22	0	1	4,31	4,93	0	24,08
8	Motala	8,44	6,35	1	20	0,48	0,33	0	1	3,85	5,02	0	24,73
9	Mjölby	7,80	4,60	3	15	0,18	0,17	0	0	5,57	4,56	0	19,25
10	Norrköping	13,83	16,46	2	71	0,33	0,21	0	1	4,13	5,60	0	29,48
11	Jönköping	14,23	18,25	1	74	0,32	0,21	0	1	3,83	4,55	0	23,34
12	Nässjö	8,64	5,48	2	19	0,26	0,18	0	1	5,11	5,30	0	19,20
13	Värnamo	6,92	5,97	1	29	0,18	0,17	0	1	4,94	5,18	0	22,46
14	Älmhult	24,00	49,62	4	156	0,35	0,24	0	1	4,32	4,71	0	17,92
15	Växjö	12,21	12,85	1	51	0,41	0,30	0	1	4,90	5,15	0	26,48
16	Ljungby	8,71	7,87	1	24	0,13	0,11	0	0	5,59	5,93	0	25,07
17	Kalmar	11,43	11,57	2	43	0,41	0,27	0	1	5,30	5,79	0	34,23
18	Oskarshamn	11,00	9,73	1	27	0,36	0,30	0	1	5,56	6,42	0	27,93
19	Västervik	18,50	14,57	6	36	0,30	0,15	0	1	6,10	6,68	0	24,68
20	Vimmerby-Hultsfred	7,55	7,03	2	25	0,19	0,19	0	1	4,37	4,63	0	19,97
21	Gotland	6,18	5,15	2	22	0,29	0,24	0	1	6,59	6,87	0	38,14
22	Karlskrona	12,36	11,83	2	58	0,29	0,14	0	1	4,34	5,18	0	22,47

	Namn	Sysseisatta per bankkontor				Andel högutbildade per bankkontor				Avstånd till närmaste bankkontor			
		Medelvärde	St.avvikelse	Min	Max	Medelvärde	St.avvikelse	Min	Max	Medelvärde	St.avvikelse	Min	Max
23	Malmö	25,51	55,62	1	308	0,40	0,21	0	1	1,39	1,88	0	11,83
24	Lund	13,56	14,03	1	72	0,35	0,20	0	1	2,71	2,83	0	13,42
25	Helsingborg	31,79	71,72	2	383	0,39	0,21	0	1	2,28	2,37	0	12,38
26	Tomelilla	14,88	26,18	3	111	0,31	0,19	0	1	4,30	3,74	0	14,51
27	Landskrona	12,20	7,85	7	26	0,37	0,13	0	1	3,76	3,22	0	12,50
28	Ängelholm	9,07	5,91	3	25	0,28	0,20	0	1	3,34	3,01	0	13,60
29	Kristianstad	25,14	44,23	1	154	0,25	0,17	0	1	3,90	4,00	0	16,43
30	Bromölla	12,80	11,78	3	28	0,28	0,20	0	1	2,51	2,28	0	9,93
31	Hässleholm	9,57	8,50	1	25	0,25	0,28	0	1	2,72	2,67	0	10,61
32	Halmstad	20,68	34,89	1	155	0,24	0,20	0	1	3,78	3,42	0	21,26
33	Bengtsfors-Dals-Ed	5,40	3,21	2	9	0,11	0,16	0	0	6,13	6,32	0	29,66
34	Göteborg	25,26	79,77	1	746	0,39	0,21	0	1	2,36	3,12	0	16,31
35	Alingsås	15,50	26,19	3	80	0,37	0,21	0	1	3,54	3,77	0	14,94
36	Falkenberg	15,15	27,08	2	101	0,26	0,23	0	1	3,76	3,62	0	18,22
37	Strömstad	10,71	9,59	5	32	0,28	0,14	0	0	5,27	5,10	0	21,16
38	Trollhättan	21,20	9,42	13	36	0,34	0,17	0	1	2,96	2,99	0	14,11
39	Uddevalla	13,60	9,56	1	27	0,24	0,16	0	0	5,08	4,47	0	18,42
40	Vänersborg	16,80	10,13	3	28	0,23	0,15	0	0	5,99	5,45	0	18,26
41	Lysekil	8,75	2,87	5	11	0,16	0,19	0	0	4,58	4,38	0	13,93
42	Borås	25,93	56,79	1	282	0,39	0,24	0	1	3,85	4,47	0	21,74
43	Lidköping-Götene	21,00	20,52	2	65	0,32	0,25	0	1	5,00	4,91	0	21,12
44	Vara	9,20	7,92	2	22	0,22	0,19	0	1	4,91	3,69	0	14,69
45	Skövde	15,05	15,98	2	62	0,39	0,22	0	1	4,98	5,14	0	21,23

	Namn	Syselsatta per bankkontor				Andel högutbildade per bankkontor				Avstånd till närmaste bankkontor			
		Medelvärde	St.avvikelse	Min	Max	Medelvärde	St.avvikelse	Min	Max	Medelvärde	St.avvikelse	Min	Max
46	Mariestad	6,60	5,98	2	16	0,16	0,15	0	0	5,70	5,42	0	17,53
47	Sunne	11,00	11,82	5	35	0,37	0,11	0	1	11,05	12,05	0	55,96
48	Årjäng	5,75	2,36	4	9	0,19	0,07	0	0	6,15	6,09	0	22,14
49	Karlstad	24,92	53,07	1	262	0,34	0,27	0	1	3,97	5,19	0	32,49
50	Hagfors	6,33	2,08	4	8	0,21	0,26	0	1	9,12	7,87	0	34,42
51	Arvika-Eda	15,50	26,21	3	80	0,45	0,26	0	1	4,90	5,20	0	25,45
52	Säffle-Åmål	5,67	1,51	4	7	0,35	0,25	0	1	6,62	7,49	0	33,22
53	Hällefors	7,00	,	7	7	0,14	,	0	0	5,48	5,66	0	20,45
54	Örebro	10,91	10,47	1	56	0,36	0,24	0	1	3,58	4,48	0	23,37
55	Västerås	18,19	24,14	2	75	0,39	0,25	0	1	3,09	4,40	0	22,22
56	Arboga	14,67	22,14	3	73	0,26	0,16	0	0	3,60	4,24	0	19,98
57	Fagersta-Norberg	4,17	2,04	2	7	0,35	0,20	0	1	3,43	4,66	0	19,73
58	Vansbro	4,00	1,41	3	5	0,10	0,14	0	0	7,18	5,53	0	28,69
59	Malung-Sälen	4,00	2,16	2	7	0,10	0,12	0	0	5,42	6,86	0	38,85
60	Mora	6,29	5,77	1	17	0,20	0,20	0	1	9,51	18,17	0	91,80
61	Borlänge	8,16	10,19	1	43	0,38	0,30	0	1	3,07	3,09	0	19,60
62	Avesta-Hedemora	13,64	10,55	1	34	0,27	0,20	0	1	5,13	6,19	0	38,44
63	Falun	13,33	16,66	1	46	0,22	0,18	0	1	5,03	5,62	0	22,65
64	Ludvika	7,22	5,09	2	15	0,31	0,26	0	1	4,30	6,14	0	36,67
65	Ljusdal	6,00	2,61	2	9	0,32	0,21	0	1	5,70	9,06	0	52,32
66	Gävle	14,87	21,35	2	80	0,45	0,24	0	1	2,63	3,44	0	20,20
67	Sandviken	7,00	6,30	1	19	0,39	0,32	0	1	5,70	5,71	0	21,85
68	Söderhamn	7,00	3,74	2	11	0,35	0,15	0	1	4,97	5,41	0	20,65

Namn	Sysseisatta per bankkontor				Andel högutbildade per bankkontor				Avstånd till närmaste bankkontor			
	Medelvärde	St.avvikelse	Min	Max	Medelvärde	St.avvikelse	Min	Max	Medelvärde	St.avvikelse	Min	Max
69 Bollnäs-Ovanåker	5,89	5,97	2	21	0,20	0,21	0	1	3,82	4,25	0	36,73
70 Hudiksvall	11,33	21,01	2	67	0,49	0,42	0	1	5,56	5,94	0	35,66
71 Sundsvall	19,04	47,91	1	235	0,34	0,27	0	1	3,97	5,60	0	41,03
72 Kramfors	3,50	2,26	1	6	0,11	0,17	0	0	5,80	4,90	0	20,05
73 Sollefteå	5,60	2,88	2	8	0,11	0,15	0	0	8,42	8,63	0	29,37
74 Örnsköldsvik	8,25	9,03	1	30	0,45	0,28	0	1	4,58	5,47	0	38,92
75 Strömsund	3,00	1,83	1	5	0,19	0,38	0	1	22,17	29,45	0	121,62
76 Härjedalen	4,67	0,58	4	5	0,17	0,29	0	1	23,05	21,71	0	71,62
77 Östersund	16,58	47,20	2	243	0,33	0,28	0	1	7,85	9,41	0	62,02
78 Storuman	2,67	1,53	1	4	0,33	0,58	0	1	11,22	14,68	0	55,44
79 Dorotea	2,50	0,71	2	3	0,00	0,00	0	0	16,01	23,92	0	81,80
80 Vilhelmina	5,50	2,12	4	7	0,20	0,08	0	0	18,66	24,05	0	77,77
81 Åsele	2,00	,	2	2	0,00	,	0	0	11,14	15,73	0	47,59
82 Umeå	16,26	23,61	1	78	0,44	0,26	0	1	4,90	6,50	0	33,42
83 Lycksele	4,80	2,39	2	8	0,06	0,08	0	0	8,17	11,28	0	45,31
84 Skellefteå	7,79	10,94	1	39	0,28	0,30	0	1	7,12	8,71	0	54,04
85 Arjeplog	5,25	2,87	2	9	0,26	0,38	0	1	12,14	17,11	0	98,66
86 Arvidsjaur	8,50	7,78	3	14	0,20	0,19	0	0	13,34	20,32	0	106,46
87 Jokkmokk	4,00	1,41	3	5	0,20	0,28	0	0	8,25	11,43	0	52,91
88 Överkalix	11,00	8,89	4	21	0,37	0,13	0	1	9,59	16,95	0	110,27
89 Gällivare	17,61	32,64	2	139	0,41	0,23	0	1	5,71	8,59	0	57,06
90 Luleå	36,90	52,03	2	146	0,28	0,21	0	1	4,38	6,65	0	46,79
91 Piteå	8,00	2,65	5	10	0,20	0,09	0	0	6,79	9,18	0	32,62

Namn	Syssestatta per bankkontor				Andel högutbildade per bankkontor				Avstånd till närmaste bankkontor			
	Medelvärde	St.avvikelse	Min	Max	Medelvärde	St.avvikelse	Min	Max	Medelvärde	St.avvikelse	Min	Max
92 Haparanda	10,00	3,94	4	14	0,24	0,12	0	0	19,45	30,17	0	122,91

A3. Samtliga regioner och deras poäng baserat på område i stället för samtliga indikatorer

	Region	Poäng		Region	Poäng		Region	Poäng		Region	Poäng
1	Göteborg	31,80	24	Ängelholm	25,13	47	Nässjö	20,54	70	Söderhamn	15,49
2	Stockholm-Solna	31,32	25	Örnsköldsvik	24,78	48	Lidköping-Götene	20,53	71	Mjölby	15,21
3	Malmö	31,26	26	Norrköping	24,78	49	Sandviken	20,31	72	Malung-Sälen	15,18
4	Västerås	28,96	27	Karlskrona	24,61	50	Värnamo	19,78	73	Lycksele	14,98
5	Örebro	28,85	28	Falkenberg	24,59	51	Hudiksvall	19,46	74	Bengtsfors-Dals-Ed	14,74
6	Linköping	28,69	29	Alingsås	24,50	52	Strömstad	19,45	75	Sunne	14,39
7	Helsingborg	28,51	30	Arboga	24,02	53	Bromölla	19,42	76	Årjäng	14,32
8	Lund	28,01	31	Falun	23,91	54	Ludvika	19,21	77	Kramfors	14,21
9	Gävle	27,92	32	Eskilstuna	23,85	55	Västervik	18,74	78	Kiruna	13,96
10	Jönköping	27,38	33	Luleå	23,82	56	Vimmerby-Hultsfred	18,65	79	Hällefors	13,72
11	Uppsala	26,98	34	Piteå	23,58	57	Lysekil	18,47	80	Mariestad	13,50
12	Borlänge	26,97	35	Kalmar	23,02	58	Fagersta-Norberg	18,41	81	Arvidsjaur	13,47
13	Trollhättan	26,61	36	Oskarshamn	22,76	59	Bollnäs-Ovanåker	18,36	82	Jokkmokk	13,46
14	Stockholm-Södertälje	26,55	37	Hässleholm	22,68	60	Gällivare	18,13	83	Storuman	12,69
15	Umeå	26,54	38	Motala	22,64	61	Arvika-Eda	17,97	84	Överkalix	12,42
16	Kristianstad	26,47	39	Östersund	22,58	62	Mora	16,89	85	Vansbro	12,34
17	Borås	26,44	40	Tomelilla	22,35	63	Vänersborg	16,47	86	Dorotea	12,27
18	Karlstad	26,43	41	Landskrona	22,19	64	Ljungby	16,00	87	Hagfors	12,07
19	Nyköping-Oxelösund	26,38	42	Vingåker-Katrineholm	22,09	65	Vara	15,88	88	Sollefteå	11,79
20	Sundsvall	26,16	43	Gotland	21,94	66	Haparanda	15,82	89	Strömsund	11,18
21	Växjö	26,07	44	Uddevalla	21,62	67	Ljusdal	15,70	90	Härjedalen	11,01
22	Halmstad	25,96	45	Älmhult	21,62	68	Avesta-Hedemora	15,68	91	Åsele	10,86
23	Skövde	25,66	46	Skellefteå	20,83	69	Säffle-Åmål	15,59	92	Vilhelmina	10,52

A4. Indelning av samtliga kommuner i fyra finansiella kapitalförsörjningsstrukturer, samtliga indikatorer

Tunn (69 kommuner)				Stark (24 kommuner)	
Burlöv		Alingsås		Borås	Malmö
Danderyd		Arvika		Gävle	Nyköping
Ekerö		Bollebygd		Halmstad	Skövde
Flen		Båstad		Helsingborg	Stockholm
Habo		Falkenberg		Hudiksvall	Sundsvall
Järfälla		Falun		Jönköping	Umeå
Kalmar		Gällivare		Karlstad	Uppsala
Karlskrona		Härnösand		Kristianstad	Västerås
Katrineholm		Härryda		Linköping	Växjö
Knivsta		Höganäs		Luleå	Örebro
Lidingö		Höör		Göteborg	Örnsköldsvik
Nacka		Kil		Lund	Östersund
Norrköping		Kungsbacka			
Norrtälje		Kungälv			
Nykvarn		Köping			
Oxelösund		Lekeberg			
Salem		Leksand			
Sigtuna		Lerum			
Sollentuna		Lidköping			
Solna		Möndal			
Strängnäs		Partille			
Sundbyberg		Rättvik			
Tyresö		Sala			
Täby		Simrishamn			
Upplands Väsby		Skara			
Upplands-Bro		Skurup			
Vadstena		Storfors			
Vallentuna		Svedala			
Vaxholm		Tjörn			
Vellinge		Trelleborg			
Vingåker		Trollhättan			
Värmdö		Uddevalla			
Älmhult		Ystad			
Österåker		Åre			
		Ängelholm			
Svag (192 kommuner)				Underpresterande (5 kommuner)	
Ale	Arjeplog	Alvesta	Arboga	Eskilstuna	
Aneby	Arvidsjaur	Bjuv	Avesta	Gotland	
Bengtsfors	Askersund	Borgholm	Berg	Borlänge	
Botkyrka	Degerfors	Bromölla	Bjurholm	Skellefteå	
Boxholm	Dorotea	Emmaboda	Boden	Piteå	

Tunn (69 kommuner)				Stark (24 kommuner)
Dals-Ed	Eda	Eslöv	Bollnäs	
Eksjö	Falköping	Hultsfred	Bräcke	
Enköping	Filipstad	Hylte	Fagersta	
Essunga	Forshaga	Hässleholm	Gagnef	
Finspång	Grums	Högsby	Hallstahammar	
Färgelanda	Götene	Hörby	Hedemora	
Gislaved	Hagfors	Karlshamn	Hofors	
Gnesta	Hallsberg	Klippan	Härjedalen	
Gnosjö	Hammarö	Kävlinge	Karlskoga	
Grästorp	Haparanda	Laholm	Kramfors	
Gullspång	Herrljunga	Landskrona	Krokom	
Haninge	Hjo	Lessebo	Kungsör	
Heby	Hällefors	Lilla Edet	Lindesberg	
Huddinge	Jokkmokk	Ljungby	Ljusdal	
Håbo	Kalix	Lomma	Ludvika	
Karlsborg	Kristinehamn	Mark	Malung-Sälen	
Kinda	Kumla	Markaryd	Malå	
Kiruna	Laxå	Mellerud	Mora	
Mjölby	Ljusnarsberg	Mönsterås	Nora	
Motala	Lycksele	Mörbylånga	Norberg	
Mullsjö	Lysekil	Nybro	Nordanstig	
Munkedal	Mariestad	Olofström	Nordmaling	
Nynäshamn	Munkfors	Orust	Norsjö	
Nässjö	Sorsele	Osby	Ockelbo	
Sotenäs	Storuman	Oskarshamn	Orsa	
Sävsjö	Strömstad	Perstorp	Ovanåker	
Söderköping	Sunne	Ronneby	Pajala	
Södertälje	Svenljunga	Sjöbo	Ragunda	
Tanum	Säffle	Staffanstorps	Robertsfors	
Tierp	Tibro	Stenungsund	Sandviken	
Tranemo	Tidaholm	Svalöv	Skinnskatteberg	
Tranås	Torsby	Sölvesborg	Smedjebacken	
Trosa	Töreboda	Tingsryd	Sollefteå	
Vaggeryd	Ulricehamn	Tomelilla	Strömsund	
Valdemarsvik	Vara	Torsås	Surahammar	
Vetlanda	Vilhelmina	Uppvidinge	Säter	
Vårgårda	Vänersborg	Varberg	Söderhamn	
Värnamo	Vännäs	Vimmerby	Timrå	
Ydre	Åmål	Västervik	Vansbro	
Åtvidaberg	Årjäng	Åstorp	Vindeln	
Älvkarleby	Åsele	Öckerö	Ånge	
Ödeshög	Överkalix	Örkelljunga	Älvdalen	
Östhammar	Övertorneå	Östra Göinge	Älvsbyn	

A5. Indelning av samtliga kommuner i fyra finansiella kapitalförsörjningsstrukturer, baserat på områden i stället för enskilda indikatorer

Tunn (17 kommuner)	Stark (16 kommuner)
Alingsås	Göteborg
Danderyd	Halmstad
Kalmar	Helsingborg
Karlskrona	Jönköping
Kungälv	Karlstad
Lekeberg	Kristianstad
Mölnadal	Linköping
Norrköping	Lund
Salem	Malmö
Skurup	Nyköping
Sollentuna	Stockholm
Sundbyberg	Sundsvall
Tyresö	Uppsala
Täby	Västerås
Uddevalla	Örebro
Upplands Väsby	Östersund
Älmhult	
Svag (244 kommuner)	Underpresterande (13 kommuner)

Alvesta	Arvika	Ale	Arboga	Eskilstuna
Aneby	Askersund	Bjuv	Avesta	Växjö
Botkyrka	Bengtstors	Borgholm	Berg	Gotland
Boxholm	Bollebygd	Bromölla	Bjurholm	Borås
Ekerö	Degerfors	Burlöv	Bollnäs	Skövde
Eksjö	Eda	Båstad	Bräcke	Borlänge
Enköping	Essunga	Dals-Ed	Dorotea	Gävle
Finspång	Fagersta	Emmaboda	Falun	Hudiksvall
Flen	Falköping	Eslöv	Gagnef	Örnsköldsvik
Gislaved	Filipstad	Falkenberg	Hedemora	Umeå
Gnesta	Forshaga	Färgelanda	Hofors	Skellefteå
Gnosjö	Grums	Hultsfred	Härjedalen	Luleå
Habo	Grästorp	Hylte	Härnösand	Piteå
Haninge	Gullspång	Härryda	Kramfors	
Heby	Götene	Hässleholm	Krokom	
Huddinge	Hagfors	Höganäs	Leksand	
Håbo	Hallsberg	Högsby	Ljusdal	
Järfälla	Hallstahammar	Hörby	Ludvika	
Katrineholm	Hammarö	Höör	Lycksele	
Kinda	Herrljunga	Karlshamn	Malung-Sälen	
Knivsta	Hjo	Klippan	Malå	
Lessebo	Hällefors	Kungsbacka	Mora	
Lidingö	Karlsborg	Kävlinge	Nordanstig	
Ljungby	Karlskoga	Laholm	Nordmaling	
Markaryd	Kil	Landskrona	Norsjö	
Mjölby	Kristinehamn	Lerum	Ockelbo	
Motala	Kumla	Lomma	Orsa	
Mullsjö	Kungsör	Munkedal	Ovanåker	
Nacka	Laxå	Mönsterås	Ragunda	
Norrhälje	Lidköping	Mörbylånga	Robertfors	
Nykvarn	Lilla Edet	Nybro	Rättvik	
Nynäshamn	Lindesberg	Olofström	Sandviken	
Nässjö	Ljusnarsberg	Orust	Smedjebacken	
Oxelösund	Lysekil	Osby	Sollefteå	
Sigtuna	Mariestad	Oskarshamn	Sorsele	
Solna	Mark	Partille	Storuman	
Strängnäs	Mellerud	Perstorp	Strömsund	
Sävsjö	Munkfors	Ronneby	Säter	
Söderköping	Nora	Simrishamn	Söderhamn	
Södertälje	Norberg	Sjöbo	Timrå	
Tierp	Sala	Sotenäs	Vansbro	
Tingsryd	Skara	Staffanstorps	Vilhelmina	
Tranås	Skinnskatteberg	Stenungsund	Vindeln	
Trosa	Storfors	Svalöv	Vännäs	
Upplands-Bro	Strömstad	Svedala	Ånge	
Uppvidinge	Sunne	Sölvesborg	Åre	
Vadstena	Surahammar	Tanum	Åsele	
Vaggeryd	Svenljunga	Tjörn	Älvdalen	
Valdemarsvik	Säffle	Tomelilla	Arvidsjaur	
Vallentuna	Tibro	Torsås	Arjeplog	
Vaxholm	Tidaholm	Trelleborg	Jokkmokk	
Vetlanda	Torsby	Varberg	Överkalix	

Tunn (17 kommuner)				Stark (16 kommuner)
Vingåker	Tranemo	Vellinge	Kalix	
Värmdö	Trollhättan	Vimmerby	Övertorneå	
Värnamo	Töreboda	Västervik	Pajala	
Ydre	Ulricehamn	Ystad	Gällivare	
Åtvidaberg	Vara	Åstorp	Älvsbyn	
Älvkarleby	Vårgårda	Ängelholm	Boden	
Ödeshög	Vänersborg	Öckerö	Haparanda	
Österåker	Åmål	Örkelljunga	Kiruna	
Östhammar	Årjäng	Östra Göinge	Köping	

A6. Samtliga kommuner och deras poäng (Po.)

	Kommun	Po.	Kommun	Po.	Kommun	Po.	Kommun	Po.	Kommun	Po.	Kommun	Po.	Kommun	Po.			
1	Stockholm	71	50	Skellefteå	53	99	Skara	45	147	Arvika	38	195	Vännäs	34	243	Laxå	28
2	Malmö	70	51	Kumla	53	100	Gällivare	45	148	Mullsjö	38	196	Vara	34	244	Norberg	28
3	Västerås	69	52	Järfälla	53	101	Sandviken	45	149	Älvkarleby	38	197	Hedemora	34	245	Nordmaling	28
4	Helsingborg	68	53	Falun	53	102	Salem	45	150	Boden	38	198	Bromölla	33	246	Bjurholm	28
5	Göteborg	68	54	Stenungsund	51	103	Oskarshamn	45	151	Hultsfred	38	199	Sotenäs	33	247	Borgholm	28
6	Linköping	67	55	Strängnäs	51	104	Värmdö	45	152	Timrå	37	200	Kristinehamn	33	248	Storuman	28
7	Lund	67	56	Knivsta	51	105	Nynäshamn	44	153	Höör	37	201	Säffle	33	249	Askersund	28
8	Örebro	66	57	Karlskrona	51	106	Värnamo	44	154	Laholm	37	202	Nybro	33	250	Svalöv	28
9	Jönköping	66	58	Varberg	51	107	Östhammar	44	155	Mjölby	37	203	Avesta	33	251	Bengtstors	28
10	Växjö	66	59	Falkenberg	50	108	Båstad	44	156	Ronneby	37	204	Vårgårda	33	252	Perstorp	27
11	Borås	65	60	Lidköping	50	109	Ludvika	43	157	Lekeberg	37	205	Grästorp	33	253	Dorotea	27
12	Karlstad	65	61	Köping	50	110	Strömstad	43	158	Haparanda	36	206	Hofors	33	254	Vindeln	27
13	Umeå	65	62	Motala	50	111	Lindesberg	43	159	Tingsryd	36	207	Grums	32	255	Robertsfors	27
14	Luleå	64	63	Gotland	50	112	Norrtälje	43	160	Karlsborg	36	208	Åstorp	32	256	Tranemo	27
15	Halmstad	64	64	Katrineholm	50	113	Mörbylånga	43	161	Kinda	36	209	Bräcke	32	257	Lilla Edet	27
16	Sundbyberg	63	65	Höganäs	50	114	Skurup	43	162	Ljusdal	36	210	Malung-Sälen	32	258	Smedjebacken	27
17	Nyköping	63	66	Södertälje	50	115	Tibro	43	163	Mariestad	36	211	Uppvidinge	32	259	Strömsund	27
18	Östersund	63	67	Uddevalla	50	116	Oxelösund	43	164	Tanum	36	212	Storfors	32	260	Dals-Ed	27
19	Uppsala	63	68	Tranås	50	117	Ekerö	42	165	Markaryd	36	213	Krokom	32	261	Munkedal	26
20	Gävle	62	69	Hässleholm	50	118	Vaggeryd	42	166	Sunne	36	214	Kramfors	32	262	Härjedalen	26
21	Kristianstad	62	70	Hudiksvall	50	119	Öckerö	42	167	Rättvik	36	215	Lycksele	32	263	Forshaga	26
22	Trollhättan	61	71	Karlshamn	50	120	Ulricehamn	42	168	Flen	36	216	Sjöbo	31	264	Filipstad	26

Kommun	Po.	Kommuh	Po.	Kommun	Po.	Kommun	Po.	Kommun	Po.	Kommun	Po.	Kommun	Po.			
23 Sollentuna	61	72	Eslöv	49	121	Gnesta	42	169	Fagersta	36	217	Ydre	31	265	Skinnskatteberg	26
24 Borlänge	60	73	Österåker	49	122	Tjörn	42	170	Nässjö	36	218	Nordanstig	31	266	Högsby	26
25 Sigtuna	60	74	Kungälv	49	123	Säter	41	171	Osby	36	219	Tidaholm	31	267	Boxholm	26
26 Skövde	60	75	Håbo	49	124	Hallstahammar	41	172	Gnosjö	36	220	Sävsjö	31	268	Vansbro	26
27 Danderyd	59	76	Vaxholm	49	125	Vadstena	41	173	Ovanåker	36	221	Åmål	31	269	Hagfors	26
28 Partille	59	77	Kungsbacka	49	126	Arboga	41	174	Sala	35	222	Hylte	31	270	Hörby	25
29 Solna	58	78	Haninge	49	127	Svedala	41	175	Hjo	35	223	Torsby	31	271	Hällefors	25
30 Härnösand	58	79	Lerum	48	128	Nykvarn	41	176	Söderköping	35	224	Valdemarsvik	30	272	Övertorneå	25
31 Mölndal	57	80	Botkyrka	48	129	Eksjö	40	177	Lysekil	35	225	Emmaboda	30	273	Lessebo	25
32 Nacka	57	81	Karlskoga	48	130	Kungsör	40	178	Hallsberg	35	226	Ockelbo	30	274	Överkalix	25
33 Härryda	57	82	Ale	48	131	Gislaved	40	179	Finspång	35	227	Arvidsjaur	30	275	Arjeplog	24
34 Lidingö	57	83	Kävlinge	48	132	Sölvesborg	40	180	Bjuv	35	228	Nora	30	276	Sorsele	24
35 Vellinge	57	84	Staffanstorp	48	133	Bollnäs	39	181	Kiruna	35	229	Munkfors	30	277	Berg	24
36 Täby	56	85	Trelleborg	47	134	Tierp	39	182	Örkelljunga	35	230	Eda	30	278	Surahammar	24
37 Piteå	56	86	Ystad	47	135	Östra Göinge	39	183	Gagnef	35	231	Ljusnarsberg	30	279	Kalix	24
38 Örnsköldsvik	56	87	Mönsterås	47	136	Vänersborg	39	184	Söderhamn	35	232	Älvsbyn	30	280	Pajala	24
39 Kalmar	56	88	Landskrona	47	137	Hammarö	39	185	Vetlanda	35	233	Essunga	29	281	Ånge	24
40 Eskilstuna	56	89	Lomma	47	138	Alvesta	39	186	Heby	34	234	Torsås	29	282	Degerfors	24
41 Sundsvall	56	90	Västervik	47	139	Orust	39	187	Klippan	34	235	Norsjö	29	283	Malå	23
42 Upplands Väsby	55	91	Mora	47	140	Mark	39	188	Falköping	34	236	Ödeshög	29	284	Töreboda	23
43 Tyresö	55	92	Enköping	47	141	Åtvidaberg	38	189	Årjäng	34	237	Mellerud	29	285	Vilhelmina	23
44 Åre	55	93	Vallentuna	47	142	Habo	38	190	Tomelilla	34	238	Färgelanda	29	286	Aneby	23
45 Ängelholm	55	94	Leksand	46	143	Kil	38	191	Ljungby	34	239	Sollefteå	29	287	Ragunda	22
46 Upplands-Bro	54	95	Burlöv	46	144	Vingåker	38	192	Svenljunga	34	240	Götene	29	288	Gullspång	20
47 Huddinge	54	96	Trosa	46	145	Olofström	38	193	Vimmerby	34	241	Jokkmokk	29	289	Åsele	19

	Kommun	Po.		Kommun	Po.		Kommun	Po.		Kommun	Po.		Kommun	Po.			
48	Norrköping	54	97	Älmhult	46	146	Bollebygd	38	194	Orsa	34	242	Herrljunga	28	290	Älvdalen	18
49	Alingsås	53	98	Simrishamn	45												

A7. Samtliga kommuner och deras poäng (Po. omr) baserat på område i stället för indikatorer

	Kommun	Po. omr		Kommun	Po. omr		Kommun	Po. omr
1	Stockholm	32,41	98	Katrineholm	22,01	195	Nässjö	16,99
2	Malmö	31,85	99	Älmhult	21,93	196	Vetlanda	16,98
3	Göteborg	31,44	100	Simrishamn	21,85	197	Flen	16,90
4	Västerås	31,41	101	Mora	21,78	198	Årjäng	16,82
5	Helsingborg	30,93	102	Salem	21,74	199	Sala	16,78
6	Lund	30,62	103	Båstad	21,57	200	Vimmerby	16,76
7	Borås	29,85	104	Nynäshamn	21,50	201	Munkfors	16,76
8	Linköping	29,81	105	Svedala	21,47	202	Vårgårda	16,74
9	Jönköping	29,60	106	Västervik	21,41	203	Norberg	16,74
10	Örebro	29,51	107	Strömstad	21,22	204	Emmaboda	16,74
11	Gävle	29,39	108	Säter	21,14	205	Avesta	16,71
12	Växjö	29,38	109	Öckerö	21,06	206	Åmål	16,67
13	Umeå	29,35	110	Sandviken	21,06	207	Eda	16,61
14	Luleå	29,17	111	Tjörn	20,99	208	Kramfors	16,54
15	Sundbyberg	29,07	112	Vadstena	20,98	209	Storfors	16,52
16	Karlstad	29,04	113	Oskarshamn	20,97	210	Kiruna	16,50
17	Sollentuna	28,76	114	Värnamo	20,96	211	Ljusnarsberg	16,45
18	Uppsala	28,41	115	Skurup	20,90	212	Karlsborg	16,44
19	Trollhättan	28,35	116	Sölvesborg	20,86	213	Nybro	16,39
20	Halmstad	28,35	117	Östhammar	20,85	214	Ljungby	16,31
21	Sigtuna	28,24	118	Hallstahammar	20,78	215	Hylte	16,28
22	Borlänge	28,21	119	Olofström	20,73	216	Bräcke	16,25
23	Partille	28,08	120	Östra Göinge	20,61	217	Sävsjö	16,25
24	Östersund	27,90	121	Fagersta	20,54	218	Säffle	16,18
25	Nyköping	27,83	122	Nykvarn	20,53	219	Sjöbo	16,14
26	Danderyd	27,83	123	Gällivare	20,47	220	Grums	16,11
27	Kristianstad	27,68	124	Enköping	20,38	221	Malung-Sälen	16,02
28	Solna	27,41	125	Mörbylånga	20,33	222	Falköping	16,01
29	Vellinge	27,16	126	Vaggeryd	20,25	223	Nora	15,92
30	Skövde	26,98	127	Hultsfred	20,20	224	Valdemarsvik	15,91
31	Mölnadal	26,96	128	Kungsör	20,12	225	Uppvidinge	15,86
32	Nacka	26,89	129	Bollnäs	20,11	226	Nordanstig	15,86
33	Lidingö	26,71	130	Värmdö	20,09	227	Lycksele	15,82
34	Härryda	26,56	131	Orust	20,07	228	Perstorp	15,78
35	Piteå	26,55	132	Hammarö	19,99	229	Färgelanda	15,73
36	Täby	26,41	133	Arboga	19,98	230	Essunga	15,52
37	Tyresö	26,17	134	Älvkarleby	19,86	231	Ockelbo	15,52
38	Sundsvall	26,07	135	Gislaved	19,84	232	Arvidsjaur	15,52

	Kommun	Po. omr		Kommun	Po. omr		Kommun	Po. omr
39	Kumla	26,03	136	Alvesta	19,74	233	Bjurholm	15,51
40	Härnösand	25,97	137	Markaryd	19,69	234	Torsby	15,41
41	Upplands-Bro	25,94	138	Höör	19,64	235	Krokom	15,36
42	Kalmar	25,93	139	Ulricehamn	19,52	236	Torsås	15,30
43	Örnsköldsvik	25,78	140	Bjuv	19,51	237	Älvsbyn	15,28
44	Huddinge	25,78	141	Bollebygd	19,50	238	Laxå	15,24
45	Upplands Väsby	25,77	142	Mark	19,44	239	Lilla Edet	15,05
46	Järfälla	25,73	143	Gnesta	19,43	240	Sollefteå	14,96
47	Norrköping	25,54	144	Eksjö	19,39	241	Bengtsfors	14,69
48	Ängelholm	25,36	145	Ekerö	19,27	242	Svalöv	14,65
49	Alingsås	25,08	146	Mullsjö	19,21	243	Ydre	14,64
50	Karlshamn	25,00	147	Vingåker	19,16	244	Jokkmokk	14,63
51	Eskilstuna	24,96	148	Osby	19,14	245	Mellerud	14,53
52	Hässleholm	24,90	149	Norrtälje	19,12	246	Ödeshög	14,39
53	Södertälje	24,86	150	Habo	19,04	247	Smedjebacken	14,39
54	Falun	24,71	151	Gnosjö	19,02	248	Götene	14,38
55	Vaxholm	24,56	152	Ovanåker	18,94	249	Storuman	14,35
56	Karlskoga	24,53	153	Kil	18,92	250	Norsjö	14,25
57	Motala	24,46	154	Vänersborg	18,91	251	Vindeln	14,21
58	Varberg	24,42	155	Tingsryd	18,83	252	Dals-Ed	14,13
59	Åre	24,25	156	Timrå	18,71	253	Boxholm	14,11
60	Knivsta	24,14	157	Hallsberg	18,60	254	Strömsund	14,02
61	Kävlinge	24,02	158	Klippan	18,51	255	Nordmaling	14,00
62	Staffanstorps	24,02	159	Arvika	18,50	256	Degerfors	13,96
63	Eslöv	23,93	160	Lekeberg	18,46	257	Herrljunga	13,81
64	Håbo	23,89	161	Örkelljunga	18,45	258	Borgholm	13,77
65	Köping	23,78	162	Laholm	18,41	259	Hörby	13,75
66	Strängnäs	23,78	163	Hofors	18,39	260	Hagfors	13,57
67	Höganäs	23,71	164	Gagnef	18,38	261	Forshaga	13,56
68	Uddevalla	23,71	165	Åtvidaberg	18,36	262	Filipstad	13,54
69	Mönsterås	23,70	166	Söderhamn	18,32	263	Dorotea	13,44
70	Ale	23,66	167	Orsa	18,24	264	Robertsfors	13,44
71	Botkyrka	23,65	168	Grästorp	18,20	265	Högsby	13,43
72	Tranås	23,65	169	Tierp	18,16	266	Surahammar	13,35
73	Stenungsund	23,61	170	Hedemora	18,15	267	Härjedalen	13,35
74	Falkenberg	23,61	171	Bromölla	18,14	268	Askersund	13,31
75	Haninge	23,45	172	Ljusdal	18,04	269	Skinnskatteberg	13,28
76	Lidköping	23,34	173	Tanum	18,01	270	Munkedal	13,25

	Kommun	Po. omr		Kommun	Po. omr		Kommun	Po. omr
77	Lomma	23,29	174	Mariestad	17,94	271	Överkalix	13,25
78	Skellefteå	23,25	175	Vännäs	17,89	272	Hällefors	13,05
79	Hudiksvall	23,23	176	Heby	17,76	273	Tranemo	13,04
80	Karlskrona	23,22	177	Åstorp	17,74	274	Vansbro	13,01
81	Trelleborg	23,01	178	Boden	17,67	275	Övertorneå	12,92
82	Landskrona	22,90	179	Ronneby	17,67	276	Ånge	12,89
83	Ystad	22,88	180	Svenljunga	17,65	277	Kalix	12,69
84	Leksand	22,66	181	Kinda	17,57	278	Pajala	12,59
85	Gotland	22,61	182	Lysekil	17,56	279	Malå	12,46
86	Lerum	22,61	183	Tomelilla	17,49	280	Arjeplog	12,39
87	Vallentuna	22,55	184	Mjölby	17,46	281	Lessebo	12,38
88	Kungsbacka	22,53	185	Vara	17,41	282	Vilhelmina	12,35
89	Kungälv	22,48	186	Söderköping	17,36	283	Sorsele	12,18
90	Österåker	22,47	187	Haparanda	17,32	284	Berg	12,14
91	Tibro	22,46	188	Hjo	17,31	285	Aneby	12,12
92	Skara	22,40	189	Sunne	17,20	286	Ragunda	12,05
93	Burlöv	22,37	190	Finspång	17,13	287	Töreboda	11,83
94	Oxelösund	22,27	191	Rättvik	17,11	288	Gullspång	11,06
95	Trosa	22,16	192	Sotenäs	17,05	289	Åsele	10,69
96	Ludvika	22,12	193	Kristinehamn	17,05	290	Älvdalen	9,65
97	Lindesberg	22,08	194	Tidaholm	17,02			

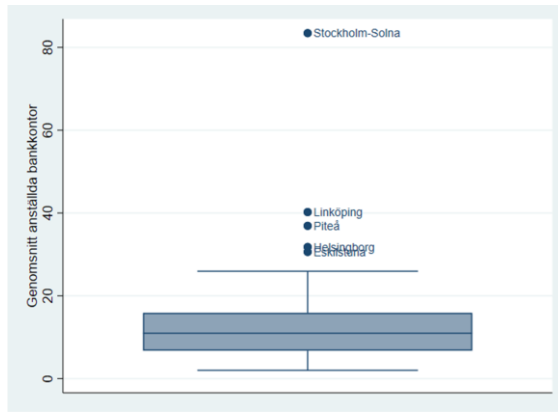
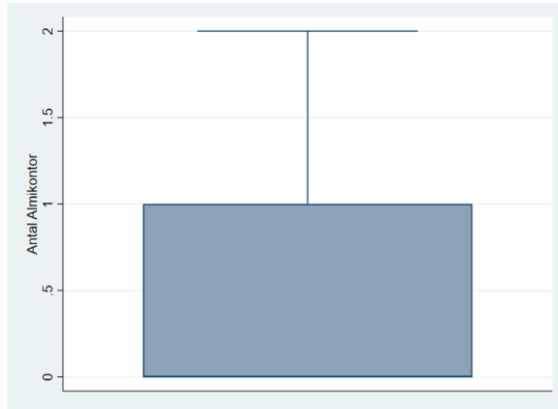
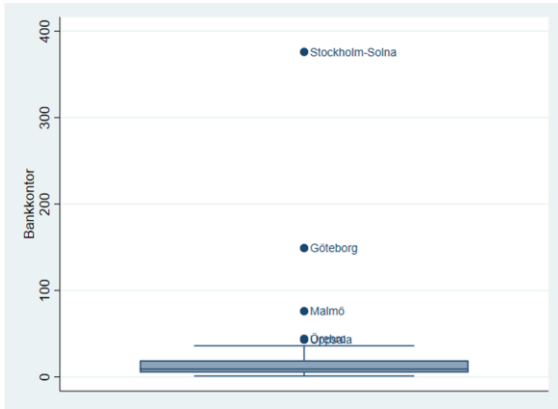
A8. Grupperingar av regioner baserat på uträkningar av viktat index i tre grupper, kommuner

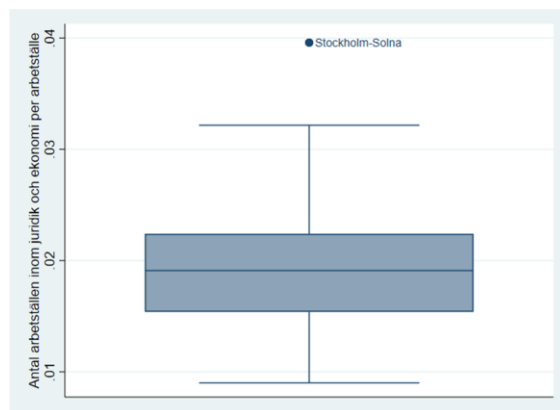
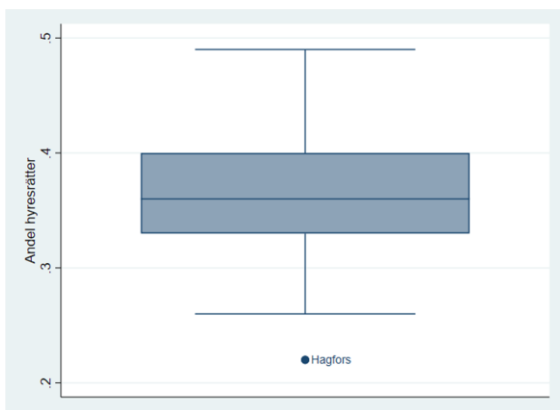
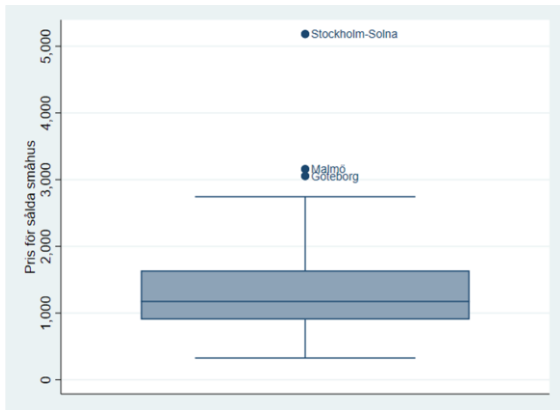
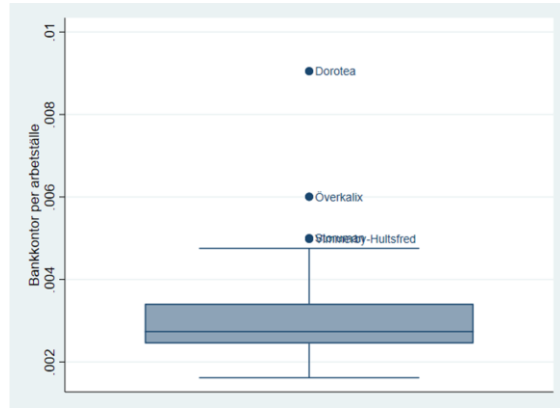
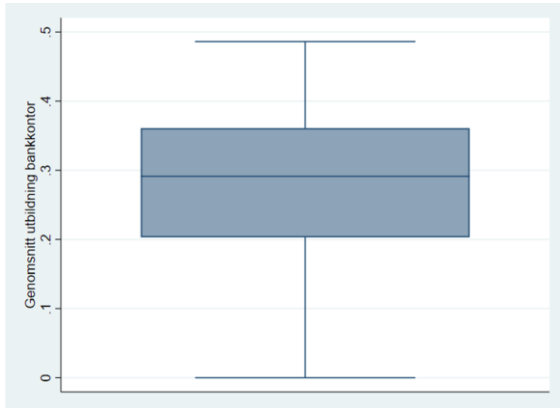
Övre			Mitten			Nedre		
Danderyd	Borlänge	Ale	Arboga	Arvika	Alvesta	Askersund	Bengtstors	Aneby
Göteborg	Borås	Alingsås	Bollebygd	Avesta	Eksjö	Borgholm	Berg	Arjeplog
Halmstad	Botkyrka	Burlöv	Eslöv	Bjuv	Fagersta	Bromölla	Bräcke	Arvidsjaur
Helsingborg	Ekerö	Båstad	Falkenberg	Boden	Falköping	Gagnef	Dals-Ed	Bjurholm
Huddinge	Eskilstuna	Enköping	Gnesta	Bollnäs	Finspång	Grästorp	Degerfors	Boxholm
Järfälla	Falun	Gotland	Gällivare	Flen	Gislaved	Götene	Eda	Dorotea
Jönköping	Gävle	Hammarö	Habo	Hallsberg	Gnosjö	Heby	Emmaboda	Essunga
Karlstad	Haninge	Hudiksvall	Hallstahammar	Hjo	Grums	Hedemora	Filipstad	Gullspång
Lidingö	Håbo	Kalmar	Hässleholm	Karlsborg	Haparanda	Hofors	Forshaga	Hylte
Linköping	Härnösand	Karlskoga	Höör	Kristinehamn	Kinda	Hörby	Färgelanda	Härjedalen
Lomma	Härryda	Karlskrona	Karlshamn	Laholm	Klippan	Kalix	Hagfors	Högsby
Luleå	Höganäs	Katrineholm	Kil	Ludvika	Krokom	Lessebo	Herrljunga	Jokkmokk
Lund	Knivsta	Kumla	Köping	Mariestad	Kungsör	Lilla Edet	Hultsfred	Laxå
Malmö	Kristianstad	Landskrona	Leksand	Mark	Lekeberg	Lycksele	Hällefors	Ljusnarsberg
Nacka	Kungsbacka	Lidköping	Lysekil	Mullsjö	Lindesberg	Malung-	Kiruna	Malå
Partille	Kungälv	Mora	Mjölby	Mönsterås	Ljungby	Sälen	Kramfors	Munkfors
Salem	Kävlinge	Norrtälje	Motala	Nässjö	Ljusdal	Nora	Mellerud	Norberg
Sollentuna	Lerum	Nykvarn	Mörbylånga	Orust	Markaryd	Ockelbo	Munkedal	Norsjö
Solna	Mölnådal	Nynäshamn	Oxelösund	Rättvik	Nordanstig	Olofström	Nordmaling	Pajala
Stockholm	Norrköping	Oskarshamn	Ronneby	Sala	Nybro	Orsa	Robertfors	Perstorp
Sundbyberg	Nyköping	Piteå	Sandviken	Sotenäs	Storfors	Osby	Smedjebacken	Ragunda
Tyresö	Sigtuna	Skellefteå	Simrishamn	Säter	Sunne	Ovanåker	Sollefteå	Skinnskatteberg
Täby	Skövde	Staffanstorps	Skara	Sölvesborg	Svenljunga	Sjöbo	Tingsryd	Sorsele
Umeå	Stenungsund	Tranås	Skurup	Tibro	Söderhamn	Svalöv	Torsby	Storuman
Upplands	Strängnäs	Trelleborg	Strömstad	Tierp	Tidaholm	Säffle	Tranemo	Strömsund
Väsby	Sundsvall	Uddevalla	Svedala	Timrå	Torsås	Sävsjö	Valdemarsvik	Surahammar
Uppsala	Södertälje	Varberg	Söderköping	Tomelilla	Vaggeryd	Uppvidinge	Vansbro	Töreboda
Vaxholm	Trollhättan	Ystad	Tanum	Ulricehamn	Vara	Vimmerby	Vindeln	Vilhelmina
Vellinge	Trosa	Åre	Tjörn	Vadstena	Vetlanda	Vännäs	Ydre	Åsele
Västerås	Upplands-	Öckerö	Vänernsberg	Vingåker	Åmål	Årjäng	Ånge	Älvdalen
Växjö	Bro	Örnköldsvik	Värnamo	Vårgårda	Älvkarleby	Åstorp	Älvsbyn	Överkalix
Örebro	Vallentuna		Västervik	Åtvidaberg		Örkelljunga	Ödeshög	Övertorneå
Östersund	Värmdö		Älmhult	Östhammar		Östra		
Österåker	Ängelholm					Göinge		

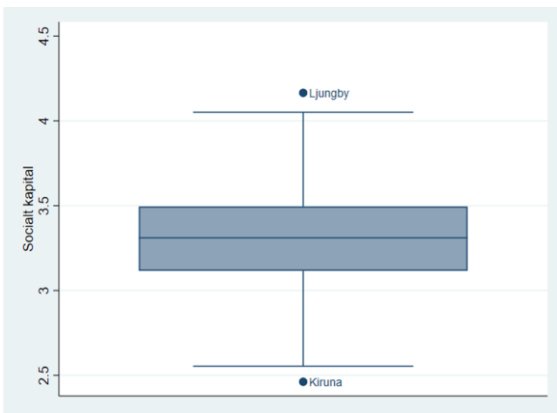
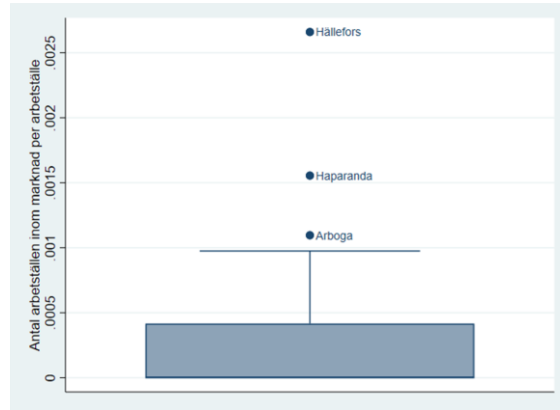
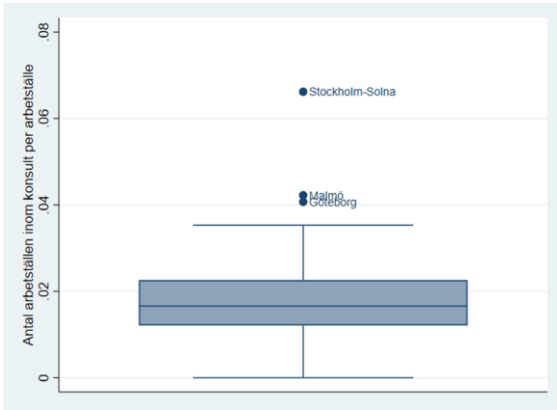
A9. Grupperingar av regioner baserat på uträkningar av viktat index i fem grupper, kommuner

1a kvantilen		2a kvantilen		3e kvantilen		4e kvantilen		5e kvantilen	
Danderyd	Borlänge	Alingsås	Ale	Arvika	Alvesta	Eksjö	Askersund	Aneby	Arjeplog
Göteborg	Borås	Burlöv	Arboga	Avesta	Bjuv	Gagnef	Borgholm	Bengtsfors	Arvidsjaur
Helsingborg	Botkyrka	Båstad	Bollebygd	Boden	Bollnäs	Gislaved	Bromölla	Berg	Bjurholm
Huddinge	Ekerö	Falun	Enköping	Flen	Fagersta	Gnosjö	Emmaboda	Bräcke	Boxholm
Järfälla	Eskilstuna	Gotland	Eslöv	Habo	Falköping	Grums	Grästorp	Dals-Ed	Dorotea
Jönköping	Gävle	Hammarö	Falkenberg	Hallstahammar	Finspång	Haparanda	Götene	Degerfors	Essunga
Karlstad	Halmstad	Håbo	Gnesta	Höör	Hallsberg	Klippan	Heby	Eda	Gullspång
Lidingö	Haninge	Härnösand	Gällivare	Karlshamn	Hjo	Krokom	Hedemora	Filipstad	Härjedalen
Linköping	Härryda	Kalmar	Hudiksvall	Lysekil	Karlsborg	Kungsör	Herrljunga	Forshaga	Högsby
Lomma	Höganäs	Karlskrona	Hässleholm	Mariestad	Kinda	Lindesberg	Hofors	Färgelanda	Jokkmokk
Luleå	Knivsta	Kävlinge	Karlskoga	Mark	Kristinehamn	Ljungby	Hörby	Hagfors	Laxå
Lund	Kristianstad	Landskrona	Katrineholm	Mjölby	Laholm	Lycksele	Kalix	Hultsfred	Ljusnarsberg
Malmö	Kungsbacka	Lidköping	Kil	Mullsjö	Lekeberg	Markaryd	Kiruna	Hylte	Malå
Nacka	Kungälv	Nykvarn	Kumla	Mönsterås	Ljusdal	Nordanstig	Kramfors	Hällefors	Munkfors
Salem	Lerum	Nynäshamn	Köping	Mörbylånga	Ludvika	Nybro	Lessebo	Mellerud	Norberg
Sollentuna	Mölnådal	Oskarshamn	Leksand	Oxelösund	Nässjö	Osby	Lilla Edet	Munkedal	Norsjö
Solna	Norrköping	Piteå	Mora	Ronneby	Orust	Ovanåker	Malung-Sälen	Nordmaling	Pajala
Stockholm	Nyköping	Skellefteå	Motala	Rättvik	Sala	Sjöbo	Nora	Robertsfors	Perstorp
Sundbyberg	Partille	Staffanstorps	Norrtälje	Sotenäs	Storfors	Svenljunga	Ockelbo	Sollefteå	Ragunda
Tyresö	Sigtuna	Strängnäs	Sandviken	Söderköping	Sunne	Säffle	Olofström	Storuman	Skinnskatteberg
Täby	Skövde	Södertälje	Simrishamn	Tanum	Säter	Tidaholm	Orsa	Tingsryd	Sorsele
Umeå	Stenungsund	Tranås	Skara	Tierp	Söderhamn	Torsås	Smedjebacken	Torsby	Strömsund
Upplands	Sundsvall	Trelleborg	Skurup	Ulricehamn	Sölvesborg	Vara	Svalöv	Tranemo	Surahammar
Väsby	Trollhättan	Trosa	Strömstad	Vadstena	Tibro	Vetlanda	Sävsjö	Valdemarsvik	Töreboda
Uppsala	Upplands-	Uddevalla	Svedala	Vingåker	Timrå	Vimmerby	Uppvidinge	Vansbro	Vilhelmina
Vaxholm	Bro	Varberg	Tjörn	Vänersborg	Tomelilla	Åmål	Vännäs	Vindeln	Åsele
Vellinge	Vallentuna	Ängelholm	Västervik	Värnamo	Vaggeryd	Åstorp	Ydre	Ånge	Älvdalen
Västerås	Värmdö	Öckerö	Ystad	Älmhult	Vårgårda	Älvkarleby	Årjäng	Älvsbyn	Överkalix
Växjö	Östersund	Örnsköldsvik	Åre	Östhammar	Åtvidaberg	Östra	Örkelljunga	Ödeshög	Övertorneå
Örebro	Österåker					Göinge			

Figur F1. Lådagram, 92 regioner.

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Tillväxtanalys, utvärderar och analyserar svensk tillväxtpolitik. Vi ger regeringen och andra aktörer inom tillväxtpolitiken kvalificerade kunskapsunderlag och rekommendationer för att effektivisera och utveckla statens arbete för hållbar tillväxt och näringslivsutveckling.

I vårt arbete fokuserar vi särskilt på hur staten kan främja Sveriges innovationsförmåga, på investeringar som stärker innovationsförmågan och på landets förmåga till strukturomvandling. Dessa faktorer är avgörande för tillväxten i en öppen och kunskapsbaserad ekonomi som Sverige. Våra analyser och utvärderingar är framåtblickande och systemutvecklande. De är baserade på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Sakkunniga medarbetare, unika databaser och utvecklade samarbeten på nationell och internationell nivå är viktiga tillgångar i vårt arbete. Genom en bred dialog blir vårt arbete relevant och förankras hos de som berörs.

Tillväxtanalys finns i Östersund (huvudkontor) och Stockholm.

Du kan läsa alla våra publikationer på www.tillvaxtanalys.se. Där kan du också läsa mer om pågående och planerade projekt samt prenumerera på våra nyheter. Vi finns även på LinkedIn och Twitter.

